

Σ. Ι. ΖΩΓΡΑΦΙΔΟΥ

ΔΙΔΑΚΤΟΡΟΣ ΤΗΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑΙ ΚΑΙ ΙΑΤΡΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ

ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΦΙΔΑ ΚΑΙ

ΛΑΥΡΙΩΤΟΥ

ΑΥΞΟΝ ΑΡΙΘ.

~~ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΚΗ~~

Καλλονή και άσχημία.—Φυσιγνωμιαί τών ήθικών και φυσικών νόσων.—Διάγνωσις αὐτῶν.—Ταυτότης φυσικῶν και ήθικῶν φυσιγνωμιῶν.—Επιστημονική έρμηνεία τῆς ταύ-
τότητος ταύτης.—Η φυσιγνωμική Έπι-
στήμη και ή θεωρία τῶν δονή-
σεων.—Συμπέρασμα.

•ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ «ΝΟΜΙΚΗΣ»

1900

BK

255

Δρ. Επ. 130833

Σ. Ι. ΖΩΓΡΑΦΙΔΟΥ

ΔΙΔΑΚΤΟΡΟΣ ΤΗΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑΙ ΚΑΙ ΙΑΤΡΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΑ
ΛΑΥΡΙΩΤΟΥ
ΑΥΣΩΝ ΑΡΙΘ.

Η

ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑ

— Οίον πρόσωπον, τοιαύτη και προσω-
πικότης τοιαύτος και οργανισμός ήθικός,
φυσικός και διανοητικός τοῦ ἀτόμου.

Ζ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ «ΝΟΜΙΚΗΣ»

Ὀδὸς Ὁφθαλμιατρείου 5.

—
1900

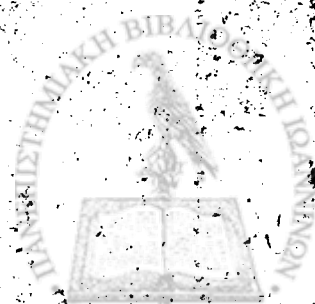

ΤΗ ΜΥΡΟΒΟΛΩΙ ΜΝΗΜΗ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ

ΤΟΥ ΠΑΤΡΟΣ ΜΟΥ

ΤΗ ΣΕΒΑΣΤΗΙ ΜΟΥ ΜΗΤΡΙ

ΑΣΠΑΣΙΑ, Ι. ΖΩΓΡΑΦΙΔΟΥ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΛΑ
ΠΑΤΡΙΩΤΟΥ
ΑΥΣΘΗ ΑΡΧΗ
ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ὁ πρόλογος οὗτος ἀφιερῶται εἰδικῶς τῷ Ἕλληνι ἀναγνώστῃ, καθὼς καὶ τῇ Ἕλληνίδι, διότι δι' αὐτοῦ θέλει γνωσθῆ ὅτι διετεῖς μελέται, σκέψεις καὶ παρατηρήσεις, διετεῖς σημειώσεις περὶ τῶν μικρῶν ἐκείνων ἀποχρώσεων τῶν φυσιογνωμικῶν ἐκφάνσεων, αἵτινες ἀποτελοῦσι τοῦ οὐσιώδους καὶ θεμελιώδους τόνου τῆς ἐκφράσεως τὰς ἐπικουρικὰς συνηχίσεις δι' ὧν ἡ φυσιογνωμικὴ ἐκδήλωσις παρίσταται τελείως χρωματισμένη, ὅτι ὅλαι αὗται αἱ σημειώσεις, αἵτινες ἠδύναντο ν' ἀποτελέσωσι τόμον ὀλόκληρον, συνετομεύθησαν, συνεθλίβησαν καὶ τὸ σύντομον ἐκχύλισμα καὶ ἡ οὐσία τῶν σκέψεων αὐτῶν τοῖς προσφέρεται εἰς τὰς ἐπομένας σελίδας.

Συνετομεύθησαν δέ, διότι ἄλλως θ' ἀπετέλουν ὄγκον καταπλήσσοντα τὸ ἠθικόν τοῦ Ἕλληνος ἀναγνώστου καὶ φυγαδεύοντα τὴν ὑπομονήν του, ἥτις ἔχει διάρκειαν ὅσῃν καὶ μία του... φυσιογνωμικὴ ἐκφρασις, μία ἀγάπη του, ἓν μῖσος του, μία ἀπόφασίς του...

Ἐνῶ οὕτως, πίπτον τὸ μικρὸν τοῦτο τιμίδιον πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν του, καὶ διεγειρον τὴν περιέργειάν του, δυνατόν νὰ τῷ ἐμπνεύσῃ τὴν ἀπόφασιν νὰ τὸ ἀναγνώσῃ, ὅποτε ὁ σκοπὸς τῆς συντομίας ἐπετελέσθη.

Ἐὰν δέ, μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν, ἡ φυσιογνωμία αὐτοῦ ἐκφράζῃ τὸ ἐπιεικὲς αἶσθημα, ὅτι δὲν ἀπωλέσθη ματαίως ὁ χρόνος τῆς ἀναγνώσεως, εἰάν μετὰ τὴν ἐπιεικῆ ταύτην εὐμένειαν ἡ φυσιογνωμία του καταληφθῆ ὑπὸ τοῦ χαρακτῆρος τῆς σκέψεως, ὅτι ἡ φυγαδευθεῖσα ἀπὸ τῆς νεοελληνικῆς φυσιογνωμίας Ἕλληνικὴ καλλονὴ ἠκολούθησε τὴν φυγαδευθεῖσαν ὑγείαν ἣν ἐδίωξεν ἡ ψευδὴς ζωὴ τῆς ὀκνηρίας καὶ τῶν νευρικῶν καταπονήσεων καὶ καταχρήσεων, εἰάν μετὰ ταῦτα ἐκφράσῃ φρίκην καὶ ἀποστροφὴν πρὸς τὰ

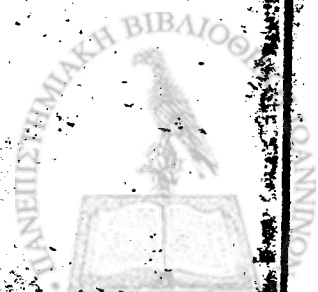
ε'.
ἐρείπια καὶ τὰ συντρίμματα εἰς ἡ μεταβάλλεται ἡ «εἰκὼν» τοῦ Θεοῦ διὰ τῆς ψευδοτεχνιτῆς ζωῆς, ἣν διάγομεν, ὁ σκοπὸς τοῦ ἔργου τούτου ἐπετελέσθη τελείως.

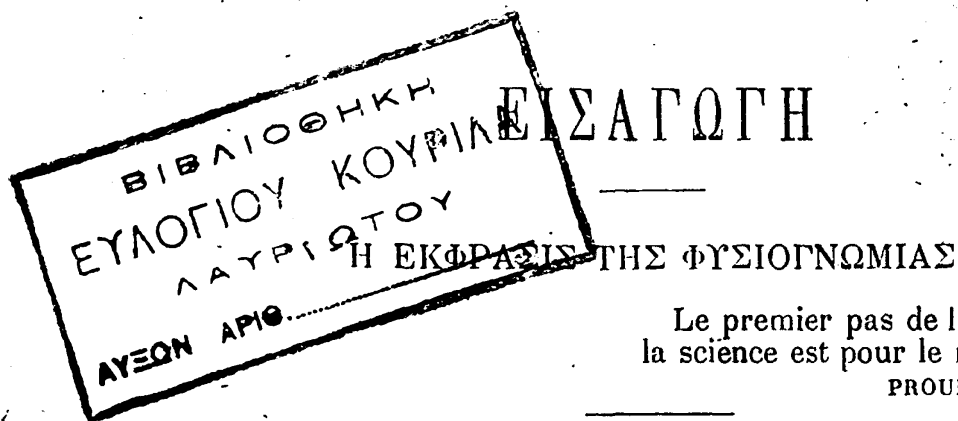
Ἐὰν ὅμως, μετὰ τὴν ἐντύπωσιν ταύτην, ἔλθῃ εἰς τὴν μνήμην τοῦ ἀναγνώστου τὸ γεγονός, ὅτι πᾶσα σκέψις μυστικὴ καὶ ἀνεκφράστος, πᾶν συναίσθημα μύχιον καὶ ἀνεκδῆλωτον, διὰ τινῶν ὁδνήσεων ἐξέρχεται ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν καὶ ἀκτινοβολεῖ διὰ τῆς φυσιογνωμίας, δυνάμενον νὰ γείνη αἰσθητὸν εἰς τὸν πλησίον, ἐὰν τότε ἀποφασίσῃ ἕνεκα τούτου νὰ λάβῃ ἐσωτερικά τινα ἠθικὰ μέτρα, καὶ συνδυάσῃ ταῦτα μὲ τὸν πόθον πρὸς τὸν φυσικὸν βίον καὶ τὴν ἀρετὴν, ἅτινα γεννῶσι τὴν ὑγείαν ἥς συνέχεια εἶνε ἡ καλλονὴ τῆς φυσιογνωμίας, ἡ ἀληθὴς, φυσιολογικὴ καὶ βεβαία, τότε πᾶσα ἐντιμὸς καὶ ὑψηλὴ φιλοδοξία τοῦ βιβλίου τούτου ἐστεφανώθη καὶ ἐθριάμβευσε περιφανέστατα.

Ἐννοεῖται δὲ ὅτι ἐὰν καὶ ἡ ἰατρικὴ φυσιογνωμία τῶν κυρίων συναδέλφων, μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν μελετῶν τούτων παύουσα νὰ ἐκφράζῃ τὴν αἰώνιαν ἀμλετικὴν ἀμφιβολίαν, ἐκδηλώσῃ ὅτι, εἰς κάτι οὐσιῶδες ἐπέστησα τὴν προσοχίαν των, κάτι ἀσημομηθὲν ἢ νέον ἐπανέκτησαν, καὶ ὅτι κάποια ἀλήθεια κεκρυμμένη εἰς τὸ βάθος, κατὰ τὴν συνήθειάν της, ἐξήχθη εἰς τὸ φῶς τῆς φυσιογνωμικῆς ἐκφράσεως, ἐννοεῖται ὅτι τότε καὶ πᾶσα ἐπιστημονικὴ καὶ ἰατρικὴ φιλοδοξία τῶν ἐργασιῶν τούτων ἱκανοποιήθη πληρέστατα.

Ἦδη, εὐχόμενος ὅπως ἡ φυσιογνωμία τοῦ ἀναγνώστου ἐκφράζῃ ἐπιεικῆ περιέργειαν καὶ ἀπόφασιν ὅπως διεξέλθῃ τὰς συντόμους ταύτας σελίδας, ἐξαποστέλλω τὴν πνοὴν καὶ τὸ πνεῦμα τῶν μελετῶν τούτων νὰ τοῦ στρέφῃ τὰς σελίδας, νὰ τοῦ ἀναρριπίζῃ τὴν ὑπομονὴν καὶ νὰ τοῦ ἐμπνέῃ θάρρος καὶ ἀγάπην πρὸς τὴν ἰδέαν ἣν ἐνσαρκούσιν αἱ προσεκτικαὶ καὶ φιλότιμοι μελέται τῶν ἐπομένων σελίδων.

Σ: ΖΩΓΡΑΦΙΔΗΣ

Le premier pas de l'homme dans
la science est pour le merveilleux.

PROUDHOMME

Τί εἶνε ἡ ἔκφρασις τῆς φυσιογνωμίας ; Ποία ἡ φύσις, ἡ δύναμις καὶ ὁ μηχανισμὸς αὐτῆς ;

Εἶνε ἡ ἐκ τοῦ προσώπου ἐκδήλωσις καὶ ἀκτινοβολία τῆς ζωῆς καθ' ἕνα αὐτῆς τὰς ἐκφάνσεις τὰς φυσικὰς, τὰς διανοητικὰς καὶ τὰς ἠθικὰς.

Ἄλλὰ τί εἶνε ζωὴ ! Ἴδου τὸ ζήτημα.

Ἄγνοοῦμεν τὴν φύσιν τῆς ζωῆς, βλέπομεν ὅμως καὶ μελετῶμεν τὴν ἐκδήλωσιν αὐτῆς.

Ἡ ζωὴ ἐκδηλοῦται ἐν τῇ ἐκφράσει τῆς φυσιογνωμίας.

Ἐκδηλοῦται τόσον ὡς ἔκφρασις ὑγείας τοῦ φυσικοῦ ὀργανισμοῦ, ὅσον καὶ ὡς ἔκφρασις τοῦ ὅλου ἐσωτερικοῦ κόσμου, τῆς ἠθικῆς ἐν γένει καὶ διανοητικῆς καταστάσεως.

Ἄλλὰ τί εἶνε ἠθικὴ καὶ διανοητικὴ κατάστασις ; Εἶνε ἀποτέλεσμα τῶν δονήσεων τῶν ἐγκεφαλικῶν καὶ νευρικῶν κυττάρων, δονουμένων ὑπὸ ἀρχῆς ἀγνώστου—τῆς ψυχῆς—καὶ μεταδιδόντων τὴν δόνησιν, καὶ τὴν ἐξ αὐτῆς παραγομένην δύναμιν, εἰς ὅλον τὸν ὀργανισμόν, εἰς τὴν ἐπιφάνειαν, καὶ ἰδίως εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ ὁποίου διαχέεται καὶ ἀκτινοβολεῖται ἡ δύναμις αὕτη, τὸ ἀποτέλεσμα τῶν δονήσεων τῶν νευρικῶν κυττάρων.

Εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς κυρίως καὶ τὸ πρόσωπον συγκεντρῶται ἡ ἐκροὴ τῆς ζωτικῆς ταύτης δυνάμεως.

Εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς διότι εἶνε τὸ πλησιέστερον ἄκρον τοῦ ἐγκεφάλου, οὗτινος εἶνε νευρικὴ συνέχεια κατὰ τὸν φυσιολόγον

η'.

Duval (ὑποθέτω), εἰς τὸ πρόσωπον διότι εἶνε ἡ πλησιεστέρα ἐπιφάνεια τοῦ ἐγκεφάλου, διότι ἔχει τόσα λεπτά καὶ πολυποίκιλα ὄργανα ὧν ἡ λειτουργία ἀναπτύσσει δύναμιν, ἔλκυσαν τὴν ἐσωτερικὴν. Διὰ τῆς ἐπανελημμένης δὲ ἐκροῆς τῆς ζωϊκῆς ταύτης δυνάμεως διὰ τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τοῦ προσώπου, ἔγεινε τοῦτο ἔδρα καὶ ὄργανον τῆς φυσιογνωμικῆς ἐκφράσεως τῆς ἐσωτερικῆς ἡμῶν ἠθικῆς, διανοητικῆς καὶ φυσικῆς καταστάσεως, πρὸς τὰ ἔξω.

Αἱ δονήσεις λοιπὸν τῶν ἐγκεφαλικῶν κυττάρων δι' ὧν διενεργεῖται ἡ ἀναπαράστασις, ἡ ἀντίληψις, ἡ αἰσθησις, τὸ διάνοημα, μεταδίδονται, ὡς αἱ δονήσεις φωτός, ὡς ρευστὸν ἠλεκτρικὸν—ἄγνωστος ἡ φύσις τῶν δονήσεων—διὰ τοῦ ὀπτικοῦ νεύρου εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ διὰ τῶν λοιπῶν κρανιακῶν καὶ ἐγκεφαλικῶν νεύρων εἰς ὅλον τὸ πρόσωπον, ἔνθεν διαχέεται καὶ ἀκτινοβολεῖται ἀποτελοῦσαι σφαῖρας ἀοράτων δονήσεων μὲ κέντρον τὸ πρόσωπον, τὴν φυσιογνωμίαν.

Ἴσως ἐκ τοῦ γεγονότος τούτου νὰ ἤρχισε τὰς σκέψεις του ὁ Edisson ἐπινοῶν μηχανήματα δι' οὗ θὰ φωτογραφῆ τὰς σκέψεις.

Τὰς δονήσεις ταύτας, τὰς ἀκτινοβολουμένας ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τῆς φυσιογνωμίας ἐν γένει, ἐὰν δεχθῆ ὁ διατοητικογράφος τοῦ Edisson δύναται νὰ ἀναποθηκεύσῃ ὑλικὸν δονήσεων πολύτιμον, δι' οὗ κατόπιν ν' ἀναπαραχθῆ ἡ σκέψις, ὡς ἀναπαράγεται διὰ τῶν συλλεχθεισῶν δονήσεων ἢ φωνῆ ἐν τῷ φωνογράφῳ καὶ ἡ εἰκὼν ἐν τῷ κινηματογράφῳ.

Ἐὰν τὰς δονήσεις ταύτας τὰς προεργουμένας ἐκ τῶν ἐγκεφαλικῶν κυττάρων καὶ ἀκτινοβολουμένας ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν δεχθῶμεν ἡμεῖς, ἀπηλλαγμένοι πάσης προκαταλήψεως ἢ ὑποβολῆς, τότε τὰ ἡμέτερα κύτταρα δονοῦνται ἀναλόγως, συμφῶνως πρὸς τὴν ἐξωτερικὴν δόνησιν, ὡς τὸ διαπασῶν δονεῖται πρὸς τὸν ἐξωτερικὸν ἤχον. Ἐκ τῆς ἀναλόγου δὲ ταύτης δονήσεως τῶν ἡμετέρων κυττάρων, ἀορίστως παράγεται σκέψις καὶ

αἰσθησις ἀνάλογος πρὸς τὴν σκέψιν καὶ τὴν αἰσθησιν τῶν ἀρχικῶν καὶ ἐξωτερικῶν δονήσεων.

Ἴδου διὰ τί νοοῦμεν πολλάκις τὰς σκέψεις καὶ τὰ αἰσθήματα τοῦ πλησίον ἐκ μόνης τῆς ἐκφράσεως τῆς ἀφώνου μὲν ἀλλὰ τόσον εὐγλώττου τῆς φυσιογνωμίας.

Ἐννοεῖται ὅτι μία μικρὰ ἐξάσκησης τῶν νεύρων ὅπως εἶνε εὐπαθῆ εἰς τὰς τοιαύτας ἐξωτερικὰς δονήσεις δὲν εἶνε ἄχρηστος εἰς τὸν φυσιογνωμιστὴν τοῦλάχιστον, ἐκτὸς ἐὰν θέλῃ οὗτος νὰ περιγράψῃ τὴν ἔκφρασιν τῆς φυσιογνωμίας, ὡς τὴν περιγράφουν ποιηταὶ ἢ οἱ ζωγράφοι.

Διότι ὁ χρυσάκτινος φωτοστέφανος τοῦ Θεοῦ, τῶν ἀγίων (Ραφαὴλ κλπ.), τὸ φῶς τῆς μορφῆς, ἡ μελωδία τῶν χαρακτηριστικῶν (Byron), τὸ πῦρ καὶ ὁ κεραυνὸς τοῦ βλέμματος, τὸ ἄγριον πήδημα τῆς ψυχῆς διὰ μέσου τῶν ὀφθαλμῶν (Shakespeare) καὶ ἔλαι αἱ λοιπαὶ ποιητικαὶ ἢ καλλιτεχνικαὶ ἐκφράσεις καὶ παρατηρήσεις δὲν εἶνε, εἰμὴ ἀόριστοι περιγραφαὶ ἐνὸς ὠρισμένου φυσιολογικοῦ γεγονότος τῆς ἀπὸ τῶν ἐπιφανειῶν καὶ ἰδίᾳ τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τοῦ προσώπου ἀκτινοβολίας τῆς ζωϊκῆς δυνάμεως—ζωϊκοῦ ἠλεκτρισμοῦ—ἀποτέλεσμα οὔσης τῆς δονήσεως τῶν ἐγκεφαλικῶν κυττάρων καὶ ὄλων ἐν γένει ἢν διενεργεῖ ἡ σκέψις, τὸ συναίσθημα καὶ ἐν γένει τὸ κοινὸν αἰσθημα τῆς γενικῆς ἐσωτερικῆς καταστάσεως.

Ἄλλως τε ἡ ζωὴ δὲν σχετίζεται εἰμὴ μετὰ πράξεων χημικῶν, μηχανικῶν, θερμαντικῶν, ἠλεκτρικῶν, δὲν σχετίζεται εἰμὴ μετ' αἰωνίων δονήσεων τῶν κυττάρων, μετὰ συνεχῶν ρευμάτων αἵματος, λέμφου καὶ νευρικῶν δονήσεων, ἅτινα πάντα καθιστῶσι τὸν ἄνθρωπον μίαν ζῶσαν ἠλεκτρικὴν στήλην. Διότι πᾶσα δόνησις παράγει ἠλεκτρισμόν.

Τοῦ ἠλεκτρισμοῦ ιδιότης εἶνε νὰ διαχέεται εἰς τὰς ἐπιφανείας τῶν σημάτων, καὶ ἐκεῖθεν νὰ ἐπιδρᾷ ἐπὶ τῶν πέριξ.

Τοῦ ζωϊκοῦ ἠλεκτρισμοῦ ὡσαύτως γεγονὸς εἶνε ἡ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ σώματος ἡμῶν διάχυσις αὐτοῦ, καὶ ἡ ἐντεθεθεν

ἄκτινοβολία, εἰς κύκλους ἢ καὶ σφαίρας δονήσεων. Ἡ ἀκτινοβολία αὕτη κυρίως ἐκπέμπεται ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τοῦ προσώπου, διὰ λόγους φυσιολογικοῦς οἵτινες ἐλέγχθησαν ἀνωτέρω.

Ὅσον διὰ τὴν ἀκτινοβολίαν παραγωγὴν κύκλων καὶ σφαιρῶν δονήσεων μὲ κέντρον τὴν φυσιολογίαν ὁρεῖλω νὰ σημειώσω ὅτι συνέλαβον τὴν σκέψιν καὶ τὴν ὑπόθεσιν ἐκ τοῦ μηχανισμοῦ τῆς μεταδόσεως τοῦ ἄνευ συρμάτων τηλεγραφικοῦ ρεύματος τοῦ Marconi.

Κατὰ τὸν μηχανισμόν τοῦτον, πᾶσα δόνησις γενομένη εἰς τι σημεῖον, διαχέεται κατὰ κύκλους συγκεντρικοῦς μὲ κέντρον τὸ σημεῖον τῆς πρώτης δονήσεως, οἵτινες διαχέονται, περιβάλλουν καὶ ἐναγκαλιζονται τὴν γῆν. Ἐὰν εἰς τι σημεῖον μιᾶς τοιαύτης περιφερείας—τοιαῦτα δὲ σημεῖα δύνανται νὰ εἶνε ὅλα τὰ σημεῖα—στηθῆ, μηχανήμα σχετικόν, ἀνάλογον, σύμφωνον μὲ τὸ μηχανήμα ὅπερ παρήγαγε τὴν πρώτην τηλεγραφικὴν δόνησιν, τὸ μηχανήμα τοῦτο θὰ δεχθῆ τὴν ἀρχικὴν δόνησιν καὶ ἢ συγκοινωνία ἄνευ συρμάτων θὰ ἐπιτελεσθῆ.

Τὸ γεγονός τοῦτο μοι ἤγειρε τὴν σκέψιν καὶ τὴν ὑπόθεσιν περὶ τοῦ πιθανοῦ ἐνὸς τοιούτου ἀναλόγου γεγονότος καὶ εἰς τὴν ἔκφρασιν τῆς φυσιολογίας, ἐν ἣ ἄκτινοβολοῦνται ἐσωτερικαὶ δονήσεις, εἰς κύματα δονήσεων συγκεντρικά, ἅτινα ἐὰν δεχθῶμεν ἡμεῖς, συνδονούμεθα συμφώνως πρὸς ταῦτα καὶ ἀναλόγως καὶ σκεπτόμεθα, αἰσθανόμεθα, ἀορίστως ὀλίγον, τὸ αὐτὸ διάνοημα ἢ συναίσθημα ἢ συμπεραίνομεν ἐν γένει τὴν κατάστασιν τοῦ ἄλλου τὴν φυσικὴν, διανοητικὴν καὶ ἠθικὴν.

Ταῦτα διὰ τὴν φυσιολογικὴν κατάστασιν.

Ἐὰν ὅμως ἐσωτερικὴ τις ἢ ἐξωτερικὴ ἀλλοίωσις τροποποιήσῃ ἐπὶ τὸ παθολογικὸν τὰς λειτουργίας τῆς ζωῆς, τοῦ ὀργανισμοῦ, τότε ὁ παθολογικὸς ἀντίκτυπος διαχεόμενος εἰς ὅλην τὴν ὑπαρξιν ἀλλοιώνει καὶ τὴν παραγωγὴν τοῦ ζωικοῦ ἤλεκτρισμοῦ, τὴν διάχυσιν καὶ τὴν ἀκτινοβολίαν αὐτοῦ. Συνεπῶς ἢ ἔκφρασις τῆς φυσιολογίας ἀλλοιοῦται.

Αὕτη εἶνε ἡ παθολογικὴ φυσιολογία τοῦ μηχανισμοῦ τῆς φυσιογνωμικῆς ἐκφράσεως ἐν περιπτώσει νοσήσεως.

Ἄρα, διὰ τῆς προσεκτικῆς παρατηρήσεως τῆς φυσιογνωμίας, διὰ τῆς προσεκτικῆς σκέψεως καὶ μελέτης τῶν σημείων ἅτινα παρουσιάζει αὕτη εἰς τὰς διαφόρους νόσους, δύναται ὁ βλέπων καὶ σκεπτόμενος ἰατρός καὶ παρατηρητὴς νὰ διαγνώσῃ, ἐν γενικαῖς γραμμαῖς, τὴν φύσιν τῆς παθήσεως, τὸ εἶδος αὐτῆς τὸ ἐλαφρὸν ἢ βαρὺ τῆς προγνώσεως καὶ τὴν ἐν γένει πορείαν καὶ ἐξέλιξιν τῆς νόσου.

Τὸ γεγονός τοῦτο θέλει ἀποτελέσει τὸ θέμα τῶν ἐπομένων μελετῶν, εἰς ἃς παραπέμπεται, ἐὰν εὐαρεστεῖται, ὁ ἀναγινώσκων καὶ μελετῶν παρατηρητὴς.

Ἄφειλει ὅμως πρὸ τούτου νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν του ὁ ἀναγνώστης, ὅτι ἡ ἀνωτέρω περιγραφεῖσα ἔκφρασις εἶνε ζήτημα ὀλίγου χρόνου, εἶνε στιγμιαία ἔκφρασις.

Ὅσον διὰ τὴν χρονίαν οὕτως εἰπεῖν καὶ ἐγκατεστημένην εἰς τὸ πρόσωπον ἔκφρασιν, τὴν συνδεομένην μὲ τὴν ἠθικὴν καὶ φυσικὴν ιδιοσυστασίαν τοῦ ἀτόμου, μεθ' ἧς εἶνε μετουσιωμένη, ἧς εἶνε ἡ μορφή, δεόν νὰ σημειωθῇ ὅτι εἶνε ἔργον τῆς στιγμιαίας ἐκφράσεως, συχνάκις καὶ συνεχῶς ἐπαναλαμβανομένης καὶ τροποποιούσης τὴν μορφήν, ὑφὴν καὶ θρέψιν τῶν μαλακῶν καὶ σκληρῶν μορίων τοῦ προσώπου καὶ παρεχούσης αὐτοῖς ὀργανικὸν καὶ τετελεσμένον χαρακτῆρα.

Τοῦτο ἐν τῇ παθολογίᾳ ἐνδιαφέρει τὰ χρόνια νοσήματα, τὰς καρδιοπαθείας π. γ. ἢ τὰς νεφροπαθείας, ὧν ἡ φυσιογνωμία εἶνε τόσον χαρακτηριστικὴ, ὥστε ἀποβαίνει σχεδὸν περιττὴ πᾶσα ἄλλη ἐξέτασις διὰ τὴν διάγνωσιν τῆς παθήσεως.

ΓΕΝΙΚΑΙ ΑΡΧΑΙ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΦΙΑ
ΛΑΥΡΩΤΟΥ
ΑΥΞΩΝ ΑΡΙΘ. _____

Τοιοῦτος ὄργανισμὸς τοιαύτη καὶ προσωπικότης.

RIBOT

Εἶνε πλέον γεγονός ἡ ταυτότης τῆς φυσιολογίας καὶ παθολογίας τοῦ φυσικοῦ ὄργανισμοῦ μετὰ τῆς φυσιολογίας καὶ παθολογίας τοῦ ἠθικοῦ καὶ διανοητικοῦ. Τοῦτο ἀποδεικνύεται ἐναργῶς ἐν τῇ ὑγιᾶ καταστάσει, εὐγλωττότατα δὲ ἐν τῇ παθολογικῇ, ὅποτε ὑλική τις ἀλλοίωσις ἔχει ἀντίκτυπον ἐν τῇ διανοητικῇ καὶ αἰσθητικῇ σφαίρᾳ καταστρέφουσα τὴν ἐναρμόνιον λειτουργίαν τῆς ζωῆς, καὶ συνεπῶς πᾶσα ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου ἐπὶ πλέον συζήτησις ἤθελεν ἐλέγξῃ τάσιν πρὸς ἐπανάληψιν γεγονότων γνωστῶν καὶ σκέψεων ἄλλων.

Ὁ φυσικὸς ὁμῶς ὄργανισμὸς, ἀποτελῶν μέλος τῆς φύσεως ἐναρμόνιον μετὰ τὸ ὅλον, ὑπέκειν εἰς τοὺς νόμους τῆς φύσεως, ἐνώπιον τῆς ὁποίας ἔχει ταῦτὰ δικαίωμα μετὰ τὰ λοιπὰ ἔμβια ὄντα τῶν ὁποίων ἀποτελεῖ συνέχειαν ζωσαν καὶ παλλομένην, συνέχειαν ὑπερτελείως τελειοποιηθεῖσαν, ἀπεργαζομένην τὸ «ἀριστούργημα τῆς Δημιουργίας» κατὰ τὸν Darwin, πάντοτε ὁμῶς συνέχειαν τοῦ ὅλου, διότι κοινοὶ νόμοι διέπουν τὴν ζωὴν αὐτῶν ὄλων διατηροῦντες καὶ διακόπτοντες αὐτήν. Ὑπέκειν εἰς τοὺς νόμους τούτους ὁ φυσικὸς ὄργανισμὸς ὀφείλει νὰ προσαρμόζεται πρὸς τὰς διατάξεις αὐτῶν συμμορφούμενος ἐκάστοτε μετὰ τὰς νέας παρουσιαζομένας φυσικὰς συνθήκας, καὶ διαπλασσόμενος διηνεκῶς κατ' εἰκόνα αὐτῶν καὶ ὁμοίωσιν.

Αἱ συνθήκαι αὗται, ὧν ἡ δράσις διαπλάσσει τὸν φυσικὸν ὄργανισμόν, ἄρχονται ἐκ τῆς συναντήσεως τοῦ σπέρματος καὶ τοῦ ὠαρίου καὶ παύουν ἐν τῷ ἐκφυλισμῷ καὶ τῇ τελείᾳ μετὰ θάνατον ἀποσυνθέσει. Εἶνε δὲ αὗται ἐσωτερικαί, ἐκ τῆς ἐσωτερικῆς ζωῆς καὶ ἐξωτερικαί, ἐκ τοῦ ἐξω κόσμου.

Ἡ φυσιολογία, τυγχάνουσα οὐχὶ πλέον ἐκφρασις ἀλλὰ συνέχεια τῆς ἐσωτερικῆς καταστάσεως, συμμορφοῦται μὲ ταύτην διότι ἀποτελεῖ ταύτης μέλος ἐξωτερικόν καὶ συνεπῶς πιστῶς προδίδουσα καὶ τὴν ἐλαχίστην ἐκείνης μεταβολήν.

Ἐπειδὴ δὲ ὁ φυσικὸς ὀργανισμὸς ἔχει φυσιολογίαν καὶ παθολογίαν τὴν αὐτὴν μετὰ τοῦ ἠθικοῦ καὶ διανοητικοῦ, ἔπεται ὅτι ἡ ἐν τῇ φυσιολογίᾳ ἐκφρασις ἐκείνου ἐκδηλοῖ μετὰ τῆς αὐτῆς πειστικότητος, ἀληθείας καὶ ἀκριβείας καὶ τὴν ἠθικὴν συγγρόνως καὶ διανοητικὴν κατάστασιν τοῦ ὀργανισμοῦ.

Ὅθεν εἰς τὴν ἀλήθειαν τοῦ Ribot, « εἰς ὀργανισμὸς τοιαύτη καὶ προσωπικότης » προσθέτω καὶ γὰρ μετὰ πλήρους πεποιθήσεως, τοῦθ' ὅπερ ἄλλως τε θ' ἀποδειχθῆ ἰατρικῶς μετ' ὀλίγον καὶ μαθηματικῶς: Οἷον πρόσωπον, τοιαύτη καὶ προσωπικότης.

Οἷα δηλ. φυσιολογία τοιαύτη καὶ ἡ ἠθικὴ διανοητικὴ καὶ φυσικὴ τοῦ ὀργανισμοῦ κατάστασις. Μεταξὺ φυσιολογικῆς ἐκφράσεως καὶ τῶν ἐκφραζομένων ἐσωτερικῶν καταστάσεων ὑπάρχει σχέσις ἀκριβῶς μαθηματικῆ. Ὑπάρχουν λόγοι τελείως ἐπιστημονικοὶ ἀποδεικνύοντες τὴν ἀλήθειαν τοῦ γεγονότος, συστηματοποιῶντες τὰς σχέσεις τῶν γεγονότων καὶ αἰρούντες τὴν μελέτην αὐτῶν εἰς ὕψος ἀληθοῦς καὶ τελείας ἐπιστήμης.

Μεταρσιούσιν ἐπίσης τὴν εὐγενῆ ἀληθῶς καὶ θεῖαν, θλιβεράν ὁμως ἱατρικὴν τέχνην εἰς ὕψος ἀληθοῦς ἐπιστημοσύνης, ἐξευγενίζοντες καὶ ἐξαιρούντες αὐτὴν μέχρι τοῦ ὄντος Ἐκείνου, οὐ πινος αἰκῶν καὶ ὁμοίωσις» εἶνε τὸ μελετώμενον θέμα !...

Μετὰ τὰς γενικὰς ταύτας γραμμάς, τὸν λόγον δίδομεν εἰς τὰ γεγονότα, εἰς τὴν εὐγλωττίαν τῶν ὁποίων ἐναπόκειται ἡ ἀπόδειξις καὶ ἡ πειθὴ περὶ τῆς ἀληθείας, ἥτις πάντοτε κατὰ τὴν συνθήειαν τῆς εἶνε κεκρυμμένη εἰς τὸ βάθος, ἣν ὁμως ἡ φυσιολογία τὴν χαράσσει ἐφ' ἐκείνης πρὸ τῶν ὁμμάτων τοῦ βλέποντος καὶ σκεπτομένου παρατηρητοῦ, εἰς τὴν διάθεσιν παντός ὅστις θελήσῃ νὰ τὴν προσέξῃ εἴτε εἰς τὴν ζωὴν εἴτε εἰς τὰς ἐπομένας σελίδας...

Ὁρεῖται, ἐννοεῖται, πάντοτε νὰ μὴ λησμονῆ τὴν ταυτότητα τῆς φυσιολογίας καὶ παθολογίας τοῦ ἠθικοῦ φυσικοῦ καὶ διανοητικοῦ ἀνθρώπου.

Η ΕΚΦΡΑΣΙΣ

ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΚΕΝΤΡΟΝ

Ἄφου τυγχάνει συνέχεια ζωῶσα καὶ τελειοποιήσις τῶν λοιπῶν ἐμβίων ὄντων ὁ ἀνθρώπινος ὀργανισμὸς δέον καὶ ἡ ἔκφρασις τῆς φυσιολογίας αὐτοῦ νὰ τυγχάνει συνέχεια καὶ τελειοποιήσις τῆς ἐκφράσεως τῆς φυσιολογίας τῶν λοιπῶν ζώων ἀφ' οὗ διὰ τῆς ζωικῆς κλίμακος ὄλων αὐτῶν ἐν τῇ ἐνδομητρίῳ ἐμβρυϊκῇ ζωῇ διέρχεται ὁ γεννώμενος καὶ βαθμηδὸν διαπλασσόμενος ἀνθρώπινος ὀργανισμὸς.

Ἀληθῶς δὲ πάντες θὰ παρατήρησαν τὴν ἔκφρασιν τῆς μαγείας ἣν ἔχει ἡ φυσιολογία τῆς γάτας. τοῦ κυνὸς ὅταν θωπεύονται, ἡ ἀγρία ἔκφρασις τῆς μορφῆς τῶν σαρκοδόρων θηρίων, ἣν βλέπομεν καὶ εἰς τὴν τοῦ ἀνθρώπου ὅταν τὰ πάθη αὐτοῦ τὰ ἄγρια ἐξεγερθῶσι (Σ. Ἀποστολίδης) τὴν ἀεικίνητον μιμητικὴν εὐστροφίαν τῆς μορφозούσης φυσιολογίας τοῦ πιθήκου, ἣν ἔχει καὶ ὁ ἄνθρωπος εἰς περιστάσεις καὶ εἰς ἠθικὰ βάρη πολὺ περισσότερα, ἀφ' ὅτι κοινῶς νομίζεται. . . Ὁ κ. Φιλαδέλφειος ἔκαμεν ὡραίας ἐργασίας εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο. Λυποῦμαι ἀδυνατῶν νὰ ἐκτεθῶ πλειότερον εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο, διότι ἡ φυσιολογία τοῦ τελείου ζώου, μὲ καλεῖ ἐπιμόνος καὶ μ' ἐνθυμίζει ὅτι ἡ ἔκφρασις αὐτῆς ἀποτελεῖ τὸ θέμα τῶν μελετῶν τούτων.

Ἀληθῶς, πλησιάσωμεν τὸ μυστήριον τῆς ἐκφράσεως, καὶ μελετήσωμεν τὸν μηχανισμόν καὶ τὴν φύσιν αὐτῆς.

Τίς διευθύνει τὴν ἔκφρασιν τῆς φυσιολογίας; Τὸ νευρικὸν σύστημα, βεβαίως. Τὸ νευρικὸν σύστημα, καὶ δὴ, μόνον ἐγκεφαλικά νεῦρα ἐννευροῦσι τὸ πρόσωπον κυρίως, καὶ τὸ συμπαθητικόν. Τὰ νεῦρα ὅμως εἰσὶ πολλά, τὸ προσωπικόν, τὸ τρίδυμον, τὰ ὀφθαλμικά, τὸ συμπαθητικόν, μ' ὅλον ὅμως τοῦτο, ἡ ἔκφρασις εἶνέ τι ἐνιαῖον, ἀνεξαρτήτως τοῦ γεγονότος ὅτι τὰ νεῦρα ταῦτα ἔχουσιν ἴδιον ἕκαστον πυρῆνα.

Ἵποθέτω νὰ ὑπάρχη κέντρον ἴδιον τῆς ἐκφράσεως, ὑπὸ τὴν ἐπικυριαρχίαν τῶν προβλητικῶν κέντρων εὐρισκόμενον ἐν τῷ προμήκει μυελῷ, μεθ' οὗ σχετίζονται ὅλαι αἱ λειτουργίαι τῆς ζωῆς, ὅλοι οἱ

πυρῆνες τῶν πλείστων κρανιακῶν νεύρων, τυγχάνον οἰονεὶ τὸ κέντρον τῆς καθολικῆς ἀλληλεγγύης, ἧς ἀποτέλεσμα εἶνε ἡ ἐνιαία καὶ ἐναρμόνιος λειτουργία τῆς ζωῆς.

Αἱ ἐργασίαι τοῦ μέλλοντος καὶ τὰ πειράματα, ἅτινα ἀπέχτησαν αὐθεντίαν ὀλίγον ἀνωτέραν τῆς πραγματικῆς τῶν ἀξίας, θέλουσι ἀποδείξῃ τὴν ἀληθῆ τοῦ κέντρου ἐνέδρασιν, οὗ τινος κατ' ἀρχὴν ὀφείλομεν νὰ παραδεχθῶμεν τὴν ὑπαρξίν.

Διότι, τίς ὁ λόγος τῆς ἐκφράσεως; Τίς ὁ λόγος τῶν διαφορῶν συσπάσεων καὶ κινήσεων τῶν μυλακῶν μορίων τοῦ προσώπου, τῆς ἀλλοιώσεως τῶν χαρακτηριστικῶν, ἐὰν ἐνστικτον δὲν ὑπῆρχεν ἐσωτερικὸν ἐλατήριον διεγείρον ταύτας ἀναλόγως τῆς ἐσωτερικῆς καταστάσεως;

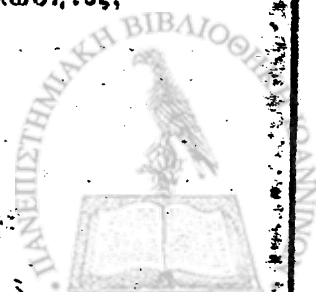
Διατί ἡ ἐσωτερικὴ κατάστασις ἡ ἠθικὴ ἡ διανοητικὴ ἡ φυσικὴ ἐκδηλοῖ αὐτομάτως τὰς διαφορὰς αὐτῆς μεταλλαγὰς ἐν τῇ φυσιογνωμίᾳ ἥτις παρίσταται: οὕτως ὡς ζῶν κινήματογράφος τῆς ἐσωτερικῆς ἡμῶν καταστάσεως;

Φύσει ὁ ἄνθρωπος τείνει νὰ ἐκδηλώσῃ, νὰ ἐξωτερικεύσῃ τὰς ἐσωτερικὰς του διαθέσεις.

Τὸ φύσει τοῦτο σημαίνει τὸ ἐνστικτον, τὸ σπέρμα ἐκεῖνο τῆς ζωῆς ὅπερ διέπει καὶ διευθύνει αὐτὴν ἀνεξαρτήτως παντὸς ἄλλου κράτους, σημαίνει τὸ ἰδιαίτερον κέντρον ἰδιαιτέρας τινος λειτουργίας.

Ἄλλως δὲν θὰ εἶχε λόγον ὑπάρξεως ἡ ἐκφρασις ἡ ἐξωτερικεύσις τ. ἔ. τῆς ἐσωτερικῆς καταστάσεως καθ' ὅλην τὴν γραμμὴν τῆς ὑπάρξεως ἧς τὰ διευθύνοντα κέντρα σχετίζονται ὅλα μετὰ τοῦ προμήκους μυελοῦ τοῦθ' ὅπερ ἀναγκάζει τὴν σκέψιν νὰ παραδεχθῇ ἐν αὐτῷ τὴν ἐνέδρασιν τοῦ κέντρου τῆς φυσιογνωμικῆς ἐκφράσεως τὴν ἐκτελεστικὴν.

Ὁ Nothnagel καὶ ὁ Bechterew πιθανολογοῦσιν ὅτι ὁ ὀπτικὸς θάλαμος δύναται νὰ μὴ εἶνε ἀσχετος πρὸς τὴν ἐκφρασιν καὶ τὴν μίμησιν, μολονότι εἶνε τελείως ἀσχετος πρὸς πάσας τὰς ἐκουσίας κινήσεις. Ὁ Strumpell προσθέτει ὅτι εἰς τινὰς ἡμιπληγικοὺς παρατηρήθη τὸ ἕτερον ἡμιμόριον τοῦ προσώπου ἀπαθὲς πρὸς πᾶσαν ἐκουσίαν κίνησιν, εὐπαθὲς δὲ καὶ εὐσυγκίνητον εἰς πάσας τὰς ἠθικὰς διεγέρσεις τῶν δακρύων τῶν γελώτων κ.λ.π., συμπεραίνει δὲ ὅτι ἐν τῇ δὲ ὅτι ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ὁ ὀπτικὸς θάλαμος ἐμεινεν ἀλώβητος, διότι ἄλλως θὰ συνέβαινε τὸναντίον.

Ἄλλὰ—ἐὰν ἐπιτρέπεται μικρά τις σκέψις—τίς βεβαιοῖ ὅτι ὁ προμήκης δὲν ἠδύνατο ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ νὰ ἐπιτελέσῃ ὅ,τι ὁ ὀπτικὸς θάλαμος, οὗ τινος τὴν κεντρικὴν δύναμιν δὲν ἀπέδειξαν τὰ πειράματα ἐνῶ τὴν ἐν τῷ προμήκει καὶ τοῖς προβλητικοῖς κέντροις τοῦλάχιστον ἀποδεικνύῃ ἢ σκέψις τεθεμελιωμένη οὕσα ἐπὶ τῆς φυσιο-
λογίας καὶ τῆς παθολογίας τῶν λειτουργιῶν ;

Ὅφειλομεν νὰ ὁμολογήσωμεν, ἐνόσω τὰ πειράματα, ἅτινα εὐρίσκονται εἰς μείζονα ἐπιστημονικὴν ὑπόληψιν καὶ ἐκτίμησιν ἀπὸ τὰ συμπεράσματα τῆς σκέψεως, ἐνόσω δηλ. ἐξακολουθοῦν αἱ προλήψεις αὗται τῶν ὑπολήψεων πρὸς ῥήσεις, ὑποθέσεις καὶ δῆθεν πειραματικὰς ἀποδείξεις, ὀφειλομεν νὰ παραδεχθῶμεν τὰ πορίσματα τῶν συλλογισμῶν, οἵτινες στηρίζονται ἐπὶ φυσιολογικῶν καὶ παθολογικῶν γεγονότων ἀναμφισβητήτου κύρους.

Τοιοῦτο: δὲ συλλογισμοὶ θέτουν κατ' ἀνάγκην τὸ κέντρον τῆς φυσιογνωμικῆς ἐκφράσεως τῆς ἐσωτερικῆς καταστάσεως ἐν τῷ προμήκει ἐν τῷ τόπῳ τοῦ ἔδρασμου ὄλων τῶν κέντρων τῶν διευθυνόντων τὴν ἐσωτερικὴν ταύτην κατάστασιν αὐτονόμως καὶ ἀνεξαρτήτως, ὑπὸ τὴν ἐπικυριαρχίαν τοῦ *sensorium commune*.

Τῆς ἐσωτερικῆς καταστάσεως, εἰς τὴν ἐναρμόνιον λειτουργίαν τῆς ὁποίας ὁ προμήκης συντελεῖ τόσον ἀμέσως, ἢ ὑγεία καὶ ἢ ἀρμονία, ἐκδηλοῦται δι' ἐξωτερικῆς ἀρμονίας, τοῦ κάλλους τῆς ὑγείας.

Ἡ ἐσωτερικὴ διαταραχὴ, ἔχουσα εἴτε ἀργὴν εἴτε ἀντίκτυπον ἐν τῷ προμήκει ἐκδηλοῦται δι' ἐξωτερικῆς διαταραχῆς, τῆς νοσηρᾶς ἀσχημίας.

Περὶ αὐτῶν ὁμοίως, ἅτινα θὰ ἐξετασθῶσιν εἰς τὰ ἐπόμενα κεφάλαια οὐδεὶς ἀμφিবάλλει ὅτι συνηγοροῦσιν εὐγλώττως ὑπὲρ τοῦ γεγονότος τῆς ἐνεδράσεως ἐν τῷ προμήκει τοῦ κέντρου τῆς ἐκφράσεως, τῆς ὁποίας ὁ μηχανισμὸς εἶνε τελειῶς ἀνακλαστικός, ἀκούσιος καὶ ἀσυνειδήτος.

Σημ. Ἡ βούλησις δὲν χρησιμεύει εἰμὴ εἰς τὴν ἐπίρρωσιν τῆς ἐκφράσεως ἢ εἰς τὴν ὑπόκρισιν αὐτῆς· εἴτε οὕτως, ἐπομένως εἴτε ἄλλως, εἶνε ἄσχετος πρὸς τὸ ἡμέτερον θέμα.

ΥΓΕΙΑ—ΚΑΛΛΟΣ

Ἡ ωραιότης εἶνε ἀντανάκλασις τῆς υἰείας.
Φεουχτερολέμπερ. 1

Τὴν ἀλήθειαν τοῦ γεγονότος τούτου δύναται ν' ἀποδείξῃ σειρά σκέψεων καὶ παρατηρήσεων ἀλλὰ καὶ ἀπλῆ παρατήρησις ἐν τῷ κατόπτρῳ, ὅπερ διὰ προσεκτικῆς σκέψεως δύναται κάλλιστα νὰ παρασταθῇ ὡς τὸ ζητούμενον ἐσωτερικὸν κάτοπτρον ἀποκαλύπτον ἐναργῶς τὴν μυστηριώδη ἐσωτερικὴν κατάστασιν.

Ἐκτὸς ὅμως τούτων, ἡ καλλονὴ παρισταμένη ὡς ἐκδήλωσις εὐτυχοῦς διαπλάσεως, δὲν τυγχάνει εἰμὴ ἐναρμόνιος συνέχεια ἐσωτερικῆς εὐτυχίας καὶ ἀρμονίας τόσον ἐν τῇ διαπλάσει ὅσον καὶ ἐν ταῖς λειτουργίαις τῶν ὀργάνων.

Ἡ ἐσωτερικὴ ἀρμονία τῶν λειτουργιῶν μορφώνει κατ' εἰκόνα αὐτῆς καὶ ὁμοίωσιν καὶ τὴν ἐξωτερικὴν τῆς ἐκδήλωσιν.

Ἡ υἰεία, συνεπῶς, ἡ ἀληθὴς καὶ καθ' ὄλην τὴν γραμμὴν τῶν ἠθικῶν καὶ φυσικῶν καὶ διανοητικῶν σημείων ἐκδηλοῦται διὰ τῆς καλλονῆς, ἣν γεννᾷ, διατηρεῖ καὶ τελειοποιεῖ ἡ ἐσωτερικὴ ἀρμονικὴ καλλονὴ τῆς υἰείας καὶ τῶν διαφόρων ἐσωτερικῶν λειτουργιῶν.

Διότι, τίς διευθύνει τὴν θρέψιν τῶν ἰσθῶν, τὴν διάπλασιν καὶ τὴν κίνησιν; Οὐδεὶς ἄλλος εἰμὴ τὸ νευρικὸν σύστημα.

Ὅταν ἐπομένως τὸ νευρικὸν τοῦτο σύστημα ἐναρμόνιως λειτουργεῖ, ὅταν δι' αὐτῶν προεκτείνεται πρὸς τὰ ἔξω, πρὸς τὴν ἔκφρασιν, ἐσωτερικὴ ἀρμονία, ὅταν συνεχῶς διευθύνει τὴν κίνησιν τῶν ἀπαλῶν μορίων δι' ἐκφράσεως εὐτυχοῦς, κατορθώνει ὄχι μόνον τὴν θρέψιν καὶ τὴν διάπλασιν νὰ διαμορφῶνται ωραίας, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς συχνῆς ἐπαναλήψεως νὰ δαιωνίσῃ τὸ κάλλος, ἀποτυπῶν ἐπὶ τῆς φυσιογνωμίας τοῦ ὀργανικῶν καὶ ἀνεξίτηλον χαρακτήρα τῆς υἰείας καλλονῆς.

Τὸν συλλογισμόν ἔρχονται νὰ ἐπικυρώσωσι τὰ πειραματικὰ γεγονότα τῆς παθολογικῆς καταστάσεως. Τοιαῦτα δὲ εἶνε πάντα τὰ

(1) Ὑγιεινὴ τῆς ψυχῆς, μεταφρ. Ἰω. Χ. Ζωγράφιδου.

έσωτερικά νοσήματα, ἅτινα διατρέφουσιν, ἀλλοιοῦσι καὶ πληροῦσι τὴν φυσιολογίαν ἐξ ἐρειπίων καὶ συντριμμάτων καλλοῦ καὶ δυσαρμονίας χαρακτηριστικῶν.

Ἡ τὸ γεγονός καθ' ὃ ὑπνωτισθὲν ἄτομον, εἰς ὃ ὑπεβλήθη ἢ πεποιθήσῃς ὅτι ἡ φυσιολογία αὐτοῦ ἔχει τοιαύτην ἢ τοιαύτην ἐξόγκωσιν, μετὰ μῆνα, ἀπέκτησεν τὴν ὑπερτροφικὴν ἐκείνην δυσμορφίαν. Τοῦτο ἐξηγεῖται ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι παράστασις τῆς ἐγκεφαλικῆς, δονοῦσα τὰ ἐγκεφαλικά κύτταρα, μεταδίδει τὴν δόνησιν διὰ τῶν νεύρων εἰς τὰ ἀνάλογα καὶ σχετικὰ μαλακὰ μόρια, ὧν τροποποιεῖ τὴν θρέψιν τὴν μορφήν καὶ τὴν ὑφὴν εἰς τοιοῦτον βαθμὸν ὥστε διὰ τῆς συχῆς ἐπαναλήψεως νὰ ἐγκαθίσταται ἡ τροποποίησις αὐτὴ ὡς νέα κατὰστασις καὶ νέα φύσις.

Ἐνταῦθα προσέκει ν' ἀναφέρωμεν τὰς σκέψεις ἡμῶν περὶ τοῦ κράτους καὶ τῆς ἐπιδράσεως τῶν καλῶν τεχνῶν ἐπὶ τῆς διαμορφώσεως τῆς καλλοῦ.

Ἀληθῶς ὅλαί αἱ καλαὶ τέχναι, μεταφράζουσι καὶ ἐκδηλοῦσι δι' ἰδίου ἐκάστη τρόπου τὴν ἐνιαίαν ἰδέαν τοῦ ἁρμονίου καὶ τοῦ καλοῦ.

Μεταδίδουσι δὲ τὰς δονήσεις εἴτε ἀμέσως καὶ ὑλικῶς, καθὼς ἡ μουσικὴ, ἢ ἀπαγγελία, εἴτε ἐμμέσως διὰ παραστάσεων ὡραίων εἰς τὴν ἡμετέραν ὑπαρξίν, ἣν δονοῦσιν ὁμοφώνως μὲ τὴν ἁρμονικὴν αὐτῶν δόνησιν.

Ἡ ὑγεία, ἐλέχθη ἀνωτέρω, ὅτι οὐδὲν ἄλλο εἶνε εἰμὴ ἁρμονία λειτουργιῶν, τὸ δὲ κάλλος ἁρμονικὴ αὐτῶν ἐκδήλωσις. Ἡ καλλιτεχνία λοιπὸν ἐπιρρωνύουσα, διεγείρουσα ἢ παράγουσα τὴν ἁρμονίαν ταύτην διαπλάσσει καὶ διαμορφώνει τὸ κάλλος. Ἐκτὸς ὅμως τῆς ὑλικῆς ταύτης ἐπιδράσεως, διεγείρουσι καὶ ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ παραστάσεις ἁρμονίου καὶ ὡραίας, δονεῖ τὰ κύτταρα καλλιτεχνικῶς, ἐν ἐπιτρέπεται ἢ φράσις, ἅτινα μεταδίδουσι τὴν δόνησιν εἰς τὴν ἐκφρασίν τῆς φυσιολογίας, ἣτις ἐκφράζει τὸ εὐχάριστον αἶσθημα τῆς καλλιτεχνικῆς ἀπολαύσεως, καὶ τροποποιεῖ ἀναλόγως τὰ μαλακὰ μόρια διχομορφώνουσα καὶ ἐξωραίζουσα τὴν μορφήν καὶ τὸ σχῆμα αὐτῶν.

Ἐκτὸς τῆς καλλιτεχνίας καὶ ἡ ἀρετὴ καὶ τὸ εὐγενὲς συναίσθημα ἀναλόγως δρῶντα διὰ τοῦ νευρικοῦ συστήματος εἰς τὴν ὅλην ὑπαρξίν, διαχέουσι τὴν διαπλαστικὴν αὐτῶν ἐπήρειαν ἣτις ἐν τῇ φυσιολογίᾳ ἔχει τὰ ἐκφανέστερα αὐτῆς ἀποτελέσματα. «Μὴ ἐλπίζητε, λέγει ὁ

Lavater, νὰ καταστήσετε τὸν ἄνθρωπον ὠραιότερον, ἐὰν δὲν καταστήσετε αὐτὸν βελτίονα ἑαυτοῦ. »

Ἡ καλλιτεχνία καὶ ἡ ἀρετὴ καὶ τὸ συναίσθημα ἴσως ὑποθετῆ, ὅτι μᾶς ἀπεμάκρυναν τῆς υἰείας ἣτις εἶνε ἡ γενέτειρα τοῦ κάλλους ἀρχή, καὶ θέμα τῶν σκέψεων τούτων.

Τοιαύτη ὑπόθεσις, ὑποθέτω νὰ μὴ ἀδικήσῃ τὸν ἀναγνώστην, ὅστις θὰ γνωρίζῃ, ὅτι ὅλα ταῦτα, ἡ ἀρετὴ καὶ τὰ συναίσθημα τὰ ἀληθῆ, ἔχουσι τὴν πηγὴν αὐτῶν ἐν τῇ υἰείᾳ.

Ἡ υἰεία, ὁμολογουμένως, εἶνε ὁ ἥλιος ἡ δὲ καλλονὴ αἱ ἀκτίνες του. Φαινήν δὲ τούτου ἀπόδειξιν ἔχομεν ἡμεῖς—αἱ γελοιογραφαὶ τῶν προγόνων μας—τὸ ἰδεῶδες κάλλος τῶν ἡρώων τῆς Ἑλλάδος, τὴν εὐσταλῆ καὶ περικαλλεστάτην υἰείαν τῶν νεανιῶν τῶν ἀρματοδρομιῶν καὶ τῶν ἀμαζόνων, τὰ εὐπλαστα καὶ μειδιῶντα καὶ παλλόμενα ἐκεῖνα σώματα τῆς ὠραίας νεότητος, τὰ χαλκευόμενα ἐν τῇ παλαιστρᾷ ἐν τῇ φυσικῇ ζωῇ καὶ τοῖς ἀγῶσι. Ἐνῶ ἡμεῖς ἀναιμικοί, νευροπαθεῖς, ἐκφυλοὶ, μὲ ἄτονα σώματα καὶ ἄτονον διάνοιαν καὶ ἐλλεινὴν μορφὴν ἔρπομεν σχεδὸν ἐπὶ τῆς ἐλληνικῆς γῆς καὶ μόλις ἔχομεν τὴν δύναμιν νὰ σταθῶμεν ὡς ἀρχαίοφύλακες καὶ νὰ θαυμάζωμεν ὑστερικῶς τὸ ἀρχαῖον υἰείας καὶ ἀθάνατον κλέος καὶ κάλλος τῶν αἰωνίων νεανιῶν τῆς ἀρχαίας ἡμῶν πατρίδος.

Ὑποθέτω ὅτι ἀπεδείχθη ἀρκούντως ὅτι ἡ ἀληθὴς καλλονὴ εἶνε συνέχεια τῆς ἀληθοῦς υἰείας, μολονότι τοῦτο εἶνε τόσον προφανές, ὥστε θὰ τὸ παρελείπον ἐὰν δὲν ἦτο ἐπάναγκες διὰ τὴν ἀντίθεσιν πρὸς τὸ γεγονός καθ' ὃ ἡ δυσμορφία σχεδὸν πάντοτε ἔχει ἀρχὴν καὶ πηγὴν νοσηράν, ἐκτὸς βεβαίως ἐὰν ἐκ γενετῆς παρέσθῃ ἡ διαμαρτία αὕτη τῆς διαπλάσεως τῆς φυσιογνωμίας.

Τότε τὸ ζήτημα εἶνε ἄλλο.

ΑΙΤΙΑ

ΔΙΑΠΛΑΣΕΩΣ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΠΑΘΟΛΟΓΙΑΣ ΤΗΣ ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑΣ

Γενικά προλεγόμενα.— Πρὶν εἰσελθῶμεν εἰς τὰς ἐκφραζόμενας ἐν τῇ φυσιογνωμίᾳ παθολογικὰς καταστάσεις εἶνε πλεον ἢ ἀπαραίτητον νὰ χαραχθῶσι καὶ πάλιν γενικότητές τινες περὶ τῶν ἐξωτερικῶν καὶ ἐσωτερικῶν συνθηκῶν αἰτινὲς δρῶσιν ἐπὶ τῆς μορφῆς διαπλάσσουνται τὸ σχῆμα καὶ τὴν ὑφὴν αὐτῆς καὶ ἔχουσαι ἄμεσον σχέσιν προδιαθετικὴν ἢ παραγωγικὴν ἐν τῇ αἰτιολογίᾳ τῶν νόσων καὶ τῶν τροποποιήσεων τοῦ τύπου.

Αἱ ἐξωτερικαὶ καὶ ἐσωτερικαὶ αὗται δράσεις ἀποτελοῦσιν ἐν εἶδος μήτρας τῆς ζωῆς, ἐν ᾗ διαπλάσσεται ἐκάστοτε ὁ ὀργανισμὸς καὶ ἐκδηλοῖ τὴν νέαν του διαμόρφωσιν ἐν τῇ νέα μορφῇ τῆς φυσιογνωμικῆς του ἐκφράσεως.

Ἡ μήτρα αὐτὴ τῆς ζωῆς διαδέχεται τὴν μήτραν τῆς μητρὸς καὶ δὲν παύει δρῶσα ἐπὶ τοῦ ὀργανισμοῦ καὶ μεταβάλλουσα τὴν κατάστασιν αὐτοῦ, εἰμὴ μετὰ τοῦ θανάτου καὶ τῆς ἀποσυνθέσεως.

Ἐκθέτοντες τὰς δράσεις ταύτας ὀφείλομεν ν' ἀρχίσωμεν ἐκ τοῦ ὄψυ.

Ab ovo, κατὰ τὴν ἐκφρασιν τοῦ Ὁρατίου. Ὁ ἀνδρικός χαρακτήρ χαρασσει ἐπὶ τοῦ μητρικοῦ ἐδάφους τὴν ὁδὸν καὶ τὰς γενικὰς γραμμάς, ἃς θέλει ἀκολουθήσει ἢ ἐξελίξῃ τῆς ἀναπτύξεως τοῦ νέου ὀργανισμοῦ, ὠθουμένη ὑπὸ τῆς πνοῆς τοῦ Δημιουργοῦ, ὑπὸ τῆς «διευθυνούσης ιδέας» τοῦ Cl. Bernard, κατὰ τὸ ἀρχέτυπον καὶ αἰώνιον διάγραμμα τῆς παραγωγῆς, τῆς ἐξελίξεως καὶ τῆς δημιουργίας.

Ἡ κληρονομικότης τούτέστι τῶν γονέων δρᾶ ἐπὶ τῆς διαμορφώσεως τῆς φυσιογνωμίας τοῦ τέκνου, ἐφανεστότερον πάσης ἄλλης κληρονομικῆς μεταδόσεως καὶ διὰ τοῦτο ἐκπλήσσεται τις πολλάκις διὰ τὴν ὁμοιότητα τῶν τέκνων πρὸς τοὺς γενήτοράς των.

Τοῦτο δὲ γίνεται διότι ἡ μορφή τῆς φυσιογνωμίας δὲν μεταδί-

δεται ως μία μονομερής ιδιότης ἢ σχηματισμός, ὅστις δύναται νὰ πωλεσθῆ, ἐν τῇ ἐσωτερικῇ πάλῃ, τῆς κληρονομικότητος κατὰ τοῦ διχασμοῦ τῶν σπερμάτων καὶ τῆς ἐμφύτου αὐτονομίας τῆς διαπλάσεως, ἀλλ' ὡς ἡ ἔκφρασις τοῦ συνόλου τῶν ιδιοτήτων καὶ τῶν χαρακτήρων τῶν ἠθικῶν καὶ τῶν φυσικῶν οἵτινες τείνουσιν νὰ ἐπαναληφθῶσι καὶ νὰ συνεχισθῶσιν ἐν τῷ νέῳ ὀργανισμῷ.

Δὲν μεταδίδεται ἡ φυσιογνωμία τῶν γονέων ὡς δύναται νὰ μεταδοθῆ τὸ χρῶμα τῶν ὀφθαλμῶν ἢ τὸ ἄλλο οἷον δῆποτε, ἀλλὰ μεταδίδεται ὡς μικρογραφία, ὡς ἀντιπροσωπεία, ὡς ἔκφρασις τῶν ὅλων ιδιοτήτων καὶ τοῦ ὅλου σχήματος τοῦ ὀργανισμοῦ, οὔτινος μεταδίδεται τὸ σπέρμα τῆς ζωῆς καὶ τῆς ἀναπτύξεως.

Ἐνταῦθα ὀφείλει ν' ἀναζητηθῆ ἡ αἰτία τῆς τοιαύτης ἢ τοιαύτης ἐκ γενετῆς μωροφῆς τῆς φυσιογνωμίας.

Τὰ κύτταρα τῶν γονέων μεταδίδουσι τὰς ιδιότητας αὐτῶν καὶ τοὺς χαρακτήρας τοὺς ἠθικοὺς, τοὺς φυσικοὺς καὶ τοὺς διανοητικοὺς. οἵτινες συγκρουόμενοι καὶ πρὸς ἀλλήλους, καὶ πρὸς τὸ αὐτόνομον ἔνστικτον τῆς ἰδίας ἀναπτύξεως τοῦ νέου ὀργανισμοῦ καὶ πρὸς πλείστας ἄλλας ἐπιδράσεις, δημιουργοῦσι τύπον μετέχοντα τῶν ιδιοτήτων καὶ τῶν χαρακτήρων ὅλων αὐτῶν τῶν ἐπιδράσεων.

Ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν μετέπειτα ἐνδομήτριον ζωὴν, πολλὰι-περιστάσεις τῆς μητρὸς ἐξασκοῦσιν ἀμειωτάτην δράσιν ἐν τῇ διαμορφώσει τοῦ ἐμβρύου, διαπλάσσουσαι τὸν νέον ὀργανισμόν ἀπὸ ἀγγελικοῦ τινος πλάσματος μέχρι τερατώδους τινος ὄγκου ἀμόρφου, ἀπολιθωμένου, τεταριγευμένου ἢ διαρρέοντος...

Τὸ τέρας κατὰ τὸν Meckel καὶ I. G. Saint-Hillaire προέρχεται ἐκ διαταραχῆς ἢ στάσεως κατὰ τὴν ἀνάπτυξιν, καὶ οὐχὶ κατὰ τὴν γέννησιν τῶν στοιχείων καὶ τῶν ὀργάνων, ὡς ἐπιστεύετο πρότερον, διαταραχῆς ὀφειλομένης εἰς νοσηρὰς περιστάσεις ὀφειλομένας καὶ ἀφορώσας τὴν μητέρα, τὸ σπέρμα ἢ τὸ ἐμβρυον. Μᾶλλον ὅμως ἡ μήτηρ ὑπὸ πᾶσαν ἄλλην δρᾶσιν διαμορφῶν εἰ, τὸ τέρας ὅταν ἔχει τερατουργικὰς διαμαρτίας. Τὴν σκέψιν ταύτην ἐπιρρωνύει καὶ τὸ γεγονός τῆς ἐννεαμήνου κηρύσεως καθ' ἣν ἐπὶ τόσον χρόνον δρῶσιν ὅλα ἐκεῖνα: αἱ διαμαρτίαι τῆς διαπλάσεως τῆς μήτρας καὶ τοῦ κολεοῦ, αἱ παραλλαγὰι τῆς θέσεως, αἱ ἀνωμαλίαι τῶν χιτώνων, αἱ ἐνδομητρίτιδες τῶν ἐγκύων, τὰ νεοπλάσματα, αἱ ἀμνιωτικάι ταινίαι, αἱ ἀνω-

μαλλίαι τοῦ πλακοῦντος, τοῦ λώρου, αἱ διάφοροι ἄλλαι νόσοι τῆς μη-
τρὸς, αἱ ἠθικαὶ συγκινήσεις, αἱ ἐκπλήξεις κλπ.

Εἰς τὴν ἐνδομήτριον λοιπὸν ζωὴν ὀφείλουσιν νὰ ζητηθῶσιν οἱ λό-
γοι τῆς τοιαύτης ἢ τοιαύτης διαμορφώσεως τῆς φυσιγνωμίας, πλειό-
τερον πάσης ἄλλης γενεσιουργοῦ καὶ διαπλαστικῆς αἰτίας, τοῦ σπέρ-
ματος τ. ἔ. τοῦ ὠαρίου καὶ κατόπιν τοῦ ἐμβρύου, διότι ἐναργῶς
πλέον καταφαίνεται, ὅτι ἐπὶ ἐννέα μῆνας, ἐντὸς τῆς ζώσης ἐκείνης
μήτρας, χύνεται καὶ διαπλάσσεται ὁ ὀργανισμὸς κατ' εἰκόνα ταύτης
καὶ ὁμοίωσιν.

Μόλις τὸ ἔμβρυον τεχθῆ καὶ ἐξέλθει ἐκ τῆς μητρικῆς μήτρας, εἰ-
σέρχεται ἐντὸς τῆς ἄλλης μήτρας τῆς ζωῆς καὶ τῆς φύσεως καὶ ὑφί-
σταται τὴν διαμόρφωσιν τῶν διαφόρων αὐτῆς ἐξωτερικῶν καὶ ἐσω-
τερικῶν αἰτίων πρὸς τὰ ὁποῖα προσαρμύζεται, ὡς πᾶν μέλος τῆς
φύσεως ἁρμονικόν.

Τὰ διάφορα ταῦτα αἰτία εἶνε τὰ ἐξῆς :

Α΄. ΑΤΟΜΙΚΑ

Ἡλικία. Ἡ βρεφικὴ καὶ παιδικὴ ἡλικία ἔχουσι φυσιγνωμίαν
ιδίαν, ἡ νεανικὴ ἔχει τι ὡσαύτως τὸ ἴδιον, τῆς νεάνιδος μάλιστα
γενομένην, διαυγεστέρα καὶ ρεμβωδεστέρα ἐκφράζουσα ἐν τῇ ἐναρμονίᾳ
ἐκφράσει τῆς μορφῆς τὴν ἐσωτερικὴν ἀρχομένην ν' ἀνακρούηται μουσι-
κῆν τῆς ζωῆς, τῆς ὑγείας καὶ τῆς νεότητος. Μετὰ τὴν νεανικὴν φυ-
σιγνωμίαν παρίσταται ἡ ἀνδρική μετὸν χαρακτῆρα τῆς τελείας δια-
πλάσεως καὶ τῶν σκέψεων καὶ μεριμνῶν, μετὰ δὲ ταύτην ἡ γερο-
τικὴ, ἐφ' ἧς ἡ παρελθούσα ζωὴ, διὰ τῶν φυσικῶν ἠθικῶν καὶ πνευ-
ματικῶν ἐπηρειῶν ἐχάραξεν ἀνεξίτηλον τὸν ὀργανικὸν χαρακτῆρα τῶν
ἰχνῶν αὐτῆς καὶ ἀπεργαζομένη τὴν φυσιγνωμίαν, ζῶντα καὶ ὁμι-
λοῦντα φωνογράφον τοῦ παρελθόντος καὶ τοῦ παρόντος, καὶ προλογί-
ζοντα πολλάκις τὸ μέλλον, ὅπερ συνήθως εἶνε ὁ φυσικὸς θάνατος.

Ὅταν οὗτος συνήθως συντελεσθῆ μετὰ τὴν τελευταίαν πάλην,
τὴν ἀγωνίαν καὶ τὴν τελευταίαν σπασμῶδικὴν ἀναπνοήν, τότε, ὡς
γράφει ὁ Bouchut, τὸ πρόσωπον καθίσταται κηρῶδες, οἱ ὀφθαλμοί

περιστρέφονται. δάκρυά τινα ἐκρέουσι· καὶ ἡ κόρη διαστελλεται· ταῦτα εἶνε τὰ τελευταία σημεῖα τῆς ζωῆς.

Ἡ ἐκφρασις τῆς φυσιογνωμίας τοῦ νεωστὶ ἀποθανόντος ἐκφράζει τὴν φυσικὴν, τὴν αἰσθητικὴν καὶ τὴν διανοητικὴν κατάστασιν, εἰς τὴν εὐρίσκειτο πρὸ τοῦ θανάτου—τοῦθ' ὅπερ ἐνδιαφέρει τὴν Ἱατροδικαστικὴν—εἶνε ἰσχυρὰ ἀπομεμακρυσμένη, τῆς σβεσθείσης ἁρμονίας τῆς ζωῆς, εἶνε ἡ θνήσκουσα ἀνάγκη τοῦ δύσαντος φωτὸς τῆς ζωῆς, ἥτις διαχέει ἐπὶ τῆς φυσιογνωμίας ἐπὶ τινὰς ὥρας τὴν γλυκεῖαν ἐκείνην καὶ ἀγγελικὴν ἁρμονίαν τῆς ἐκφράσεως, τῶν χρωμάτων καὶ τῶν γραμμῶν.

Ἡ φυσιογνωμία παρέχει τὰ πολυτιμώτερα σημεῖα τοῦ θανάτου διὰ τὴν Ἱατροδικαστικὴν βεβαίωσιν αὐτοῦ. Ὀφθαλμοί, κόρη, στόμα, ἐκφρασις παρουσιάζουσι σημεῖα, ὧν τὸ σύνολον δύναται νὰ παράσῃ ἀσφαλῆ βεβαίωσιν τοῦ θανάτου.

Ἐπανέλθωμεν εἰς τὴν ζωὴν, καὶ δὴ εἰς τὰ διάφορα αἴτια, τὰ ἀτομικά, τὰ δρῶντα ἐπὶ τῆς φυσιογνωμίας διαμορφοῦντα καὶ διαπλάσσουντα ταύτην ὅσον ἐμμέσως, δρῶντα ἐπὶ τοῦ ὀργανισμοῦ, ὅσον καὶ ἀμέσως δρῶντα ἐπ' αὐτῆς ταύτης τῆς μορφῆς.

Τοιαῦτα δὲ εἶνε, ἐκτὸς τῆς ἡλικίας καὶ :

Ἡ κροῖσις. Ἡ κροῖσις εἶνε τοιαύτη ἢ τοιαύτη ἀναλόγως τῆς ὑπεροχῆς τῆς λειτουργίας τούτου ἢ ἐκείνου τοῦ συστήματος ἐπὶ τῆς ἐνἁρμονίου λειτουργίας ὅλων τῶν συστημάτων, τῶν ὁποίων ἡ συνδρομὴ καὶ ὁ συνδυασμὸς ἀποτελεῖ τὴν ἐνότητα τῆς ἀνθρωπίνης ὑπάρξεως.

Εἰς οὐδὲν δὲ ἄλλο μέρος ἐκφράζεται ὅσον ἐκδήλως ἡ ὑπεροχὴ αὕτη, ἥτις ἀποτελεῖ τὴν διαφορὰν τῶν κράσεων, ὅσον ἐν τῇ ἐκφράσει τῆς φυσιογνωμίας.

Ἡ αἱματώδης φυσιογνωμία εἰς τὸ ἐρυθρὸν αὐτῆς πρόσωπον ἐκφράζει ῥώμην μυϊκὴν, ζωτικὴν φαντασίαν καὶ σφιγγὸς παθῶν καὶ παρρημίσεων ὑγιῶν.

Ἡ νευρικὴ εἶνε ὠχρὰ ἰσχνὴ μὲ λᾶμπρον ὁμῶς τὸ βλέμμα, ἐκφράζουσα πότε ζωτρώτητα καὶ ἐνθουσιασμόν, ἄλλοτε ὁμῶς ἀτολίαν καὶ ἀμφίβολον ἀδράνειαν,

Ἡ λεμφατικὴ φυσιογνωμία εἶνε λεπτοφυῆς λευκὴ μὲ βλέμμα ἀδρανὲς ἐκφράζουσα ὀργανισμόν μαλθακὸν καὶ νωθρόν, ἀφ' οὗ δύνα-

ταί τις νά συμπεράνη, καί τόν ἠθικόν καί διανοητικόν ὄργανισμόν.

Ἡ δὲ χολώδης, ἡ μελανωπὴ καί κιτρίνη εἶνε ἡ φυσιογνωμία τῆς δυνάμεως, αὐστηρὰ καί εὐφυής, ὡς τὴν ἀποκαλοῦσιν, ἐκφράζουσα τόνον ὑγείας καί δραστηριότητα τῶν λειτουργιῶν τοῦ φυσικοῦ ὄργανισμοῦ, ἐξ οὗ εἰκάζη, τις εὐκόλως καί τόν ἠθικόν καί πνευματικόν.

Μετὰ τὴν κρᾶσιν σημειοῦμεν τὴν

Ἰδιοσυστασίαν, ἣν δυνάμεθα κάλλιστα νά διαγνώσωμεν ἐκ τῆς φυσιογνωμίας, διότι ἐν αὐτῇ ἐκφράζεται ἡ δύναμις τῆς ιδιοσυστασίας, ὡς δύναμις τῆς ὑγείας καί τῆς ἀρμονίας τῶν λειτουργιῶν. Τούναντίον, ἐκφρασις ἀσθενῆς, ἄτονος, ἐξηντλημένη δηλοῖ ιδιοσυστασίαν ἐξησθημένην, καχεκτικὴν ἐκ πρώτης ὄψεως διακρινομένην.

Τὸ ὄϋλον. Ἡ γυνή, διαπλασθεῖσα καθ' ὅλην τὴν γραμμὴν τῆς ὑπάρξεως φύσει ἐπὶ τὸ λεπτότερον, ζῶσα δὲ καί ὑπὸ συνθήκας διαφορῶν ἢ ὁ ἀνὴρ, ἔχει ἀνεξαρτήτως τῶν λοιπῶν ἀδρῶν διαφορῶν, λίαν σαφῆ διαφορὰν ἐν τῇ φυσιογνωμίᾳ αὐτῆς μὴ λησμονουμένης τῆς ἐλαφρᾶς νευροπαθείας ἣτις κατήντησε πλέον φυσιολογικὴ κατάστασις, ἐκφραζομένη ἐν τῇ μορφῇ, ὑπὸ μορφὴν ἐλαφρᾶς ἀναιμίας καί τρυφερᾶς καί ρεμβώδους νευρασθενείας.

Ἡ δὲ ἀνδρική φυσιογνωμία εἶνε δῆλωσις τοῦ ἀνδρικοῦ ὄργανισμοῦ τῆς ἰσχύος αὐτοῦ καί τῆς δυνάμεως, τῆς ἐντόνου αὐτοῦ διαπλάσεως ἐκτὸς ἐὰν χαρακτηρίζεται μὲ τὴν ἀπελπιστικὴν ἀνανδρίαν τῶν σημερινῶν ἀνδρῶν, ἀνανδρίαν δυστυχῶς καταλαβοῦσαν ὅλην τὴν γραμμὴν τῆς ἠθικῆς, τῆς διανοητικῆς καί τῆς φυσικῆς ὑπάρξεως.

Διατροφή. Ἡ καλὴ διατροφή διατηροῦσα τὴν θρέψιν φυσικὴν, διαπλάσσει φυσιογνωμίαν εὐτυχῆ, ἐνῶ ἡ ἐνδεὴς καί ἀθλία τὴν γνωστὴν πενιχρότητα τῆς ἐκφράσεως.

Τὰ ποτά, ὁ καφῆς, ὁ οἶνος, τὸ τέϊον, φέρουσιν αἱματώδη ἐκφρασίαν καί διέγερσιν τῆς φυσιογνωμίας.

Ἐνταῦθα ἴσως ἀνήκει νά προστεθῇ συντόμως ἡ ἐπίδρασις ἐπὶ τῆς φυσιογνωμίας τῶν

Φαρμάκων. Ἐνια τούτων φέρουσιν ἐρύθημα, ἔξαψιν τοῦ προσώπου, συστέλλουν ἢ διαστέλλουν τὴν κόρην, προκαλοῦσιν ἐκροὴν δακρῶν, ἐξάνθησιν ἐξάνθημάτων τινῶν, διέγερσιν κατάπτωσιν τῆς ἐκφράσεως καί τῶν τριῶν ὑποστάσεων τοῦ ὄργανισμοῦ.

Ίδιαν ὡσαύτως δρᾶσιν, ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω αἰτίων ἔχει καὶ ἡ ζωὴ, ἣν διάγομεν.

Τὰ ἐπαγγέλματα, ἅτινα διὰ τῆς συνεχοῦς δράσεως ἐπὶ τοῦ ὀργανισμοῦ τοῦ ἡθικοῦ καὶ φυσικοῦ, διαμορφοῦσιν αὐτὸν οὕτως, ὥστε ἐκ τῆς ἐκφράσεως πολλάκις τῆς φυσιογνωμίας νὰ ὑποθέτῃ τις καὶ τὸ ἐπάγγελμα, ἐν γενικαῖς πάντοτε γραμμαῖς.

Οἱ ἐργαζόμενοι σωματικῶς, ὄντες ὑγιέστεροι καὶ δυνατώτεροι τῶν ἐργαζομένων διανοητικῶς ἔχουσιν ἐκφρασίην ἀπλήν, ὑγιᾶ, ἐνῶ οἱ δεῦτεροι κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ὠχράν, νευρατονικήν, ἀορίστως ἐκφραστικὴν, δηλοῦσα τὸ ἦθος τῆς γενικῆς ζωῆς διὰ τὸν πολιτικόν, τῆς μικρολόγου φροντίδος διὰ τὸν ἰατρόν, τὸ ἀρειμάνιον διὰ τὸν ἄνθρωπον τοῦ πολέμου, τὸ ἐξηντλημένον καὶ βαθὺ ἐκ τῆς μιμῆσεως διὰ τὸν ἠθοποιὸν κλπ.

Ἐκτὸς τοῦ ἐπαγγέλματος ἐπιδρῶσιν ἐπὶ τῆς φυσιογνωμίας καὶ διάφοροι ὑγιειναὶ συνθῆκαι.

Εἰς τὰ ἀτομικὰ ταῦτα αἴτια πρέπει νὰ σημειωθῶσι καὶ τὰ κυρίως ἀτομικὰ τ. ἔ. ἀνακλαστικὰ καὶ συμπαθητικὰ φαινόμενα ἐπὶ τῆς φυσιογνωμίας δηλοῦντα ἐσωτερικὴν ἀρχὴν ἀρκούντως ἀπομεμακρυσμένην. Ταῦτα ὁμως θέλουσι συζητηθῆ ἐν τῇ μελέτῃ τῆς παθολογίας καὶ τῆς σημειολογίας τῆς φυσιογνωμίας.

Ἦδη, πρὶν μεταβῶμεν εἰς τὰ γενικὰ διαμορφωτικὰ αἴτια τῆς φυσιογνωμίας δεόν νὰ χαραχθῶσιν ὀλίγαι γραμμαὶ περὶ τῆς φυσιογνωμίας ἐν τῷ ὕπνῳ.

Ἀληθῶς κατ' αὐτόν, ὅτε πᾶσα ἐκουσία τῆς συνειδήσεως ἐνέργεια αἶρεται, ἐκφαίνεται εὐγλωττος καὶ τελεία ἡ ἀνακλαστικότης τῆς ἐκφράσεως.

Νομίζει τις ὅτι βλέπει ἐπ' αὐτῆς γραφόμενα καὶ αὐτὰ τὰ ὄνειρα, τὴν εὐτυχῆ των ἐκφρασίην ἐὰν εἶνε εὐχάριστα τὴν ἐκφρασίην τῆς ἀγωνίας ἐὰν φρικώδη, τὴν ἐκφρασίην τούτέστι τῆς ἀρμονίας τῶν λειτουργιῶν, τῆς πέψεως καὶ τῶν λοιπῶν.

Μετὰ τὰ αἴτια ταῦτα, ἐπὶ τῆς φυσιογνωμίας ἐπιδρῶσιν καὶ τὰ γενικὰ καὶ προδιαθετικὰ αἴτια.

Β'. ΓΕΝΙΚΑ

Ἡ παρατήρησις τῶν ἀποτελεσμάτων τῶν γενικῶν αἰτίων ἐπὶ τῆς ὑπάρξεως ἡμῶν ὅλης καὶ τῆς φυσιογνωμίας, ἡ παρατήρησις τῆς ὑπ' αὐτῶν ὁμοτιμίου καὶ τῆς αὐτῆς διαμορφώσεως τοῦ ἠθικοῦ, τοῦ φυσικοῦ καὶ τοῦ πνευματικοῦ καὶ ἡ μοναδικὴ καὶ ἐνιαία ἐκδήλωσις αὐτῶν ὅλων ἐν τῇ ἐκφράσει τῆς φυσιογνωμίας γεννᾶ σκέψεις, αἵτινες μᾶς ἀναγκάζουν νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ἡ φυσιογνωμία ἀποδεικνύει ὑπὲρ πᾶν ἄλλο σαφῶς τὸ ἐνιαῖον τῆς ἀνθρωπίνης προσωπικότητος, τὸ ἐνιαῖον τοῦ ἀνθρώπου, ὡς ὄντος τῆς φύσεως συμμορφουμένου πρὸς τοὺς νόμους αὐτῆς, καὶ μὴ ποιουμένου οὐδεμίαν ἐξαιρέσιν ἐκ τῶν λοιπῶν δημιουργημάτων.

Τὸ κλίμα δηλ. καὶ αἱ λοιπαὶ ἐξωτερικαὶ ἐπιδράσεις μορφοῦσι καὶ δρῶσιν ὁμοτίμως ἐπὶ τῆς καρδίας, ἐπὶ τοῦ πνεύματος, ἐπὶ τοῦ σώματος, ἐπὶ τῶν ζώων καὶ ἐπὶ τῆς φυτικῆς βλαστήσεως διότι ὁ ἄνθρωπος εἶνε τι ἐνιαῖον, ὁμοούσιον καὶ ἀδιαίρετον, εἶνε ζῶσα συνέχεια τῶν λοιπῶν πλασμάτων, καὶ ἐκδηλοῖ ἐνιαίως τὴν ὑπαρξίν καὶ τὴν ζωὴν του, αὐτομάτως καὶ ἐνστικτικῶς.

Ἡ ἐκδήλωσις δὲ αὕτη γίνεται δι' ὅλων τῶν μερῶν τοῦ ὀργανισμοῦ, κυρίως ὁμως ἐν τῇ κεφαλῇ καὶ κατὰ δεῦτερον λόγον ἐν τῇ χειρὶ, πρὸ παντὸς ὁμως ἐν τῇ πρώτῃ περὶ ἧς ὁ Lavater ἐν τῷ ἐξόχῳ αὐτοῦ συγγράμματι περὶ φυσιογνωμίας, ὅπερ ἔχει πολύτιμον ποιητικὴν καὶ φιλολογικὴν ἀξίαν. λέγει ὅτι ἡ κεφαλὴ εἶνε τὸ μέρος ἐκεῖνο τοῦ ἀτόμου ὅπου ἡ ζωὴ συγκεντρῶται τόσον πλήρως ὥστε δύναται τις νὰ εἴπῃ ὅτι εἶνε ἡ ἐστία ὅλων τῶν φυσιογνωμονικῶν παρατηρήσεων.

Ἡ φυσιογνωμία λοιπὸν ἔχει τὸν τύπον, ὃν ἐχάραξαν ἐπ' αὐτῆς αἱ γενικαὶ ἐπιδράσεις εἴτε ἐμμέσως διὰ τῆς ἐπηρείας αὐτῶν ἐφ' ὅλου τοῦ ὀργανισμοῦ εἴτε ἀμέσως διὰ τῆς δράσεως αὐτῶν ἐπὶ τῆς φυσιογνωμίας.

Τὰ γεγονότα θέλουσιν εὐγλωττότερον καὶ ἀναλυτικώτερον βεβαιώσῃ τὴν ἀλήθειαν ταύτην.

Ἐκ τῶν γενικῶν αἰτίων τὸ πρῶτιστον διαμορφωτικὸν κράτος κατέχει τὸ κλίμα.

Τὸ κλίμα διαμορφώνει τὰς φυλάς, διαμορφώνει τοὺς λαοὺς, διαπλάσσει τοὺς χαρακτῆρας αὐτῶν τοὺς φυσικοὺς, τοὺς ἠθικοὺς καὶ διανοητικοὺς, καὶ ἐπιθέτει εἰς πᾶσαν ἐκδήλωσιν τῆς ζωῆς τῶν τῆν σφραγίδα καὶ τὸν χαρακτῆρα τῆς ἐπιδράσεώς του.

Μία τοιαύτη γενικὴ διαμόρφωσις τοῦ ἀνθρώπου ὁμοτιμῶς καὶ καθ' ὅλην τὴν γραμμὴν τῆς ὑπάρξεώς του, ὁμοτιμῶς καὶ ἐνιαίως ἐκδηλοῦται ἐν τῇ φυσιογνωμίᾳ, καί, ὅτι αἰσθητὰ ἢ ἰδέαν ἀποπνέει ἢ ἐκφράσις αὐτῆς, τὴν αὐτὴν θὰ ἴδωμεν ἀποπνευμένην ἀπὸ πᾶσαν ἄλλην ἐκδήλωσιν τῆς ζωῆς τῶν πολιτικῆν, φιλολογικῆν, καλλιτεχνικῆν ἢ βιομηχανικῆν.

Τὸ κλίμα τῶν Ρώσων ψυχραίνει τὴν ἐκφράσιν τῆς φυσιογνωμίας τῶν, διότι ψυχραίνει καὶ τὸ συναίσθημα καὶ τὴν σκέψιν αὐτῶν, διότι ψυχραίνει καὶ τὸν σωματικὸν αὐτῶν ὄργανισμὸν καὶ βλέπομεν τὴν ψυχρότητα τῆς φυσιογνωμίας τῶν εἰς πᾶσαν ἐκδήλωσιν τῆς ζωῆς τῶν. Εἰς τοὺς Γερμανοὺς καὶ τοὺς Ἀγγλοὺς παρατηρεῖται χαρακτῆρ καὶ φλέγμα φυσιογνωμίας οἷον βλέπει τις ἐν τοῖς συγγράμμασι αὐτῶν, τῇ πολιτικῇ, τοῖς δημοσίοις ἔργοις καὶ τῷ ἰδιωτικῷ βίῳ.

Ἐνῶ εἰς τοὺς κατοίκους τῶν μεσημβρινωτέρων λαῶν Γάλλους, Ἰσπανοὺς, Ἰταλοὺς καὶ Ἕλληνας παρατηρεῖται μία ὁμοιότης χαρακτῆρων καὶ φυσιογνωμιῶν, ἣτις θὰ ἦτο ἐκφανεστέρα ἐὰν ἡ ζωὴ δὲν διέφερε, διότι εὐτυχῶς ἡμεῖς δὲν εἴμεθα εὐρωπαῖοι ὑπὸ τὴν ἐννοίαν τῆς ζωῆς αὐτῶν τῆς ἐκφυλισούσης.

Ἐὰν ἴδῃ τις τὴν φυσιογνωμίαν τῶν λαῶν τούτων ἀμέσως συμπεραίνει τὰς σκέψεις αὐτῶν καὶ τὰ πάθη, τὴν ἠθικὴν καὶ διανοητικὴν αὐτῶν ἀντοχὴν, τὴν φιλολογίαν τῶν, τὰς τέχνας τῶν, τὴν πολιτικὴν τῶν.

Προχωρῶν τις εἰς τὰ θερμότερα κλίματα βλέπει τοὺς λαοὺς ἀλλόσποντους καὶ μορφῆν καὶ ἐσωτερικὴν μόρφωσιν ἠθικὴν καὶ πνευματικὴν, ἰδιοσυγκρασίαν ἀνάλογον, καὶ σχετικὴν ὀργανικὴν διασκευὴν.

Βλέπει ἀγρίους, γυμνοὺς, εἰς τὴν ἀγρίαν φυσιογνωμίαν τῶν ὁπίων ἀναγκινώσκει τις τὸν χαρακτῆρα, τὰ ἔνστικτα, τὰ πάθη, τὴν κρᾶσιν καὶ τὰς ὁρμὰς πρὸς ἀνθρωποφιλίαν ἢ πρὸς ἄλλας ἀπαιτήσεις

τοῦ ὀργανισμοῦ των, ὡς παρήγαγεν ἐγέννησε καὶ ἀπέπτυξεν ἢ καυστικότητα τοῦ κλίματος.

Παραπλήσια καὶ ἀνάλογα τούτων συμβαίνουσι καὶ εἰς τοὺς ἐπιλοίπους λαούς, ὧν τὸν χαρακτήρα καὶ τὴν ζωὴν διαγράφει τὸ κλίμα καὶ ἀκολουθεῖ ἢ ἐξελίξις καὶ ἢ ἀνάπτυξις τοῦ ἀτόμου καὶ τῆς φυλῆς.

Ἐκ τῆς διαφορᾶς ταύτης τῶν φυσιογνωμιῶν διερέθησαν οἱ λαοὶ εἰς φυλάς.

Ἡ μορφή καὶ ὁ χαρακτήρ τῆς φυλῆς εἶνε ἔργον τοῦ κλίματος. Αἱ φυλαὶ εἶνε γνωσταί, ὥστε ἀποβαίνει περιττὴ πᾶσα περὶ αὐτῶν περαιτέρω ἀνάπτυξις.

Εἰς τὴν ἔκφρασιν τῆς φυσιογνωμίας συντελεῖ καὶ τὸ π.ο.λίτευμα, καὶ εὐγλωττον τούτου ἀπόδειξιν ἔχομεν τὸ ἐλευθέριον ἦθος τῆς μορφῆς τῶν ἐλευθέρων λαῶν τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων ἐπὶ παραδείγματι, καὶ τὸ ἦθος τῆς ἐσωτερικῆς καταθλίψεως ἣτις ἀποπνέεται ἀπὸ τῆς μορφῆς τῶν δούλων.

Παρὰ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ κλίματος δεόν νὰ προσθέσωμεν καὶ τὴν τῆς γεωγραφικῆς θέσεως, τῆς κατασκευῆς τοῦ ἐδάφους καὶ ἐν γένει τῆς φυσικῆς καταστάσεως, τῶν μεταβολῶν τῆς ἀτμοσφαιράς, τῶν ὡρῶν τοῦ ἔτους κλπ.

Ἄλλ' ἐκτὸς τῶν ἐπιδράσεων τούτων, ὀφείλω νὰ ἀναφέρω καὶ τὴν δράσιν ἐπὶ τῆς φυσιογνωμίας τῆς ζωῆς ἣν διάγομεν, ἣτις μετέχει καὶ τοῦ ἀτομικοῦ καὶ τῆς γενικότητος συγχρόνως.

Ἀληθῶς ἡ ζωὴ, ἣν διάγομεν εἶνε πᾶν ἄλλο ἢ ζωὴ· εἶνε θάνατος. Καὶ ἔρχεται εἰς τὴν μνήμην μου ὁ ἀφορισμὸς τοῦ Claude Bernard, ἡ ζωὴ εἶνε ὁ θάνατος...

Δὲν εἶνε ἡ ζωὴ αὐτὴ, ζωὴ· εἶνε ἀντίθετος πρὸς τὴν φύσιν πρὸς ἣν ἐκήρυξε τὸν πόλεμον, πρὸς ἣν διεξάγει πόλεμον συνεχῆ, οὗτινος τὰ θύματα καὶ οἱ τραυματῆται εἶνε ἄπειροι, εἶνε τὰ συντρίμματα τῆς υγείας καὶ τὰ ἐρείπια τῆς φυσιογνωμίας, ἣτις ἐκφράζει τὰς ἀνωμάλως διαταραχθεῖσας ἐσωτερικὰς καταστάσεις καὶ διαθέσεις.

Ἡ ζωὴ τῶν καταπονήσεων, τῶν διανοητικῶν ὑπερκοπώσεων καὶ τῶν νευρικῶν καμμάτων, ἡ ζωὴ τῶν ἠθικῶν συγκινήσεων καὶ κλονισμῶν, ἡ ζωὴ τῶν καταχρήσεων ἐν τε τῇ ἐργασίᾳ καὶ ταῖς ἡδοναῖς, ἡ ζωὴ τῶν ἀγρυπνιῶν, τῶν διεγερτικῶν καὶ τῶν ἐρεθιστικῶν, ἡ ζωὴ τέλος διὰ τῶν νεύρων μόνων, δὲν εἶνε ζωὴ ἀληθὴς καὶ φυσικὴ· εἶνε

ζωή ψευδοτεχνητή, αυτοκτόνος και αυτοδηλητηριάζουσα, εἶνε ζωὴ θανάσιμος, ἔχθρὰ τῆς υἰείας μέχρι θανάτου και ἐξοντώσεως—à ou-trance.

Ἡ ζωὴ αὕτη ἄρδην τροποποιῶσα τὸν ἠθικὸν και διανοητικὸν ὄργανισμὸν συναλλοιοῖ συγχρόνως και τὸν φυσικὸν και ὄλη αὕτη ἡ ἐσωτερικὴ ἀλλοίωσις ἐκδηλοῦται ἐν τῇ ἐξωτερικῇ ἀλλοίωσει τῇ σταθερᾷ και χρονίᾳ τῆς φυσιογνωμίας.

Τὰ παθολογικώτερα τῆς ζωῆς ταύτης ἀποτελέσματα, ἐκτιθέμενα ἐν τῇ μελέτῃ τῆς φυσιογνωμίας ἐκάστης νόσου, θέλουσιν ἀποδείξει σαφῶς τὰς ἀπεράντους καταστροφὰς τῆς υἰείας και τοῦ εἶδους και τῆς μορφῆς, τὰς φρικτὰς ἀλλοιώσεις τῆς ἀρχετύπου αἰκόνος και ὁμοιώσεως.»

Συνοψίζοντες τὰς ἀνωτέρω σκέψεις σημειοῦμεν ὅτι ἡ ἐνιαία ὑπερξίς τοῦ ἀνθρώπου, ἐνιαίως ἐκδηλουμένη ἐν τῇ ἐκφράσει τῆς φυσιογνωμίας ὑφίσταται, ὡς πᾶν φυσικὸν ὄν, ἀλλοιώσεις προσαρμοζομένη πρὸς τὰ γενικὰ και ἀτομικὰ αἰτία τῆς ζωῆς και ἐκδηλοῦσα πιστῶς τὴν προσαρμογὴν και μεταλλαγὴν ταύτην ἐν τῇ φυσιογνωμίᾳ, ἥτις παρίσταται ὡς συνέχεια τῆς ἐσωτερικῆς καταστάσεως, ὡς ἀντανάκλασις, ἀντήχησις αὐτῆς και ὡς παραπέτασμα κινηματογράφου εἰκονίζοντος ἀνὰ πᾶν εἰκοστὸν τοῦ δευτερολέπτου τὴν ἐκάστοτε μορφήν τῆς ἐσωτερικῆς καταστάσεως...

Διὰ τῶν πολλῶν τούτων παρρομιώσεων θέλω νὰ καταστήσω σαφῆ τὴν συνέχειαν και τὴν σχέσιν τῆς ἐκφράσεως πρὸς τὴν ἐσωτερικὴν ἐν γένει κατάστασιν, μολονότι τὰ γεγονότα μετ' ὀλίγον θέλουσι πολὺ ἀκριβέστερον μὲ ἀντικαταστήσῃ εἰς τοῦτο.

Εἰς τὰ γεγονότα ταῦτα μεταβαίνομεν ἀμέσως.

ΕΙΔΙΚΟΝ ΜΕΡΟΣ

ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑ

ΕΚΑΣΤΗΣ ΝΟΣΟΥ

Γενικά τινά προλεγόμενα.—Τὰ ἄνω γραφέντα ἀτομικά καὶ γενικά αἷτια, αὐξάνοντα τὴν δρᾶσιν αὐτῶν παράγουσι τὴν νόσον, τοῦθ' ὅπερ κατορθοῦσι καὶ τὰ εἰδικὰ παραγωγικά αἷτια, τὰ μικροβία, τραυματισμοὶ κλπ.

Εἰς ὅλας τὰς παθήσεις ταύτας ἡ φυσιογνωμία συμπάσχει, ἀποτελοῦσα μάλιστα ἓν εἶδος θερμομέτρου, δεικνύοντος ἀκριβῶς καὶ πιστῶς τὴν ἐσωτερικὴν καὶ γενικὴν κατάστασιν τῆς ἀλλοιώσεως, οὕτως ὥστε βλέπων τις καὶ μελετῶν τὰ σημεῖα ταύτης, νὰ συμπεραίνει ἐν γενικαῖς γραμμαῖς τὴν φύσιν καὶ τὸ εἶδος τῆς νόσου, τὴν πρόγνωσιν καὶ τὴν ἐν γένει πορείαν αὐτῆς.

Ἦδη, δυνάμεθα νὰ προβῶμεν εἰς τὴν σημειολογίαν τῆς φυσιογνωμίας ἐν ταῖς διαφόροις νόσοις ἀρχόμενος ἀπὸ τῆς κεντρικῆς ἀργῆς καὶ διευθύνσεως τῆς ζωῆς, τοῦ νευρικοῦ συστήματος.

ΚΕΦ. ΠΡΩΤΟΝ

ΠΑΘΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΝΕΥΡΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Τὸ νευρικὸν σύστημα ἐποπτεῖον, διευθύνον καὶ ἐξασφαλίζον τὴν ἐναρμόνιον λειτουργίαν καὶ συνεργίαν ὄλων τῶν κυττάρων τῆς οἰκομίας, ἣν καθιστᾷ ἐν τι ὄλον ἐνιαῖον, ἔχει γνῶσιν καὶ αἴσθησιν τῆς ὅλης καταστάσεως, συμφώνως τῇ ὁποῖα ὁμοτίμως διαθέτει καὶ προσαρμόζει τὴν ὄλην ὑπαρξιν, ἥς τὴν κατάστασιν παριστᾷ καὶ ἐν τῇ φυσιολογίᾳ, ὡς αὐτόματον ἐκδήλωσιν καὶ συνέχειαν αὐτῆς.

Πᾶσα, ἄρα, βλάβη τοῦ συστήματος τούτου, ἐκτὸς τοῦ ἀντικτύπου, ὃν θὰ προξενήσῃ ἀναδρομικῶς ἐν ταῖς λειτουργίαις τοῦ ὀργανισμοῦ, θέλει ἀπηγήσῃ ἐν τῇ ἐκφράσει τῆς φυσιολογίας ὡς ἐκδήλωσις τόσον νευρικῆς ἀλλοιώσεως, ὅσον καὶ καθολικῆς.

ΚΑΤΑΛΗΠΤΙΚΗ ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑ

Σκέψεις ἐπὶ τοῦ μηχανισμοῦ τῆς παραγωγῆς, μεταδόσεως καὶ φυσιολογικῆς ἐκφράσεως τῶν σκέψεων, τῶν συναισθημάτων καὶ τοῦ κοινοῦ ὀργανικοῦ αἰσθήματος. — Τελεῖα τοῦ θέματος ἀπόδειξις — Πειράματα φυσιολογιστικά.

Κατὰ τὰς προσβολὰς τῆς βαρείας ὑστερίας, διὰ τοῦ ὑπνωτισμοῦ, ἐν τῇ ἐπιληψίᾳ καὶ ἐν πολλαῖς ἄλλαις καταστάσεσι παρίσταται ἐν τῇ φυσιολογίᾳ τοῦ ἀρρώστου ἔκφρασις, δηλοῦσα τὴν γενικὴν αὐτοῦ κατάστασιν, ἀξία βαθείας μελέτης, λεγομένη καταληπτικὴ φυσιολογία.

Ἐν τῇ καταληψίᾳ πᾶσα ζωὴ ἐνσυνείδητος αἰρομένη, ἀφίνει ἐλευθέραν τὴν ζωὴν τῆς ἀντανακλαστικότητος. Ἐν ταύτῃ λοιπόν, ὡς καὶ ἐν τῇ ὑστερίᾳ βλέπομεν τὰ φυσιολογικο-παθολογικὰ γεγονότα διὰ λειτουργικοῦ μεγεθυντικοῦ φακοῦ, οὐ μόνον μεγεθύνοντος καὶ εὐ-

κρινίζοντος αὐτά, ἀλλὰ καὶ ἀπελευθεροῦντος τὴν ζωὴν αὐτῶν ἀπὸ πάσης ἄλλης ζωϊκῆς ἐπηρείας δυναμένης νὰ δράσῃ ἐπ' αὐτῶν ἔστω καὶ ἐπ' ἐλάχιστον.

Τὸ ἐν καταληψία ἄτομον εἶνε διὰ τὸν φυσιολογιστὴν ὅ,τι ὁ κόνικλος διὰ τὸν φυσιολόγον, ὅ,τι τὸ παρασκευάσμα διὰ τὸν μικροβιολόγον, ὅ,τι τὸ πείραμα ἐν γένει διὰ τὸν πειραματιστὴν. Εἶνε μία λίμνη ἀκίνητος ἢ ἡ ἐλάχιστη πνοὴ συγκινεῖ, εἶνε πλαστικὴ οὐσία ζῶσα καὶ διαμορφουμένη διὰ μόνης τῆς πνοῆς τοῦ πειραματίζοντος φυσιολογιστοῦ.

Ἴδου λοιπὸν μία νεᾶνις ὑστερικὴ ἐν καταληψία· φέρομεν τὴν δεξιὰν αὐτῆς χεῖρα ἐπὶ τῶν χειλέων εἰς στάσιν ἀποστολῆς ἑναερίου φιλήματος. Ἀμέσως βλέπομεν ὅτι ἡ πρὸ μικροῦ ἀπαθῆς αὐτῆς φυσιολογία προσλαμβάνει ἔκφρασιν ζωηροτάτην χαρᾶς, ἔρωτος καὶ συμπαιθείας.

Πλησιάζομεν τὰς χεῖρας αὐτῆς εἰς θέσιν προσευχομένης, καὶ ἀμέσως, ὡς διὰ μαγείας ἢ ἔρωτύλος ἔκφρασις μεταβάλλεται εἰς κατανυκτικὴν καὶ εὐλαβῆ φυσιολογικὴν μορφήν προσευχομένης.

Σφίγγομεν τοὺς δακτύλους καὶ τὰς χεῖρας αὐτῆς ἐν θέσει ὀργισμένης γυναικὸς καὶ ἡ ἔκφρασις τῆς φυσιολογίας ἀφελέστατα, ὡς ζῶν παραπέτασμα κινηματογράφου, ἀλλάζει σκηνογραφίαν, ἐκδηλοῦσα ὀργὴν, διὰ συσπάσεως τῶν μυῶν, τῶν ὀφρύων κλπ.

Τὸ πείραμα ἀναστρέφεται.

Ὁ Duchenne de Boulogne δι' ἡλεκτρισμοῦ συσπάσας τοὺς μῦς τῶν ὀφρύων, εἶδεν ὅτι ἡ φυσιολογία ἐξέφραζεν ὀργὴν γενικευθεῖσαν εἰς ὅλον τὸν ὀργανισμόν τῆς καταληπτικῆς !

Τί συμβαίνει λοιπὸν ; Μελετήσωμεν τὰ γεγονότα ταῦτα, εἰς ἃ ὁμιλεῖ ἡ φύσις καὶ ἡ ζωὴ τῆς ἀντανακλαστικότητος, ἢ μᾶλλον ἡ ζωὴ μόνη, ἐλευθέρᾳ πάσης ἄλλης δράσεως ἐσωτερικῆς ἢ ἐξωτερικῆς.

Θέτοντες τὴν χεῖρα τοῦ ὑποκειμένου εἰς θέσιν προσευχῆς ἢ ὀργῆς, διὰ τῆς μυϊκῆς αἰσθήσεως, δηλ. διὰ νευρικῶν δονήσεων ἐκ τῆς χειρὸς διαπορθεύομεν εἰς τὸ sensorium commune, εἰς τὰ προβλητικὰ κέντρα δόνησιν ὑπενθυμίζουσαν εἰς αὐτὰ ὅτι παρομοίᾳ δόνησις λαμβάνει χώραν, ὅταν ταῦτα δονοῦνται ἐν καιρῷ προσευχῆς ἢ ὀργῆς. Μὴ ὑπαρχούσης ἄλλης ζωϊκῆς ἐπηρείας ὅπως δράσῃ ἐπ' αὐτῶν, τὰ προβλητικὰ κέντρα δονοῦνται καὶ διαχέουσι τὴν δόνησιν αὐ-

τῶν εἰς ὅλον τὸ σῶμα—ὅπερ λαμβάνει στάσιν προσευχῆς ἢ ὀργῆς—
καὶ εἰς τὴν φυσιογνωμίαν ἣτις λαμβάνει ἀνάλογον ἔκφρασιν.

Ἀντιστέροντες τὴν σκέψιν, βλέπομεν ὅτι, συσπῶντες τοὺς μῦς
τῆς ὀργῆς μεταδίδομεν εἰς τὰ πρ. κέντρα δόνησιν ἣν ταῦτα ὑφίσταν-
ται ὡσάκις ἡ ὀργὴ κατέχει τὸν ὀργανισμόν, καὶ τὴν ὁποίαν δια-
χέουσι εἰς τὸ ἐπίλοιπον σῶμα καὶ τὴν λοιπὴν φυσιογνωμίαν ὡς ἔκ-
φρασιν ὀργῆς.

Ἦτοι συμβαίνει ὅ,τι καὶ ἐν τῇ φυσικῇ, μηχανικῇ καὶ χημείᾳ,
αἰτινες ἄλλως τε διέπουσι καὶ τὸν ὀργανισμόν τοῦ ἀνθρώπου.

Ὅπως μηχανὴ στρεφομένη, χημικαὶ οὐσίαι ἐνούμεναι, καὶ σώ-
ματα φυσικὰ διάφορα δονούμενα παράγουσιν ἤλεκτρισμὸν ἐκδηλού-
μενον διὰ σπινθῆρος, ρεύματος κλπ., οὕτω καὶ ὁ ἤλεκτρισμὸς διερ-
χόμενος διὰ τῆς μηχανῆς τὴν στρέφει, διὰ χημικῶν οὐσιῶν τὰς ἐνώ-
νει, διὰ φυσικῶν σωμάτων τὰ δονεῖ ἀναλόγως.

Ἐὰν ἐκληφθῇ λοιπὸν ὁ δονούμενος ἐγκέφαλος πηγὴ ζωικοῦ ἤλε-
κτρισμοῦ ἀγνώστου ὡς καὶ εἶνε (σκέψις, συναίσθημα, ἐρέθισμα) οὗτος
μεταδίδεται εἰς τὸ σῶμα καὶ τὴν φυσιογνωμίαν ὡς αἴργον δυνάμεως
ὡς ἔκφρασις καθὼς καὶ τάνάπαλιν, ἡ ἔκφρασις τοῦ προσώπου ἢ τε-
χνητῆ (Duchenne) προκαλεῖ δονήσεις ἐν τῷ ἐγκεφαλῷ, δι' ὧν παρά-
γεται ἡ σκέψις καὶ τὸ συναίσθημα.

Ἡ σκέψις ἄρα, καὶ τὸ συναίσθημα, καθὼς καὶ τὸ αἶσθημα, τῆς
ἔσωτερικῆς ἡμῶν καταστάσεως, ἀποτέλεσμα ὄντα τῶν δονήσεων τῶν
κυττάρων—δονουμένων ἐξ ἀρχῆς ἀγνώστου—εἶνε ἀποτέλεσμα δυνά-
μεως φυσικῆς, ὑποκειμένης εἰς τοὺς νόμους τῆς φύσεως, συνεπῶς
διαχυσμένης διὰ τῶν νεύρων εἰς τὴν ἐπιφάνειαν καὶ ἀκτινοβολούσης
ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν, ἐπὶ τοῦ προσώπου, ἐπὶ τῶν μυῶν τοῦ ὁποίου
προκαλεῖ τὰς ἀναλόγους συσπάσεις ἢ παρέσεις τῶν μυῶν καὶ τάνά-
λογα καὶ σχετικὰ ἀγγειοκινητικὰ φαινόμενα τ' ἀπαρτίζοντα τὸ συμ-
πλήρωμα τῆς φυσιογνωμικῆς ἐκφράσεως.

Ἴσως ἤθελεν ἐκπλήξει πῶς ἡ σκέψις, τὸ αἶσθημα πράγματα
ἄυλα, δύνανται νὰ μεταδοθῶσιν, ὡς μεταδίδεται τὸ ἤλεκτρικὸν
ρεῦμα, τὸ φῶς καὶ πᾶσα ἄλλη δόνησις ὑλικωτάτη καὶ φυσικῆ.

Τὸ ἐξῆς ὁμοῦ πείραμα τοῦ Babinski τῆς μεταφορᾶς τῶν ιδεῶν
(transfert d' idées), θέτει ἐκτὸς πάσης ἀμφιβολίας τὸ γεγονός.

Ἐπρωτίζει ἐν τῇ Salpêtrière ὑστερικὴν γυναῖκα εἰς ἣν ὑπο-

εάλλει τὴν πεποιθήσιν ὅτι βλέπει τὸν (ἀπόντα) Charcot.

Τὸ ὑποκείμενον τὸν βλέπει πραγματικῶς. Καλεῖται δευτέρα ὑστερική, ἣν πλησιάζουσι παρὰ τὴν πρώτην καὶ διευθύνουσι τὸ πρόσωπον αὐτῆς πρὸς τὸ ἀντίθετον μέρος· μετὰ ταῦτα διὰ μαγνήτου ἀπὸ τῆς κεφαλῆς τῆς πρώτης μεταφέρει ὁ Babinski εἰς τὴν κεφαλὴν τῆς δευτέρας τὰς δονήσεις αἰτινες κατεῖχον τὸν ἐγκέφαλον τῆς βλεπούσης τὸν ἀπόντα Charcot. Δὲν παρέρχονται πολλαὶ στιγμαὶ ὅποτε ἡ δευτέρα λέγει ὅτι βλέπει τὸν καθηγητὴν Charcot!...

Πρὸ τῆς εὐγλωττίας τοῦ γεγονότος τούτου, πᾶσα ἀμφιβολία μεταφέρεται ὡς διὰ μαγνήτου ἐκτὸς πάσης σκέψεως περὶ τοῦ ζητήματος καὶ τοῦ γεγονότος ὅτι ἡ σκέψις, τὸ συναίσθημα εἶνε ἀποτέλεσμα δονήσεων, ὑπαικουσῶν εἰς τοὺς νόμους τῆς φύσεως καὶ συνεπῶς ἢ ἐν τοῖς προβλητικοῖς κέντροις διαπορθεύεται εἰς τὴν φυσιογνωμίαν διὰ τοῦ ὀπτικοῦ καὶ τῶν λοιπῶν κρανιακῶν νεύρων προσωπικοῦ, κοινοῦ κινητικοῦ, ἀπαγωγοῦ, τριδύμου, τοῦ συμπαθητικοῦ συμπάσχοντις μετὰ τούτων.

"Ἄρα ἢ ἐν τοῖς προβλητικοῖς κέντροις αἰσθησις τῆς ἐσωτερικῆς ἡμῶν καταστάσεως, ἢ ἀόριστος ἐν ὑγείᾳ καὶ αἰσθητῇ ζωῆς ἐν τῇ νόσῳ, μεταφέρεται καὶ ἐκδηλοῦται ἐν τῇ ἐκφράσει τῆς φυσιογνωμίας, καθὼς καὶ τὸ ποῖόν τῆς ὑγείας ἢ τῆς νοσηρότητος αὐτῆς, μετὰ τῶν σκέψεων καὶ τῶν συναισθημάτων ἅτινα προεκβάλλουν διὰ τῶν νεύρων τὰς δονήσεις αὐτῶν καὶ ἀκτινοβολοῦνται διὰ τῶν ὀφθαλμῶν, ἠλεκτρίζοντα καὶ διεγείροντα τοὺς μῦς τοῦ προσώπου καὶ τὰ γγειοκινητικὰ νεῦρα τοῦ συμπαθητικοῦ, ἀποτελοῦντα οὕτω τὰς λειτουργικὰς ἐκείνας τῶν συσπάσεων καὶ τῶν χρωμάτων ἐπικουρικὰς συνηχίσεις, αἰτινες ἀποτελοῦσι τοῦ θεμελιώδους τόνου τῆς ἐκφράσεως (σκέψις αἰσθημα) τὰς ἀπαραιτήτους φυσιογνωμικὰς συμπληρώσεις.

"Ἦδη ἔλθωμεν εἰς τὴν παθολογίαν.

ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑΙ ΤΩΝ ΦΡΕΝΟΠΑΘΩΝ

Γενικά προλεγόμενα.—Αί φρενοπαθειαικαί φυσιογνωμιαί, εἶνε οἱ ἀψευδέστεροι καί ἀκριθέστεροι κήρυκες τῆς ἐσωτερικῆς τῶν παραφρόνων καταστάσεως, συνδέουσαι ἐν τῇ φρενίτιδι αὐτῶν ἐκφράσει τὰς τρεῖς ὑποστάσεις τῆς ὑπάρξεως, ἅς ἐνιαῖα παθολογικὴ ἀλλοίωσις συνδέει ὁμοτίμως, καί ἐκδηλοῦται ἐν τῇ φυσιογνωμίᾳ ὡς ταυτόχρονος διαταραχὴ τῆς διανοίας, διαστροφὴ τοῦ ἠθικοῦ καί ἀλλοίωσις τοῦ φυσικοῦ ὀργανισμοῦ, τῆς θρέψεως δηλ. καί τῶν λοιπῶν ὀργανικῶν λειτουργιῶν.

Ἡ φυσιογνωμία τῶν φρενοβλαβῶν δηλοῖ ὅτι ἡ φρενίτις δυνατὸν νὰ προέλθῃ τόσον ἐξ ἠθικῆς ἀρχῆς, ὅσον καί ἐκ φυσικῆς ὡς φρονῶσιν οἱ Ribot, Jacobi, Lange, καί ὄχι, ἐννοεῖται, ἐκ μεταφυσικῆς ἢ θρησκευτικῆς, ὡς δύναται τις νὰ ἴδῃ ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς φρενολογίας (Kant, Reil κλπ.) διότι φέρουσιν τὴν σφραγίδα τῆς κληρονομικότητος ἢ ἄλλων νόσων κατὰ τὴν νεκρὰν ἡλικίαν· διηγεῖται ὅτι ἡ ὑπερβολικὴ διανοητικὴ ἢ φυσικὴ ὑπερκόπωση, ἡ καταχρήσεις καί στέρησεις, ἡ ἠθικὰ αἷτια, ἡ νόσοι τοῦ ἥπατος, καρδίας καί τῶν νεύρων ἐγένονταί ἀφορμαὶ νὰ ἐκτραγῆ ἡ φρενίτις, ἥτις ἐκδηλοῖ τὴν ἐξέλιξιν τῆς ἐπὶ τῆς φυσιογνωμίας ζωηρότερον παντὸς ἄλλου μέρους τῆς ὑπάρξεως τοῦ πάσχοντος.

Ἡθικὴ τις συγκίνησις, ἡ διανοητικὴ αἰτία, δρῶσα ἐπὶ ἐδάφους κληρονομικῶς προδιατεθειμένου, συγκλονεῖ τὴν νευρικὴν ὑπαρξιν προκαλεῖ ἀποτόμους δονήσεις τῶν νευρικῶν μορίων, τῶν κυττάρων, ἅτινα ἐξαντλοῦνται λειτουργικῶς καί ἀνατομικῶς, διὰ παραγωγῆς οὐσιῶν ἀπεκριματικῶν δηλητηριαζουσῶν τὸ νευρικὸν σύστημα οὗ ἡ ἀλλοίωσις ἀντηγεῖ ἐφ' ὅλων τῶν ὀργάνων ὧν ἐποπτεύει τὴν ἐναρμόνιον συνεργίαν, ἡ δὲ ἐκ τῆς ἀντηγήσεως ταύτης διαταραχὴ τῆς οἰκονομίας διὰ τῆς ἐλαττωματικῆς θρέψεως καί τῶν λοιπῶν δράσεων ἀπηγεῖ ἐπὶ τοῦ νευρικοῦ συστήματος οὗ αὐξάνει τὴν ἀλλοίωσιν καί οὕτω κα-

θεξῆς, κατὰ τὸν παθολογικὸν τοῦτον κύκλον τὸν ἀποτελούμενον ἐξ ἠθικῆς διανοητικῆς καὶ φυσικῆς συνεχείας.

Τὴν λειτουργικὴν ταύτην συνέχειαν καθιστᾷ καταφανῆ ἡ παθολογία, συνδέουσα διὰ κοινῆς παθολογικῆς ἀλλοιώσεως τὰς τρεῖς ταύτας ὑποστάσεις καὶ ἐκδηλοῦσα τὸ ἐνιαῖον αὐτῶν ἐν τῇ ἐνιαίᾳ τῆς ἠθικῆς καὶ φυσικῆς ἀλλοιώσεως φυσιογνωμικῇ ἐκφράσει.

ΕΚΦΥΛΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑΣ

Ἄς ἀρχίσωμεν ἀπὸ τοῦ τέλους, ἀπὸ τοῦ πραγματικοῦ τέλους τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς πραγματικῆς καὶ ὀριστικῆς ἐκλείψεως τῆς φυσιογνωμίας ἀπὸ τῆς στρογγύλης ταύτης γῆς. Διότι τὸ τέλος τοῦ ἀνθρώπου δὲν εἶνε ὁ θάνατος. Ὁ θάνατός τοῦ ἀτόμου εἶνε ὁ ἐκφυλισμός, εἶνε ἡ ὀριστικὴ ἐκείνη ἔκτρωσις τοῦ εἶδους εἰς τὸ κενὸν τῆς ἀνυπαρξίας, ἡ τετελεσμένη καὶ ὀριστικὴ ἐκείνη ἀδυναμία πρὸς τὴν ἀναγέννησιν τοῦ εἶδους, τὴν ἀναπαραγωγὴν, τὴν φυσιολογικὴν αὐτοῦ ἀθανασίαν. Δὲν εἶνε ἀθανασία ἡ δι' ὀλίγων γραμμῶν σκιαγραφία τῆς φυσιογνωμίας ἡμῶν ἐν τῷ πανθέῳ τῶν εὐεργετῶν τῆς ἀνθρωπότητος, ἐν ταῖς ἐφημερίσιν ἢ τοῖς λεξικοῖς· αὕτη εἶνε ψευδὴς ἀθανασία, ψευδο-λάμπουσα δι' ἐξόδων τῆς ἀληθοῦς καὶ ἀσφαλοῦς καὶ βεβαίας, τῆς φυσικῆς ἀθανασίας ἣτις ἐκλείπει χάριν ἐκείνης. Ὑπερκόπως δι' ὕψωσιν ὑπὲρ τὴν κοινὴν ἰσοπέδωσιν, ὡς λέγει ὁ Jacobi, ἣτις σκοπεῖ τὴν ἀθανασίαν τῆς φυσιογνωμίας ἡμῶν ἐν τῇ μνήμῃ τῶν ἀνθρώπων, καταστρέφει τὴν φυσιολογικὴν αὐτῆς ἀθανασίαν τῆς ἐπαναβιώσεως ἐν τοῖς ἀπογόνοις, οἵτινες ἐπαναλαμβάνουν ἐν τῇ ζωῇ τὴν πατρικὴν ὑπαρξιν τῆς φυσιογνωμίας, δι' αἰῶνα πολύν, ἴσως τὸν ἅπαντα.

Τὴν φυσικὴν ταύτην πνοὴν τῆς διαιωνίσεως, ἣν ἐφύσησεν ὁ Δημιουργὸς εἰς τὸν ζῶντα πηλὸν δι' αὔξησιν καὶ πλήθυσιν καὶ ἐξέλιξιν ἡ ὑγιᾶς γονιμότης καὶ ἀναπαραγωγὴ ὑγιῶν καὶ τελείων τύπων, ἣν εὐλογεῖ ὁ Θεὸς καὶ καθαγιαζέει, ἐπιβάλλει ἡ Ἀνθρωπότης καὶ ἀπαιτεῖ

ὡς πρῶτιστον στοιχείον ζωῆς ἡ Πατρις καὶ ἡ Κοινωνία, τὴν φυσικὴν ταύτην πνοὴν ἐσίγησε, διέστρεψεν, ἐξόντωσεν ἡ αὐτοκτόνος ζωὴ τῶν νεωτέρων χρόνων.

Τῶν νεωτέρων μόνον χρόνων, ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ ἀτμοῦ καὶ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ, (Max Nordau) οἵτινες ἐκ βάθρων ἀνεκάλισαν τὸν βιοποριστικὸν ἀγῶνα τῶν κοινωνιῶν καὶ ὑπερῆξησαν τὴν διὰ τὴν ὑπαρξίν καταπόνησιν αὐτῶν. Δὲν ἔπεται ὁμοῦς ἐκ τούτου ὅτι, καὶ αἱ δηλητηριάσεις ((Morel) ἡ κληρονομικότης, ἡ ἐν ταῖς μεγαλουπόλεσι διαμονὴ (Nordau) δὲν προσθέτουν τὴν ἐξοντωτικὴν αὐτῶν συμμαχίαν κατὰ τῆς ὑγείας καὶ τῆς ἰσορροπίας τοῦ ἀνθρώπου.

Ἀληθῶς εἰς τὰς μεγαλουπόλεις ταύτας, π. χ. εἰς τὰς παρ' ἡμῖν Ἀθήνας, ἐὰν ρίψῃ τις ἐν βλέμμα, θέλει ἴδῃ πλανωμένας ὠχρὰς καὶ νευροπαθεῖς φυσιγνωμίας, ἐκφύλους, ὑστερικούς, νευρασθενικούς ὑπὸ τὸ αὐτὸ κλίμα, ὑφ' ὃ πρό τινων δεκαετηρίδων περιεφέροντο φυσιγνωμιαὶ πλήρεις ἐκφράσεως, ἀκτινοβολοῦσαι δύναμιν ὑγείας, ρώμην διανοίας, εὐρωστίαν ἠθικοῦ καὶ χαλύβδινον φύσιν.

Ποῦ αἱ μεγάλαι φυσιγνωμιαὶ ἐν τῇ πολιτικῇ, ἐν τῇ ποιήσει, ἐν τοῖς γράμμασι, ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἐν γένει;

Πῶς αὕτη ἡ ἐκπτώσις καθ' ὅλην τὴν γραμμὴν τῆς ζωῆς ἡμῶν, ἐκπτώσις ἠθική, κοινωνική, πνευματικὴ καὶ φυσική;

Ἐνιαῖος εἶνε ὁ λόγος τῆς χρεωκοπίας, τῆς ἀτυχίας τοῦ πολέμου, τῆς κοινωνικῆς ἐκλύσεως, τῆς πολιτικῆς φαυλότητος, τῆς οἰκογενειακῆς διαφθορᾶς, τῆς φιλολογικῆς ἐκπτώσεως, τῆς χρεωκοπίας ἡμῶν ἐν πάσῃ, ἐκφράσει τῆς νεωτέρας ἡμῶν ζωῆς.

Ὁ λόγος οὗτος, εἶνε ἀληθές, ὅτι θεμελιοῦται ἐπὶ τῆς κληρονομικότητος, τῆς ἱστορικῆς ἐξαντλήσεώς τῆς ἡμετέρας φυλῆς ἣτις εἶνε ἡ νευρικώτερα σχεδὸν φυλὴ¹. Λόγοι ἱστορικοί, ἡ ἐξάντλησις τῆς πολυστενάκτου δουλείας, ἡ φοβερὰ ἐκρηξίς καὶ ἐπανάστασις τῆς φυλῆς, ἐπανάστασις αἰματηροτάτη, ἐπταετής, ἀφ' ἧς αἱματόβρεκτον καὶ ἐξηντλημένον ἐξῆλθε τὸ νεαρὸν ἔθνος, κατέστησαν αὐτῷ ἀναγκαιοτάτην ἀπαίτησιν ὑπάρξεως, τὴν ἡσυχίαν καὶ τὸν φυσικὸν βίον ὅπως ἀναλάβῃ. Ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς ἐλευθερίας ἐσω-

1 Μετὰ τοὺς Ἑβραίους.

τερικαί πολιτικά διαμάχαι καὶ κομματικοὶ σπαράγμοι, πολιτικαὶ ἀπογοητεύσεις ἐναγωνίως τρεφομένων πόθων, ἔθνικοι ἐξευτελισμοὶ καὶ αἵσχη, ἐκράτουν ἐν συνεχεί ὑπερδιεγέρσει τὴν νευρικήν ὑπαρξίν τῆς φυλῆς, ἥτις ἀφ' ἐτέρου λίαν προώρως ἐπεδόθη εἰς διανοητικὰς ἐργασίας, ἐνθυμηθεῖσα ἴσως τὴν ἀρχαίαν τῆς δόξαν καὶ κυριότητα ἐν τῇ σταδιοδρομίᾳ τῶν ἔθνων, ὡς γράφει ὁ φιλέλλην Γάλλος δημοσιογράφος Marcel Lami.

Ἡ πυρετώδης αὕτη νευρική καταπόνησις, ἐσχάτως ἕνεκα τῆς αὐξήσεως τῶν ἐξόδων καὶ τῶν βιοπαλαιστῶν καὶ τῆς ἐλαττώσεως τῶν κερδῶν ἔφθασεν εἰς μέγα ὕψος νευρικῆς ὑπερεντάσεως, ἥτις συνεχῶς δρῶσα ἐπὶ τοῦ ἀεικινήτου καὶ ἀπογοητευομένου ἀτόμου, ἐξησθένησε τὴν ὄλην αὐτοῦ ὑγείαν, τὴν νευρικήν εἰδικῶς εὐρωστίαν, ἧς ἀποτέλεσμα εἶνε ἡ ἠθικὴ διανοητικὴ καὶ ἠθικὴ ἐκπτώσις.

Εἰς ἐν τοιοῦτον λοιπὸν ἔδαφος, δρῶσα ἡ τάσις πρὸς μίμησιν τῶν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐκφύλων Εὐρωπαϊῶν, καὶ ἡ παρ' ἡμῖν ἐγκατάστασις τῆς ἐξαντλούσης εὐρωπαϊκῆς ζωῆς, ἀπετέλεσε τοὺς ὀργανισμοὺς τούτους, ὧν τὰς ὠχράς, ἐκφύλους καὶ ὑστερικὰς καὶ νευροπαθεῖς φυσιογνωμίας, βλέπομεν πλανωμένας ἐπὶ τῆς χώρας ταύτης, ἥτις πρὸ μικροῦ ἐχάλκευε φυσιογνωμίας τιτάνων ἐν τοῖς πολέμοις, τοῖς γράμμασι καὶ τῇ πολιτικῇ.

Ποῦ αἱ μεγάλαι φυσιογνωμίαι τοῦ Κολοκοτρῶνη, Ἀνδρούτσου, Δεληγιώργη, Τρικούπη, Βαλαωρίτου! Ἀντ' αὐτῶν *μυλλιαραὶ* τινες φυσιογνωμίαι. ἐκ πρώτης αὐτῶν ὄψεως δεικνύουσαι τὸ ἐσωτερικὸν κενὸν καὶ ἄρρωστον, περιφέρονται ὡς εἰρωνεῖαι ἐν τῇ χώρᾳ τῶν γιγάντων!

Ἡ ὀλόδροσος καὶ ἀκτινοβόλος καλλονὴ τῶν ὑγιῶν ἑλληνίδων ἀντεκατεστάθη ὑπὸ μέχρις ἀηδίας τεχνητῶν ὠχροτήτων, ἡ δὲ γενναία φυσιογνωμικὴ ἐκδήλωσις τῆς δυνάμεως, τοῦ ἐνθουσιασμοῦ καὶ τῆς ὑγείας, ἀντεκατεστάθη ὑπὸ φυσιογνωμιῶν λεπτῶν δῆθεν. ὠχρῶν, ἐκφραζουσῶν αἰωνίαν ἀνησυχίαν διὰ λεπτὰς μικρολογίας δῆθεν καλλιτεχνικὰς, ψευδοποιητικὰς, ψευδευρωπαϊκὰς, φερούσας ὅμως τὴν ἐνικίαν σφραγίδαν τῆς νοσηρότητος, τῆς ἠθικῆς καὶ φυσικῆς ἐκπτώσεως καὶ τῆς διανοητικῆς ἐξασθενήσεως *fin de siecle*.

Λυποῦμαι ἀδυνατῶν νὰ ἐπεκταθῶ πλείοτερον, νὰ φωνήσω στεντορείως ὅτι ἀδιαφοροῦντες, ἀφήνομεν τὸ δηλητηριον νὰ μολύνῃ αὐτὴν

τὴν πηγὴν τῆς ἑλληνικῆς ζωῆς, νὰ δολοφονῇ τὴν ὑγείαν καὶ τὸ κάλλος τῆς φυσιογνωμίας νὰ δηλητηριάζει γενεὰν ὀλόκληρον προεξοφλοῦν συγχρόνως ἀπὸ τοῦδε καὶ τὴν εὐρωστίαν τῆς μελλούσης, θὰ ἐμακρηγόρουν ἐὰν ἐγνώριζον ὅτι θὰ συνεχίσουν τὴν παροῦσαν γενεὰν ἥτις τείνει νὰ κυλίσῃ ὀριστικῶς εἰς τὴν κατάντη ὁδὸν τῆς ἐκλύσεως καὶ τῆς ἀδοξοτάτης τῶν ἀφανειῶν, καθ' ἣν ἡ ἑλληνικὴ φυσιογνωμία διαστρεφομένη καὶ ἐκλείπουσα ἐκδηλοῖ διὰ τῶν ἐναπομεινάντων αὐτῆς στοιχείων ἐκφράσεως τὴν ἐσωτερικὴν καὶ βαθεῖαν ἐκλείψιν καὶ ἐκφύλισιν. Θὰ ἐμακρηγόρουν ἐὰν δὲν ἐπαπειλεῖτο ἡ καταστροφὴ τῆς ἀρμονικῆς ἰσορροπίας τῶν κεφαλαίων. μολονότι ὁ ἐκφυλισμὸς τῆς φυσιογνωμίας συνοδεύων τὸν τῆς ὑγείας καὶ τοῦ εἶδους, ἀποτελεῖ οὐ μόνον τὸ πρῶτιστον καὶ οὐσιωδέστατον ζήτημα τῆς ἐπιστήμης, ἀλλὰ καὶ διότι, ἐπιπλέουσα ὡς ναυάγιον ἐπὶ τῆς καταστροφῆς τοῦ ἀνθρωπίνου τύπου, δηλοῖ ἐν τῷ προσώπῳ αὐτῆς διὰ στιγμάτων φυσικῶν διὰ ταύτοχρόνου ἐκφράσεως τῶν ἐσωτερικῶν στιγμάτων τοῦ ἠθικοῦ καὶ τῆς διανοίας διὰ τῆς φυσιογνωμικῆς ἐκδηλώσεως ὅλης τῆς ἐσωτερικῆς ἀνισορροπίας τὸν βαθμὸν καὶ τὸ εἶδος τῆς καταστροφῆς ταύτης τοῦ τύπου, τῆς ψυχικῆς συγχρόνως καὶ τῆς φυσικῆς.

Ἦδη ἔλθωμεν εἰς τὰς λεπτομερεῖας τοῦ ἐκφυλισμοῦ τῆς φυσιογνωμίας.

Αἱ φυσιογν. τῶν ἐκφύλων.— Δὲν τυγχάνουσι λίαν ἄγνωστοι αἱ φυσιογνωμίαι αὗται, ἀποτελοῦσαι τοῦ φυσιογνωμικοῦ μωσαϊκοῦ τῶν κοινωνιῶν τὰ ζωηρότερα, περισσότερα καὶ λυπηρότερα σημεῖα καὶ χρώματα.

Εἶνε δὲ αἱ φυσιογνωμίαι αὗται πολλαὶ τόσον εἰς τὰν ἠθικὴν ἐπίπεδα μεταξὺ τῶν πλείστων μεγαλοφυϊῶν, ὅσον καὶ εἰς τὰ πέρατα φιλανθρωπικῆς ἀσυλῆς, ὅσον καὶ ἐν τῷ καθημέραν βίῳ. Ἐν αὐτῷ μάλιστα περισσότερον ἀφ' ὅτι νομίζεται.

Μελετῶν δὲ τις τὴν φυσιογνωμίαν αὐτῶν βλέπει ν' ἀναδίδεται ἀπὸ τὴν σφραγίδα τῶν φυσικῶν στιγμάτων ἡ ἐσωτερικὴ ἠθικὴ καὶ διανοητικὴ ἀνισορροπία διαστροφῆς, ἐκπτώσεως, καὶ ἀφάνεια.

Θέλει τις εἶδει φυσιογνωμίαν ἀνωτέρου ἐκφύλου ἀγορεύοντος εἰς τὰ πλήθη, καλλιτέχνου, μουσικοῦ ἢ ποιητοῦ, λάμπουσαν ἐξ εὐφύας εἰς τινὰ ζητήματα ἐνῶ εἰς ἄλλα ἐκφράζουσαν τελείαν ἀδυναμίαν καὶ

ἐξάντηλθαι, φυσιογνωμίαν ψευδοποιητῶν συγκινουμένην, δακρύουσαν, γελῶσαν, ἐκφράζουσαν ἀόριστον ρέμβην καὶ ὄνειροπόλησιν πρὸ ἐνός... δένδρου, πρὸ μιᾶς αὐτοῦ σκιᾶς, ἐν ἣ πλανῶνται πνεύματα ἀόριστα μυστηριώδη, ὧν φαίνεται ἡ φυσιογνωμία ἀόριστως παρακολουθοῦσα διὰ κεγήνотων ὀρθαλμῶν τὴν διάβασιν, ἐν μυστικοπαθείᾳ νοσηρᾷ λατρευόντων ἐν σύμβολον.

Τὴν ἐκφρασιν ταύτης τῆς φυσιογνωμίας καὶ παραπλησίας αὐτῇ ἐν πάσῃ ἐκδηλώσει τῆς ζωῆς θέλει τις εὔρει συνδυαζομένην μετ' ἀνωμάλου κατασκευῆς τοῦ κρανίου καὶ τοῦ προσώπου, καὶ μετὰ διαστροφῆς τοῦ ἠθικοῦ, ἐκφραζομένης ἐν τῷ βλέμματι καὶ τῇ φυσιογνωμικῇ ἐκφράσει τοῦθ' ὅπερ σαφέστατον πρόκειται σημεῖον τοῦ ἐνιαίου τῆς προσωπικότητος τοῦ ἀνθρώπου, εἰς οὗ τὴν ὑπαρξιν ἡ κυκλοφοροῦσα ἐνιαία ζωὴ, καταστᾶσα ἐλλειπῆς ἢ διαστραφεῖσα ἕνεκα τῶν αἰτίων τοῦ ἐκφυλισμοῦ, ἐστέρησε τῆς τελείας καὶ ἀρτίας διαπλάσεως τόσον τὸν φυσικὸν ὅσον καὶ τὸν ἠθικὸν καὶ διανοητικὸν ὀργανισμόν, οὗτινος ἡ ὁμότης διαταραχὴ ἐκδηλοῦται ἐν τῇ ἐνιαίᾳ ἐκφράσει τῆς φυσιογνωμίας καὶ προεκτείνεται ἐν αὐτῇ ἐκτιτρώσκουσα εἰς φυσικὰ στίγματα καὶ εἰς ἐκφρασιν ἠθικῆς καὶ διανοητικῆς ἀντισορροπίας.

Τὸ γεγονός τοῦτο ὑπενθυμίζει καὶ ἀποδεικνύει τὴν σκέψιν τοῦ παρόντος ἔργου ἣν ἀναγινώσκῃ τις ἐν τῇ πρώτῃ αὐτοῦ σελίδι.. Ἄληθῶς, ἡ φυσιογνωμία εἶνε ὁ ἄνθρωπος. Τὸ πρόσωπον εἶνε ἡ προσωπικότης, εἶνε ὁ ὀργανισμὸς τοῦ ἀνθρώπου ὁ ἐνιαῖος ἀλλὰ καὶ τρισυπόστατος, ὁ ἠθικός, ὁ διανοητικός καὶ ὁ φυσικός, εἶνε κατὰ τοῦτο κυρίως «εἰκὼν καὶ ὁμοίωσις» τοῦ τρισυποστάτου ἀλλ' ἐνιαίου Θεοῦ, τοῦ ἀνακλῶντος ἐν τῇ φυσιογνωμίᾳ τῶν δημιουργημάτων αὐτοῦ.

Ὅταν ἡ κατάστασις εἶνε φυσιολογική, ἐναρμονίως ἀναπτυσσόμεναι αἱ τρεῖς δυνάμεις, ἐναρμονίως ἐκδηλοῦνται ἐν τῇ φυσιογνωμίᾳ ὡς ἐκφρασις χαρᾶς διὰ τὴν ὑγιᾶ ζωὴν, ἐκφρασις ἀληθοῦς νεότητος, ἐλπίδος, πεποιθήσεως εἰς τὴν ἐργασίαν, δυνάμεως καὶ φυσικοῦ ἔρωτος, ἐκφρασις χαρᾶς διὰ τὴν ἡμετέραν ζωὴν καὶ ὑπαρξιν ἐν τῇ ἀλύσει τῶν ὄντων ὡς καὶ διὰ τὴν ὑπαρξιν τῶν ἄλλων, διὰ τὴν ζωὴν ὄλων τῶν ἐμφύχων ὄντων, διὰ τὴν ζωὴν τῆς δημιουργίας ἐν γένει.

Μόλις τὸ ψεῦδος τῆς ψευδοτεχνητῆς καὶ αὐτοκτόνου ζωῆς τῶν καταχρήσεων καὶ τῶν καταπονήσεων εἰσδύσῃ ἐν τῇ ὑπάρξει ἡμῶν, ἀμέσως καταλαμβάνει τὸν μυχὸν αὐτῆς, δηλητηριάζουσα πᾶσαν πη-

γὴν ζωῆς, διαστρέφουσα πᾶσαν φυσικὴν πύσιν ἔρωτος, αἰσθήματος, ἀγάπης ἀλλοιοῦσα τὴν δύναμιν τῆς σκέψεως καὶ τῆς αἰσθήσεως, τροποποιοῦσα τὸν φυσικὸν ὀργανισμόν, ἐκφυλίζουσα τὸν τύπον καὶ ἐκφράζουσα κατόπιν τὴν ἐσωτερικὴν ταύτην καταστροφὴν ἐν τῇ ἐκφράσει τῆς ἀλλοιωθείσης ὑλικῶς καὶ διαστραφείσης φυσιογνωμίας, διὰ τῶν ἀπαισιῶν φυσικῶν στιγμάτων, διὰ τῶν ἀποτροπαίων ἐκφράσεων ἀνηθικῶν παρορμήσεων καὶ φρικωδῶν διανοητικῶν ἀλλοιώσεων δόλοφρονοῦσα τελείως τὸν τύπον τῆς Εἰκόνας καὶ τῆς Ὁμοιώσεως !

Ὅποιά ἡ ἀποτρόπαιος αὕτη ἀλλοίωσις ;

Φυσιογνωμία βλακώδης, ἡλιθία, μωρὰ, μὲ ὀφθαλμοὺς ἀπαισιῶς στραβίζοντας, μικροὺς, ἀθλίους, μὲ κόρην ὀφθαλμοῦ κακῶς διαπεπλασμένην, μὲ ἱριδα ἀνίσως κεχρωσμένην (Féré) μὲ ὠτα καὶ ρίνα διεστραμμένης διαπλάσεως, μὲ πρόσωπον ἀσύμμετρον προγναθικόν, λγώχειλον μὲ χεῖλη ἀηδῶς ὑπερτροφικά, μὲ κρανίον μέγα, ὄξύ, σφηνοειδές, πολύτριχον, μικρόν, ὑδροκέφαλον, ἀσύμμετρος καὶ μερικῶς προεξέχον, μὲ μέτωπον στενόν, διεστραμμένον, ὑπεκφεῦγον, προπετές μὲ τὴν φρικώδη ταύτην διαστροφὴν ἀντεκατεστάθη ὁ τύπος τῆς ὑγιούς καὶ ἑναρμονίου καλλονῆς τοῦ ἀνθρώπου.

Ἡ φοβερωτέρα δὴ διαστροφὴ δὲν ἐγκτεται εἰς τὰ σημεῖα ταῦτα, ἅτινα εἶνε ὑλικὴ ἡγῶ καὶ προεκτασις ἐσωτερικῶν διαστροφῶν· φοβερὰ εἶνε αἱ δεύτερα αὗται διαστροφαὶ αἰτινες ἐκδηλοῦνται εἰς τὴν φυσιογνωμίαν ὡς ἐκφρασις διεστραμμένων ἐσωτερικῶν παρορμήσεων πρὸς τὴν ἀνθρωποκτονίαν, ἐμπρησμόν πρὸς τὸ ἐγκλημα ἐν γένει, αἰτινες διέστρεφαν καὶ αὐτὴν τὴν μορφήν τοῦ κρανίου ὠρισμένως, ὡς ἀπέδειξεν ὁ Lombroso (L' homme criminel).

Βλέπων τις τὴν φυσιογνωμίαν τῶν ἐκφύλων παρατηρεῖ ἐν τῇ ἐκφράσει αὐτῆς τὴν ἀλαζόνα ἐκδήλωσιν ἐγωῖσμοῦ ἀνοήτου ἢ τὴν ἐναγωνίον κατάληψιν τοῦ πνεύματος ὑπὸ ἰδεῶν τινῶν ἐπιμόνων (obsédés) ἀμφιβολίας, δισταγμοῦ, διαφορῶν νοσηρῶν φόβων, (φοβῶν) κλεπτῶν, ἀνοικτοῦ μέρους, πυρός· — βλέπει τις τὴν πάλιν τοῦ ἐκφύλου κατὰ τῶν ἐσωτερικῶν του ὀρμῶν πρὸς τὴν μέθην (διψομανίαν) π. χ. τὴν κλοπὴν, τὸν ἐμπρησμόν, τὴν ἀνθρωποκτονίαν, πρὸς διεστραμμένας γενετησίους ἱκανοποιήσεις πρὸς εὔρεσιν λέξεων τινῶν, βλέπει τις τὴν ἀδυναμίαν τῆς θελήσεως ὅπως συγκρατήσῃ τὰς ὀρμὰς ταύτας, πρὸς ἃς ἐνσυνειδήτως μάχεται, ἀντιδρᾷ, ἐναγωνίως παλαίει, ἢ φυ-

σιογνωμία του λαμβάνει έκφρασιν ἐναγώνιον, ὠχράν, κήθιδρον μέχρι τῆς ὑποχωρήσεως τοῦ ἐκφύλου εἰς τὴν ἔμμονον ὄρμην καὶ ἰδέαν ὁπότε ἀνακουφίζεται, ἢ δὲ φυσιογνωμικὴ αὐτοῦ ἔκφρασις ἐκδηλοῖ τὴν νοσηρὰν ταύτην ἀνακούφισιν.

Ἐπὶ ἐνὸς τοιοῦτου ἐδάφους εὐκολώτατ' ἀναπτύσσονται ὄλαι αἱ παρὰφροσύναι. Αἱ φυσιογνωμίαι τῶν ἐκφύλων δύνανται νὰ εἶνε μελαγχολικαί, μανικαί, παρὰληρητικαὶ κ.λ.π.

Ἄντὶ ὅμως τῆς περιγραφῆς τῶν φυσιογνωμικῶν τῶν ἐκφυλογενῶς φρενεθλαβῶν θέλομεν περιγράψαι τὴν φυσιογνωμίαν ἐκάστης φρενίτιδος νόσου, εἰς ἣν καὶ παρὰπέμπομεν τὸν ἀναγνώστην.

Ὅσον ὅμως ἀφορᾷ τὰς ὑπηρεσίας ἃς προσφέρει ἡ ἐπιστημονικὴ φυσιογνωμοσύνη εἰς ζητήματα *Ἰατροδικαστικά*, περὶ αὐτοῦ θὰ ἐγίνετο μακρότερος λόγος ἐὰν ἐπέτρεπεν ἡ συντομία τοῦ ἔργου. Οὐχ ἤττον δυνάμεθα, ἂν ὄχι νὰ ἀναφέρωμεν τὰς ἀποτυχούσας κρανιοσκοπικὰς μελέτας τοῦ Gall, νὰ ὑπομνήσωμεν ὅμως τὰ ληθῆ γεγονότα τοῦ ψυχιάτρου Lombroso, ὅστις μὲ ὄλας τὰς ὑπερβολὰς του δὲν ἀπεμακρύνθη εὐσιωδῶς τῆς ἀληθείας. Δυνάμεθα ν' ἀναφέρωμεν τὰ φυσικὰ στίγματα τῆς φυσιογνωμίας ὡς καὶ τὰ ἠθικά, τῆς ἀορίστου αὐτῶν ἐκφράσεως ἐν αὐτῇ ἅτιν' ἀποδεικνύουσι τὸν φύσει ἐγκληματικὸν (cf. note) ἀπλῶς ἐκφυλον καὶ προβλητικὸν (Flechig. Κατὰρᾶς) τοῦθ' ὅπερ δύναται πολὺ νὰ ἐπιδράσῃ ἐπὶ τῆς ἀποφάσεως τῆς δικαιοσύνης, πρὸς ἣν ἄλλωστε πολλάκις ἡ φυσιογνωμία δύναται πολυτίμους νὰ προσφέρῃ ὑπηρεσίας.

Ὅσον δὲ ἀποβλέπει τὴν θεραπείαν τοῦ ἐκφυλισμοῦ καὶ τῆς ἐπιναφορὰν τῆς ὑγιοῦς φυσιογνωμίας, τῆς ὑγιοῦς ἐκφράσεως καὶ τῆς φυσιολογικῆς καλλονῆς εἰς τὰ πρόσωπα τῶν ἐκφύλων ἀφήνοντες κατὰ μέρος τοὺς στίγους τοῦ Viennet :

Voilà bien six mille ans que les hommes sont faits
Et depuis quatre mille on ne cesse d'écrire
Que l'homme dégénère et que le monde empire

διότι αἱ τέσσαρες αὐταὶ χιλιάδες ἐτῶν δὲν εἶνε εἰμὴ κυρίως αἱ τέσσαρες τελευταῖαι δεκάδες, αἵτινες σχετίζονται μὲ τὴν γενίκευσιν τοῦ ἐκφυλισμοῦ, ὅσον λοιπὸν ἀφορᾷ τὴν θεραπείαν καὶ τὴν σωτήριαν τῶν τέκνων μας, τοῦλάχιστον, δὲν ἔχω εἰμὴ δύο λέξεις νὰ προσθέσω :

Κατὰ φύσιν ζῆν !

ΜΕΓΑΛΑΙ ΤΙΝΕΣ ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑΙ

Μετά τῶν ἀνωτέρων ἐκφύλων συνδέονται αἱ μεγαλοφυΐαι τῶν αἰώνων. Οὐ μόνον δὲ σχετίζονται μετὰ τοῦ ἐκφυλισμοῦ ἀλλὰ καὶ μετὰ πλείστων νευρικῶν νόσων, ἐπιληψίας κ.τ.λ. Τὰς φυσιογνωμίας τῶν μεγάλων τούτων ἀνδρῶν θὰ περιέγραφον ἐὰν ὁ χῶρος δὲν ἦτο μικρός. Οὐχ ἦττον δύναται τις ν' ἀναφέρει τὴν ὄξυκεφαλίαν τοῦ Περικλέους, τὰ σπασμωδικὰ τικ τῆς φυσιογνωμίας τοῦ Ναπολέοντος, οὔτινος τὸ βαθύ βλέμμα φαίνεται ὑποτάσσον τὴν γῆν, τοῦ ὁποίου ὄλη ἡ ἔκτακτος ἐσωτερικὴ δύναμις καὶ ἐνεργητικότης ἦν διακεχυμένη ἐπὶ τοῦ προσώπου του, καὶ δὴ τοσοῦτον, ὥστε πᾶς ὁ πλησιάζων αὐτὸν κατελαμβάνετο ὑπὸ μυστηριώδους τινος φόβου (Σ. Ἀποστολίδης). Ὅταν δὲ ὠργίζετο τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐλάμβανε μορφήν λαίλαπος. *figure d'ouragan*, ὡς ὁ ἴδιος ἔλεγε. Τὴν ἰσχυρὴν καὶ ἀπαλὴν φυσιογνωμίαν τοῦ Ἰ. Καίσαρος, ὡς λέγει ὁ Πλούταρχος, καὶ τὸ περὶ τὴν κεφαλὴν νοσῶδες διότι ἐτύγγανεν ἐπιληπτικὸς καθῶς καὶ ὁ Μέγας Πέτρος, εἰς οὗ τὸ ἄγριον βλέμμα καὶ τὴν ἐπιληπτικὴν φυσιογνωμίαν ἐφαίνετο τόσον ἡ ἀλλοίωσις τῆς φυσικῆς του ὑγείας ὅσον καὶ τῆς ἠθικῆς καὶ τῆς διανοητικῆς, ὧν φοβερὰ τεκμήρια ἐν τῇ ἱστορίᾳ ἀναγράφονται οἱ φόνοι αὐτοῦ καὶ τὰ ἐγκλήματα τὰποτρόπαια. Πληθὺν ὄλην φυσιογνωμιῶν ἡδύνατό τις νὰ ἐκθέσῃ, καὶ νὰ παρατάξῃ, μὴ λησμονῶν ἐννοεῖται τὴν φυσιογνωμίαν τοῦ Voltaire, *avec son hideux sourire* ὡς λέγει ὁ Alfred de Musset (ἄλλος ἐκφυλος διψομανής, ὡς ὁ συνηθέστερος τῶν μεθύσων) φυσιογνωμίαν στυγνὴν, σαρκάζουσαν, εἰρωνευομένην θρησκείαν καὶ κοινωνίαν ὀλόκληρον καὶ συνδυάζουσαν μὲ τὴν ἐκφρασιν ταύτην καὶ τὴν τῆς στομαχικῆς του ἀδυναμίας καὶ τῆς ἀπισχνάνσεως ἐνεκα τῶν καταχρήσεων τοῦ καφέ, ὃν ἐλάτρευε. Οὔτε τὴν φυσιογνωμίαν τοῦ Goethe, τοῦ Διδῶ Goethe, τοῦ μεγάλου ποιητοῦ καὶ φυσιολόγου, εἰς ἣν ἐναρμονίως ἐκδηλοῦται ἡ ἁρμονία τῆν φυσικῆς του ὑγείας, τῆς διανοητικῆς του μεγαλοφυΐας καὶ τῶν ἠθικῶν του ἰδεωδῶν, ἀρ-

μονική συνέχεια τῆς φύσεως ποιητικῶς ἐξιδανικευμένη, ἐν τῇ φυσιογνωμίᾳ τοῦ ὀγδοηκονταετοῦς ἐκείνου Ἑρμοῦ...

Ἡδύνατό τις τόμους ὀλοκλήρους νὰ γράψῃ, ὑπερβαίνων καὶ αὐτὸν τὸν Lavater, τὸν συγγραφέα τῶν «Φυσιογνωμικῶν ἀποσπασμάτων» ἐν οἷς παρένειρε καὶ τὴν εἰκόνα τῆς φυσιογνωμίας του, ἀφ' ἧς ἀποπνέεται τὸ «ἀληθεύειν ἐν ἀγάπῃ,» διὰ νὰ χαραχθῇ κατόπιν ἐπ' αὐτῆς ἡ ἔκφρασις τῶν νευρικῶν ψευδαισθησιῶν, δι' ὧν ἐγίνετο Χριστὸς—κατὰ τὰς ὡσαύτως ἀνώτερος ἔκφυλος, καὶ οὗτος περὶ τὰ τέλη τοῦ βίου του.

Ἡδύνατό τις ν' ἀναφέρῃ τὴν γλυκεῖαν καὶ μελωδικὴν καλλονὴν τοῦ Ῥαφάηλ, εἰς τὴν φυσιογνωμίαν τοῦ ὁποίου βλέπει τις τὸ αἶσθημα τῶν θείων του εἰκόνων ὅς εἶχεν ἐν τῇ ψυχῇ, τὴν ἰδέαν τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ ἀγαθοῦ πλανωμένην καὶ ἀκτινοβολοῦσαν ἐκ τῶν λεπτῶν καὶ ἑναρμονίων χαρακτηριστικῶν τῆς φυσιογνωμίας τοῦ θεοῦ ζωγράφου, ἥτις ὡς ἀληθῆς εἰκὼν τοῦ θεοῦ ἀνακλᾷ εἰς τὰς θείας του εἰκόνας ὑπερτελείως.

Ἡδύνατό τις ν' ἀναφέρῃ καὶ τὸ ὑπερτελείως ὠραῖον τῆς φυσιογνωμίας τοῦ Ἀπόλλωνος τοῦ Βατικανοῦ, τὴν κεφαλὴν τοῦ Ἀντιόου καὶ τοῦ Ἑρμοῦ τοῦ Πραξιτέλους τὴν θείαν καὶ ἰδεώδη παράστασιν τῆς αἰωνίας νεότητος τῆς ἑλληνικῆς καλονῆς καὶ ὑγείας τὰς δικαιωσιθείσας καὶ ἀπομαρμαρωθείσας ταύτας ἐξιδανικεύσεις τῆς ἀθανάτου καλλονῆς τῆς ὑγείας καὶ τῆς νεότητος τοῦ ἀνθρωπίνου τύπου.

Θὰ ἡδύνατό τις ν' ἀναφέρῃ τὰς φυσιογνωμίας τοῦ Beethoven, Michel Ange, αἵτινες φέρουσι τὴν σφραγίδα τῶν μεγάλων ἰδεωδῶν, τῶν μεγάλων νευρικοτήτων καὶ τῶν μεγάλων σκέψεων, τὴν ἀσχημίαν τῆς μορφῆς τοῦ Σωκράτους, ἣν ἐχρωμάτιζεν ὠραίαν καὶ γλυκεῖαν τὸ φῶς τοῦ ἀγαθοῦ του βλέμματος, καὶ ὅλας ἐν γένει τὰς φυσιογνωμίας αἵτινες ὑψοῦνται ἐν τῷ θαυμασμῷ τῆς ἀνθρωπότητος ὡς ἅγια καὶ γεραραὶ εἰκόνας.

Τοῦ Κάτωνος ὡσαύτως, εἰς οὗ τὸ γαῦρον πρόσωπον (Πλούταρχος) φαίνεται μαινόμενον τὸ αὐστηρὸν καὶ νευρῶδες ἦθος τῆς ψυχῆς, ἡ ρώμη τῆς διανοίας, καὶ ἡ δύναμις τῆς ἀπλῆς καὶ φυσικῆς του ὑγείας.

Αἱ στεναὶ ὁμως σελίδες τομίδιου ἐπιστημονικοῦ καὶ ἰατρικοῦ καὶ οὐχὶ φιλολογικοῦ ἢ ποιητικοῦ, ὡς τὸ ὠραιότατον καὶ χαριέστατον φιλολογικὸν καλλιτέγνημα τοῦ Lavater, δὲν ἐπιτρέπουν τὴν πε-

ραιτέρω ἐπέκτασιν ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου, δι' ὃ καὶ σπεύδομεν εἰς τὴν περιγρχφὴν τῶν φυσιολογικῶν τῶν ἐπιλοίπων φρενοπαθῶν.

ΜΕΛΑΓΧΟΛΙΚΗ ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑ

Εἰσαγωγή καὶ γενικὰ προλεγόμενα. — Ἐν τῇ φυσιολογικῇ τῶν παραφρόνων ζωηρότατ' ἀποδεικνύεται ὅ,τι ἐν τῇ εἰσαγωγῇ ἐλέχθη περὶ τῆς φύσεως καὶ τοῦ πνεύματος τῆς φυσιολογικῆς ἐκφράσεως.

Διότι δὲν ἀρκεῖ ἡ σύσπασις, ἡ ἔντασις, ἡ χάλασις τῶν μυῶν τοῦ μετώπου, τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τοῦ προσώπου, δὲν ἀρκεῖ τὸ χρῶμα, ἡ συμφορητικὴ ἐρυθρότης ἢ ἡ ὠχρότης τοῦ προσώπου διὰ νὰ δοθῇ εἰς τὴν φυσιολογίαν ἢ ζωὴ τῆς ἐκφράσεως.

Δυνάμεθα κάλλιστα νὰ μιμηθῶμεν, ἐντείνοντες ἢ χαλῶντες τοὺς μῦς τοῦ προσώπου ἡμῶν, χωρὶς ἢ φυσιολογία νὰ ἔχη οὐδεμίαν ἐκφρασιν ζωῆς, αἰσθήματος ἢ διανοήματος. Ἐνῶ ὅταν τοῦτο ὑπάρχει ἐκφράζεται ζωηρότατα καὶ ἄνευ συσπᾶσεῶν μυϊκῶν τοῦ προσώπου.

Τὴν ἐκφρασιν ἀποτελεῖ ἐσωτερικὴ δύναμις. — ἄγνωστος, — σχετιζομένη μὲ τὸν ζωϊκὸν ἠλεκτρισμὸν, ὃν παράγει πᾶσα δόνησις τῆς ζωῆς τῶν κυττάρων, τοῦ sensorium commune, συντελούντων εἰς τὴν παραγωγὴν σκέψεως, αἰσθήματος, κινήσεως ἢ αἰσθήσεως, τῆς ὅλης ἐσωτερικῆς ζωῆς καὶ ὅστις ἀκτινοβολεῖται κυρίως διὰ τῶν ὀφθαλμῶν — δυνάμενος μάλιστα νὰ δράσῃ ὑπνωτιστικῶς ἐπὶ εὐκόλως ὑποβαλλομένων καὶ νευρικῶς εὐπαθῶν ἀτόμων.

Ἡ ζωϊκὴ αὕτη δύναμις, τὸ λειτουργικὸν ἐκχύλισμα τῶν δογῆσεων τῆς ζωῆς, τὸ ἀναδιδόμενον ἀφ' ὅλων τῶν ἐσωτερικῶν κυττάρων, τὸ διαθέον τὸν ὀργανισμὸν ὠθούμενον εἴτε ὑπὸ ἡθικῆς πρώτης ἀρχῆς εἴτε ὑπὸ ὕλικῆς, ἀπὸ τῶν προβλητικῶν κέντρων ἀκτινοβολοῦσα διὰ τῶν ὀφθαλμῶν κυρίως ἀλλὰ καὶ ἀφ' ὅλης τῆς φυσιολογίας, ἀποτελεῖ αὐτῆς τὴν ζωὴν τῆς ἐκφράσεως, τῆς δυνάμεως καὶ τοῦ χρώματος. Εἶνε ὁ θεμελιώδης τόνος τῆς ἐκφράσεως, πᾶσαι δὲ αἱ λοιπαὶ ἐκδηλώ-

σεις δὲν εἶνε εἰμὴ συνηχοῦσαι ἐπικουραὶ καθιστῶσαι ἀρμονικωτέραν καὶ τελειότεραν τὴν φυσιολογικὴν ἔκφρασιν.

Τοῦτο ἀποδεικνύεται ἐναργέστατα ἐν τῇ φυσιολογικῇ ἔκφρασει τῶν αἰσθημάτων, ἣν θέλομεν περιγράψει συντόμως ἀποφεύγοντες τὰς λεπτολόγους περιγραφὰς τῶν μυῶν τοῦ προσώπου οἵτινες συσπῶνται ἢ χαλῶνται ἐν τῇ ἔκφρασει τοῦ δεῖνα ἢ δεῖνα συναισθήματος, τοῦθ' ὅπερ ἄλλως τε, ἐκτὸς τοῦ ὅτι περιεγράφη ὑπὸ τοῦ Duchenne de Boulogne ἀντιστρατεύεται καὶ εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς συντομίας τοῦ παρόντος ἔργου. Συντόμως λοιπὸν θέλομεν ἐπιθεωρήσει τὰς φυσιολογικὰς ἔκφρασεις τῶν αἰσθημάτων, τὴν φυσιολογίαν αὐτῶν ὅπως ἀμέσως μεταβῶμεν εἰς τὴν παθολογίαν.

ΕΚΦΡΑΣΕΙΣ ΑΙΣΘΗΜΑΤΩΝ

Εἶπον ἀνωτέρω ὅτι ἡ ἔκφρασις ἐνὸς αἰσθήματος δὲν συνίσταται εἰς τὰς συσπάσεις τῶν μυῶν καὶ τὸ χρῶμα τοῦ προσώπου, ἀλλ' εἰς τὴν ἐκδήλωσιν τοῦ πνεύματος οὕτως εἰπεῖν τῆς ἐσωτερικῆς καταστάσεως ἢ ἡ φυσιολογία ἐκφαίνει. Τοῦτο ἀποδεικνύεται, ὡς σταθερὰ ἐπιφθός, μετὰ ἐκάστην περιγραφὴν τῆς ἔκφρασεως τῶν αἰσθημάτων, ὧν θέλομεν ὑπομνήσει ἐνταῦθα τὰ σπουδαιότερα ἐν γενικαῖς γραμμαῖς. Καὶ δὴ :

α'. Ὁ ἔρωσ. Τί εἶνε ἔρωσ ; Εἶνε ὅ,τι ὁ ἀὴρ ὄν ἀναπνέομεν, ἢ τροφή ἢν τρώγομεν, τὸ ὕδωρ ὅταν διψῶμεν, εἶνε ἡ ἀπαίτησις τῆς πνοῆς ἢν ἐπνευσεν ὁ Δημιουργὸς ὅταν ἐδημιούργει εἰς τὴν κτίσιν ὅλην διὰ τὴν διαίωσιν αὐτῆς, εἶνε μία τοῦ ὄργανισμοῦ γενικὴ ἀνάγκη, (φυσιολογικὴ Cl. Bernard), παραγομένη ἐξ αὐτῆς τῆς ζωῆς καὶ τῆς δονήσεως τῶν κυττάρων, ἕνεκα τῆς ὁποίας παράγεται ἐν εἶδος ζωικῶν ἢλεκτρικῶν δονήσεων καὶ ρευμάτων διατρεχόντων τὴν ὑπαρξιν ὅλην καὶ καθιστῶντα ταύτην μίαν ζῶσαν ἢλεκτρικὴν στήλην, ἐξαποστέλλουσαν τὸν σπινθῆρα τῆς διὰ τοῦ βλέμματος, καὶ τὸν ἢλεκτρικὸν τῆς ἐν γένει διὰ τῆς ἔκφρασεως κυρίως τῆς φυσιολογίας—

ἀλλὰ καὶ δι' ὅλον τοῦ σώματος!—ἠλεκτρισμὸν ὅστις δύναται νὰ ἐπιδράσῃ, ἐπὶ ἄλλου ὀργανισμοῦ, καὶ νὰ ἠλεκτρίσῃ αὐτὸν ἀναλόγως.

Βλέπομεν φυσιογνωμίαν ἄφρωνον μὲν, λίαν δὲ μως εὐγλώττως ἐκφράζουσιν τὸ ἐρωτικὸν αἰσθημα αἰσθανόμεθα αὐτὰς ταύτας τὰς δονήσεις νὰ ἐκπέμπωνται ἐκ τοῦ βλέμματος, ὅπερ εἶνε ὡς ἠλεκτρικὸς λαμπτήρ, καὶ νὰ ἔρχωνται πρὸς ἡμᾶς, ὑπὲρ πάντα ἄλλον τρυφερὸν φυσιογνωμικὸν μορφασμὸν καὶ νὰ μᾶς ἐναγκαλιζονται: νὰ μᾶς δονοῦσιν ἀναλόγως, ὥστε νὰ αἰσθανθῶμεν ἂν ὄχι πεποίθησιν βεβαίαν, τοῦλάχιστον ὑπόνοιαν πολὺ βᾶσιμον περὶ τοῦ πρὸς ἡμᾶς ἀπευθυνομένου διὰ τῆς φυσιογνωμίας αἰσθήματος.

Δὲν εἶνε αἱ συσπάσεις τῶν μυῶν, αἱ ἐρυθρότητες, αἱ μυϊκαὶ ἐκφράσεις τοῦ προσώπου αἵτινες δύνανται νὰ ἐκδηλώσουν τὸ αἰσθημα καὶ νὰ τὸ μεταδώσουν, ἀλλ' αὐτὴ αὕτη ἢ δόνησις, αὐτὸ τοῦτο τὸ αἰσθημα ὅπερ ἐκπέμπεται ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τῆς φυσιογνωμίας.

Ἀπόδειξιν ἄλλως τε τούτου δύναται τις νὰ ἔχῃ τὴν πλήρη ἀποτυχίαν διὰ τὴν μετάδοσιν αἰσθήματος ὅπερ δὲν ἔχει ἐντός του, διὰ τῶν μορφασμῶν τοῦ προσώπου, τοῦ βλέμματος καὶ τῶν λοιπῶν τρυφερῶν μυϊκῶν συσπάσεων τοῦ προσώπου.

β'. Ἡ χαρά. Δὲν γέινεται ὠραιότερα ἑορτὴ τῆς φυσιογνωμίας ἀπὸ τὴν εἰκόνα τῆς ἐκφράσεως εἰλικρινοῦς χαρᾶς.

Τὸ πρόσωπον λάμπει, τὸ βλέμμα εἶνε διχυγὲς ζωηρόν, ἐν διεγέρσει, μειδίαμα γλυκὺ διαστέλλει τὰ χεῖλη, ἐξ ὅλης ὅμως ταύτης τῆς ἐκφράσεως ἀκτινοβολεῖται τὸ πνεῦμα τοῦ αἰσθήματος ἐν εἶδη χαρᾶς, ἐν εἶδη ἠλεκτρικοῦ ρεύματος δυναμένου νὰ ἠλεκτρίσῃ, ὀλόκληρον συνάθροισιν. Καὶ ἐνταῦθα ἡ ἐκφρασις δὲν συνίσταται ἐν τῷ χαρίεντι καὶ ζωηρῷ μορφασμῷ, ἀλλ' ἐν τῇ δονήσει, ἀπόδειξιν ἄλλως τε τοῦτον ἔχομεν τὸ γεγονός καθ' ὃ πᾶν ἄλλο ἢ χαρὰν ἐκφράζει τις ὅταν δὲν εὐτυχεῖ νὰ τὴν αἰσθάνεται καὶ προσπαθεῖ νὰ τὴν ἐκδηλώσῃ, διὰ φυσιογνωμικῶν κινήσεων καὶ χρωμάτων καὶ λοιπῶν ἐπιχειρήσεων.

γ'. Τὸ μῖσος. Ἀρκεῖ ἐν βλέμμα ἐπὶ τῆς ἀφώνου, μὴ γαρσσομένης ὑπ' οὐδεμιᾶς ἐκφράσεως φυσιογνωμίας τοῦ μισοῦντος ἡμᾶς, διὰ νὰ αἰσθανθῆτε τὸ μῖσος αὐτοῦ ἐκπεμπόμενον ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τῆς φυσιογνωμίας τοῦ μισοῦντος διὰ μέσον καὶ αὐτῶν ἀκόμη τῶν φυσιογνωμικῶν συσπάσεων, χρωμάτων καὶ ἐκφράσεων,

δι' ὧν δυνατόν νὰ προσπαθῆ νὰ σᾶς ἐκδηλώσῃ τὴν χαρὰν τοῦ διότι σᾶς βλέπει εὐτυχῆ καὶ τὰ τοιαῦτα...

Τὸ φυσικὸν βεβαίως εἶνε νὰ συνοδεύηται ἡ ἔκφρασις διὰ τῶν φυσιογνωμονικῶν ἐκείνων κινήσεων.

Τὰ μικρὰ παιδιά. ὧν τὸ νευρικὸν σύστημα εὐπλαστον καὶ εὐπαθὲς εἰς τοιαύτας ἀφανεῖς δονήσεις — ἅς δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ εἶνε τις Röntgen διὰ νὰ τὰς ἀνακαλύψῃ, ἀρκεῖ νὰ ἔχῃ παρατηρητικότητα — δονεῖται ζωηρότερον καὶ συγκινεῖται βιαιότερον, ἀποφεύγουν χωρὶς νὰ γνωρίζουν διατί, ἀνθρώπους οἵτινες μὲ ὄλην τὴν γλυκύτητα τῆς φυσιογνωμίας τὰ καλοῦν διὰ νὰ τὰ θωπεύσουν, διότι οἱ ἄνθρωποι οὗτοι ἐτύγχανε πᾶν ἄλλο ἢ ἀγάπην νὰ αἰσθάνωνται πρὸς αὐτά.

Ἐκαστος ἐξ ἡμῶν ἔχει κάμει παρατηρήσεις εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο, τὸ τόσον συγγόν. (Συμπάθεια, ἀντιπάθεια).

δ'. Ἡ λύπη. Ἐκφράζεται δι' ἐλαφρᾶς παρόδικῆς παραλύσεως σχεδὸν τῶν μυῶν τοῦ προσώπου, διὰ βραδύτητος ἐν τῇ κινήσει αὐτῶν, διὰ δέρματος ὠχροῦ, καὶ βλέμματος ἀτόνου, σιωπηλοῦ, ὑγροῦ ἐκ δακρύων πολλάκις, ἀφ' οὗ ἐξέρχεται ἡ βραδεῖα δόνησις τοῦ αἰσθήματος τῆς θλίψεως ἀποτελοῦσα τὴν ψυχὴν τῆς ἐκφράσεως ἣν τελειοποιοῦσι καὶ χρωματίζουσιν αἱ λοιπαὶ ἐπικουρικαὶ ἀποχρώσεις τῆς φυσιογνωμικῆς ἐκφράσεως.

Καὶ ἐν ταύτῃ, ὡς καὶ ἐν πάσῃ ἐκφράσει, αἱ ἐπικουρικαὶ συνηγήσεις, οὕτως εἰπεῖν, δὲν ἀποτελοῦσι τὴν ἔκφρασιν καθὼς δὲν ἐκφράζει τις λύπην ὑποκρινόμενος αὐτὴν μόνον εἰς τὸ πρόσωπον.

Ἐντεῦθεν καὶ τὸ γεγονός ὅπερ ἐνδιαφέρει τὴν ὑπόκρισιν, τὴν ρητορείαν (Δημοσθένους) τὴν ἠθοποιίαν καὶ τὴν ἀπαγγελίαν ἐν γένει, καθ' ὃ ὁ ὑποκριτὴς ἢ ὁ ρήτωρ, ὀφείλει νὰ αἰσθανθῆ βαθέως, νὰ δονήσῃ, βαθέως τὴν ὑπαρξίν του ἐκ τοῦ αἰσθήματος καὶ νὰ ἐκπέμψῃ τοῦτο κατόπιν διὰ τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τῆς φυσιογνωμίας του.

ε'. Ἡ ὄργη. Δύναται κάλλιστα, ἄνευ οὐδενὸς συνοφρυώματος, ἄνευ οὐδεμιᾶς ἀγρίας ἐκφράσεως τοῦ βλέμματος, ἄνευ πτελῶν ὠχρῶν ἢ ἐρυθρῶν τοῦ προσώπου χρωματισμῶν, ἡ ὄργη νὰ ἐκπεμφθῆ ὡς κεραυνὸς ἐκ τῆς ἀφώνου καὶ ἄνευ συσπάσεων φυσιογνωμίας, ἀρκεῖ μόνον τὸ αἰσθημα τοῦτο νὰ δονῆ, νὰ συγκλονῆ καὶ νὰ κρᾶδαίνῃ τὴν ὑπαρξίν βαθέως καὶ ἀληθῶς. Ἐννοεῖται ὅτι τὸ φυσικὸν καὶ συγγόν

εἶνε νὰ συνοδεύηται ἡ ἔκφρασις μετὰ τῶν συσπάσεων καὶ τῶν χρωμάτων τῆς φυσιογνωμίας.

Ἐπιθέτω ὅτι εἶνε περιττὸν νὰ προσθέσω ὅτι πᾶσα διὰ συνοφρυμάτων, ἀγρίων βλεμμάτων καὶ τῶν λοιπῶν συσπάσεων τῆς ὀργῆς, ἄνευ τῆς ἀληθοῦς καὶ βαθείας αἰσθήσεως αὐτῆς, ἔκφρασις ἐν τῇ φυσιογνωμίᾳ δύναται νὰ ἔχη τάναντία ἀποτελέσματα ἐκείνων ἅτινα ἐσκόπει νὰ προκαλέσῃ εἰς τοὺς ἄλλους διὰ τῆς ὑποκρίσεως αὐτῆς.

Καὶ ταῦτα μὲν συντόμως περὶ τῆς φυσιολογίας τῆς φυσιογνωμικῆς ἐκφράσεως τῶν αἰσθημάτων. Ἦδη, pour revenir à nos moutons, ὑπενθυμίζομεν ὅτι πρόκειται περὶ τῆς παθολογίας τοῦ ἔσω κόσμου, ἰδίως δὲ τοῦ ἠθικοῦ καὶ τοῦ διανοητικοῦ, οὗς φυσικῶς συνοδεύει καὶ ὁ φυσικός, παθολογίας ἐκφραζομένης ἐν τῇ φυσιογνωμίᾳ κατὰ τοὺς αὐτοὺς νόμους καθ' οὗς ἐκφράζεται καὶ ἡ φυσιολογικὴ κατάστασις.

Ὅπως ἡ παθολογία ἐν τῇ Ἰατρικῇ δὲν εἶνε εἰμὴ διαταραχθεῖσα φυσιολογία, οὕτω καὶ ἐν τῇ Φυσιογνωμικῇ ἡ παθολογία τῆς ἐκφράσεως, συνέχεια οὔσα τῆς ἐσωτερικῆς παθολογίας, εἶνε φυσιολογία αὐτῆς διαταραχθεῖσα.

ΕΙΔΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Μετὰ τὴν παρέκβασιν τρύτην ἐπανερχόμεθα εἰς τὴν εἰδικὴν περιγραφὴν.

Ἐν ταῖς φυσιογνωμίαις τῶν παραφρόνων, τῶν ὁποίων ἡ νευρικὴ ὑπαρξίς, ἡ πηγὴ συγχρόνως καὶ ὁ φορεὺς τῆς ζωικῆς δυνάμεως τῶν δονήσεων ἠλλοιώθη ἔνεκα λόγων πολλῶν, ἡ ἔκφρασις ἔχει ἠλλοίωσιν τοῦ θεμελιώδους αὐτῆς τόνου, συνοδευομένην ὑπὸ ἠλλοιώσεων τῆς μυϊκῆς τοῦ προσώπου καὶ τῆς χρωματικῆς ἐκφράσεως ἠλλοίωσιν διαρκῆ, δηλοῦσαν τὴν βαθεῖαν ἠθικὴν, διανοητικὴν ὅσον καὶ φυσικὴν διαταραχὴν τοῦ πάσχοντος.

Ἐνταῦθα βλέπει τις καὶ πάλιν τὸ ἐνιαῖον τῆς τρισυποστάτου φύ-

σεως τῆς ἀνθρωπίνης προσωπικότητος, ἐνιαίως διαταραχθέν, ὡς καὶ τὴν φύσιν τῆς δυναμικῆς φυσιογνωμικῆς ἐκφράσεως ἐνιαίως ὡσαύτως ἀλλοιωθεῖσιν, διότι καὶ ἡ πηγή αὐτῆς ἥτις τὴν παράγει, ἡ ζωϊκὴ λειτουργία τοῦ ὀργανισμοῦ ὁλοκλήρου ὡσαύτως ἔχει διαταραχθῆ.

Μετὰ τὰς συντόμους ταύτας σημειώσεις εἰσερχόμεθα εἰς τὴν εἰδικὴν περιγραφὴν τῶν παραφρόνων φυσιογνωμιῶν.

Ἡ μελαγχολικὴ πρῶτον φ. Αὕτη ἐκ πρώτης ὄψεως διαγιγνώσκεται ἐκ πρώτης ὄψεως ἀναγιγνώσκεται ἐπ' αὐτῆς ἡ ὀδυνηρὰ πίεσις, ὁ πόνος ὁ θλίβων τὴν ψυχὴν, ἡ ἀδρανὴς ἀνοχὴ τῆς ὀδύνης ταύτης, ἀπὸ δὲ τοῦ ἥθους τῆς φυσιογνωμικῆς νωθρότητος καὶ τῆς πείσμονος σιωπῆς ἀποπνέεται ἡ βραδύτης ὅλης τῆς κυκλοφορουμένης ζωῆς, τοῦ πνεύματος καὶ τῆς καρδίας ἡ μελαγχολος ἐρημία καὶ ἀπὸ τῆς βαρείας καὶ ὠχρᾶς καὶ οἰονεῖ κρεμαμένης ἐκείνης μορφῆς μὲ τὸ ρυπαρὸν ὀλίγον δέρμα καὶ τὴν ἐκπεπτωκυῖαν θρέψιν ἀναδίδεται ὅλη ἡ θλιθερά τοῦ δυστυχοῦς ἱστορία καθ' ἣν πότε ὑπερβολικαὶ ὑπερκοπώσεις, αὔπνια καὶ καταχρήσεως, πότε ἠθικαὶ δυστυχίαι ὀδυνηραί, ἐρωτικαὶ ἀτυχίαι, οἰκογενειακαὶ θλίψεις, νόσοι διάφοροι προσέβαλον ἔδαφος κληρονομικῶς προδιατεθειμένον καὶ ἐπέφερον τὴν θλιθερὰν καταστροφὴν τοῦ ἔσω κόσμου, τὴν ἐκδηλουμένην βαρέως καὶ ἀδρανῶς ἐν τῇ μελαγχολικῇ φυσιογνωμίᾳ.

ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑ ΚΑΤΑΠΛΗΚΤΟΣ

Χαρακτηριστικωτάτη ! Μετὰ ἀπότομον βιαιοτάτην ἠθικὴν συγκίνησιν ἡ ζωὴ ἀπομαρμαροῦται, καὶ μένει ἐκεῖ κατάπληκτος ἀποκρυσταλλωμένη ἐν μιᾷ ἐκφράσει φυσιογνωμικῇ, νοσηρᾷ, παραλύτῳ, ἀπολιθωμένη ! Εἰς ζῶν θάνατος τοῦ αἰσθήματος, τῆς σκέψεως, τῆς ὅλης ζωῆς ἀποτυποῖ τὸν χαρακτῆρα αὐτοῦ, ἐπὶ τῆς ὠχρᾶς καὶ ἰσχνῆς καὶ κυανωτικῆς τοῦ καταπλήκτου φυσιογνωμίας, τῆς ἐκφραζούσης διὰ βλεμμάτων καρφωμένων ἢ ἀορίστων, διὰ κορῶν πλατειῶν, στόματος κεχηνότος καὶ περιρρύτου ὑπὸ ρέοντος σιέλου, τίς οἶδεν ὁποῖους τρομεροὺς ψευδαισθητικούς ἐσωτερικούς κόσμους, ἐν οἷς ζῆ ὁ πάσχων κα-

τάπληκτος δι' ὅσα βλέπει μὴ δυνάμενος οὔτε νὰ τὰ ἴδῃ, οὔτε νὰ τὰ αἰσθανθῇ, οὔτε κἄν νὰ τὰ ἐκφράσῃ ἐν τῇ φυσιογνωμίᾳ τοῦ, ἥτις παράλυτος καὶ ἀδρανῆς παρητήθη πάσης ἐκφράσεως μένουσα ἐν ζώσῃ, ἀποκρυσταλλώσῃ.

Μεταξὺ τῶν δύο τούτων φυσιογνωμικῶν μορφῶν ὑπάρχουσι μέσαι ἀποχρώσεις ἐκφράσεων ἀνήκουσαι εἰς τὴν ἐκδήλωσιν ἐλαφροτέρων μελαγχολικῶν καὶ καταπλήκτων καταστάσεων.

ΜΑΝΙΩΔΗΣ ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑ

Ἐδῶ ἡ φυσιογνωμία εἶνε ἀληθῆς μαγικὸς κινηματογράφος τῆς ψυχῆς, διότι ἐν αὐτῇ, ἐν τῷ λάμποντι αὐτῆς βλέμματι, τῷ ζωρῷ καὶ ἐρυθρῷ προσώπῳ, ἐν τοῖς τάχιστα ἐναλλάσσουσι φυσικοῖς μορφομοῖς τῇ συσπάσει τῶν ὀφρύων, τῇ ἐκφράσει τῆς ραιδρότητος, βλέπει τις παρελαύνοντα ὅλον τὸν ἀκατάσχετον χεῖμαρρον τῶν ἰδεῶν ὅστις κατέκλυσε τὴν διάνοιαν αὐτοῦ καὶ ἐξετροχίασε τὴν ἕλικα τοῦ Broca, ἀδυνατοῦσαν νὰ ἐπαρκέσῃ εἰς τοιαύτην φοβερὰν διεκπεραίωσιν. Διὰ τοῦτο ἡ ἄφωνος εὐγλωττία τῆς φυσιογνωμικῆς ἐκφράσεως εἶνε πιστοτέρα ἐκφρασις τῶν διανοημάτων τοῦ μανικοῦ, ἢ ἡ ἀκράτητος ρητορεία καὶ φλυαρία τῆς γλώσσης.

Ἐνίοτε ἡ ἐκφρασις εἶνε ἀγρία ἐμπνέουσα πανικὸν εἰς τὸν ἐπισκέπτην τῶν φρενοκομείων, ἔστιν ὅτε ὁμοῦς τόσον μειδιῶσα καὶ γελῶσα, ὥστε ἔτυχεν νὰ ἴδωμεν μανικὴν φυσιογνωμίαν τόσον εὐθυμον, ραιδρὰν καὶ γελῶσαν, ὥστε ὅτε ἐξερρήνυετο εἰς γέλωτας ἠσθάνομένη τὴν πεποίθησιν ὅτι ἠδύνατο νὰ ἐμπνεύσῃ ἀκράτητον γέλωτα εἰς στρατεύμα ὀλόκληρον...

Τῶν μανικῶν καταστάσεων ἡ φυσιογνωμία δὲν ἔχει τόσον ζωρὰς καὶ ἐκφανεῖς τὰς περιγραφείσας γραμμάς ἀλλ' ὀλίγον ἀσαφεστέρας.

ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑ ΔΙΑΛΕΙΠΟΝΤΩΣ ΠΑΡΑΦΡΩΝ

Ταύτην δύναται τις νὰ ἴδῃ εἰς τοὺς κληρονομικῶς ἰδίως προδιατεθειμένους ὅταν φυσιογνωμίαν φυσιολογικὴν διαδέχεται μελαγχολικὴ τοιαύτη μὲ ὅλας τὰς φυσικὰς, διανοητικὰς καὶ ἠθικὰς αὐτῆς ἐκδηλώσεις, διὰ νὰ ἐκλείψῃ μετὰ τινα χρόνον ὠρισμένον καὶ ἀντικατασταθῇ ὑπὸ φυσιογνωμίας μανικῆς ἢν μετὰ ταῦτα διαδέχεται ἡ σώφρων φυσιογνωμία τῆς φυσιολογικῆς καταστάσεως καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς.

ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑ ΔΙΑΝΟΗΤΙΚΗΣ ΣΥΓΧΥΣΕΩΣ

Ἡ φυσιογνωμία τοῦ διανοητικῶς συγκεχυμένου εἶνε λίαν ὠρισμένη, μολονότι ἡ ἐκφρασις αὐτῆς εἶνε ἀόριστος, γαῶδης, ἐκδηλοῦσα ἐσωτερικὴν ἀτονίαν πνεύματος, ἀδυναμίαν σκέψεως μὴ δυναμένη νὰ λάβῃ τὸ ἦθος τῆς προσοχῆς, ἰσχνή, ὠχρὰ ἢ κυανωτικὴ. Τὰ φαινόμενα ταῦτα δύναται ἀπὸ ἐλαφρᾶς μορφῆς ἐκφραστικῆς ἀοριστίας νὰ φθάσῃ μέχρι ἐντόνου καταστάσεως, μέχρι φυσιογνωμίας καταπληκτικῆς τῆς ὁποίας τὴν ὄντως καταπληκτικὴν νάρκην καὶ παράλυσιν τῆς ἐκφράσεως ἐχαράξαμεν πρὸ μικροῦ.

ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑΙ ΣΥΣΤΗΜΑΤΙΚΩΣ ΠΑΡΑΛΗΡΗΤΙΚΑΙ

Ἡ φυσιογνωμία ἐν τῷ ὀξεῖ συστηματικῷ παραληρήματι ἐκδηλοῖ τὸ εἶδος τῶν παραληρητικῶν ἰδεῶν τὸ μελαγχολικόν, μανικόν, μυστικόν, ἐρωτικόν, μεγαλοπρεπές ἐκ τῆς ἐκφράσεως τῆς ἐντυπώσεως καὶ τῆς ἀντιδράσεως πρὸς αὐτὰ τοῦ πάσχοντος, ἐκφράζει τουτέστι

θλίψιν μελαγχολικὴν ἢ παιδρότητα ἢ μυστήριον ἢ ἐρωτικὰς διαθέσεις ἢ ἦθος μεγαλείου καὶ τὰ παρόμοια.

Ὅλας ταύτας τὰς φυσιογνωμικὰς μορφὰς δύναται τις νὰ ἴδῃ ἐν τῇ φυσιογνωμῇ τῆς ἐμβρυοντησίας ἢ κατατονίας (Kuhlbaum, Κατσαρᾶς) ἐμφανιζομέναις διαδοχικῶς καὶ διαποικιλωμέναις ὑπὸ ὑστερικῶν ἢ ἐπιληπτοειδῶν φυσιογνωμικῶν μορφασμῶν.

Ἡ φυσιογνωμία ἐν τῷ χρόνῳ συστηματικῶ παραληρήματι ὀπερ-
κυρίως αἱ λύπαι καὶ αἱ συγκινήσεις καὶ αἱ πολυπραγμοσύναι προκα-
λοῦν, εἶνε λίαν συστηματικὴ ἀντήχησις τῆς ἐσωτερικῆς συστηματό-
τοποιήσεως τῶν ἠθικῶν, φυσικῶν καὶ διανοητικῶν καταστροφῶν.

Ἀληθῶς ὁ ἀρχόμενος νὰ πάσχη χρόνιον συστηματικὸν παραλή-
ρημα ἔχει φυσιογνωμίαν ἐκφράζουσαν αἰωνίαν ἀνησυχίαν συγχρόνως
καὶ δυσφορίαν καὶ ὑποψίας καὶ διαφόρους παρεξηγήσεις, ἧτις κατὰ
τὴν δευτέραν περίοδον ἐκφράζει αἰωνίαν συγκίνησιν ἐκ τῶν ψευδαι-
σθητικῶν ιδεῶν καταδιώξεως, αἰτινες τὸν βασανίζουν τόσον ἠθικῶς
ὅσον καὶ ὑλικῶς (διότι τὸν διώκουν καὶ τὸν καίουν π. γ.) καὶ τὰς
ὁποίας προσπαθεῖ ν' ἀποφύγῃ ἢ νὰ σωθῇ ὅπωςδῆποτε. Ταῦτα τις
δύναται προσεκτικῶς μελετῶν τὴν φυσιογνωμίαν ν' ἀναγνώσῃ, ἐπ' αὐ-
τῆς. Μετὰ τὴν περίοδον ταύτην ἔρχεται ἡ τρίτη περίοδος τῆς παρα-
ληρούσης φυσιογνωμίας, ἡ μεγαλοπρέπεια τοῦ ἦθους αὐτῆς, τὸ πε-
ριφρονητικὸν βλέμμα πρὸς τοὺς κοινούς θνητοὺς καὶ αἱ λοιπαὶ ἐξωτε-
ρικαὶ ἐκφάνσεις τῶν ιδεῶν τῶν μεγαλείων αἰτινες ἐγκαθίστανται μετὰ
πολυετῆ καταδιώξιν εἰς τὸν πάσχοντα, ὅστις πείθεται ὅτι ὀφείλει νὰ
εἶνε τι μέγα μετὰ τόσας καταδιώξεις. Μετὰ ταῦτα, ὁ ἄρρωστος
χρεωκοπεῖ ἀντιδρῶν, καὶ ἡ χρεωκοπία αὕτη ἡ τελειωτικὴ τῆς ὑγείας
ἐκδηλοῦται διὰ τῆς ἀνοίας, διὰ μιᾶς φυσιογνωμίας ἐκφραζούσης τε-
λειαν ἀδιαφορίαν πρὸς τὸ πᾶν, διανοητικὴν ἐξασθένησιν καὶ τὰ λοιπὰ
σημεῖα μιᾶς ζωῆς συντριβείσης, ἐρειπωθείσης, ἧς τὰ ἐρείπια βλέπει
ὁ πάσχων μὲ ἀδιάφορον φυσιογνωμίαν νὰ καταρρέουν εἰς τὴν ἐξα-
φάνισιν.

ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑ ΠΡΟΪΟΥΣΗΣ ΚΑΘΟΛΙΚΗΣ ΠΑΡΑΛΥΣΕΩΣ

Ἡ φυσιογνωμία ἐν τῇ νόσῳ ταύτῃ τῶν κατὰ χρήσεων, τῶν σφυ-
λίδων, τῶν καταπονήσεων καὶ τῶν οἰνοποσιῶν τῶν αὐτοκτόνων τού-
των ὄρων οὐς ἔθιγεν ἢ παροῦσα ζωὴ διὰ τὴν δηλητηρίασιν καὶ ἑαυ-
τὴν καὶ τὴν μέλλουσαν ἦν, ὡς μὴ ὠφελει, θὰ γεννήσῃ, ἢ φυσιογνωμία
τῆς παθήσεως ταύτης ἔχει ἐπαρκῶς σαφῆ τὴν σφραγίδα τῶν ἐρειπίων
καὶ τῆς καταστροφῆς ἣν ἐπέφερον ἐπὶ τῆς υἰείας ἢ νεωτέρα αὕτη
ζωή. Ἐκφράζει ἀνόητον ἄνοιαν, ἀποτέλεσμα τῶν βαθειῶν ἀλλοιώ-
σεων τοῦ ἐγκεφάλου, τῶν μηνίγγων καὶ τῶν νεύρων, ἀδυναμίαν δια-
νοητικὴν, ἐπιπολαίαν μελαγχολικὴν χροιάν καὶ ἔκφρασιν εἰδικὴν τῶν
ὀφθαλμῶν, ὧν αἱ κόραι εἶνε ἄνισοι, δὲν συγκινοῦνται ὑπὸ τοῦ φωτὸς
ἀλλ' ὑπὸ μόνης τῆς προσαρμοστότητος (Argyll-Robertson) μὲ
χεῖλη τρέμοντα, μὲ πρόσωπον πολλάκις μιμητικῶς συσπώμενον, μὲ
πτῶσιν ἀποτε τῶν βλεφάρων. Λαμβάνει πολλάκις τὴν ἀποπληκτι-
κὴν μορφήν τοῦ προσώπου, ἔνεκα τῶν ἐκρηγνυμένων ἐντὸς ἐγκεφα-
λικῶν ἀποπληκτικῶν προσβολῶν, ὑπεραιμεί ἢ γείνεται ὠχρά, γείνε-
ται ἰσχνὴ δηλοῦσα ἔκπτωσιν τῆς θρέψεως, ἐκφράζει πόνους πολλοὺς
ἢ κατόπιν ἀναισθησίας καὶ ἀπομάκρυνσιν ἀπὸ τοῦ κόσμου διὰ τυ-
φλώσεως ψυχικῆς καὶ δι' ἀποσβέσεως καὶ ἐξαφανίσεως μετ' ὀλίγον
ὄλων ἐν γένει τῶν λειτουργιῶν τῆς ζωῆς τῶν ἠθικῶν καὶ φυσικῶν
διὰ παραλύσεως καθολικῆς ἢ τισὶ διὰ βριγμοῦ τῶν ὀδόντων, διὰ τῶν
ἄλλων τοῦ ὀργανισμοῦ θανατηφόρων νόσων, ἀντικαθίσταται ὑπὸ τοῦ
θανάτου, ὃν δηλοῖ φρικώδης καὶ ἀποτρόπαιος φυσιογνωμία.

Ἡ εἰκὼν αὕτη εἶνε εἰκὼν ἐπιφανειῶν, εἰκὼν φυσιογνωμίας ἐνδὸς
ἀτόμου καταστρεφομένου βαθέως καὶ ἀνεπιστρεπτὴ χάρις τῇ κατα-
χρήσει τῶν πότων καὶ τῶν ἐρώτων καὶ τῶν καταπονήσεων ἣτις λυ-
μαίνεται τὴν πεπολιτισμένην (;) τάξιν τῆς κοινωνίας, ἣτις κατάχρη-
σις τὴν δηλητηριάζει καὶ προϊόντως παραλύει καθολικῶς καὶ τὴν ἐπί-
λοιπον ὑγιᾶ κοινωνίαν, ἐγκαθιστῶσα εἰς τὰ ἥθη σπέρματα ζωῆς δη-
λητηριασμένης, μολυνούσης καὶ δολοφονούσης τὸ δῶρον τοῦτο τοῦ
Θεοῦ, τὴν χαρὰν τῆς ζωῆς καὶ τὴν ἀπόλαυσιν τῆς υἰείας, εἰς κοι-
νωνίαν ὀλόκληρον.

Ἡ Φυσιογνωμικὴ τὸ μόνον ὅπερ δύναται νὰ πράξῃ εἶνε νὰ περιγράψῃ τὰς ἀποτροπαίους ἀλλοιώσεις ὡς ὑφίσταται ὁ ἀνθρώπινος τύπος, «ἢ εἰκὼν τοῦ Θεοῦ», ὑπὸ τῆς αὐτοκτόνου ζωῆς, ἣν διάγομεν. ἀφήνουσα εἰς τὰς ἀρμοδιωτέρας ἐπιστήμας τὴν περαιτέρω ἐργασίαν τῆς σωτηρίας τοῦ τύπου τούτου.

ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑ ΤΟΥ ΟΙΝΟΠΝΕΥΜΑΤΩΔΟΥ ΔΗΛΗΤΗΡΙΑΣΜΕΝΟΥ

Οὐδὲν τόσον τερατωδῶς ἀλλοιοῖ τὸν τύπον τῆς καλλονῆς καὶ τὴν ἔκφρασιν τῆς ἀνθρωπίνης φυσιογνωμίας ὅσον τὸ ἡδὺ τοῦτο δηλητηρίον, ὅπερ ἐπλημύρισε τὴν Εὐρώπην, ἐνεπότισε μέχρι μυελοῦ ὀστέων καὶ νεύρων τὴν ὑπαρξίν τοῦ εὐρωπαίου, καὶ ἐπαπειλεῖ πλήμμυραν καὶ παρ' ἡμῖν καὶ παρόμοιον ἐμποτισμὸν ἐκ τοῦ φοβεροῦ τούτου δηλητηρίου, οὗτινος θέλομεν ἰδεῖ τὰς ἐπὶ τῆς φυσιογνωμίας ἀλλοιώσεις, ὡς ἔκφρασιν τῶν ἄλλων, τῶν βαθυτέρων ἐσωτερικῶν καταστροφῶν καὶ ἀλλοιώσεων.

Φυσιογνωμία ἐρυθρά, εὐήθης μὲ βλέμμα ἡλίθιον καὶ ἀόριστον, μὲ ἄκρον ρινὸς ἐξέρυθρον καὶ διαθεόμενον ὑπὸ διηυρισμένων ἀρτηριδίων, μὲ χεῖλη τρέμοντα, μὲ χαρακτηριστικὰ ἐν γένει ἡλλοιωμένα καὶ μὲ ἔκφρασιν ἔντρομον καὶ διεστραμμένην, ἀντεκατεστάθη ἡ καλλονὴ τῆς ὑγιoῦς ἀνθρωπίνης φυσιογνωμίας καὶ νεότητος, γενομένης κατεσκληκυίας καὶ ἀποτροπαίου :

O toi, donc l' aspect epouvante
Que ta jeunesse etait brillante !...
Helas ! Ou sont tes agrements !
De la destruction l' image
Sillonne deja ton visage
Etc !...

Ὅσον καὶ ἂν στενάζουν οἱ ποιηταὶ ἀδύνατον νὰ ἐκφράσουν τὸ μέγεθος τῆς συμφορᾶς τοῦ ἀνθρώπου ὄχι τόσον διὰ τὴν τερατωδὴ τροποποίησιν τῆς μορφῆς του μόνον, ἀλλὰ διὰ τὴν βαθυτέραν αὐτῆς

προέλευσιν, διὰ τὴν ἀρχὴν αὐτῆς ἐκ τῶν καταστροφῶν τοῦ ἠθικοῦ καὶ τῆς διανοίας, ἐκ τῶν τρομερῶν ἐσωτερικῶν ψευδαισθηνιῶν, ὧν ἡ ἔντομος ἀντίδρασις ἐκδηλοῦται ἐν τῇ φυσιογνωμίᾳ, ἐκ τῶν διαστοφῶν τοῦ ἠθικοῦ ἐκ τῆς ἀπαθείας πρὸς πᾶν αἶσθημα, ἐκ τῆς ἀγρίας καὶ νοσηρᾶς ζηλοτυπίας, ἅτιν' ἀποπνέονται ἀπὸ τὸ ἦθος ἐκεῖνο τὸ εὐερέθιστον καὶ ὀξύθυμον τὸ δηλοῦν γενικὴν ἐσωτερικὴν ἀδυναμίαν, τὸ συνδυάζον τὰ παίσια πάθη τῆς διαστραφείσης ψυχῆς καὶ διανοίας μετὰ τὴν ἐκφρασιν τῶν διαφορῶν ὑλικῶν ἀλγηδόνων, ἰλίγγων συγχύσεων καὶ τῆς ἐν γένει ἐκπτώσεως καὶ διαστροφῆς τῆς θρέψεως.

Ὅλα τὰ φαινόμενα ταῦτα ἐκτιτρώσκουν εἰς φρενίτιδα ἀπαισίαν, τὴν συγχοτεράν δυστυχῶς ἐξ ὄλων, τὴν ὀξεῖαν καὶ χρονίαν οἰνοπνευματώδη παραφροσύνην καὶ τὸ τρομῶδες παρακλήρημα (*delirium tremens*) ὧν αἱ φυσιογνωμίαι ἐκ τῆς πρώτης αὐτῶν τρομερᾶς ὀψεως διαγιγνώσκονται καὶ διηγοῦνται τὴν κακοῦργον καὶ δολοφόνον αὐτοκτονίαν, ἧς τὰ στοιχεῖα ἐνεβύθισεν ὁ ἄνθρωπος εἰς τὸν μυχὸν τῶν ἰδίων αὐτοῦ στοιχείων τῆς ὑπάρξεως, τῆς ζωῆς καὶ τῆς ὑγείας.

Ἡ φρικώδης ὁμως αὕτη ἐρήμωσις τῆς ὑγείας δὲν περιορίζεται εἰς τὸν ἀμχρτωλὸν αὐτοκτόνον ὅστις δὲν ἐξαρκεῖ οὔτε διὰ τῆς δυστυχίας ὅλης αὐτοῦ τῆς ζωῆς νὰ ἐπαρκέσῃ εἰς τὴν δικαίαν μῆνιν καὶ νέμεσιν τῆς φύσεως, ἐνώπιον τῆς ὁποίας τόσον ἐγκλημάτισε. Ἡ φύσις, ἀθάνατον δικαστήριον, ἐκδίδει ἀπόφασιν ἣτις ὀφείλει νὰ ἐκτελεσθῇ, ἔστω καὶ ἂν ὁ κατάδικος ἀπέθανεν· καὶ ἐκτελεῖται ἀδυσώπητος καὶ κρατερὰ εἰς τὰ δυστυχῆ τέκνα, τὰ στενάζοντα ἐν τῇ ὀδύνῃ καὶ τῇ παθήσει ἅς αἱ ἀμαρτίαι τῶν γονέων ἐκληροδότησαν αὐτοῖς καὶ κλαίοντα διὰ τὴν φυσιογνωμίαν αὐτῶν, τὴν παραμορφουμένην ἀπὸ τὰ φυσικὰ τοῦ ἐκφυλισμοῦ στίγματα, ἀπὸ τὰς ἐκφράσεις ἐσωτερικῶν ἀνισορροπιῶν, ἀδυναμιῶν καὶ παθήσεων νευρικῶν καὶ ὅλης ἐν γένει τῆς οἰκονομίας, ἐρωτῶσι τὸν Θεὸν εἰς τί ἄρα ἔπταισαν οἱ δυστυχεῖς!...

Ἴδου τὰ ἐπὶ τῆς φυσιογνωμίας ἀποτελέσματα τῶν ἀνωτέρων κυρίως οἰνοπνευμάτων, ἀψέντ, ἠδυπότων κλπ. οὐχὶ ἐπ' αὐτῆς ἄμεσα, ἀλλ' ἔμμεσα, ἐκδήλωσις δηλονότι φρικώδης τῶν ἐσωτερικῶν διαστροφῶν τῆς ψυχῆς τοῦ αἰσθήματος, τῶν ἀλλοιώσεων τῆς σκέψεως καὶ τῆς διανοίας ἐν γένει καὶ τῶν ἀπαισίως συγχρόνως διαταραχῶν ἐκφυλίσεων, ἐκλιπώσεων καὶ ἐρεθισμῶν τοῦ ὑλικοῦ ὀργανισμοῦ, πα-

σῶν τῶν καταστορῶν τούτων ἐνιαίως ἐκδηλουμένων ἐν τῇ φρικωδῶς ἀλλοιωθείσῃ ἐκφράσει τῆς φυσιογνωμίας.

ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑ ΟΞΕΩΣ ΠΑΡΑΛΗΡΗΤΙΚΗ

Ἄρρωστος συνήθως κληρονομικῶς ἠναγκασμένος νὰ ὑποστῇ καταδικαστικὴν ἐτυμηγορίαν τῆς φύσεως ἕνεκα λόγων πατρογονικῶν, ἔχει κατ' ἀρχὰς φυσιογνωμίαν ἀνήσυχον, σκυθρωπὴν, ἐκφράζουσα πόνον, ἀδυναμίαν διανοητικὴν, ζάλην ἐλαφρῶς καταπληκτικὴν, με κόρας στενάς κλπ. Μετὰ μικρὸν ἐξαγριοῦται βιαίως ἕνεκα τοῦ ἀστραπιαίου ἐσωτερικοῦ ἐκτροχιασμοῦ τῆς ὑγείας, κρημνιζομένης εἰς τὴν νόσον δι' ἀκρατῆτος διεγέρσεως κινήσεων, ιδεῶν, φλυαριῶν, μανιωδῶς ἀσυναρτητῶν, ἐξαγριοῦται ἡ φυσιογνωμία βιαίως ἐκφράζουσα τὰς τρομερὰς ἐσωτερικὰς ψευδαισθήσεις, καθ' ἃς κρημνίζεται ὁ πάσχων ἐκ βράχων ὑψηλῶν ἀποτόμων εἰς τὸ σκότος τοῦ Ἄδου, ἢ τὴν παρροσύνην τοῦ κινητικοῦ κέντρου, ἕνεκα τῆς ὁποίας τὸ πρόσωπον μορφαίνει, οἱ ὀδόντες καὶ οἱ σιαγόνες τρίζουν, τὰ πτερυγία τῆς ρινὸς συσπῶνται, οἱ ὀφθαλμοὶ στραβίζουν καὶ προσδίδουν εἰς τὴν πυρέσσουσαν μορφήν τοῦ πάσχοντος τὴν φοβερὰν ταύτην εἰκόνα, καθ' ἣν δύναται τις νὰ ἴδῃ τὸν ἐσωτερικὸν κατακλυσμὸν καὶ τὴν ἐκμηδένισιν καὶ τὴν πρὸς αὐτὴν πάλην καὶ ἀντίδρασιν τοῦ πάσχοντος.

Μετὰ τὴν σφοδρὰν ταύτην ἐξέγερσιν καὶ ἐπαναστατικὴν θύελλαν, ὁ ὀργανισμὸς κατευνάζεται, μὴ ἔχων δυνάμεις ν' ἀντιδράσῃ, ἡ δὲ φυσιογνωμία ἐκδηλοῖ τὴν μετὰ τὴν τρικυμίαν νοσηρὰν νηνεμίαν δι' ἐλαφρῶς καρωτικῆς καταστάσεως, δι' ἐλαφροῦ ὄνειροπόλου ἤθους, διὰ τρόμου τοῦ προσώπου, διὰ πλατύνσεως τῶν κορῶν, λαμβάνει ὄψιν ἀγωνίας καὶ κατόπιν ἀκτινοβολοῦσα διὰ τελευταίαν φορὰν ἐσωτερικὸν πυρετὸν 40⁰, σβύνει διὰ παντὸς μετὰ τὸ ἤθος καὶ τὴν μορφήν καὶ τὴν φυσιογνωμίαν τοῦ θανάτου.

ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑΙ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΔΗΛΗΤΗΡΙΑΣΕΩΝ

Ἡ **φυσιογνωμία τοῦ μορφινομανοῦς** ἐκφράζει ἀδυναμίαν διανοητικὴν καὶ ἀδράνειαν καὶ δυσθυμίαν εὐερέθιστον δι' ἐνὸς προσώπου στεγνοῦ, μὲ κόρας στενάς, ἰσχυροῦ, ὠχροῦ μὲ παρειὰς κοιλανθείσας, ἀθλίας. Ὄταν ὁ ἄρρωστος ἐπιχειρήσῃ ν' ἀπόσχη τῆς μορφίνης τότε μία νευρική ἀνησυχία μέχρις ἀγωνίας διαγράφεται ἐν τῇ φυσιογνωμίᾳ καὶ διαδέχεται μετ' ὀλίγον αὐτὴν ἔκφρασις ἐντονωτέρας ἀγωνίας, ψευδαισθήσεων τρομερῶν, ἀδυναμίας γενικῆς καὶ ἐναγωνίου μέχρι δακρύων αἰτήσεως ὀλίγης ποσότητος μορφίνης, δι' ἣν χρωματίζονται παρορμήσεις ἐπὶ τοῦ προσώπου πρὸς διάπραξιν καὶ αὐτοῦ ἀκόμη τοῦ ἐγκλήματος.

Ἡ **φυσιογνωμία τῆς μολυβδίασεως ἀνήσυχος**, δύσθυμος ἐκφράζουσα ψευδαισθήσεις, ὠχρά, μὲ θρέψιν ἐκπεσμένην, ἀλακουμένη ὑπὸ τῶν συσπάσεων τοῦ πόνου τῶν κωλικῶν ἢ τῶν ἀρθραλγιῶν, ἀναιμική καὶ καχεκτική.

Ἡ **φυσ. τοῦ κοκαϊνισμοῦ** δὲν ἔχει πολλὰ τὰ ἰδιαιτέρη ἐν τῇ ἐκφράσει τῶν ψευδαισθήσεων. τὴν τῆς ὀργανικῆς αἰσθήσεως τῆς ἐσωτερικῆς καταστάσεως, ἐν ἣ νομίζει ὁ πάσχων, ὅτι εὐρίσκονται σκώληκες κλπ.

Ἡ **φυσιογνωμία τῆς δηλητηριάσεως δι' ἀρσενικοῦ**, ἐκφράζει ἀνευ οὐδενὸς εἰδικωτέρου σημείου τὴν νευραλγίαν, τὰς ψευδαισθήσεις, αἵτινες μετὰ τοῦ πόνου τῶν κωλικῶν καὶ τῶν λοιπῶν φαινομένων, συγκοπτικῶν, κυανωτικῶν συμπληροῦσι τὴν εἰκόνα.

Ἡ **φυσιογνωμία ἐν τῇ ὑδραργυριάσει ἀναιμική, ἰσχνή**, ἐκφράζει διέγερσιν διανοητικὴν κατόπιν πίπτουσαν, ἠθικὴν διαταραχὴν τρόπον χειλέων ἐλαφροῦ ὄλων ὁμοῦ συνδυαζομένων ἐν τῇ ἐκφράσει.

Ἡ **φυσιογνωμία ἐν τῇ δηλητηριάσει διὰ φωσφόρου** κιτρίνη, ἰκτερική, ἐκφράζουσα ἄλγος δεινὸν καὶ ἐξάντλησιν ἐκ τῶν ἐμέτων καὶ τῆς ρινορραγίας καὶ ὑπνηλίαν μετὰ ταῦτα, προλογίζουσαν τὴν φυσιογνωμίαν τοῦ θανάτου.

Δηλητηριάσις δι' ἰωδίου. Φυσιογνωμία ὠχρά, κυανω-

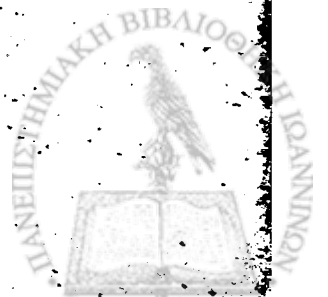

τική έκδηλουσα έσχάτην καταβολήν, ήλλοιωμένη εκ τής κυνάγχης, εκ τής έκροθς τών δακρύων τής έπιπεφυκίτιδος και τινων έξανθημάτων, εκφράζει τόν πόνον τής κεφαλής, τούς ήλίγγους και τήν αίσθησιν όλης ταύτης τής καταστάσεως

Διά βρωμίου. Η φυσιογνωμία εκφράζει ταύτά σχεδόν, οίχ εκφράζει και έν τή διά γλωρίου δηλητηριάσει, τ. έ. καταβολήν και μυϊκήν έξασθένησιν, άπάθειαν, ούδέν ήθος αίσθήματος, διανοητικήν αδυναμίαν, ένιαίως, καθώς και όλοι αι περιγραφείσαι και μή φυσιογνωμία: τών δηλητηριάσεων, άποτελοῦσαι έκάστη άνά μίαν πρακτικήν βεβαίωσιν τοῦ γεγονότος τής ταυτότητος τής άρχής τών φυσικών, ήθικών και διανοητικών λειτουργιών, ως μία κοινή και ένιαία πάθησις συνενοί, συνδυάζει και συμπλέκει είς μίαν κοινήν και ένιαίαν φυσιογνωμικήν έκφρασιν.

ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑ ΤΩΝ ΝΕΥΡΩΣΕΩΝ

Τό άνωτέρω γεγονός, όπερ άποδεικνύεται και αναφάνεται, ως σταθερά έπωδός πάσης περιγραφής φυσιογνωμικής άλλοιώσεως, αναλάμπει ύπερ ποτε άληθής και έν τή φυσιογνωμία τών νευρώσεων, ως τόσον ή κληρονομικότης, όσον και ή πηγή πάσης νευρικής παθήσεως νεωτέρα ζωή τών καταπονήσεων, τοῦ ψεύδους, τών διεγέρσεων τών έρεθισμών, τών καταχρήσεων, τών άγρυπνιών και τρυφηλοτήτων έπεσώρευσεν είς τό ανθρώπινον γένος τών αιώνιων ήθικών και διανοητικών συγκινήσεων, τόσων τών άκτινοβόλων άνακτόρων, όσον και τών πενιγρών και ύγρών και άνηλίων τρωγλών, είς ως τό συνεπύκνωσέν έκει ή πάλη τής νεωτέρας ζωής.

ΥΣΤΕΡΙΚΗ ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑ

Ἠθοποιία. — Ποίσις καὶ Καλλιτεχνία. — Σχέσεις αὐτῶν
μετὰ τῆς ὑστερίας.

Ἵστερία! Ἡ ἠθοποιὸς τῶν παθῶν, ἡ ὑποδυομένη ὅλα τὰ πρόσωπα καὶ ὅλας τὰς φυσιογνωμίας τῶν νόσων, ἡ πηγνύουσα τὴν σκηνὴν καὶ τὸ θέατρον αὐτῆς πότε εἰς τοῦτο καὶ πότε εἰς ἐκεῖνο τὸ σύστημα καὶ ὑποκρινομένη τοὺς διαφόρους νοσολογικοὺς τύπους καὶ χαρακτῆρας!

Θὰ τὴν ἔθετον εἰς τὸ τέλος τοῦ ἔργου ἀντί,.... *πίνακος τῶν ἐμπεριεχομένων παθολογικῶν φυσιογνωμιῶν*, διότι περιγράφει τὴν ὑστερικὴν φυσιογνωμίαν ταύτην ἐστὶ τῷ περιγράφει τὰς φυσιογνωμίας ὄλων τῶν νόσων σχεδόν, διότι ὅλας τὰς ὑποκρίνεται ἢ περιέργος αὕτη τραγικὴ, κωμικὴ καὶ δραματικὴ καλλιτέχνις τῶν νοσολογικῶν φυσιογνωμικῶν ἐκφράσεων. Δύναται ὅμως καὶ ἐνταῦθα, ἂν ὄχι εἰς τὸ τέλος, νὰ δώσῃ μίαν παράστασιν.

Ἡ εἰσαγωγὴ ἐν γένει, καὶ εἰσβολὴ τῆς ὑστερίας οὕσα βιαία καὶ ἀπότομος, ἔνεκα βιαίου ἠθικοῦ σεισμοῦ, ἢ βραδεία καὶ βαθμιαία, ἔνεκα τῶν βαθμιαίων ἠθικῶν συγκινήσεων, αἵτινες ἐν τῷ καθ' ἡμέραν νεωτέρῳ βίῳ, ἐμποτίζουν τὴν νευρικὴν ὑπαρξίν μὲ το δηλητηριον τῶν αἰωνίων ἀνησυχιῶν, ἀπογοητεύσεων καὶ ἀπελπισιῶν καὶ διαψεύσεων πόθων καὶ ὀνείρων, νοσηρῶν ὀλίγων, δυναμένων πολλάκις νὰ λείψουν, παρισταμένων ὅμως ἐν τῇ σημερινῇ ζωῇ ὡς ὁ σκώληξ ἐν τῇ ἀποσυνθέσει—ἔχει καὶ ἀνάλογον φυσιογνωμίαν.

Τὴν φυσιογνωμίαν ταύτην βλέπει τις λίαν συχνά, ἐκτὸς τῶν νοσοκομείων, ἐν τῇ κοινωσίᾳ, ἐν ταῖς αἰθούσαις συγχρονως καὶ ταῖς καλύβαις εἰς τοὺς νεανίας καὶ τὰς κορασίδας, εἰς τοὺς κυρίους καὶ τὰς κυρίας, εἰς τὸν ἀπαγγέλλοντα καὶ γράφοντα ποιητὴν ἢ πεζογράφον, εἰς τὸν μουσικόν, τὸν πατριώτην, εἰς τὸν συγκινούμενον εὐκόλως, εἰς πᾶσαν σχεδόν νεωτέραν φυσιογνωμίαν, ἢ ὑστερία ὑποδύεται ἂν ὄχι τὸ κύριον, ἐν οἷονδήποτε πρόσωπον, ἔστω καὶ δευτερεύον.

Δὲν γνωρίζω ἐὰν θὰ ἐκπλήξῃ ἢ πεποιθήσις μου ὅτι ταῖσις εἶπε

υστερία. Ἄν θέλετε, καὶ αὐτὸς ὁ θαυμασμὸς καὶ ὁ ὕμνος τοῦ ἀρχαίου κάλλους καὶ τῆς ἀρετῆς τῶν ἡρώων τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τοῦ Ὁμήρου, δὲν στερεῖται ὑστερισμοῦ τινος ὠραίου, ὑγιoῦς, (ἂν ἐπιτρέπεται ἡ λέξις), ἐλαφροῦ καὶ ἰσορρόπου. Τοῦ Σαίξπηρ ἡ νευρώδης ποίησις ὀλίγον φαίνεται νὰ κατηγορεῖ καὶ νὰ διαψεύδῃ τὴν πεποίθησίν μου, ἀλλὰ καὶ ἐναντίον τούτου δύναται τις νάντεῖπῃ, ὅτι ἡ ὑστερία ὑποδυομένη ὅλας τὰς μορφάς, ὑπεδύθη, ἐν τῷ Σαίξπηρῳ τὴν μανίαν τοῦ νὰ παραφρονῇ ὅλους τοὺς ἥρωας σχεδὸν τῶν δραμάτων του καὶ νὰ πληροῖ ταῦτα φασμάτων, ψευδαισθησιῶν καὶ ἐκπεφυλισμένων ἡρώων.

Ὅλοι ὁμῶς οἱ λοιποὶ ποιηταὶ εἴτε κλαίοντες, εἴτε γελῶντες, εἴτε θρυμάζοντες, εἴτε ἐμπνεόμενοι καὶ οἰστρηλατούμενοι δὲν κατέχονται εἰμὴ ὑπὸ ὑστερικοῦ παροξυσμοῦ, προκαλουμένου ὑπὸ τοῦ συναισθήματος τοῦ ὠραίου, τοῦ μεγάλου, τοῦ ὑψηλοῦ καὶ τοῦ ἀληθοῦς. Ἡ μουσα δὲν εἶνε εἰμὴ ὑστερία, ἡ δὲ ἐμπνευσις, εἰσβολὴ αὐτῆς φυσικωτίτη.

Τὴν ὑστερικὴν λοιπὸν φυσιογνωμίαν βλέπει τις ἐν τῇ φυσιογνωμίᾳ τῶν ποιητῶν, καὶ πλείστων ἄλλων, καὶ ὅλων σχεδὸν τῶν λοιπῶν νεωτέρων ἀνθρώπων, οἵτινες συγκινοῦνται βαθέως καὶ ὑπερβολικῶς ἐκ τῶν καλῶν τεχνῶν. Ἡ ὑστερία ὁμῶς αὕτη δὲν ἀπέχει πολὺ τῆς φυσιολογίας, δὲν εἶνε ὁμῶς καὶ μακρὰν τοῦ κινδύνου τοῦ ν' αὐξήσῃ. ὅποτε ἡ σκηνὴ ἀλλάσσει καὶ ἡ δραματικὴ παράστασις ἄρχεται.

Ἐν βλέμμα ἐπὶ τῆς ὑστερικῆς φυσιογνωμίας ἐφ' ἧς ἐξελίττονται σκιναὶ τῆς ἐσωτερικῆς, τῆς ἠθικῆς καὶ διανοητικῆς ζωῆς τοῦ πάσχοντος, τοσαύτην ἐμποιεῖ ἐντύπωσιν, ὥστε, ὡς λέγει ὁ Strümpell, ὁ ἰατρὸς καὶ μόνον θεωρῶν τοὺς τρόπους καὶ τὴν φυσιογνωμίαν αὐτοῦ δύναται περὶ τῆς φύσεως τῆς νόσου νὰ εἰκάσῃ ἀμέσως.

Ὅποια δὲ ἡ φυσιογνωμία αὕτη; Εἶνε σχεδὸν πᾶσα φυσιογνωμία, δυναμένη σχεδὸν νὰ παραστῇ πανταχοῦ. Δύναται νὰ ἔχῃ πρόσωπον ἐρυθρὸν λάμπον ἐξ ὑγείας ὅσον καὶ ὠχρὸν ἀναιμικόν, ἐσθενημένον καὶ νευρασθενικόν. Ἐκφράζει αἰωνίαν ἀνησυχίαν, ἀβουλησίαν, ἀδυναμίαν πρὸς ἐνέργειαν, ἐκφράζει ὡς μαγικὸς φανός, τὴν ἐσωτερικὴν εὐμετάβολον καὶ ἐξω φρενῶν κατάστασιν, χαρὰν, φόβον, θλίψιν βαρεῖαν, μῖσος καὶ ἀγάπην μετ' ὀλίγον, παροξυσμὸν ἀγάπης καὶ φιλητικῶν ἐν γένει αἰσθημάτων, κλαίει, γελᾷ, νυστάζει, ἐκφράζει τὸ πᾶν καὶ οὐδὲν συγχρόνως. Ὑποδύεται μεγάλαις μορφάς παθήσεων, θέτουσθ

προσωπείον μηνιγγίτιδος, άποπληξίας, οργανικῶν βαθειῶν νόσων εὐ-
τυχῶς μὴ λησμονοῦσα συγχρόνως καὶ τὴν φύσιν αὐτῆς, τοῦθ' ὅπερ
σῶζει τὸν ἰατρὸν ἀπὸ διαγνωστικοῦ σφάλματος, διότι ὑπὸ τὸ φοβερὸν
ἐκεῖνο προσωπείον ἀνακαλύπτει τις τὴν παθολογικῶς φιλοπαίγμονα
ὑστερίαν.

Ἡ ὑστερικὴ φυσιογνωμία εἶνε ἡ μόνη φυσιογνωμία ἣτις δὲν ἔχει
χαρακτηριστικὰ σταθερά. Ὁ μόνος σταθερὸς χαρακτήρ αὐτῆς εἶνε
τὸ ἀσταθές καὶ τὸ ἀχαρακτήριστον. Συνεπῶς τυγχάνει λίαν εὐδιά-
γνωστος μία τόσον χαρακτηριστικὴ φυσιογνωμία.

Ἴσως τι τὸ ἰδιαίτερον νὰ ἔχη ἡ ὑστερικὴ φυσιογνωμία ἐν τῷ
ὑπνωτισμῷ, ὅστις δύναται νὰ προκληθῆ εὐκολώτατα, μετὰ τὰ
λεχθέντα ἀνωτέρω περὶ τῆς διὰ τῶν ὀφθαλμῶν ἐξόδου καὶ ἀκτινοβο-
λίας τῶν ἰδεῶν, ἀνευ πολλῶν κομβίων λαμπόντων καὶ λοιπῶν ἀχρή-
στων ἐπικουριῶν.

Διὰ τοῦ ὀφθαλμοῦ, ὅστις εἶνε ὁ ἠλεκτρικὸς λαμπτήρ τοῦ ζῶντος
ἠλεκτρικοῦ ἀνθρωπίνου ὀργανισμοῦ, ἐκπέμπεται ἡ σκέψις : κοιμήσου,
εἰς τὸ ὑστερικὸν ἄτομον, ἐν εἶδει ἠλεκτρικοῦ ρεύματος ἐπιδρῶντος καὶ
ἠλεκτρίζοντος καὶ ὑπνωτίζοντος αὐτό. Ἡ ληθαργία, πρώτη παρι-
σταμένη, ἐκφαίνεται διὰ τῆς ληθαργικῆς φυσιογνωμίας ἐκφραζούσης
ἔλλειψιν πάσης σκέψεως καὶ αἰσθήσεως, τελείαν ἐγκατάστασιν ὕπνου
κ.λ.π. Μετὰ τὴν ληθαργικὴν παρίσταται ἡ καταληπτικὴ, περὶ ἧς
ἐλέχθησαν ἀρκετά, καὶ μετὰ ταύτην ἡ ὑπνοβατικὴ φυσιογνωμία, μὲ
ἀνοικτούς ὀφθαλμούς, ἐκφράζουσα, λύπην κάματον καὶ ἐλαφρὰν τινα
θλίψιν, μὴ διαφέρουσα ὅμως οὐσιωδῶς ἐκ τῆς ἐν ἐγρηγόρσει φυσιο-
γνωμίας.

Εἰρωῶ περιττὸν νὰ περιγράψω τὴν ὑστερικὴν φυσιογνωμίαν εἰς
ὅλας τὰς μορφάς, ἃς ὑποδύεται, δηλ. μανικὴν μελαγχολικὴν, ψευ-
δαισθητικὴν, σπαστικὴν, παραλυτικὴν κ.τ.λ. διότι θὰ ἦτο παλιλλο-
γία. Ὁ ἀναγνώστης παραπέμπεται εἰς τὴν περιγραφὴν τῆς εἰδικῆς
φυσιογνωμίας ἐκάστης νόσου.

Ἡ ὑστερικὴ λοιπὸν φυσιογνωμία ἐν μιᾷ λέξει ὑποδύεται ἐκάστην
μορφήν, συνεπῶς παρίσταται ὑπὸ ποικιλωτάτας ἐμφανίσεις, ἴσως θέ-
λουσα διὰ τούτου νὰ δηλώσῃ τὰς ποικιλωτάτας μορφάς, ὑπὸ τὰς
ὁποίας ἡ νεωτέρα ζωὴ τὴν προκαλεῖ, δηλητηριάζουσα καὶ παραλύ-
ουσα τὴν νευρικὴν εὐρωστίαν μιᾶς γενεᾶς ὀλοκλήρου καὶ ἐγκαθιστῶσα

εις τὴν ὑγείαν νευρικήν ἀδυναμίαν ἰκανὴν ν' ἀναπτύξη ὅλας τὰς ἀσθενείας τὰς ἠθικὰς, διανοητικὰς καὶ φρενικὰς τοῦ ἀνθρώπου ὡς καὶ τῆς φύσεως.

ΝΕΥΡΑΣΘΕΝΙΚΗ ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑ

Εἶνε αἱ συχνόταται πασῶν εἰς τὸν κύκλον τῶν διανοητικῶς ὑπερεργαζομένων καὶ ἠθικῶς ἐκάστοτε συγκλονουμένων. Ἡ συγγραφικὴ φυσιογνωμία, ἡ ἰατρικὴ, ἡ δημοσιγραφικὴ, ἡ τοῦ πολιτικοῦ ἀνδρός, ἡ τοῦ ἀνθρώπου ἐν γένει τῶν γραμμάτων ἢ τῶν νεωτέρων νέων, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἡ φυσιογνωμία ἐν γένει τῆς νευρικῆς μόνης ἐργασίας καὶ ζωῆς τῶν ἠθικῶν περισπασμῶν, εἶνε συνήθως νευρασθενική, δηλοῦσα εἰς τ' ἀληθῶς λεπτὰ καὶ ὠραία χαρακτηριστικὰ φαινομενικῆς ὑγείας καὶ σχετικῶς ψευδοῦς καλλονῆς, τὴν νευρικήν ἐξάντησιν καὶ τὴν ἀδυναμίαν τοῦ ὅλου ὄργανισμοῦ τὴν ἐλάττωσιν τῶν κεφαλαίων τῆς δυνάμεως καὶ τὴν ἐκπτώσιν καὶ χρεωκοπίαν ἐλαφρὰν ὅλης τῆς οἰκονομίας.

Ἐνεκα τούτου ἐπὶ τῆς λεπτῆς καὶ φαινομενικῶς ὠραίας φυσιογνωμίας τῶν νευρασθενικῶν, βλέπει τις χαρασσομένην τὴν θλίψιν. διότι διὰ μίαν μικρὰν φιλοδοξίαν ἀναγκαζόμενος νὰ καταπονῆται διανοητικῶς καὶ ἠθικῶς ὁ κτύκτονων οὕτως ἀνθρώπος ἐξώδευσε καὶ ἐξήντησε τὸν θησαυρὸν τῆς νευρικῆς του δυνάμεως, τοῦ πολυτίμου τούτου δώρου τοῦ Θεοῦ, δι' οὗ θὰ ἠδύνατο νὰ αἰσθανθῆ τὴν χαρὰν τῆς ὑγείας, καὶ τὴν βαθειὰν ἠδονὴν τῶν εὐρώστων καὶ νευρωδῶν ἀπολαύσεων τοῦ ἔρωτος.

Ἄτονία καθ' ὅλην τὴν γραμμὴν, καὶ ἐκφρασις νοσοφοβίας, ἀδυναμία καὶ ἀσθένεια εἰς τὰς πεπτικὰς, νευρικὰς, μυϊκὰς καὶ γεννητικὰς λειτουργίας, ἐκφαίνεται καὶ ἐν τῇ φυσιογνωμίᾳ τῆς λεπτῆς καὶ ροδοχρῶ, τῇ πολλάκις συμπαθεῖ καὶ ἐκδηλοῖ τὴν ἐξάντησιν καὶ τὴν ἄτονίαν, ἧς ἡ ἐκφρασις πολλάκις διακόπτεται ὑπὸ τῶν συσπᾶσεων τοῦ πόνου καὶ τῶν διαφόρων νευρασθενικῶν νευραλγιῶν.

Αἱ δύο αὗται φυσιογνωμίαι προλογίζουσι τὴν τρίτην τὴν ἐκπεφυλισμένην, τὴν ἐκτιτρώσκουσαν καὶ χανομένην εἰς τὸ μηδὲν τῆς ὀρι-

στικῆς ἐκλείψεως εἰς ἣν βαίνομεν τόσον γοργῶς ὠθούμενοι ὑπὸ τῆς θυέλλης τῶν ἡμετέρων ἰδεῶν, πρὸς ἀνάδειξιν καὶ ψευδοθανασίαν, καὶ ὀκνηρὰν ζωὴν τῶν γραφείων ὡσεὶ νὰ μὴ κατεπόνει ὁ δεινὸς ἀγὼν τῆς ὑπάρξεως καὶ νὰ μὴ ἤρκουν οἱ ἄπειροι ἠθικοὶ συγκλονισμοί, οὓς εἴμεθα ἠναγκασμένοι νὰ ὑφιστάμεθα, καὶ οἵτινες ἔνεκα τῆς ἐξασθενήσεως τῶν νεύρων τῆς παρούσης γενεᾶς, τῆς ἐξαντλήσεως καὶ ἀδυναμίας αὐτῶν, ἔχουσι πολὺ δεινότερον καὶ καταστρεπτικώτερον ἀντίκτυπον.

Ἡ νευρασθενικὴ φυσιognωμία εἶνε συγχυτοτάτη καὶ παρ' ἡμῖν, διότι καὶ παρ' ἡμῖν κατέστη συγχυτὴ ἡ νοσηρὰ τάσις τῶν Ἑλλήνων πρὸς τὰς ἐπιστήμας καὶ τὰ γράμματα, καὶ ἡ ὀκνηρὰ καὶ νωθρὰ ἀποφύγη τῶν ἔργων τῆς δυνάμεως, ὅσον καὶ τῶν ἡδονῶν τῆς δυνάμεως καὶ τῆς φυσικότητος, τῶν ἔργων τῆς ἀτομικῆς καὶ ἐθνικῆς εὐρωστίας καὶ ρώμης, οἷος ὁ ὑπαίθριος βίος τῶν ἀγώνων καὶ τῶν γυμναστικῶν διασκεδάσεων ἀφ' ἑνὸς καὶ τὰ μηχανικὰ ἔργα, τὰ βιομηχανικά, τῆς γεωπονίας καὶ τῶν ἐμπορικῶν ἐπιχειρήσεων ἐν γένει.

Ἐντεῦθεν πρέπει ν' ἀρχίσῃ ἡ θεραπεία, πρὸς ἐκλείψιν τῶν νευρασθενικῶν φυσιognωμικῶν τῶν νοσηρῶς ὠραίων καὶ ἡ ἀντικατάστασις αὐτῶν ὑπὸ φυσιognωμιῶν ἀληθῶς ὑγιῶν καὶ ὠραίων, διότι ἡ ὠραιότης εἶνε μία καὶ μόνη, εἶνε ἡ φυσιognωμία τῆς ὑγείας καὶ τῆς δυνάμεως καθ' ὅλην τὴν γραμμὴν τῆς ὑπάρξεως, εἶνε ἡ φυσιognωμία τῶν ὑγιῶν καὶ ὠραίων αἰσθημάτων, τῶν ὑγιῶν σκέψεων καὶ τῶν ὑγιῶν λειτουργιῶν τοῦ φυσικοῦ ὀργανισμοῦ, τῆς εὐρωστίας καὶ τοῦ σθένους.

ΕΠΙΛΗΠΤΙΚΗ ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑ

Εἰκὼν. Σχέσεις ἐπιληπτικοῦ καὶ πολεμικοῦ παροξυσμοῦ καὶ τινες ὑπόνοιαι.

Καὶ ἐνταῦθα, κληρονομικὴ ἐτυμνηγορία τῆς φύσεως, ἡχῶ ἐν τοῖς ἀπογόνους αἰτίων καὶ ἀμαρτιῶν καὶ πότων τῶν προγόνων, ἐξ ἀφορμῆς πάντοτε καταχρήσεων τῶν τέκνων περὶ τ' ἀφροδίσια ἢ τοὺς πότους, ἢ καταπονήσεων σώματος καὶ νοῦ, ἠθικῆς συγκινήσεως, νόσων

ἢ τραυμάτων, ἐκρήγνυται ἡ θυελλώδης νόσος τῆς ἐπιληψίας, ἀρχομένη διὰ τῶν φαινομένων τῆς αὔρας (Γαληνός) ἧτις ἐν τῇ ὥρᾳ ἢ ἐρυθρᾷ φυσιογνωμίᾳ, τῇ συσπωμένῃ, ἐλαφρῶς ἐκφράζεται δι' αἰσθήματος ἀορίστου, ἀποτόμως, διὰ σπασμῶν, ὅποτε ἡ φυσιογνωμία γίνεται φρικώδης.

Ἡ κεφαλή ἀνατρεπομένη ἀποτόμως πρὸς τὰ ὀπίσω, προβάλλει πρόσωπον ὡχρόν, ἔπειτα ἐρυθρόν, κυανωτικόν, συσπώμενον βιαίως καὶ διαστρεφόμενον ὑπὸ τῶν κλονικῶν σπασμῶν τῶν μυῶν τοῦ προσώπου, οἵτινες διαστρέφονται, συσφίγγουν τὰς γνάθους, θλίβουν καὶ τρίβουν τοὺς ὀδόντας, καὶ περιστρέφουν κιλινδοῦντες τοὺς βολβοὺς τῶν ὀφθαλμῶν ἀπαισίως ἐντὸς τῶν κογχῶν, μὲ κόρας στενάς, ἀναισθήτους, μὲ ἐπικερυκῶτα στικτὸν ἐξ ἐκχυμώσεων, ὑπεραιμικόν, καὶ μετὰ τὴν θύελλαν ταύτην τῶν τονικῶν καὶ κλονικῶν σπασμῶν, συνέχειαν οὔσαν τῆς καθολικῆς θυέλλης, κατευνάζεται ἡ προσβολή, ἀφρὸς δὲ ἐπιπλέει καὶ ρέει ἐκ τοῦ στόματος, ὑγραίνων μίαν φυσιογνωμίαν ἐκφράζουσαν βαθεῖαν ἀναισθησίαν καὶ κῶμα, καὶ μετὰ ταῦτα, μετὰ τὴν τελείαν παρέλευσιν τοῦ παροξυσμοῦ, κάματον, πόνον κεφαλῆς καὶ ἐξάντλησιν δεινήν.

Ἐκτὸς τῆς φοβερᾶς ταύτης ἐπιληψίας τῆς φυσιογνωμίας, ὑπάρχουν καὶ ἄλλαι μορφαί, ἐλαφροτέρας προσβολῆς, ἣν βλέπει τις αἴφνης εἰς τὴν φυσιογνωμίαν τοῦ ἀνκρούοντος κλειδοκύμβαλον, ὀμιλοῦντος, αἴφνης διακοπτομένου καὶ παρουσιάζοντος φυσιογνωμίαν ἐκστατικὴν, ἀπλανῆ, ρεμβώδη καὶ ἐξακολουθεῦντος μετ' ὀλίγον τὴν ἀσχολίαν του.

Ἡ εἰς τοῦ περιπατοῦντος καθ' ὁδόν, συνισταμένη εἰς ἔκφρασιν ζάλης, στιγμιαίας ἀπωλείας συνειδήσεως καὶ ἐπανόδου κατόπιν εἰς τὴν φυσιολογικὴν φυσιογνωμικὴν ἔκφρασιν.

Εἰς τὴν ἐπιληπτικὴν φυσιογνωμίαν παρατηροῦνται πολλάκις (Benedikt) στίγματα ἐκφυλισμοῦ, ἅτινα περιεγράψαμεν ἐν τῷ ἐκφυλισμῷ τῆς φυσιογνωμίας.

Ἡ ἐπιληψία, καταλαμβάνουσα τὴν ψυχικὴν σφαῖραν καὶ προκαλοῦσα ἰδίαν φρενίτιδα ἔχει ἰδίαν φυσιογνωμίαν ἐκφράζουσαν αὐτοματισμὸν ἀσυνείδητον, ὀξύθυμίαν, ἀγρίαν διέγερσιν πρὸς ἐπικυνδύνους παρορμήσεις, μανικὴν κατάστασιν κ.τ.λ.

Ἡ ἐπιληψία κατεῖχεν ὄλους σχεδὸν τοὺς μεγάλους στρατηγοὺς,

ῶν, αἱ γεραραὶ καὶ μεγαλοφυεῖς φυσιογνωμίαι, ὑφούμεναι ἐν τῷ στρατιωτικῷ πανθέῳ τῶν μεγάλων ἔργων, ἐγείρουσι τὴν ὑπόνοιαν, μήπως ὅλα τὰνθρωποκτόνα καὶ ἔθνοκτόνα μεγαλουργήματ' ἄτινα ἐπετέλεσαν, μήπως ἦσαν ἔργα μεγάλου ἐπιληπτικοῦ παροξυσμοῦ συναρπάζοντος καὶ ὠθοῦντος αὐτοὺς ἐπὶ κεφαλῆς τῶν στρατῶν ἐναντίον ἔθνῶν ὀλοκλήρων...

Ἐπιληπτικοὶ ἦσαν ὁ Ναπολέων, ὁ Ἰούλιος Καῖσαρ, ὁ Μέγας Πέτρος, ὁ Μωάμεθ καὶ ἄλλοι στρατηγοί, ὁ νικητὴς στρατηγὸς Ὀθέλλος τοῦ Σαιξπήρου, ὅστις οὐχὶ τυχαίως συνεδύασε τὴν στρατηγικότητα μετὰ τῆς ἐπιληψίας.

Μία λοιπὸν τοιαύτη ὑπόνοια, δυνατὸν μὲν νὰ μὴ εἶνε τόσο βέβαιος καὶ βεβαία ὅσον τὸ γεγονός ὅτι ὁ ποιητὴς «τὸ κοῦφον τοῦτο καὶ ἔξω φρενῶν πτηνόν» ὡς τὸ ἀποκαλεῖ ὁ Πλάτων δὲν εἶνε εἰμὴ ἀπλούστατα ὑστερικός, δύναται ὅμως νὰ μὴ εἶνε καὶ τελείως ἀβάσιμος, τοῦλάχιστον ὡς ὑποθέτουσαν τὴν ἐπιληψίαν, ὡς συγχينوῦσαν τὰ νεῦρα διὰ τῶν δονήσεων τῶν μεγάλων καὶ θυελλωδῶν, ὡς ὁ παροξυσμὸς τῆς, ἔργων.

Ἡ ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑ ΤΗΣ ΧΟΡΕΙΑΣ

Ἡ φυσιογνωμία, τὴν εἰσβολὴν τῆς νόσου ταύτης ἐκφράζει δι' ἀλλοιώσεως τοῦ ἤθους καὶ τῆς ἐκφράσεώς της, γενομένης εὐερεθίστου ἐκδηλούσης ἀποστροφῆν πρὸς διανοητικὰς ἐργασίας, ὅταν δὲ αἱ τῆς χορείας κινήσεις καταλάβουν τὸν ἄρρωστον, δὲν φεῖδονται καὶ τῶν μυῶν τοῦ προσώπου, ὅπερ γαίνεται προτότυπον διὰ τῶν συσπάσεων καὶ τῶν ρυτιδώσεων τοῦ μετώπου, διὰ τῶν κινήσεων τῶν βλεφάρων ἀνοιγομένων καὶ κλειομένων, μὲ κόρας ὀφθαλμοῦ διεσταλμένης, μὲ γλῶσσαν ἐξερχομένην ἐκ τοῦ στόματος καὶ πίπτουσαν ἐπὶ τὰ πλάγια καὶ ἐμποδίζουσαν τὴν λαλίαν.

Ἐν περιπτώσει ἡμιχορείας, ἡ φυσιογνωμία κατὰ τὸ ἥμισυ εἶνε φυσιολογικὴ κατὰ τὸ ἕτερον ὅμως παρουσιάζει πρόσωπον συσπώμενον καὶ ρυτιδούμενον ὑπὸ τοῦ χοροῦ τῶν μυῶν.

Περιέργως ἡ φυσιognωμία οὐδέποτε ἐκφράζει κάματον μολονόται τόσαι ἀεικινήσιαί τῶν χορείκων σπασμῶν ἡδύναντο νὰ ἐξαντλήσωσι τὸν πάσχοντα.

Ἐνίοτε δύναται τις νὰ ἴδῃ ἐν τῇ ἐκφράσει τῆς φυσιognωμίας μεταλλαγὰς τοῦ ἤθους γενομένου δυστρόπου, ὀξύθυμου, σκυθρωποῦ καὶ ἰδιορρυθμοῦ, δάκρυα κλπ.

Ἡ φυσιognωμία ἐν τῇ ἀθετώσει (ἢ ἀθεσία). Ἐν τῇ νόσῳ ταύτῃ τοῦ Hammond, ἕνεκα τῆς πρσβολῆς τῶν μασητήρων μῶν ἡ ὄλη τοῦ προσώπου μορφή καὶ τὸ στόμα συσπᾶται, ὁλονὲν κινουῦνται διατελοῦντα ἐν ἀεικινήσι μὴ τηρούσῃ οὐδέποτε μίαν θέσιν.

Η ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑ ΕΝ ΤΗ ΝΟΣΩ ΤΟΥ PARKINSON

Ἐν τῇ τρομῶδῃ παραλύσει ἡ φυσιognωμία εἶνε τελείως χαρακτηριστική, μολονότι ὁ Charcot ὁ περιγράφας προσεκτικῶς τὴν νόσον, καὶ ἀσμένως ἀποκλῶν αὐτὴν ἡ ἡμετέρα νόσος ἐξέφερε τὴν σκέψιν ὅτι οἱ μῦς τῆς κεφαλῆς καὶ τοῦ προσώπου δὲν συμμετέχουσι τοῦ τρόμου εἰμὴ κατὰ μετὰδοσιν ἐκ τοῦ καθολικοῦ τρόμου.

Ὁ Strümpell καὶ ἄλλοι παρατηρηταὶ περιγράφουσι ταλαντωτικὰς κινήσεις τῆς κεφαλῆς καὶ τινὰς ὁμοίας εἰς τοὺς μῦς τοῦ πωγωνίου.

Ἡμεῖς, ἐὰν ἐπιτρέπεται ἡ παρὰ τὰς σκέψεις τῶν μεγάλων διδασκάλων παράθεσις παρατηρήσεων ἰατρῶν παρατηρούντων, εἶδομεν περίπτωσιν καθ' ἣν τὰ χεῖλη ἔτρεμον συστηματικῶς καὶ ἀσχέτως πρὸς τὸν καθολικὸν τρόμον.

Παρατηρήσαμεν τρόμον χειλέων καταφανῆ κυρίως τοῦ κάτω χείλους ἐκδηλούμενον συνεχῶς καὶ ἐλαττούμενον κατὰ τὰς ἀπαντήσεις τὰς ὁποίας ἀπηύθυνεν ἡμῖν, καθιστῶντα ὁμῶς ἐκφανῆ τὴν δυσαρθρίαν.

Μετὰ τὰς σημειώσεις ταύτας, τὰς οὐχὶ ἀσχέτους μετὰ τὸ θέμα, ἐρχόμεθα εἰς τὴν περιγραφὴν τῆς φυσιognωμίας τῆς τρομῶδους παραλύσεως (Shaking palsy).

Πρόσωπον μετὰ ἤθος φοβισμένον, κύπτον πρὸς τὰ κάτω, μετὰ ἐκφρα-

σιν δέους αναδιδομένην ἀπ' αὐτῆς τῆς ἀνεκφράστου ἀκίνησιος τῶν προσωπικῶν μυῶν, οἵτινες εἰδικὴν δυσκαμψίαν ὑφιστάμενοι προσδίδωσιν εἰς τὴν ὄψιν, ὡς λέγει ὁ Strümpell τὴν ἀπλανῆ ἐκείνην ἔκφρασιν καὶ ἀκίνησιαν ἣτις βεβαίως δὲν εἶνε ἔκφρασις γαληνιαίας μορφῆς, τὸ πρόσωπον τοῦτο, κύπτον καὶ στηριζόμενον διὰ τοῦ πωγωνίου ἐπὶ τοῦ στήθους ἀποτελεῖ τὸ ἔδαφος ἐφ' οὗ χαράσσεται ἡ φυσιογνωμία τῆς παραλύσεως τοῦ Parkinson.

Τὸ βλέμμα τοῦ παραλυτικοῦ τούτου εἶνε χαρακτηριστικὸν ἕνεκα τῆς δυσκαμψίας τῶν ὀφθαλμικῶν μυῶν, εἶνε προσηλωμένον ἀσκαρδαμικτῆ, οὐχὶ ὅμως καὶ ἀόριστον τοῦθ' ὅπερ διαφορικῶς διαγιγνώσκει τὴν φυσιογνωμίαν ταύτην ἀπὸ τῆς τῆς τοῦ Hutchinson.

Ἐν γένει διὰ μιᾶς φυσιογνωμίας μᾶλλον ὠχρᾶς, ἐντρόμου, μὲ βλέμμα ἀνοικτόν, μέγα καὶ προσηλωμένον, μὲ τρόμον τῶν χειλέων, χαρακτηρίζεται ἡ φυσιογνωμία τῆς τρομώδους παραλύσεως τοῦ Parkinson, διαποικιλωμένη πολλάκις ὑπὸ ἐκφράσεων ἐσωτερικῶν, ψυχικῶν διαταραχῶν, λίαν ὅμως σπανίων καὶ ἐσωτερικῶν τινῶν ἄλλων ἀνησυχιῶν. Δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ ἴδῃ τις τὰς τρεμούσας χεῖρας διὰ νὰ διαγνώσῃ τὴν παράλυσιν τοῦ Parkinson. Ἡ φυσιογνωμία μόνη ἐπαρκεῖ εἰς τοῦτο σχεδὸν τελείως.

ΤΕΤΑΝΙΚΗ ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑ

Ὁ μετὰ ψύξιν ἢ τραυματισμὸν εἰσβάλλον τέτανος ἀρχεται ἀπὸ τοῦ προσώπου, ὅπερ ἐκφράζει αἰσθησὶν δυσκαμψίας εἰς τοὺς προσωπικούς καὶ σιαγωνίους μῦς, οὓς κατόπιν καταλαμβάνει τόνισμός προσδίδων τῇ φυσιογνωμίᾳ ἰδιάζουσαν τραχύτητα, ὡς γράφει ὁ Strümpell. Τὸ μέτωπον ρυτιδοῦται, τὸ δὲ στόμα εὐρύνεται εἰς μορφήν σαρδωνίου γέλωτος. Ὁ τονικὸς σπασμὸς τῶν μασσητήρων, ὁ τρισμὸς τῶν ὀδόντων ἐπικρατεῖ. Τοσοῦτῳ δὲ ἰσχυρῶς ἐνίοτε συνθλίβονται οἱ ὀδόντες πρὸς ἀλλήλους, ὥστε τὸ στόμα μόλις ἀνοίγεται. Καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ ἀτενεῖς πρὸ αὐτῶν προσβλέπουσι καὶ αἱ κόραι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον φαίνονται ἐστενωμέναι. Ἡ κεφαλὴ ἀνεστραμμένη πρὸς τὰ ὕπισθεν μένει ἐν ἀκίνησιᾳ.

Ἡ ὑδροφοβικὴ τετανικὴ φυσιογνωμία (Rose, ἕνεκα τραυμάτων προσώπου, κεφαλῆς) εἶνε ἰδίᾳ ἕνεκα τῶν σπασμῶν τῶν μυῶν τῆς καταπόσεως καὶ ἡ προσωπικὴ παράλυσις κατὰ τὸ τραυματισθὲν ἡμιμόριον τῆς κεφαλῆς.

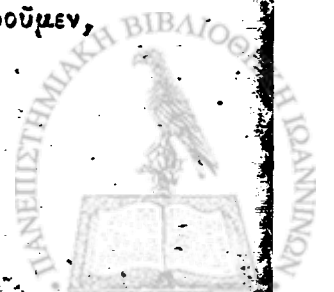
Η ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑ ΕΙΣ ΤΑΣ ΤΡΑΥΜΑΤΙΚΑΣ ΝΕΥΡΩΣΕΙΣ

Φυσιογνωμία τῶν τραυματικῶν νευρώσεων, αἱ ὁποῖαι καταλαμβάνουσι τοὺς τραυματισθέντας τόσον ἕνεκα τῆς ὑλικῆς προσβολῆς, συγκλονούσης καὶ διασειούσης τὸ νευρικὸν σύστημα, ὅσον καὶ διὰ τῆς ἠθικῆς, ἣτις συνοδεύει τὸν τραυματισμὸν καὶ πιέζει ποικιλοτρόπως θλίβουσα τὴν ψυχὴν, ἡ φυσιογνωμία λοιπόν, τῶν νευρώσεων τούτων, διηγείται τόσον τὴν φύσιν τῆς παθήσεως, ὅσον καὶ τὴν αἰτιολογίαν αὐτῆς.

Μετὰ τὸ πλήγμα ἡ φυσιογνωμία τῆς διασείσεως ἐγκαθίσταται ἐπὶ τοῦ ὠχροῦ προσώπου, τοῦ ψυχροῦ, τοῦ ἐκφράζοντος ἀπώλειαν συνειδήσεως, καταβολὴν τῶν δυνάμεων ἐσχάτην, καὶ τὴν λοιπὴν ἀπαρτίαν τῶν φαινομένων τῆς τραυματικῆς νευροπληξίας (choc).

Ἐὰν τοῦ θανάτου ἡ φυσιογνωμία δὲν συνεχίσῃ τὴν ἀνωτέρω περιγραφείσαν, τότε τοῦ τραυματίου συνερχομένου, ἡ φυσιογνωμία ἔχει ἄλλας διαταραχὰς ἐσωτερικὰς νὰ ἐκδηλώσῃ. Ἐκφράζει: ὀξυθυμίαν, ἰδιοτροπίαν, ἀπογοήτευσιν καὶ ἀποθάρρυνσιν πρὸς πᾶσαν ἐργασίαν, ἀδιαφορίαν σχεδὸν πρὸς πᾶν οἰκογενειακὸν ἢ κοινωνικὸν αἶσθημα, ὅπερ πρότερον συνεχίνει· καὶ ἐνδιέφερε τὸν τραυματισθέντα, ἐκφράζει αἰωνίαν ἀνησυχίαν διὰ τὴν κατάστασιν τοῦ τραύματος φαίνεται οὐδεμίαν ἄλλην σκέψιν γὰρ ἔχει ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ του ὁ πάσχων, ἔχει ἦθος ὑποχονδριακόν, ὅπερ συνδυαζόμενον μὲ τὴν ὀδυνηρὰν ἐκφρασίαν τῶν κεφαλαλγιῶν, ἰλίγγων, ἐξασθενήσεως τῶν δυνάμεων, καὶ τῶν λοιπῶν σχετικῶν παθῶν, ἀπαρτίζει τὴν φυσιογνωμικὴν ἐκφρασίαν τῶν τραυματικῶν νευρώσεων.

Περατώσαντες τὴν περιγραφὴν τῶν νευρωτικῶν φυσιογνωμιῶν, καὶ ρίπτοντες ἐπ' αὐτῶν ὕστατον καὶ πετῶν βλέμμα, παρατηροῦμεν,

ὅτι ἔχουσι μὲν ἔκφρασιν φοβερὰν, θυελλώδη, ποικιλωτάτην, ἰδιότροπον, στιγμαῖαν, στεροῦνται ὁμῶς τῆς βαθείας ἐκείνης καὶ διαρκεστέρας ἐκφράσεως τῶν ὀργανικῶν παθήσεων καὶ βλαβῶν, τοῦθ' ὅπερ τυγχάνει λίαν οὐσιῶδες διὰ τὴν φυσιογνωμικὴν διαγνωσιν.

Η ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑ

ΕΙΣ ΤΑΣ ΟΡΓΑΝΙΚΩΤΕΡΑΣ ΑΛΛΟΙΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΝΕΥΡ. ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Σκέψεις. — Περιεγράφησαν αἱ φυσιογνωμίαι τῶν sine materia, ὡς λέγει ἡ ἀρχαία Ἰατρική, νόσων, τῶν ἀνευ δηλ. ὀργανικῶν ἀλλοιώσεων, οἷαι εἶνε αἱ νευρώσεις αἱ πλεῖσται φρενίτιδες, ἐκτὸς τῆς προΐουσης καθολικῆς παραλύσεως καὶ τινων ἄλλων.

Αἱ νευρώσεις αὗται ὡς καὶ αἱ φρενίτιδες δύνανται νὰ ὑποτεθῶσιν ὡς δυναμικαὶ παθήσεις, τ. ἔ. ὡς παθήσεις τῶν δονήσεων τόσον τῶν νευρικῶν ὄσων καὶ τῶν λοιπῶν κυττάρων, δονήσεων συνεπαγουσῶν ἀλλοίωσιν τῆς ζωικῆς δυνάμεως ἣτις διευθύνει τὴν ζωὴν καὶ ἀποτελεῖ τὴν κινητήριον δυνάμιν δι' ἧς παράγεται τὸ αἶσθημα, ἡ σκέψις καὶ ἡ φυσικὴ, ἡ φυτικὴ μᾶλλον δόνησις τῆς ζωῆς.

Ἐπὲρ τούτου συνηγορεῖ ἡ αἰτιολογία. Πάντοτε ἡ κληρονομικότης μετὰ τῶν καταχρήσεων, τῶν καταπονήσεων καὶ τῶν ἠθικῶν συγκινήσεων, ἀποτελοῦσι τὸν μοχλὸν τῶν αἰτίων ἅτινα ὑποσκάπτουν τὸ νευρικὸν ἔδαφος, τὸ ἐξασθενοῦσι καὶ ἀναπτύσσουσιν ἐπ' αὐτοῦ τὰς διαφόρους νευρώσεις καὶ φρενίτιδας. Τῶν αἰτίων τούτων ἡ δρᾶσις εἶνε δυναμικὴ, συγκλονοῦσα συνεχῶς ἢ ἀποτόμως νευρικὰ κύτταρα κληρονομικῶς ἐξασθενημένα καὶ ἐπιφέρουσα ἀλλοίωσιν εἰς τὰς δονήσεις αὐτῶν βεβιαίαν, εἰς δὲ τὴν ὑφὴν αὐτῶν τὴν μυχίαν ὑποθετικὴν.

Ἀπόδειξις τῆς βεβαιότητος διὰ τὴν βλάβην τῶν δονήσεων εἶνε ἡ λειτουργικὴ διαταραχὴ τοῦ νευρικοῦ συστήματος, ἀντηχοῦσα κατόπιν ἐφ' ὅλου τοῦ ὀργανισμοῦ καὶ ἐνιαίως ἀνακλῶσα καὶ ἐκφραζομένη ἐν τῇ φυσιογνωμίᾳ.

Τὴν ἀλλοίωσιν τῆς μυχίας ὑφῆς τῶν νευρικῶν μορίων βεβαιοὶ ἢ σκέψεις καὶ ἐξασφαλίζει ἐκ τῶν προτέρων ἢ λογικῆ, διότι πᾶν ἀποτέλεσμα ἔχει τὸ αἰτιόν του, πᾶσα τῆς ζωικῆς ἐκδηλώσεως ἀλλοιώσις ἔχει ἀρχὴν εἰς τὴν ἀλλοίωσιν τοῦ αἰτίου, τοῦ ὁποίου εἶνε ἐκδηλώσις, καθὼς πᾶσα φυσιογνωμικὴ διαταραχὴ, δηλοῖ διαταραχὴν τῆς καταστάσεως τοῦ ὀργανισμοῦ, ἣν ἐκφράζει· πᾶσα, ἄρα, τῶν δονήσεων διαταραχὴ καὶ ἀλλοιώσις, ὑποθέτει ἀλλοίωσιν τῆς ἀρχῆς, ἀφ' ἧς αἱ δονήσεις παράγονται, καθὼς ἡ φυσιολογία τῶν δονήσεων,—ἢ ὑγεία—ὑποθέτει φυσιολογίαν καὶ ὑγείαν τῶν κυττάρων, ἀφ' ὧν παράγεται.

Ἡ διαταραχὴ τῶν δονήσεων ἐκδηλοῦται τόσον διὰ τῆς ἀλλοιώσεως τοῦ ζωικοῦ ἠλεκτρισμοῦ, ὅσον καὶ τῆς θερμότητος, ὅσον καὶ διὰ τῶν τροφικῶν διαταραχῶν τοῦ πάσχοντος ἀνεξαρτήτως τοῦ ἀντικτύπου, ὃν ἔχουσιν ἐν τῇ αἰσθητικῇ καὶ διανοητικῇ σφαίρᾳ. Συνεπῶς ἡ διαταραχὴ αὕτη ὀφείλεται εἰς μυχίαν ἀλλοίωσιν τῶν νευρικῶν μορίων, ἅτινα κληρονομικῶς ἐπιβεβαρυμμένα καὶ ὑπὸ τῶν ἡθικῶν αἰτίων προσβληθέντα, δονοῦνται ἐν παθολογικῇ διαταραχῇ ἐκδηλουμένη διὰ τῶν νευρώσεων καὶ τῶν φρενιτίδων νόσων ἐν τῇ φυσιογνωμίᾳ, ἣτις στερουμένη τῆς βαθείας ἐκείνης καὶ διαρκοῦς ἐκφράσεως, ἣν ἔχει ἐν ταῖς ὀργανικαῖς παθήσεσι, συνηγορεῖ καὶ αὕτη ὅσον δύναται ὑπὲρ τοῦ γεγονότος τῶν νευρωσικῶν παθήσεων, καθ' ὅ αὗται ὀφείλονται εἰς δυναμικὴν ἀλλοίωσιν τῶν δονήσεων, ἐνεκα μυχίας διαταραχῆς τῶν νευρικῶν μορίων, ἣν τὸ μικροσκόπιον δὲν ἀνεῦρε, βεβαιοὶ ὁμως τὸ ἐν ἡμῖν μικροσκόπιον τῆς σκέψεως, τῆς λογικῆς καὶ τῶν γεγονότων.

Μετὰ τὰς ἀνωτέρω σκέψεις, τὰς ἐξηγούσας, διατὶ ἡ φυσιογνωμία πολλάκις μολονότι ἐκφράζει πάθησιν δεινὴν, στερεῖται τῆς βαθείας ἐκείνης ἐκφράσεως, ἣν ἔχει ἐν ταῖς ὀργανικαῖς παθήσεσι, προβαίνομεν εἰς τὴν περιγραφὴν τῶν φυσιογνωμιῶν τῶν τελευταίων τούτων παθήσεων ἢ ὀργανικῶν καταστροφῶν καὶ ἀλλοιώσεων τῆς νευρ. οὐσίας, ἀρχόμενοι ἀπὸ τοῦ ἐγκεφάλου καὶ κατερχόμενοι κατόπιν τὸν νευρικὸν ἄξονα καὶ καταλήγοντες εἰς τὰ νεῦρα.

Α'. ΕΓΚΕΦΑΛΙΚΑΙ ΠΑΘΗΣΕΙΣ

Ὁ ἐγκέφαλος, ὄργανον τῶν ἀνωτέρων λειτουργιῶν καὶ ἰδιοτήτων τοῦ ἀνθρώπου, τῆς σκέψεως, τῆς αἰσθήσεως, τῆς βουλήσεως, τῆς συνειδήσεως, τῆς ἀνακλαστικῆς διευθύνσεως τῆς ζωῆς, ὑφιστάμενος ἀλλοιώσιν τινα ἀντηχεῖ τὴν διαταραχὴν του, ἐφ' ὅλων τούτων τῶν λειτουργιῶν, καὶ προεκτείνει ταύτην ἐπὶ τῆς φυσιογνωμίας, ἥτις διὰ μέσου τῶν φυσικῶν ἀλλοιώσεων καὶ διαταραχῶν προεκβάλλει καὶ ἐκδηλοῖ συγχρόνως τὰς ἠθικὰς καὶ τὰς διανοητικὰς.

Ἡ ἀποπληκτικὴ φυσιογνωμία εἶνε λίαν χαρακτηριστικὴ. Φυσιογνωμία πλήρης, ἐνειμμένη ἐπὶ βραχέως τραχήλου, ἐλέγχουσα διασκευὴν ἀποπληκτικὴν, προλογίζει ἔκρηξιν ἐσωτερικὴν, ἕνεκα ῥήξεως, ἐμβολῆς ὄγκων ἢ ὑστερισμοῦ (Debove), ἥτις ὡς κεραυνὸς πλήττουσα τὸν ὀργανισμόν ρίπτει αὐτὸν ἐκτάδην, συντρίβουσα τὰς ζωϊκὰς λειτουργίας, ὧν ἡ ἀλλοίωσις ἐκδηλοῦται εἰς τὸ ἄνευ ἐκφράσεως πρόσωπον δι' ὑπεραιμίας αὐτοῦ διὰ πλατυκορίας, διὰ πτώσεως τῶν βλεφάρων μέχρι τοῦ ἡμίσεως τῶν βολβῶν, οἵτινες στρέφονται μετὰ τῆς κεφαλῆς πρὸς τὸ δεξιὸν ἢ ἀριστερὸν μέρος, δι' ὑπεγέρσεως τῆς παρεῖα κατὰ τὴν ῥέγγουσαν ἀναπνοήν. διὰ φυσιογνωμίας ἐν γένει δηλούσης ἀφάνειαν συνειδήσεως, ἀντιλήψεως, αἰσθήσεως. Ἡ φυσιογνωμία τῆς ὑστερικῆς ἀποπληξίας μολονότι κατ' οὐδὲν διαφέρει ἀπὸ τῆς ὀργανικῆς, ἔχει ἔκφρασιν δηλοῦσαν ὅτι ἡ κατάστασις δὲν εἶνε τόπον βαρεῖα, βαθεῖα καὶ ὀργανικὴ.

Ἡμιπληκτικὴ φυσιογνωμία.— Αὕτη συνήθως διαδέχεται τὴν περιγραφείσαν διότι ἡ ἡμιπληγία παρίσταται μετὰ ἀποπληκτικὴν προσβολήν. Δύναται ὁμως καὶ πρώτη αὕτη νὰ ἐκτραχῆ, ὅποτε τὸ πρόσωπον μὲ γωνίαν τοῦ στόματος ἐλκομένην πρὸς τὸ ὑγιὲς ἡμιμόριον, διότι προσβάλλονται οἱ ὑπὸ τοῦ κατωτέρω προσωπικοῦ ἐννευρούμενοι μῦς, μὲ σφιγκτῆρα συνεπῶς βλεφάρων ὑγιᾶ καὶ μὲ τινὰς τροφικὰς διαταραχὰς ἐκφράζει ἀμβλύτητα διανοίας, ἀμνημοσύνην, ἀλλοίωσιν ἐσωτερικὴν ἐκδηλουμένην διὰ γελώτων, κλαυθμῶν καὶ φρενοπαθειῶν ἐκφάνσεων, παριστώσα τὰ εἰρήπια, εἰς ἃ μετέτρεψαν τὰς λειτουργίας τοῦ ὀργανισμοῦ αἱ ἐγκεφαλονωτιαῖαι παθήσεις, αἱ

μιασματικά, αἱ τοξικά, καὶ δὲ σκῆρασικά, παθήσεις, καθὼς καὶ αἱ νευρώσεις, ὧν ἡ ἐκδήλωσις τῆς καταστροφῆς εἶνε ἐλαφροτέρα.

Φυσιογνωμία ἐγκεφαλικῆς συμφορήσεως καὶ ἀναιμίας. — Ἡ συμφορητικὴ φυσιογνωμία πλήρης αἵματος, ἐκφράζει ἐσωτερικὴν ζάλην καὶ αἰσθημα πόνου κεφαλῆς καὶ ἀπωλείας τῆς συνειδήσεως τοῦ ἔξω κόσμου, τοῦ θολοῦ καὶ συστρεφομένου. Ἡ φυσιογνωμία τῆς ἐγκεφαλικῆς ἀναιμίας ἔχει ταῦτά σημεῖα διαφέροντα μόνον τῆς πρώτης κατὰ τὴν ἀναιμικὴν τῆς ὠχρότητα.

Ἡ ἀφασικὴ φυσιογνωμία εἶνε λίαν...εὐγλωττος, διότι μὲ ὅλην αὐτῆς τὴν ἀφασίαν δηλοῖ ἐν τῇ ἐκφράσει τῆς ἐκ προσεβλήθησαν ἢ οὐ αἱ διανοητικαὶ λειτουργίαι, ἐὰν τὸ αἷτιον τῆς προσβολῆς εἶνε βαρὺ ἐγκεφαλικὸν ἢ τὸναντίον ἐλαφρὸν οἶον τῶν νευρώσεων ἐὰν προῆλθεν ἐκ δηλητηριάσεων καὶ λοιπῶν.

Ἡ ἀφασικὴ αὕτη φυσιογνωμία εἶνε συγγνωστὰ ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ πάσχοντος ἐκ μιαιλαχύνσεως τοῦ ἐγκεφάλου, ὅποτε οἶονεὶ ἐπιπλέει σταθερῶς μετὰ τὴν θύελλαν τῆς ἀποπληκτικῆς προσβολῆς καὶ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς ἡμιπληκτικῆς μορφῆς.

Φυσιογνωμία ἐγκεφαλικῆς συφιλίδος. — Αὕτη δύναται νὰ ἔχη πλείστας μορφὰς ἀναλόγως τῆς ἔδρας ἐφ' ἧς ἀνεπτύχθη τὸ κομμίωμα, νὰ ἐκφράζει, ἄλλοτε ἀπώλειαν καὶ ἐξασθένησιν διανοητικῶν δυνάμεων μὲ ἦθος ἀλλοιωθέν. ἄλλοτε δὲ τελείως ἀποπληκτικὴ ἢ τελείως κατεστραμμένη, μὲ ρίνα φρικωδῶς ἐξηλωμένην, δύσμορφον νὰ ἐκφράζει, τελείαν ἐγκεφαλικὴν καταστροφὴν, ἡλιθιότητα, φρεναλλοίωσιν, ἀσυναρτησίαν ἐκδηλώσεων καὶ ὅλας ἐν γένει τὰς φρικώδεις ἐκείνας καταστροφὰς. τὰς ὁποίας ἐπιφέρει εἰς τὸν ὄργανισμὸν ὁ ἴσος τῆς συφιλίδος, ὅταν ἐμποτίσῃ τὴν ὑπαρξίν βαθέως καὶ καταλάβῃ αὐτὸν τὸν μυχὸν τῶν ἐγκεφαλικῶν κυττάρων.

Φυσιогνωμ. ἐπιληπτικὴ Bravais-Jackson. Ἡ φυσιογνωμία τῆς βραχιονίου μορφῆς κατ' ἀρχὰς ἐν συνειδήσει βλέπει καὶ παρακωλυθεὶ τὸν σπασμὸν τοῦ ἄνω ἄκρου, ὅστις κατόπιν καταλαμβάνει καὶ τὸ σύστοιχον αὐτῆς ἡμιμόριον, ὅποτε ἐπερχομένης τῆς περιόδου τῆς ἀσυνειδήσιας, αἱ συσπάσεις ἐντείνονται, δάκνεται ἡ γλῶσσα κλπ. Ἡ φυσιογνωμία τῆς προσωπικῆς μορφῆς τῆς μερικῆς ταύτης ἐπιληψίας, εἶνε ἡ ἔδρα τῆς ἐνάρξεως τοῦ σπασμοῦ, ὅστις σύρει πρὸς τὰ ἄνω καὶ ἔξω τὴν γωνίαν τοῦ στόματος καὶ τὸν βολβόν, μορφάζει τὸ

ἤμισυ πρόσωπον καὶ στρέφει πρὸς τὸ μέρος τοῦτο τὴν κεφαλὴν.

«Τέλος (Κατσαράς) διὰ σφοδροῦ καὶ ἑτεροπλεύρου τῶν μασσητήρων σπασμοῦ αἱ γνάθοι συνθλιβόμεναι πιέζουσι τὴν γλῶσσιν ἀναμέσον τῶν φραγμῶν τῶν ὀδόντων, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δὲ σίελον ἔπαφρον καὶ αἵματηρὸν ἐκχεῖται τῶν χειλέων, ἅτιν' ἀνέλκουσιν οἱ ζυγωματικοὶ μύες.»—Κατόπιν δυνατὸν τὴν φυσιογνωμίαν νὰ συνταράξωσιν αἱ κλονικαὶ σπασμωδικαὶ συγκλονίσεις ὁπότε ἢ ἐπέχεται ὁ προσωπικός οὔτος παροξυσμὸς ἢ ἐπινέμεται καὶ καταλαμβάνει τὸ ἐπίλοιπον σῶμα, ἐνῶ ἡ φυσιογνωμία ἐν συνειδήσει θεᾶται τὸν σπασμὸν καὶ τὰ γινόμενα πρὸ αὐτῆς ἢ αἰσθάνεται τὰ ἐπ' αὐτῆς ἢ ἐκφράζει ἀπώλειαν συνειδήσεως ἥτις ὡσαύτως εἶνε συγγνή.

Κατὰ μηριαίαν μορφήν, ἡ φυσιογνωμία τοῦ προσώπου δύναται ὡσαύτως νὰ καταληφθῆ. Σπουδαῖον πρόσωπον παίζει ἡ φυσιογνωμία ἐν τῇ ἐπιπνεύσει τῆς ἐπιληπτικῆς αὔρας. ὁπότε διὰ τρόμου τῶν βλεφάρων στιγμιαίου ἢ τῶν γωνιῶν τοῦ στόματος δι' ἐκφράσεως αἰσθήματος πόνου, στενοχωρίας, ἄγχους ἐσωτερικοῦ, ἢ ἀλλοιώσεων ἐσωτερικῶν βαθυτέρων, διανοητικῶν στιγμιαίων προλογίζει καὶ προανακρούει τὴν παθολογικὴν «εἰσαγωγὴν» ἐνὸς μέλλοντος νὰ εἰσβάλλει θορυβωδῶς θυελλώδους σπασμωδικοῦ παροξυσμοῦ.

Τῶν ἐγκεφαλιτίδων, τῶν διαφόρων τὰς φυσιογνωμίας δύναται τις νὰ συμπεράνη, ἐκ πρώτης ὕψεως, διότι παρίστανται ὡς πολὺ εὐκολοὶ πνευματικαὶ ἀσκήσεις τῆς διαγνωστικῆς δυνάμεως τοῦ σκεπτομένου καὶ γινώσκοντος παρατηρητοῦ.

Υδροκεφαλικὴ φυσιογνωμία.—Εἶνε λίαν πρωτότυπος ἡ προσωπικὴ ἐκδήλωσις τοῦ ἐγκεφαλικοῦ ὕδρωπος, ὅστις ἐξογκώνει τὸ κρανίον, τὸ δὲ παιδικὸν πρόσωπον καθιστᾷ μικρὸν τριγωνικόν, γερουτικόν, ἀλλόκοτον, κεκρυμμένον σχεδὸν ὑπὸ τὸ μέτωπον ὑπὸ τὸν προέχοντα καὶ διαποικιλόμενον ὑπὸ κυανῶν φλεβῶν μετωπιαῖον θόλον. Ἡ ἐκφρασις τῆς τοιαύτης ὑδροκεφαλικῆς φυσιογνωμίας εἶνε ἡλιθία, βλακώδης, ἢ δὲ τῶν ὀφθαλμῶν, ἀπλανῆς καὶ τερατώδης ἕνεκα τοῦ στραβισμού ἢ τῆς ἐξωφθαλμικῆς αὐτῶν προσεκβολῆς καὶ τῆς ἀλλοκότου ἐπικαλύψεως τῶν βλεφάρων. Εἶνε τέλος φυσιογνωμία εὐδιάγνωστος μὲ τὴν δισθυμίαν καὶ ἀπάθειαν ἣν ἐκφράζει καὶ τῶν λοιπῶν παραπλησίων ψυχικῶν διαταραχῶν.

Μηνιγγιτικὴ φυσιογνωμία.—Εἶνε ἐκφραστικωτάτη τῆς

έσωτερικῆς φλεγόμενης λειτουργικῆς πυρκαϊᾶς. Ἐκφρασις πόνου σγίζοντος καὶ θρυμματίζοντος τὸ κρανίον συσπᾶ τὴν φυσιογνωμίαν τὴν φλεγόμενὴν ἐκ τοῦ πυρετοῦ, ἐκ τῶν λαμπόντων ὀφθαλμῶν τῆς ὁποίας ἀκτινοβολεῖ τὸ πῦρ, ὡς φλόγες ἐσωτερικαί ἐξερχόμεναι ἐκ τῶν παραθύρων, ἐν μέσῳ ἐκδηλώσεως ἐσχάτης καταβολῆς τῶν δυνάμεων καὶ ἀγρίας ἐκφράσεως τοῦ προσώπου, σπασμωδικῶς κερφομένου ἐκ τῆς δυσκαμψίας τοῦ αὐχένου. Τὴν εἰκόνα ταύτην συμπληροῖ καὶ ἡ ἐκφρασις τῆς διανοητικῆς θολώσεως τῶν ψευδαισθήσεων τῆς ἐξεγέρσεως ὅλης τῆς συνδρομῆς τοῦ ἐρεθισμοῦ τῶν φαινομένων ἅτινα ἐκτυλίσσουν τὴν ἐξελίξιν των ἐντὸς τῶν μηνίγγων καὶ πέμπουν τὴν σκιάν των καὶ τὴν ἀντήγησιν αὐτῶν εἰς τὴν φυσιογνωμίαν ἧτις πιστῶς ἀναπαριστᾷ τὴν ἐσωτερικὴν φλεγμονήν, διὰ τῆς ἀνωτέρω περιγραφείσης ἐκφράσεως διὰ μικρῶν σπασμῶν τῶν προσωπικῶν μυῶν, ἐναλλαγὴν ἐρυθρότητος καὶ ὠχρότητος κτλ. Μετὰ τὴν ἐρεθιστικὴν περίοδον, ἡ φυσιογνωμία ὑποδύεται τὴν παραλυτικὴν μορφήν ἐκφράζουσα τελείαν ἀναισθησίαν τῆς ζωῆς διὰ παραλύσεως τῶν μυῶν τῆς, διὰ κόματος, ὑπνηλίας καὶ ἀναληγῆτος ἐκφράσεως ἢ διὰ τῶν φυσιογνωμικῶν μεταλλαγῶν τῆς ἀναπνοῆς τοῦ Cheyne—Stokes. Εἶνε δὲ ἡ φυσιογνωμία τῆς ἀναπνοῆς ταύτης τελείως χαρακτηριστικὴ, διότι ἐκ τῆς ἐκφράσεως τῆς ἐκλείψεως παντὸς σημείου ζωῆς, κατὰ τὸ χρονικὸν διάστημα τῆς ἀπνοίας, ἡ ἐκφρασις ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἀρχίζει νὰ δεικνύῃ τοιαῦτα βαθμηδὸν αὐξανόμενα μέχρι τῆς ἐναγωνίου ἐκδηλώσεως ἀσφυξίας, ὅποτε πάλιν καταπίπτουν τὰ φαινόμενα μέχρι παύσεως νευρικῆς καὶ ἀκάμπτου πάσης ζωικῆς ἐκφράσεως, διὰ ν' ἀναφανοῦν κατόπιν κατ' ὀλίγον.

Τὴν μορφήν τῆς ἀναπνοῆς ταύτης θέλομεν ὑπενθυμίσει εἰς τὴν περιγραφήν τῶν φυσιογνωμιῶν καὶ ἄλλων νοσημάτων.

Ζωηρότερα εἶνε ἡ φυσιογνωμία τῆς φυματιώδους μηνιγγίτιδος. Αὕτη πρὸ τῆς εἰσβολῆς προλογίζεται δι' ἐκφράσεως δυσθυμίας, ἀθυμίας πρὸς τὴν συναναστροφὴν, ἀδυναμίας, ἀνησυχίας, διαταραχῆς τῶν αἰσθημάτων, δι' ἠλιθίας ἐκφράσεως ἐπὶ προσώπου, τινασσομένου κάποτε ἐκ μικρῶν συσπάσεων πρὸς μάσθησιν, τριγμοῦ ὀδόντων κ.τ.λ., μετὰ δὲ τὴν εἰσβολὴν φυσιογνωμία πυρέσσουσα μὲ κόρας ὀφθαλμῶν στενάς καὶ ἀνίσους, μὲ φωτοφωβικὰς συσπάσεις τῶν βλεφάρων μὲ ἐκφρασιν πόνου, ἢ εἶνε ἰδιάζουσα ἐκδηλοῦσα δέος ἐκπληξίν

ἔχθραν μὲ πρόσωπον συνεσπασμένον ἐν συνεχείῃ καὶ ὀδυνηρῶ μορφασμῷ ἔστιν ὅτ' ἐξεγειρόμενον ὑπὸ μικρῶν κατὰ τόπους παροδικῶν σπασμῶν (Κατσαρᾶς).

Τὴν τρομερὰν ταύτην καὶ ἀνίατον καταστροφὴν τοῦ ἀνθρωπίνου τύπου προκαλοῦσι τραύματα ἐγκεφαλικά ὑπερκοπώσεις, ἡ συμφιλίς, τὸ οἰνόπνευμα, τὰ μιάσματα, ἀλλὰ καὶ ἡ ὑστερία προκαλεῖ παρόμοια φαινόμενα τοῦ μηνιγγισμοῦ τοῦ Dupré, ὅστις ἰᾶται καὶ θεραπεύεται ὁπότε ἡ φυσιογνωμία παίξει τὸ σπουδαιότερον πρόσωπον· διότι μεθ' ὄλων τῶν δραματικῶν σκηνῶν τῆς μηνιγγιτικῆς φυσιογνωμίας ἡ ἔκφρασις αὕτη δὲ ἔχει τὴν σφραγίδα βαθείας καὶ δεινῆς παθήσεως, ἀλλ' ἦθος τι ἐλαφροτέρας συνδρομῆς φαινομένων, τοῦθ' ὅπερ μόνον τροποποιεῖ τὴν θεραπείαν καὶ καθιστᾷ αἰσίαν τὴν πρόγνωσιν.

Μετὰ τὴν οὐσιώδη ταύτην παρατήρησιν σημειοῦμεν ὅτι ἡ φυσιογνωμία τῆς ἐγκεφαλωντιαίας μηνιγγίτιδος δὲν ἔχει—ἴσως ἐπειδὴ δὲν ὑπάρχει ἀνάγκη—πολλὰ διαφορικὰ διαγνωστικὰ σημεῖα ἀπὸ τῆς ἐγκεφαλικῆς.

Σημείωσις. — Ρίπτοντες ἐν βλέμμα ἐπὶ τῶν φυσιογνωμιῶν ἃς περιεγράψαμεν, ἀληθῶς αἰσθανόμεθα τὴν ψυχὴν συντριβομένην μετὰ τὴν σκέψιν ὅτι ἡ ζωὴ τῶν καταχρήσεων καὶ τῶν καταπονήσεων καὶ τῶν κληρονομικῶν διαθέσεων ἡ ζωὴ τῶν συμφιλίδων καὶ τῶν οἰνοπνευματώσεων καὶ τῶν λοιπῶν αἰτίων, ρίπτει ἐκτάδην τὴν ὑγείαν εἰς τόσα συντρίμματα καὶ λεηλατεῖ τόσον βαθέως τὴν ἔκφρασιν τῆς μορφῆς καὶ τὸ ἔδαφος τῆς φυσιογνωμίας, ἥτις μὲ ὄλην αὐτῆς τὴν καταστροφὴν, δὲν παύει μὲ τὰ ἐναπολειπόμενα σημεῖα τῆς ἐκφράσεώς της, μὲ αὐτὰ τὰ ἐρείπιά της, νὰ ἐκδηλοῖ πιστῶς καὶ εὐγλώττως τὴν φύσιν τῆς ἐσωτερικῆς καταστροφῆς, νὰ ἐμπνέῃ ἀληθῶς θάρρος, ὅπου δεῖ, καὶ νὰ ὑποδεικνύῃ τὸν κατάλληλον δρόμον, ὃν ὀφείλου νὰ ἀκολουθήσουν αἱ θεραπευτικὰ προσπάθειαι τῶν ἀνθρώπων. Δὲν ἔχομεν εἰμὴ νὰ θαυμάσωμεν τὴν φιλοστοργίαν τῆς φύσεως ἥτις ἀγαπᾷ καὶ ὅταν καταστρέφει, ἥτις μᾶλλον προσπαθεῖ νὰ μᾶς σώσῃ, ὅταν ἡμεῖς καταστρέφωμεν ἑαυτούς, δι' ὄλων αὐτῆς τῶν δυνάμεων δηλοῦσα ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν ἐν τῇ φυσιογνωμίᾳ, τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἐνεργειῶν της, τὴν φύσιν τῆς ἀνθρωπίνης βοηθείας καὶ ἐπικουρίας ἣν ζητεῖ κ.τ.τ.

Β'. ΠΑΡΕΓΚΕΦΑΛΙΣ

Ἡ φυσιογνωμία ἐν τῇ ζαλισμένῃ, καὶ παραφύρῳ βαδίζει τῶν παρεγκεφαλίδιων παθήσεων, ἐκφράζει ἀριστίαν τινὰ καὶ ἀσάφειαν, καὶ ἐκπληξίν, οὐδέποτε παρουσιάζει πρόσωπον παράλυτον, ἐν περιπτώσει δὲ πλήξεως αἰσθημα φρικώδους ἀγωνίας ἕνεκα τοῦ ἐπερχομένου θανάτου χαράσσεται ἐπ' αὐτῆς.

Ἐν γένει εἰς τὰς ἐκ μαλακύνσεων, αἰμορραγιῶν ὄγκων, σκληρώσεων καὶ λοιπῶν παθήσεων τῆς παρεγκεφαλίδος, παρατηρεῖται, ἕνεκα τῆς ἀκεραιότητος τῶν διανοητικῶν λειτουργιῶν ἐκφρασις ἀπορίας καὶ θλίψεως διὰ τὴν ζήτην τῶν κινήσεων, τὸ ἰδιόρρυθμον καὶ ὡς μεθύσου βάδισμα αὐτῶν κ.τ.λ.

Γ'. ΓΕΦΥΡΑ ΚΑΙ ΣΚΕΛΗ

Ἡ φυσιογνωμία ἐν τοῖς ὄγκοις καὶ τῶν σκελῶν τῆς γεφύρας ἐν τῇ μαλακύνσει ἢ ἐν πίσει αὐτῶν ἀλλοιώσει, ἕνεκα τῆς στενῆς σχέσεως τοῦ προσωπικοῦ μετὰ τοῦ ἀπαγωγοῦ, παρουσιάζει προσωπικὰς τροποποιήσεις μαθηματικῶς ὠρισμένας παρουσιάζουσα τὴν ἐκφρασιν τοῦ πόνου καὶ τοῦ ἰλίγγου καὶ τῆς ἐσωτερικῆς πίεσεως, ἐπὶ τῶν ὀφθαλμομένων τῆς συνδρομῆς τοῦ Millard-Gubler, ὅταν ἡ βλάβη εἴνε γεφυροπρομημική καὶ τῆς τοῦ Weber ὅταν γεφυροσκελική.

Ἡ πρώτη φυσιογνωμία ἔχει παρείαν ἢ γελίαν εἰς τὸ ἐν αὐτῆς ἡμιμόριον παράλυτα καὶ στραβισμόν σύστοιχον πρὸς τὰ ἔσω, ἢ δὲ δευτέρα πτώσιν τοῦ ἐνὸς βλεφάρου, διαστολὴν τῆς κόρης τοῦ συστοίχου τῇ ἐσωτερικῇ ἀλλοιώσει ὀφθαλμοῦ (κοιν. κινήτικόν, καὶ τῆς ἡμιπληγίας τοῦ ἀντιστοίχου μέρους παραλύσεως τ. ε. τῆς παρείας καὶ τῶν γειλέων.

Ἡ ὑστερία, ἢ εἰς τὰ πρόσωπα καὶ τὰς φυσιογνωμίας ὑποδυομένη, δύναται κάλλιστα νὰ παραστῇ τελειότατα ὑπὸ τὴν μορφήν τῆς

συνδρομῆς τοῦ Weber. Εὐτυχῶς ἡ πλάνη ἀποσοβεῖται ὅταν τὸ πεπτικὸς βλέφαρον εἶνε ἐπτυγμένον καὶ σπασμωδικῶς δονεῖται, ὅποτε ἀληθῶς εἶνε ὑστερικὴ ἢ πτώσις, ἐνῶ ἄλλως ἐὰν ᾖνε παράλυτος ἢ πτώσις εἶνε φαινόμενον τῆς συνδρομῆς. Ἄλλως τε καὶ ἡ πάντοτε ἑλαφρὰ ἔκφρασις τῆς ὑστερικῆς φυσιογνωμίας ἐπικουρεῖ εἰς τὴν διάγνωσιν.

Δ'. ΠΡΟΜΗΚΗΣ ΜΥΕΛΟΣ

Ἡ φύς. ἐν τῇ χειλογλωσσό - φαρυγγικῇ παραλύσει. Ὅταν ὄγκος, φλογιστικὴ ἢ ἐκφυλιστικὴ ἀλλοίωσις, μαλάκυνσις, αἰμορραγία κ.τ.τ. προσβάλλουν τὸν κάτω προμήκη, ἢ φυσιογνωμία τοῦ ἀρρώστου προσλαμβάνει ἔκφρασιν κλαυθμηρὰν διὰ τῆς παραλύσεως τῶν χειλέων, τῆς ὀριζοντίας ἐπιμηκύνσεως τῆς σχισμῆς τοῦ στόματος, τῆς ἀνεγκύσεως τοῦ ἄνω χείλους καὶ τῆς πτώσεως τοῦ κρεμαμένου κάτω χείλους. τῆς συνεχοῦς ἐκροῆς τοῦ σιέλου, ὃν διηνεκῶς ὁ ἄρρωστος, μὲ κύπτουσαν πρὸς τὰ πρόσω ὄψιν, ἀπομάσσει διὰ τοῦ μανδηλίου του. ἐπαναφέρων τ' ἀπομακρυνθέντα χεῖλη εἰς τὴν θέσιν των ἐν περιπτώσει γέλωτος ἢ ἄλλης τινος κινήσεως. Ἐνεκα τῆς προεἰσῆς γειτονικῆς παραλύσεως ἢ κάτω γνάθος πίπτει τελείως, παραλυμένων τῶν μασσητήρων, γενικαί δὲ διαταραχαὶ ἐκ μέρους τοῦ ὀργανισμοῦ ἐκφράζουσι ἐν τῇ φυσιογνωμίᾳ τὴν στενοχωρίαν τὸ ἄγχος τῆς δυσπνοιᾶς καὶ τῆς πνιγμονῆς ἢ τῆς συγκοπῆς δι' ἧς ὁ ἄρρωστος σώζεται ἀπὸ τῆς ζωῆς.

Φυσιογν. ὀφθαλμοπληγική, ἢ προσωπεῖον τοῦ Hutchinson, πρώτου περιγράψαντος τὴν ἀτελεῖ πτώσιν, κατὰ τὸ ἥμισυ, τῶν βλεφάρων, ὡς ἀνθρώπου ἡμικοιμωμένου, ἕνεκα τῆς ὁποίας ὁ πάσχων βλέπει διὰ τοῦ ἐναπολειπομένου ἐλευθέρου μέρους τῆς κόρης, βλέπει δι' ὀφθαλμῶν οὓς δὲν δύναται νὰ στρέψη (ἕνεκα τῆς παραλύσεως τῶν μυῶν τοῦ κόγχου) ἀναγκασζόμενος νὰ στρέφῃ τὴν κεφαλὴν του πρὸς τὰς διαφόρους διευθύνσεις πρὸς ἃς ἐκτοξεύει βλέμμα ἀόριστον συγχρόνως καὶ νοσηρῶς προσηλωμένον. Ἐὰν ἡ παράλυσις μὴ τύχῃ ὀλική, ἢ προσήλωσις καὶ ἡ ἀκίνησις τοῦ βολβοῦ δύναται νὰ

μη ύπαρξη εἰς τὴν ὀφθαλμοπληγικὴν φυσιογνωμίαν ἣτις ἐκτὸς τῆς περιέργου ἀπαθείας οὐδὲν ἄλλο αἰσθημα ἐγκεφαλικῆς ἀντιδράσεως παρουσιάζει, διότι; ἡ λοιπὴ ὑγεία τυγχάνει καλὴ.

Τὰς δύο ταύτας φυσιογνωμίας δύναται τις νὰ συναντήσῃ, ὡς περιεγράφησαν ἐν τῇ φυσ. τῆς ἀσθενικῆς προμηκικῆς παραλύσεως.

Φυσ. τῆς ὀφθαλμοπληγικῆς ἡμικρανίας. Ἄνχι-
νώσκει τις ἐπ' αὐτῆς τὴν πρώτην εἰσβολὴν τοῦ πόνου, τὴν ἐκφρασιν
τῆς βαθείας ἀλγηδόνος ἣτις κατέχει τὸ ἥμισυ τοῦ κρανίου ἀρχομένη
ἐκ τοῦ ὀφθαλμικοῦ κόγχου, μετὰ τὴν ἀπότομον καὶ κριτικὴν παῦσιν
τῆς ὁποίας βλέπομεν τὴν παραλυτικὴν περίοδον τὴν πτώσιν τοῦ βλε-
φάρου, τὴν ἀκίνησίαν τοῦ βολβοῦ, τὸν στραβισμόν ἐπὶ τὰ ἐκτὸς καὶ
κάτω, πλατυκορίαν, παράλυσιν τῆς κόρης, ὑπεραιμίαν τοῦ ἐπιπερυ-
κότος καὶ τὴν σχετικὴν τῶν φαινομένων τούτων φυσιογνωμικὴν ἐκ-
φρασιν, ἀκολουθοῦσιν τοὺς παροξυσμοὺς τόσοσιν κατὰ τὴν εἰσβολὴν
καὶ διάρκειαν αὐτῶν ὅσων καὶ κατὰ τὰ διαλείμματα τῶν.

Ε'. ΝΩΤΙΑΙΟΣ ΜΥΕΛΟΣ

Ἡ φυσιογνωμία ἐν ταῖς παθήσεσι τοῦ Ν. μ. εἶνε ὀργανικὴ ἢ ἠὲ
ἀπομεμακρυσμένων βαθειῶν καὶ γενικῶν ἀλλοιώσεων, προσβαλλουσῶν
ὅλον τὸν ὀργανισμόν τὸν ἠθικόν καὶ φυσικόν, καὶ ἀντηχουσῶν τὴν
ἀπαισίαν αὐτῶν καταστροφὴν καὶ ἀλλοίωσιν ἐν τῇ ἐκφράσει τῆς φυ-
σιογνωμίας τόσοσιν διὰ συσπάσεων, παρέσεων, καὶ ἀγγειοκινητικῶν
διαταραχῶν, ὅσων καὶ δι' ἐκφράσεως πόνου βαθέως, καὶ σιωπηλῶς
ὀδυνηρᾶς αἰσθήσεως βαρείας τινος καὶ βαθείας παθήσεως.

Ἡ φυσιογνωμία ἐν τῇ νωτιαίῳ φθίσει.— Ἐν τῇ τρε-
μερᾷ ταύτῃ νόσῳ ἢ τῇ συφιλίῳ καὶ ἢ κληρονομικότης μετὰ τῶν ἀφορ-
δίων ἐνίοτε καταχρήσεων, ἐμβυθίζει βαθέως εἰς τὸν μυχόν τοῦ νω-
τιαίου μυελοῦ τῶν πασχόντων, ἡ φυσιογνωμία φέρει τὴν σφραγίδα
τοῦ βάθους τῆς παθήσεως, ἀποτυπωμένην ἐπὶ ἐνὸς προσώπου ἐκφρά-
ζοντος πόνον, δυσθυμίαν, διανοητικὴν ἐξασθένησιν μέχρι παραφρο-
σύνης, ζάλην, ἐπὶ ἐνὸς προσώπου ἀφασικοῦ, μετὰ παράλυτα καὶ πί-
πτοντα βλέφαρα, μετὰ παραλύσεων ὀλιγόχροניῶν τῶν παρεῶν, μετ'

ὀφθαλμῶν, ἀπαισιῶς στραβιζόντων, τυφλῶν, μετὰ κορῶν στενῶν, πλατειῶν, ἀνίσων μὴ ἀντανακλωσῶν εἰς τὸ φῶς ἀλλ' εἰς τὴν προσάρμοστότητα (Argyll Roberstson) μετὰ τῆς διαλειπούσης σπασμωδικῆς ἐκφράσεως τῶν διαττόντων, νυσπόντων, διατρυπῶντων πόνων, ἢ μετὰ συνεχοῦς τοιαύτης, ἐπὶ ἐνὸς προσώπου πελιδνοῦ, ἀτροφικοῦ, οἰκτροῦ ὑπὸ πᾶσαν ἐποψίν.

Κυρίως ὁμως ὑπὸ τὴν γενικὴν ἐποψίν, ὑπὸ τὴν σκέψιν ὅτι ἡ καταστροφή αὕτη τῆς φυσιογνωμίας, εἶνέ ἡγῶ ἄλλης καταστροφῆς, ἀναθρωσκούσης ἐκ τῶν ἐρειπίων τῆς υγείας, ἐρειπίων τόσων οἰκτρῶν, ἀποκτωμένης δὲ καὶ μεταδιδομένης εἰς τοὺς ἀτυχεῖς ἀπογόνους, ἕνεκα τῆς συφιλίδος, καὶ τῶν ἀφροδισίων καταχρήσεων καὶ διανοητικῶν ὑπερκοπῶσεων καὶ μεριμνῶν (Erb) αἰτινες παρασκευάζουν τὸ ἔδαφος ἐξαντλοῦσι τὴν ἀντίστασιν αὐτοῦ, καὶ καθιστῶσιν αὐτὸ πρόσφορον διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς τρομερᾶς καὶ φρικώδους ταύτης παθήσεως.

Ἡ φύσ. ἐν τῇ νόσῳ τοῦ Little, τῇ οἰκογενεῖ ταύτῃ νόσῳ κυρίως, ἀποκτωμένη ὁμως πάντοτε ἐξ ἀφορμῆς καταχρήσεων καὶ λοιπῶν αἰτίων, χαρακτηρίζεται διὰ δυσκαμψίας τῶν μυῶν τοῦ προσώπου, ἣτις παρέχει ὄψιν ἡλιθίαν, μολονότι ἡ διάνοια τυγχάνει ἀκέραιος, καὶ ἣτις ὁμως ὄψις κατὰ τὴν ἐκφρασιν τῶν παθῶν ἐπιτεινομένη «συνεπάγεται διαβολικὴν ἐκφρασιν τοῦ προσώπου μετὰ φρικωδῶν γασμάτων» (Κατσαρᾶς). Ἡ φυσιογνωμία Little παρουσιάζει καὶ συγκλίνοντα στραβισμόν, πολλὰ φυσικὰ στίγματα ἐκφυλισμοῦ ἀλλὰ καὶ ἠθικὰ, ἐκφρασιν τ. ἔ. δυστροφίας, παρορμήσεων, βαιοτήτων, μολονότι ἡ διὰ οἰα εἶνε ἀβλαβῆς, ἐκτὸς ὀλίγων περιπτώσεων μικρονοίας, τοῦθ' ὅπερ δύναται νὰ συντηρηθῆ ὑπὲρ τῆς ἐκφυλογενοῦς φύσεως τῆς νόσου, ἀφ' οὗ ἄλλως τε τυγχάνει οἰκογενεϊακὴ, κληρονομικὴ, ἐξ ἀδυναμίας ἰσῶν τινῶν τοῦ ν. συστήματος κλπ.

Ἡ φύσιογν. ἐν τῇ νόσῳ τοῦ Landry. — Αὕτη μετὰ τῶν παραλύσεων τοῦ προσώπου καὶ σπανίως τῶν ὀφθαλμῶν, ἄς δύναται νὰ παρουσιάσῃ, ἐκφράζει διὰ μέσου τῶν σημείων τούτων ἄτινα δηλοῦσι προμηκικὴν προέλευσιν, τὴν γενικὴν μiasματικὴν κατάστασιν, οὕσα πυρετώδης, τὴν καθολικὴν ἐξασθένησιν καὶ καχεξίαν, τὸ εὐερέθιστον τῶν ἀϋπνιῶν καὶ καθεξῆς.

Ἡ φύσιογν. ἐν τῇ προϊούσῃ μυϊκῇ ἀτροφίᾳ τοῦ τύπου Duchenne - Aran. Τὸ πρόσωπον ἔχον τοὺς μῦς

του άθλαθεΐς κατ' άντίθεσιν προς τους λοιπούς, οΐτινες άτροφοΐσι και παραλύουσι, διότι τὸ πρόσωπον έννευροΐσι νεΐρα κρανιακά, ή δέ βλάβη εύρίσκεται έν τῷ νωτιαίῳ μυελῷ — έκφράζει άτόνιαν, κάματόν δια τήν έλαχίστην κίνησιν, οΐδέποτε ὁμως πόνου οΐτε παραισθήσεις· συσπῶσι τους μΐς, οΐδ' άλλιοΐσι τήν έκφρασιν.

Ἡ φυσιογν. έν τῇ προΐούσῃ μυϊκῇ δυστροφία διὰ τῆς άτόνου αΐτῆς έκφράσεως δηλοΐ ύπερ πᾶν άλλο σημεΐον πόσον νοσηραΐ εΐνε αΐ ψευδοΐπερτροφία: τῶν άθλητικῶν φαينوμένων και ήρακλείων μυῶν. Ἐν τῇ παιδικῇ δέ λεγομένη μορφῇ ή τοΐ προσωπικοΐ τύπου τοΐ Landouzy - Déjérine, ή φυσιογνομία καταστρέφεται ὀλοτελῶς. Τά χεΐλη άναστρέφόμενα, άποκαλύπτουν τους ὀδόντας και προσδίδουν εις τὸ στόμα σχῆμα ρύγγους λαγωΐ, άφίνοντα χαλαρόν τὸ κατώτερον μέρος τοΐ προσώπου. Ὅταν προσβληθῇ και τὸ άνώτερον πρόσωπον, οΐ μΐς τῶν βλεφάρων και τῶν ὀφρύων, άφίνουσι χάσμα μεταξΐ τῶν άτελῶς κλειομένων βλεφάρων και φαίνονται έξωθοΐντες τους βολβους προς τά έξω προσδίδοντες εις τὸ βλέμμα ήθος βλοσυρόν και άγριον. Τά βλέφαρα μετά καιρόν άναστρέφονται εις έκτρόπιον, τὸ δέ μέτωπον γείνεται λείον άνευ οΐδεμιᾶς ρυτίδος τοΐθ' ὁπερ βεβαίως εΐνε πᾶν άλλο ή σημεΐον υγείας και νεότητος. Τῆς εΐκόνος ταΐτης ύπάρχουσι ποικιλία: δυσμορφιῶν, παραλλάσσουσα: και μεταμορφοΐσα: τελείως τὸ φυσιολογικόν προσωπειον τῆς μορφῆς, δι' ύπερτροφιῶν ή άτροφιῶν και δυστροφιῶν τῶν χεΐλέων, τῶν παρειῶν κ. τ. τ.

Ἡ φυσιογνομία έν τῇ πλαγία μυατροφικῇ σκληρύνσει τοΐ Charcot, όταν ὁ προμήκης προσβληθῇ, έχει τήν έκφρασιν τοΐ δέους και τῆς έκπλήξεως, ὕψος κλαυθμηρόν, άναδιδόμενον άπό τοΐ προσώπου, οΐ τινος τὰ χεΐλη εΐνε παράλυτα, τὸ στόμα κεχηνός και κινούμενον ὡς έάν έπρόκειτο ὁ άσθενής νά κλαΐσει, γελῶν σπασμωδικῶς, διάδρογον ύπό τοΐ συνεχῶς ρέοντος σιέλου, τὸ δέ μέτωπον ρυτιδωμένον και πλήρες πτυγῶν ένεκα τῆς σπασμωδικῆς άνελκύσεως τῶν μετωπιαίων μυῶν. Τέλος, τῆς παθήσεως προΐούσης, προσβάλλονται οΐ μασσητήρες και αΐ σχετικαΐ διαταραχαΐ τῆς κινήσεως τῆς σιαγόνος μετά τῶν άναφαينوμένων σημεΐων τῆς πνιγμονῆς και τῆς άσφυξίας προλογίζουσι τήν έπερχομένην φυσιογνομίαν τοΐ θανάτου.

Ἡ φυσιογνομία έν τῇ συριγγομυελία, λαμβάνει ζωηροτά-

την έκφρασιν, όταν προσβληθῆ ὁ προμήκης, ὅποτε μὲ πρόσωπον ἰδρωμένον καὶ παράλυτον, ὀδυνηρόν, νευραλγοῦν, μὲ χεῖλη παράλυτα, ἐκφράζει σκοτασμόν καὶ ζάλην ἐσωτερικὴν.

Ἄλλὰ καὶ πρὸ τῆς προμηκικῆς ἀλλοιώσεως, οἱ ὀφθαλμοὶ προσβαλλόμενοι σταθερῶς προσδίδουσιν εἰς τὴν φυσιογνωμίαν τὴν ἐσφραγισμένην ὑπὸ τοῦ τύπου τῶν βαθειῶν παθήσεων, ἰδίαν μορφήν. Ὁφθαλμοὶ δηλονότι βεθυθισμένοι, μικροί, ὑπὸ τὸ κράτος νυσταγμοῦ μὲ κόρας στενάς καὶ ἀνίσους, δακρύοντες, κεκαλυμμένοι ὑπὸ τοῦ πύκνους βλέφαρου, στραβίζοντες πολλάκις, ἔνεκα παραλύσεως τῶν μυῶν καὶ τινες ἄλλαι σχετικαὶ παθήσεις συμπληροῦσι τ' ἀποτελέσματα τῶν νευρικῶν παραλύσεων τὰ σφραγίζοντα τὴν φυσιογνωμίαν τῆς συριγγομυελίας καὶ πρέχοντα αὐτῇ τύπον πολλὰ τὰ διαγνωστικὰ στοιχεῖα προσφέροντα τῷ ἱατρῷ.

Σκληροδερμικὴ φυσιογνωμία. Εἶναι χαρακτηριστικὴ ἔνεκα τῆς ἀπορροφήσεως τῶν ἰσθῶν, ἢ ρίς εἶνε λεπτὴ μικροτέρα, μὲ ρῶθυνας στενοὺς καὶ πτερύγια ἠλλοιωμένα· τὰ χεῖλη ἐπίσης εἶνε λεπτὰ ἀφίστανται καὶ χαίνουσιν ἀποκαλύπτοντα τοὺς ὀδόντας καὶ μὴ δυνάμενα βεβαίως νὰ συγχυσθῶσι μετὰ τῶν χειλέων τῆς φυσιογνωμίας τῆς πρὸ μικροῦ περιγραφείσης, τῆς μυοπαθητικῆς, διότι ἐν τῇ τελευταίᾳ ταύτῃ τὰ χεῖλη εἶνε παχέα πυκνά, ἀνεστραμμένα καὶ χαίνοντα πλείοτερον ἢ ἐν τῷ σκληροδερμικῷ προσώπῳ. Αἱ παρειαί, ἔνεκα τῆς σκληρύνσεως καὶ τῆς ἀπορροφήσεως προεκβάλλουν τὰ ζυγωματικά των μῆλα καὶ περιορίζουσι τὰς κινήσεις τῶν σιαγόνων, ἐκφάνουσαι καὶ προβάλλουσαι τὸν σκελετὸν τοῦ ὄλου προσώπου. Τὸ δῆμα τοῦ μετώπου, ὡς καὶ ὄλου τοῦ προσώπου λεῖον, ἀρυτίδωτον, ἀσυγκίνητον δὲν ἐκφράζει, νομίζει τις, οὐδὲν ἐκ τῆς προϊούσης παθήσεως καὶ καχεξίας, μολονότι οἱ ὀφθαλμοὶ διὰ τῆς κοιάνσεως καὶ τῆς λεπτύνσεως τῶν πέριξ μορίων φαίνονται προβάλλοντες καὶ μεγαλείτεροι. Οὐχ ἦττον τὸ ἀνέκφραστον τῆς σκληροδερμικῆς φυσιογνωμίας εἶνε ἐκφραστικώτατον. Οὐδεμία φυσιογνωμία εἶνε τόσο ἀπολιθωτικῶς ἄφρωνος, ὅσον καὶ εὐγλωττος, ὅσον ἢ τῆς σκληροδερμίας.

Ἡμεῖς ἔτυχε νὰ παρατηρήσωμεν περίπτωσιν σκληροδερμίας εἰς ἕξαετῆ κορασίδα, ἧς ἡ φυσιογνωμία ἐτύγγανε τελείως ἀντίθετος τῇ ἄνω περιγραφείσῃ καὶ κοινῶς ἐν τῇ Νευροπαθολογίᾳ παραδεδεγμένη.

Ἀπὸ προσώπου ὀλοστρογγύλου, τελείως λείου καὶ ἀρυτιδώτου, παχέος καὶ ὡς διὰ ζωϊκῆς σιλῆς λελαξευμένον. ἀπεπνέετο φαινομενικὴ ἀπάθεια, διότι δι' αὐτῆς ἐξέφραζε καὶ τὴν παθησίν της ἢ νεαρά ἄρρωστος καὶ τὴν ἀγανάκτησίν της, διότι τὴν ἐξετάζομεν λεπτομερῶς. Ἀπλῶς ἀναφέρομεν τὴν παρατήρησιν ταύτην, ὁμοίως τῆς ὁποίας δυστυχῶς δὲν ἔχομεν πολλὰς ὅπως σχηματίσωσι μορφήν τινα τοῦλάχιστον σκληροδερμίας παρατηρουμένην τὸ πρῶτον ἐντεῦθεν.

Φυσιογνωμία τοῦ λεπροῦ.

Ἡ φυσιογνωμία τοῦ λεπροῦ κατ' ἀρχὰς ἐκφράζει τὸν πρόλογον τῶν προδρόμων φαινομένων, τὴν ἀθυμίαν, τὴν ὑπνηλίαν. ἀόριστον θλίψιν καὶ πόνους διαφόρους νευραλγικούς, ὅποτε ἀνοίγει τὴν σκηνὴν τῶν δερμικῶν της ἐκδηλώσεων καὶ φαινομένων διὰ τῆς πτώσεως τῶν τριχῶν τῶν ὀφρύων, δι' ἀναπτύξεως ἐπὶ τοῦ μετώπου ἰδίως, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τοῦ λοιποῦ προσώπου, τῶν ἐρυθρηματωδῶν κηλίδων, ὀζωδῶν, περιγράπτων, ἀκανονίστου σχήματος, λιπαρῶν ἕνεκα τῆς ἐκκρίσεως σχετικῶν οὐσιῶν, λείων καὶ στιλβουσῶν, μεταπιπτουσῶν κατόπιν εἰς τὰς χρωτικὰς κηλίδας, χρώματος καὶ σχήματος διαφόρου, αἰτίνες προεῖούσης τῆς νόσου ἀλλοιοῦνται καὶ σκληρύνονται.

Κατὰ τὴν περίοδον τῶν ὀζωδῶν λεγομένων φυματίων, τῶν ἀναπτυσσομένων σαύτως ἐν τῷ μετώπῳ, ἡ φυσιογνωμία ἰδίως παρουσιάζει δέρμα στιλβον, ἐλαιώδες, ἐπικαλύπτον τὰ λεπρικὰ φυμάτια, ἅτινα ἔχουσι σχῆμα, μέγεθος καὶ χρῶμα μὴ ὑποβαλλόμενον εἰς ὠρισμένα ὄρια.

Τὴν εἰκόνα ταύτην πλαισιοῖ ἡ πτώσις τῶν τριχῶν, καὶ ποικίλει ἡ λεπρικὴ ἀλλοίωσις τῶν βλεννογόνων τοῦ ἐπιπεφυκότος, τῆς ρινὸς τῶν χειλέων, ὡς ἀμέσως μὲ τὸν ἐξωτερικὸν κόσμον καὶ ἀέρα σχετιζομένην. Ἰρίτις ὡσαύτως, κερατίτις δύναται νὰ παρατηρηθῇ, ἕνεκα τῶν ὁποίων ἡ κόρη δυσμορφοῦται. Ἡ ριζ. ὡσαύτως ὑφίσταται δυσμορφικὰς ἀλλοιώσεις φρικτὰς, ὑπομιμνησκούσας τὰς τῆς συφιλίδος, γενομένη πελεκότμητος, ὡς τὴν ἀποκαλοῦσι, διὰ τῆς καταστροφῆς τοῦ διαφράγματος καὶ τῶν πτερυγίων.

Τὰ χείλη σταθερῶς ὑπερτρέφονται καὶ ἀναστρέφονται πρὸς τὰ ἔκτος παχέα καὶ μεγάλα.

Ἐκτὸς τούτων, κατὰ τὴν ἀναισθητικὴν τῆς λέπρας μορφήν παρατηροῦνται τὰ ἐξανθήματα καὶ αἱ παραλύσεις, ὅποτε τὸ λεπρικὸν προσωπεῖον παρουσιάζει βλέφαρα ἐν ἀτελεῖ συγκλείσει, ἐν ἐκτροπίῳ ἢ ἐν τελείῳ πτώσει, ἢ τὰ περιγραφέντα φαινόμενα τῆς ὀφθαλμοπληγικῆς φυσιογνωμίας· χαρακτηριστικὴ εἶνε ἡ πάρεσις τοῦ κάτω βλεφάρου.

Τὴν φυσιογνωμίαν ὡσαύτως ἀλλοιοῦσι καὶ αἱ τοπικαὶ τροφικαὶ τῶν βλεννογόνων, τῆς ρινὸς π. χ. ἀλλοιώσεις.

Ἀφ' ὅλης δὲ ταύτης τῆς λεηλασίας τῆς φυσιογνωμίας, ἀναδίδεται ἡ ἔκφρασις τῆς καθολικῆς καχεξίας τῆς προερχομένης ἐκ τῶν σπλαγγικῶν νοσηρῶν ἀντικτύπων καὶ συνεχειῶν τῆς παθήσεως, καὶ ἡ ἠθικὴ θλίψις διὰ τὴν ἀπαισίαν δυσμορφίαν, ἣν ὑφίσταται ἡ μορφή τοῦ δυστυχοῦς ἀρρώστου, ὅστις φεύγει καὶ φεύγεται ὑπὸ τῶν ὁμοίων του, μὴ δυνάμενος οὐδαμοῦ νὰ εὕρη παρηγορίαν ἐν τῇ ἀπομονώσει του εἰμῆ εἰς τὴν ἐλπίδα τῶν διαφόρων ἀντιλεπρικῶν φαρμάκων καὶ ἰαμάτων.

Ἡ φυσιογνωμία ἐν τῇ σκληρύνσει κατὰ πλάκας.

Ἐν τῇ νόσῳ ταύτῃ, ἡ φυσιογνωμία ἐκ τῶν πρωτίστων ἐλκύει τὸ βλέμμα τοῦ παρατηρητοῦ, καθότι τυγχάνει ἕδρα σημαντικωτάτων ἐκδηλώσεων. Ἐκτὸς τῆς ἐκφράσεως τῶν ἀσημάντων πόνων καὶ ὑπεραισθησιῶν, ἐπειδὴ τῆς παθήσεως συμμετέχει καὶ ὁ προμήκης, οἱ ὀφθαλμοὶ παρίστανται ὑπὸ τὸ κράτος χαρακτηριστικοῦ νυσταγμοῦ, ὑπο τὸ κράτος τ. ἔ. τρομωδῶν κινήσεων τῶν βλεφάρων καθέτων καὶ ὀριζοντίων, ἢ διαφόρων παραλύσεων προσβαλλουσῶν συζυγικῶς ἀμφοτέρους τοὺς ὀφθαλμούς, ὧν τὸ βλέμμα εἶνε χαρακτηριστικῶς ἀόριστον (Charcot). Αἱ κόραι ὡσαύτως εἰσὶν ἄνισοι καὶ σπασμωδικῶς στεναί. Αἱ παρειαὶ ὡσαύτως δὲν μένουσιν ἀπρόσβλητοι.

Ἀπὸ τούτων ὄλων ἀναδίδεται ἡ ἀόριστος ἔκφρασις τῶν ἐσωτερικῶν ἰλιγγῶν καὶ ἐπὶ τούτων ὄλων χαράσσεται ἡ ἔκφρασις τῆς κε-

φαλαγγίας, τῶν ἐπερχομένων ἡμιπληγῶν αἱ μορφαὶ καθὼς καὶ τῶν ἀποπληκτοειδῶν ἢ ἐπιπληκτοειδῶν παροξυσμῶν καὶ προσβολῶν, ὧν περιεγράψαμεν ἐν τοῖς πρόσθεν τὰς φυσιογνωμίας, ὥστε περιττὴ ἀποβαίνει πᾶσα αὐτῶν ὑπόμνησις.

Ἄλλ' ὅτι καθίστη τὴν φυσιογνωμίαν τῆς νόσου ταύτης χαρακτηριστικὴν δυναμένην ἐκ μόνης αὐτῆς τῆς ὄψεως ἢ ἀπαγγελῆ, τὴν διάγνωσιν τῆς σκληρύνσεως κατὰ πλάκας, εἶνε ὅτι μεθ' ὄλων τούτων τῶν φυσιογνωμικῶν ἀλλοιώσεων, συνδυάζονται καὶ ἐκφράσεις τῶν ψυχικῶν διαταραχῶν, οἱ ἄνευ λόγου γέλωτες καὶ κλαυθμοί, αἱ μεγαλογυλικαὶ ἢ ἀδιάφοροι καὶ ἀπαθεῖς φυσιογνωμίαι κλπ.

Ἐὰν συνδυάσῃ τις τὴν ἐκφρασίαν τῆς διανοητικῆς ἐξασθενήσεως, τῆς ψυχικῆς ἀλλοιώσεως καὶ τῶν ὠρισμένων φυσικῶν διαταραχῶν τῆς φυσιογνωμίας, δύναται νὰ πεισθῆ περὶ τοῦ ἰδιαίτερου φυσιογνωμικοῦ τύπου, ὅν ἔχει ἡ μορφή τοῦ πάσχοντος ἐκ σκληρύνσεως κατὰ πλάκας.

Ἡ φυσιογν. ἐν τῇ κληρονομικῇ ἀταξίᾳ τοῦ Friedreich ἐκφράζει τὴν ἀπερίαν τοῦ μικροῦ πάσχοντος διὰ τὴν περιέργον βᾶδισίν του, ἐκδηλοῦ διανοητικὴν κατάστασιν ἀρίστην, ὁμοίαν πρὸς τὴν τῶν ὀμπλικῶν του, εἶνε μόνον περισσότερον χαρίεσσα ἄνευ πολλῶν ἀφορμῶν καὶ γελῶσα ἄνευ πολλῶν λόγων.

Παρουσιάζει ὁμως νυσταγμὸν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς καὶ κυμάνσεις νυσταγμοειδεῖς τῶν βλεφάρων, ἐκφράζουσα πολλάκις ἐσωτερικούς ἐλιγγούς, ἀλλοιομένῃ, ὑπὸ τοῦ χαρακτηρῶς τῆς ἐκδηλουμένης ἀλγηδόνης ἐν τῇ κεφαλῇ, ἥτις ταλαντοῦται βραδέως (Comby).

Ταῦτα πάντα συνδυάζόμενα συναπαρτίζουν τὴν φυσιογνωμίαν τοῦ παιδός, ὅστις συνήθως ὑφίσταται τὴν ἐκ κληρονομικότητος ἐκδήλωσιν τῆς ἀταξίας περὶ τὰς κινήσεις του, δι' ἐλαφρῶς προδρόμων φαινομένων, ἅτινα διαδέχεται ἡ ἀταξία.

Ἡ φυσιογνωμία ἐν τῇ νωτιαίᾳ παιδικῇ παραλύσει.

Ἐν τῇ δευτέρᾳ ταύτῃ παιδικῇ παθήσει ἡ φυσιογνωμία εἶνε ὡσαύτως ἰδίᾳ, μολονότι τὰ ἰδία αἴτια τῆς νευροπαθολογικῆς κλη-

ρονομικότητος διὰ τῆς δράσεως μιᾶς οἰασδήποτε αἰτίας ὀδοντοφύιας π. γ. ἢ νόσου τινὸς προκαλοῦσι τὴν νόσον, ἀλλοιούμενου τοῦ νωτ. μυελοῦ (Roger, Charcot, Δαμασκηνός) διὰ περιόδων εἰσβολῆς, ὑποχωρήσεως καὶ ἐγκαταστάσεως τῆς παιδικῆς παραλύσεως, καθ' ἃς ἡ φυσιογνωμία ἀλλάσσει μορφὰς ὑποδυομένη τὰ σχετικὰ πρόσωπα.

Ἐν τῇ περιόδῳ π. γ. τῇ πρώτῃ τῆς εἰσβολῆς, ἡ φυσιογνωμία πυρέσσουσα δύναται ν' ἀλλοιωθῇ ὑπὸ τῶν σπασμῶν ἢ νὰ μένη βαρεῖα καὶ ἄνευ ἐκφράσεως ἐκ τῆς ὑπνηλίας ἢ καὶ τοῦ κώματος, ὅπερ κατέχει τὸν ἐσωτερικὸν κόσμον τοῦ μικροῦ παιδός, δύναται νὰ προβάλλῃ πρὸς τὰ ἄνω πρόσωπον ὑπὸ τοῦ ὀπισθοτόνου καὶ ἀύλακουμένου ἐκ τῶν συσπάσεων τῶν διαφόρων πόνων κατὰ τὴν ράχιν.

Ὅταν ἡ παράλυσις εἰσβάλλῃ, τότε καὶ τὸ πρόσωπον μὴ μένον ἀμέτοχον αὐτῆς, ἕνεκα τῆς προσβολῆς τοῦ προμήκου, ἀντικαθιστᾷ τὸ τῆς προηγουμένης φυσιογνωμίας, καθότι ἡ δευτέρα εἶνε ἀληθῆς τῆς νόσου φυσιογνωμία. Παραλύεται ἡμιπληγικῶς τὸ ἐν ἡμιμόριον, ὡς καὶ οἱ μῦς τῶν ὀφθαλμῶν.

Μετὰ τὴν ὑποχώρησιν καὶ ἐγκυτάστασιν τῆς παραλύσεως εἰς ὠρισμένην ὁμάδα μυῶν, τὸ πρόσωπον ἐλευθερούμενον τῶν παραλύσεων του, ἕνεκα τοῦ περιορισμοῦ τῆς μυελικῆς βλάβης, ἐκφράζει μόνον τὴν ἀδυναμίαν τοῦ μικροῦ ἀσθενοῦς καθὼς καὶ τὴν πλήρη διανοητικὴν διαύγειαν αὐτοῦ.

Ἡ φυσιογνωμία τῶν μυελιτίδων τῆς μὲν ὀξείας δὲν ἔχει πολλὰ τὰ ἰδιάζοντα καὶ χαρακτηριστικὰ οὕτως, ὥστε ἐκ μόνης αὐτῆς τῆς ἐπισκοπήσεως νὰ συμπεραίνῃ τις τὴν νόσον.

Ἐκτελεῖ ὡς πάντοτε τὴν λειτουργικὴν αὐτῆς ὑπηρεσίαν, ἐκφράζουσα τοὺς ὀξεῖς ραχιαλγικούς πόνους κατὰ τὰ ὕψη τῶν μυελικῶν βλαβῶν καὶ κατόπιν τὴν ἀντήγησιν τῆς γενικῆς καταβολῆς καὶ ἐξασθενήσεως ἕνεκα τῶν παθήσεων τῶν διαφόρων σπλάγγων.

Ζωηρότερον τὰ τελευταῖα ταῦτα φαινόμενα τῆς γενικῆς καχεξίας καὶ ἀπισχνάνσεως ἐκφράζονται ἐν τῇ φυσιογνωμίᾳ τῆς χρονίας μυελίτιδος, τῇ χαρασσομένῃ ἐκδήλωσις ὑπὸ τοῦ χαρακτῆρος τῆς ἐσχάτης ἐξασθενήσεως.

Εἰς τὰς ὑπεραιμίας, ἀναιμίας, μαλακύνσεις καὶ αἱμορραγίας ἡ φυσιογνωμία ὑγιᾶς σχεδὸν ἐκφράζει τοὺς πόνους τῶν ἀρρώστων καὶ

τὰ σχετικὰ αἰσθήματα τῆς λύπης καὶ τοῦ φόβου, ἕνεκα τῆς βαθείας τῶν παθήσεως.

Ἐν τῇ νωτιαία μηνιγγίτιδι ἡ εἰκὼν τῶν πόνων, τῆς διεγέρσεως, τῆς κακουχίας καὶ τῶν λοιπῶν παθῶν ἐχαράχθη ἐν τῇ πυρεσοσύσει φυσιογνωμία τῆς ἐγκεφαλικῆς μηνιγγίτιδος, εἰς τὴν παραπέμπωμεν, καθότι οὐδὲν τὸ ἴδιον δύναται νὰ παρουσιάσῃ.

Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ εἰς τὴν φυσιογνωμίαν τῶν μυελικῶν παθήσεων τῶν προερχομένων ἐκ σφιγλίδος, μυελιτιδίων, μηνιγγιτιδίων, παραλύσεων (Erb), ὧν αἱ μακρῆγγοι περιγραφαὶ δὲν συμβιβάζονται μὲ τὸν σκοπὸν τοῦ παρόντος ἔργου, ὅστις εἶνε ἡ φυσιογνωμία ἢ ἀλλοιουμένη ὑπὸ τῶν διαφορῶν παθήσεων.

Ὡς ἐκ τούτου, θέλωμεν ἐπισπεύσει τὴν περιγραφὴν τῆς φυσιογνωμίας τῶν λοιπῶν νοσημάτων, ὅπως φθάσωμεν εἰς τὸ οὐσιῶδες μέρος, τὸ ἐξαγόμενον ὡς συμπέρασμα ἐκ τῶν προηγουμένων μελετῶν, καὶ ἄπερ εἶνε ἡ σπουδὴ καὶ ἡ μελέτη φυσιογνωμίας, τῆς καλλωνῆς αὐτῆς καὶ τῆς ἀσχημίας.

Πρὸ τούτου ἔμως θέον νὰ περιγράψωμεν τὴν φυσιογνωμίαν ἐν ταῖς παθήσεσι τῶν νεύρων τῆς, ἐν ταῖς παθήσεσιν αὐτῆς, καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς τῶν ὀργανικῶν συστημάτων νόσοις, ὧν ἐκφράζει ὡς ἀψευδὲς βαρόμετρον τὴν φύσιν, τὴν ἰσχύν, τὴν πορείαν καὶ τὴν πρόγνωσιν.

5'. ΕΓΚΕΦΑΛΙΚΑ ΝΕΥΡΑ

Ἡ φυσιογνωμία ἐν τῇ προσωπικῇ ἀληθῶνι τοῦ Fothergill, ἐν τῇ νευραλγίᾳ ὁπλ. τοῦ τριθῆμον, τῇ τόσον συγνῇ, εἶνε ἐνεργητικῶς ἐκφραστικῇ, διότι ἐκτὸς τῆς ἀργικῆς τοῦ προσώπου ὠχρότητας, ἣν διαδέχεται ἐρυθρότας, ἐκτὸς τῶν σπασμωδικῶν συσπάσεων (tic) τῶν βλεφάρων καὶ τῆς γωνίας τοῦ στόματος, ἐκ τοῦ ὑπερμικροῦ ὀφθαλμοῦ, τοῦ δακρύνοντος πολλάκις καὶ τῶν λοιπῶν τοῦ προσώπου ἐκφραστικῶν συσπάσεων ἐκδηλοῦται τὸ δεινὸν ἄλγος, ὅπερ κατέχει τὸ πρόσωπον, ὅπερ πάσχει καὶ ἐκφράζει συγχρόνως τὸν πόνον τοῦ ἀπ' εὐθείας, ὡς δήλωσιν ἐσωτερικῆς αἰσθήσεως τῆς οὐδύνης. Δύναται τὸ πρόσωπον νὰ γείνη ἕδρα διαφορῶν ἐξανθήσεων καὶ ἔτρου-

φιῶν, τοῦθ' ὅπερ ἔτι μᾶλλον συμβάλλεται εἰς τὴν συμπλήρωσιν τῆς εἰκόνης καὶ τῆς διαγνώσεως συγχρόνως.

Θεωροῦμεν περιττόν νὰ ὑπομνήσωμεν, ὅτι εἰς τὰς λοιπὰς νευραλγίας, τὴν ἰνιακὴν, τὴν μεσοπλευρίον τὴν ἰσχιάδικὴν (Cotugno) καὶ τὰς ἄρθρικὰς (Brodie) ἡ φυσιογνωμία ἐκδηλοῖ ὡς οὐδὲν ἄλλο τὸ βαθύ καὶ διανῦσσον ἄλγος τῶν νευραλγιῶν τούτων, διὰ συσπάσεων ὄλων τῶν μυῶν τῆς καὶ δι' ἀλλοιώσεων ὄλων αὐτῆς τῶν χρωμάτων καὶ τῶν ἐκφράσεων.

Δὲν δυνάμεθα ὁμῶς νὰ παρέλθωμεν μὴ χαράσσοντες ὀλίγας γραμμὰς διὰ τὴν φυσιογνωμίαν τῆς καθ' ἕξιν κεφαλαλγίας, τῆς νευρικῆς ταύτης ἀλγηδόνης τῆς τόσον συχνῆς εἰς τὴν σημερινὴν ἄρθριτικὴν, ὑπαιμικὴν ἢ νευρασθενικὴν γενεάν, τῶν κατεστραμμένων στομάχων καὶ τῶν δυσκοιλιότητων. Ἐπὶ μιᾶς φυσιογνωμίας ἐχούσης ἕδαφος ἐκφράσεως σχετικὸν πρὸς τὰς ἄνω ρηθείσης νοσηρᾶς τῆς γενεᾶς συνθήκας, αὐλακοῦται καὶ χαράσσεται τῆς κεφαλαλγικῆς φυσιογνωμίας ὁ χαρακτήρ καὶ τὸ ἦθος τὸ εὐερέθιστον, τὸ ὀξύθυμον καὶ δύστροπον, τὸ ἐκφράζον ὀδύνην καθολικὴν τῆς κεφαλῆς, ὡς ἐὰν αὕτη συνεθλίβετο καὶ συνετριβετο ἢ διετρυπᾶτο καὶ συνδυάζον μετὰ τῶν ἐκφράσεων τούτων καὶ τὴν φυσιογνωμικὴν ἐκδήλωσιν τῶν λοιπῶν διαταραχῶν τῆς καθόλου ὑγείας, εἰς ἣν ἀντηχεῖ τῆς κεφαλῆς ἡ ὀδυνηρὰ πάθησις.

Σημείωσις. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀνήσυχον ἢ ἀπαθῆ μορφήν, ἣν ἔχει ὁ ἄρρωστος πάσχων ἐκ διαταραχῶν τῆς ὀσφρήσεως καὶ τῆς γέυσεως, τ. ἔ. ἐξ ὑπεροσμίας, ἀνοσμίας καὶ τῶν γευστικῶν ὑπεραισθησιῶν καὶ ἀναίσθησιῶν, θεωροῦμεν περιττόν νὰ λεπτολογήσωμεν ἐπὶ πλέον.

Παραλύσεις τῆς φυσιογνωμίας μερικαί.

Ἡ παράλυσις τῶν ὀφθαλμικῶν μυῶν, ἕνεκα δράσεως ἐξωτερικῆς ἢ ἐσωτερικῆς τραυμάτων, σφιγλίδων, μηνιγγιτιδίων καὶ λοιπῶν σχετικῶν παθήσεων, ἔχει ἰδίαν φυσιογνωμίαν, ἥς τὸ ἦθος τῶν ἐσωτερικῶν, ἕνεκα τῆς διπλωπίας, σκοτοδινιῶν, ἀνεξαρτήτως τῶν ἄλ-

λων νόσων εξεργόμενον δι' ενός ὀφθαλμοῦ με κόρην μεγάλην, διεσταλμένην, με βλέφαρα ἐν πτώσει, ἐλαφρῶς προπίπτοντος ὡς νὰ ἦτο ἐξώφθαλμος (ν. κινητικόν), δι' ενός ὀφθαλμοῦ στραβίζοντος ἐν συγκλίσει (ἀπαγωγόν) ἢ καὶ δι' ἄλλων ὀφθαλμικῶν φυσιογνομίων, ἐκδηλοῦται ἔτι ἡ ἐσωτερικὴ τοῦ ἀρρώστου ἱστορία, διηγουμένη τὴν προέλευσιν αὐτῆς τὴν ἐλαφρὰν ὡς π. γ. τὴν ρευματικὴν, νευρικὴν παροδικὴν (Möbius) ἢ τὴν βαρεῖαν ἐσωτερικὴν. τῶν νευρικῶν καὶ ἐγκεφαλονωτιαίων ἀλλοιώσεων.

Τοῦτο ἐν τῇ ἐκφράσει δύναται νὰ ἐκδηλωθῇ σαφέστατα καὶ μαθηματικώτατα.

Ἐν τῇ παραλύσει τῆς μασθίσεως (τῇ παραλύσει δὴλ. τοῦ τριδύμου), ἣν εἶδομεν εἰς πολλὰς ἐσωτερικὰς παθήσεις τοῦ προμήκους κλπ. τὴν φυσιογνομίαν ἢ κάτω σιαγῶν κρέματα γαλκρῶς ἀδυνατοῦσα νὰ κινηθῇ, ἐπὶ τὰ πλάγια ἢ ἐπὶ τὸ ἐν μόνον, ὅταν ἡ παράλυσις εἶνε ἐτερόπλευρος.

Ἡ φυσιογνομία ἐν τῇ μιμικῇ παραλύσει.

Τὸ προσωπικὸν νεῦρον, διέπον τὰς κινήσεις τῶν μυῶν τοῦ προσώπου καὶ ἐπιδρῶν ἐπὶ τοῦ συμπαθητικοῦ, ἐπὶ τῆς ἀγγειοκινησίας δηλονότι συμπαθητικῶς, μεταφέρει εἰς τὴν ἔκφρασιν τῆς φυσιογνομίας τὴν ἠλεκτρικὴν δόνησιν τῆς ἐκφράσεως, ἣν διαπορθεύει αὐτῷ, ἢ ὁ ἐγκέφαλος ἢ ὁ προμήκης, εἴτε ὡς σκέψιν καὶ δόνησιν τοῦ αἰσθήματος, εἴτε ὡς αἰσθήσιν τῆς γενικῆς τοῦ ὀργανισμοῦ καταστάσεως (sensorium commune).

Ἡ δόνησις αὕτη, εἶδομεν, ἐκπεμπομένη διὰ τῶν ὀφθαλμῶν καὶ διὰ τῶν προσωπικῶν συσπάσεων, ἀποτελεῖ τὸ πνεῦμα, τὸν οὐσιώδη, τόνον τῆς ἐκφράσεως, τὸν ἐρχόμενον ἐκ τῆς ζωῆς τοῦ βάθους καὶ διαγεόμενον εἰς τὴν ἐπιφάνειαν, ἧς προσαρμόζει τὰς κινήσεις τ.ε. τὰς συσπάσεις καὶ τὸ χρωμα.

Τὰς πλείστας τῶν συσπάσεων τούτων διενεργεῖ ἡ βούλησις ἢ ἡ ἀνακλαστικότης διὰ τοῦ προσωπικοῦ νεύρου ἢ τοῦ ν. τῆς μιμήσεως, ὡς λέγεται. Τοῦτο ἀληθῶς ἐννευροῖ τοὺς μῦς τοῦ μετώπου καὶ τοῦ

προσώπου, διευθύνει ὅλας τὰς κινήσεις τῶν ἐκφραζομένων αἰσθημάτων καὶ συσπάσεων τοῦ γέλωτος, τοῦ κλαυθμοῦ, τῆς ἐνεργητικῆς ἐκδηλώσεως τοῦ μίσους, τῆς ὀργῆς καὶ τῶν λοιπῶν συναισθημάτων. Ἡ παράλυσις αὐτοῦ, ἄρα, θέλει ἔχει παραλυτικὸν ἀντίκτυπον καὶ ἐνταῖς συσπάσεσι τῶν ἐκφράσεων, καὶ οὐχὶ βεβαίως ἐν τῇ ἐκφράσει ἥτις δὲν εἶνε ἔργον μυῶν ἢ νεύρων, τούτων ἀπλῶς μόνον χρησιμευόντων ὡς ἀγωγοὶ καὶ ὄργανα ἐκδηλώσεως τῆς ἐκφραστικῆς δονήσεως.

Συνεπῶς μερικῶς παραλυομένου τοῦ προσώπου, (διότι καὶ ὁ τρίτος κλάδος τοῦ τριδύμου, ὡσαύτως ἐννευροῖ μέρος τοῦ προσώπου), ἡ ἐπιφάνεια τῆς φυσιογνωμίας παρίσταται παράλυτος. Ἄλλ' ἐν αὐτῇ ἀκόμη τῇ παραλύσει τις, οἷα ἐνεργητικὴ ἐκφρασις, οἷα ζωὴ ἐκφράσεως τῆς ἐσωτερικῆς ἀληθείας τῶν καταστάσεων.

Ἀληθῶς, ἐν τῇ παραλύσει π. γ. τοῦ δεξιοῦ προσωπικοῦ, τὸ δεξιὸν ἡμιμόριον εἶνε παράλυτον, πλάδαρόν, κρεμάμενον σχεδόν, ἄνευ συσπάσεων ἢ ρυτίδων, μὲ δέρμα λείον, μὲ ὄφθαλμὸν εὐρέως ἀνοικτὸν καὶ δακρυροῦντα μὲ γωνίαν στόματος πεπιεσμένην καὶ διάβροχον ἐκ βέοντος σιέλου. Ἀληθῶς, εἰς τὰς κινήσεις τῆς ἀναπνοῆς συρίγματος γέλωτος ἢ παρειὰ ἐλαφρῶς κυματίζει ὡς ἰστίον, εἰς τὰς τῶν διαφορῶν ἐκφράσεων τοῦ συνοφρυώματος καὶ τῶν λοιπῶν συσπάσεων τὸ δεξιὸν μένει ἀδρανὲς κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸ ἕτερον ἡμιμόριον. εἶνε ἀληθές ὅτι παρίσταται ὁ ὄφθαλμὸς ἀνοικτός ἕνεκα τῆς ἀτελοῦς συγκλίσεως τοῦ βλεφάρου ὅπερ πίπτει ἐκ τοῦ ἰδίου του βάρους, κρύπτον τὸν βολβὸν καὶ τὴν κόρην.

Ὅλα ταῦτα, περιγράφοντα τὴν φυσιογνωμίαν τῆς προσωπικῆς παραλύσεως, συνηγοροῦσιν ὑπὲρ τοῦ γεγονότος, ὅτι μόνον τὸ πρόσωπον, οὐχὶ δὲ καὶ ἡ φυσιογνωμία παρέλυσεν.

Ἀληθῶς ἡ ἐκφρασις τῆς φυσιογνωμίας, ἀκτινοβολεῖται ὑπὲρ ποτε ἔντονος καὶ ζωηρὰ ἀπ' αὐτῶν τῶν παραλύτων μερῶν, καὶ διαλαλεῖ διὰ τῆς ἐκφράσεως αὐτῆς τῆς ἐλαφρᾶς ἐὰν ἡ παράλυσις προέρχεται ἐξ ἐξωτερικῶν αἰτίων ψύχους, παθήσεων τοῦ ὠτός, τῆς παρωτίδος, ἢ τῆς βαρείας ἐὰν ἐξ ἐσωτερικῶν συφιλιδικῶν, ἐγκεφαλικῶν, προμηκικῶν καὶ μνηγιγικῶν, τῶν ὁποίων ἡ ἐκφρασις περιεγράφῃ ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ.

Ἀποπνέεται ταύτέστιν ἐκ τοῦ παραλύτου προσώπου, τοῦ μὴ συσπώμενου, πάντοτε τὸ ἐσωτερικὸν αἶσθημα τῆς ὀργανικῆς αἰσθητικότητος, ἡ ἐσωτερικὴ ἐν ἐνὶ λόγῳ κατάστασις τοῦ ἠθικοῦ καὶ τῆς

διανοίας εις τὸ βλέμμα γραφόμενον καὶ εἰς τὴν ὅλην ἔκφρασιν τὴν ἐπιπολαίως παράλυτον χαρασσόμενον.

Τοῦτο ἄλλως τε ἀποδεικνύεται ἐὰν ἀναλογισθῇ τις ὅτι τὸ πρόσωπον τυγχάνον ὄργανον τῆς φυσιογνωμίας δὲν δύναται ἐπειδὴ παρέλυσεν ἐν τοῦ νεῦρον νὰ ἐκφράζῃ διὰ τοῦ αὐτοῦ παραλύτου προσώπου ὅλας τὰς ἐλαφρὰς ἢ βαθεῖας παθολογικὰς ἐπεξεργασίας.

Ἄλλως θὰ ἐκδηλωθῇ ἢ ἐκ ψύξεως παράλυσις τοῦ προσώπου καὶ ἄλλως ἢ ἐκ προμητικῆς π. γ. προελεύσεως.

Ἐπιχε νὰ ἴδωμεν ἄρρωστον, τῆς τὸ δεξιὸν πρόσωπον παρέλυσεν ἐκ ψύξεως. Ἡ φυσιογνωμία αὐτῆς ἐξέφραζεν ἀπορίαν τινα, καὶ ἐν ἤθως ἐλαφρῶς εὐθυμον διὰ τὸ ἀστείον τοῦ πράγματος, διότι ἐγέλα τόσον περιέργως....

Βεβαίως τοιαύτας φυσιογνωμίας δὲν θὰ ἔχετε ἐπὶ παραλύσεων τοῦ προσώπου ἐνεκὰ βλαβῶν ἐγκεφαλικῶν ἢ προμητικῶν !

Ἐπὶ τῆς φυσιογνωμίας τῶν παραλύτων τούτων προσώπων, θέλετε ἴδει τὴν βαθεῖαν σφραγίδα τῆς βαρείας παθήσεως ν' ἀναδίδῃ βραδέως τὴν ἔκφρασιν τῆς ὑποκειμενικῆς αἰσθήσεως τῆς νόσου, καὶ τῶν λοιπῶν ἐκδηλώσεων αὐτῆς.

Μερικοὶ σπασμοὶ τῆς φυσιογνωμίας.

Τριδύμον. Τονικὸν τούτου σπασμὸν προκαλοῦντα σπασμὸν τῶν μυῶν τῆς μασσήσεως καὶ τριγμὸν ὀδόντων, συντητήσαμεν ὡς φυσιογνωμικὴν ἔκφρασιν τῶν διαφορῶν παροξυσμῶν, τῆς ὑστερίας, τοῦ τετάνου, τῆς μηνιγγίτιδος, καὶ ἴδωμεν ἐκ τῆς ἐλαφρᾶς ἢ βαθεῖας αὐτοῦ ἐκφράσεως τὴν φύσιν τῆς προκαλούσης αὐτὸν αἰτίας.

Προσώπικος σπασμός.

Ὁ μιμικὸς σπασμὸς προκαλούμενος εἴτε ἐκ παθήσεων τοῦ προσώπικου νεύρου, εἴτε ἀντανακλαστικοῦ ἐξ ἄλλων παθήσεων γειτονικῶν ἢ κεντρικωτέρων, εἴτε ἐκ σφοδρῶν ἠθικῶν συγκινήσεων, εἴτε ἐκ τῆς παιδικῆς συνθηρίας τοῦ μιμείσθαι καὶ μορφαίειν, ὁ σπασμὸς λοι-

πόν οὗτος ἄλλοιοῖ διὰ τοῦ παροξυσμοῦ αὐτοῦ τὴν φυσιογνωμίαν κρατῶν ὅλους αὐτοὺς τοὺς μῦς ἐν συνεχεί συσπάσει, τοῦθ' ὅπερ προσδίδει ποικιλωτάτην καὶ ἀεικίνητον μορφήν εἰς τοὺς μορφασμοὺς τοῦ προσώπου.

Δὲν εἶνε, ἐννοεῖται, δύσκολον νὰ διαγνώσῃ τις, πῶς συμβαίνουν τ'ἀλλοιούμενα ἐκεῖνα συνεχῶς μικρὰ κύματα τῶν συσπωμένων μυῶν τῆς φυσιογνωμίας, τὴν ἀρχὴν καὶ προέλευσιν τοῦ ἐπιπολαίου τούτου φυσιογνωμικοῦ σπασμοῦ, ἐὰν οὗτος τ.ἔ. προέρχεται ἐκ παθήσεων ἐλαφρῶν ἐξωτερικῶν, νευραλγικῶν ἢ βαθυτέρων ἐσωτερικῶν τῶν κέντρων.

Τὸν **σπασμὸν τῶν βλεφάρων**, ὃν συνηντήσαμεν πολλακίς μέχρι τοῦδε, ὀφείλομεν νὰ μὴ παρέλθωμεν χωρὶς ν' ἀναφέρωμεν τούλάχιστον ὡς ἀποτελοῦντα μεμονωμένην καὶ μερικὴν μορφήν σπασμοῦ τῆς φυσιογνωμίας, καὶ προερχόμενον τόσον ἐξ αἰτιῶν τοπικῶν, ὀφθαλμικῶν, ὅσον καὶ κεντρικωτέρων.

ΤΡΟΦΙΚΑΙ ΝΕΥΡΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΓΓΕΙΟΚΙΝΗΤΙΚΑΙ

Τὰ νεῦρα διευθύνοντα τὴν θρέψιν καὶ τὴν ἀγγειοκίνησιν, ἀλλοιοῦσι καὶ διαταράσσουσι ταύτην, ὅταν διαταραχῇ τις ἀλλοιώσις αὐτὰ· ὥστε ἐν περιπτώσει τοπικῶν νευρικῶν διαταραχῶν τοῦ προσώπου θέλομεν ἶδει παχύνσεις τοῦ δέρματος καὶ στιλβιδόνας αὐτοῦ· πτώσεις τριγῶν, ἀτροφίαν καὶ ἄλλας διαταραχὰς τῆς θρέψεως καὶ χρώσεως, ἃς θέλομεν ἶδει ἐν ταῖς λεπτομερείαις. Π. χ. εἰς τὴν

Παχυδερμικὴν τοῦ μυξοιδήματος φυσιογνωμίαν θέλομεν ἶδει πρόσωπον οἰδηματώδες, μὲ δέριμα πχγῶν ἰδιαιτέρον, μὲ ρίνα, χεῖλη, βλέφαρα, καὶ παρειὰς παχείας, εἰς δὲ τὸ μέτωπον ὡς καὶ εἰς τὰ ὦτα παχείας πτυγῆς, (Gall, Ord, Charcot, Bourneville). Τὸ δέριμα εἶνε ξηρόν, αἱ τρίχες ἀραιαὶ ἔνεκα τῆς πτώσεως αὐτῶν ἀφ' ὅλης δὲ ταύτης τῆς φυσιογνωμίας ἀναδίδεται ἡ ἐκφρασις τῆς φυσικῆς καὶ θρεπτικῆς καχεξίας, ἐκφρασις ἀποπνεύουσα συγχρόνως καὶ τὴν ἀνοιαν, τὴν ἰδιωτείαν, τὴν ἠλιθιότητα, καὶ τὴν διανοητικὴν ἐν γένει ἐξασθένησιν τοῦ πάσχοντος.

Φυσιογνωμία ἡμικρανίας. Ἐν τῇ δεινῇ ταύτῃ ἐνο-

γλήσει. τῇ σχετιζομένῃ πρὸς τὰς νευροπθειάς, τὴν κληρονομικότητα. τοὺς διανοητικούς καὶ ἠθικούς καμάνους, τὰς καταχρήσεις καὶ τὰς διαταραχὰς τῆς πέψεως πρὸς τὰς συνθήκας τοῦτέστιν ἐκείνας, ἃς προκαλοῦμεν ἡμεῖς ἐν ἡμῖν ἐκουσίως διὰ τῆς σημερινῆς ζωῆς καὶ συνεπῶς, ἐν τῇ τόσῃ συγγνῇ, ταύτῃ ἐνοχλήσει ἢ φυσιογνωμία εἶνε ἐκφρασιτικώτατη.

Κατὰ τὸ ἡμισυ ἐρυθρὸν πρόσωπον, ὀφθαλμοὶ μὲ κόρην στενὴν, γραμμαὶ χαρσσομένα: ὑπὸ τῆς ἐκφράσεως τοῦ βαθέως πόνου ὅστις συνθλίβει τὸ ἡμισυ τῆς κεφαλῆς, ὅλη αὕτη ἢ κατάστασις ἄλλοιοῖ τὴν φυσιογνωμίαν δηλοῦσα τὴν εἰσβολὴν τῆς ἡμικρανίας.

Πρὸ τῆς εἰσβολῆς ἢ φυσιογνωμία διὰ τῆς ἀλλαγῆς τοῦ ἤθους αὐτῆς δύναται νὰ δηλώσῃ γενικὴν δυσφορίαν, ἀνησυχίαν, ζάλην καὶ τὰ παρόμοια.

Κατὰ τὴν εἰσβολὴν τὸ ἤθος γαίνεται εὐερέθιστον, κλαθμηρὸν, τὸ ἐλάχιστον καὶ ἀνεπαίσθητον αἷτιον τὴν συσπᾶ βαθέως, ἔχει ἐν μιᾷ λέξει τὴν σφραγίδα τῆς ἐκφραζομένης γενικῆς τοῦ ὀργανισμοῦ ἀναστατώσεως ἕνεκα τῆς ὑδυνηροτάτης ἀλγηδόνος τοῦ ἡμίσεως τοῦ κρανίου.

Ἡ φύσιον. ἐν τῇ νόσῳ τοῦ Graves - Basedow, τῇ ἐξωφθαλμικῇ δηλ. βρογχοκλήλῃ. — Ἐν βλέμμα ἐπὶ τῆς φυσιογνωμίας ταύτης ἀμέσως τὴν νόσον διαγιγνώσκει. — Ἐκ τῆς ἰδιαζούσης ἀλλοιώσεως τῶν χαρακτηριστικῶν τοῦ προσώπου λέγει ὁ Strümpell, τῆς εἰς τὴν γενικὴν ἀπίσχανσιν καὶ τὸν ἐξωφθαλμον ὀφειλομένης, δύναται τις ἐνίοτε ἐκ πρώτης ὄψεως τὴν νόσον ν' ἀναγνωρίσῃ.

Καὶ ἀληθῶς. Οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ πάσχοντος ἐκ τῆς νόσου ταύτης, ἐξερχόμενοι: τῶν κογχῶν προσβάλλουσιν ἀλλοκότως καὶ προσηλοῦνται, ἐκτοξεύοντες περιέργον βλέμμα καὶ ὅταν στρέφονται πρὸς τὰ ἄνω καὶ κάτω, δὲν συνοδεύονται ὑπὸ τῶν σχετικῶν κινήσεων τῶν ἄνω βλεφάρων, (Gräfe), τοῦθ' ὅπερ ἐν φυσιολογικῇ καταστάσει συμβαίνει.

Ἡ ὅλη φυσιογνωμία, ἀναιμικὴ καὶ ἰσχνή, ἐκ τῆς γενικῆς ἀναιμίας καὶ ἐκπτώσεως τῆς θρέψεως, τρέμουσα κάποτε (Marie) κατὰ μετάδοσιν ἐκ τοῦ γενικοῦ τρόμου, ἐκδηλοῖ τὴν αἴσθησιν τοῦ πόνου, ἕνεκα τῆς κεφαλαλγίας, τῶν ἰλίγγων, ἐν ἀόριστον ἤθος, εὐερέθιστον καὶ ἀνήσυχον, ἕνεκα ἴσως τῶν ἀϋπνιῶν τῆς δυσπνοίας καὶ στενοχωρίας καὶ τῆς νευρικῆς ὑπερδιεγερσιμότητος αἷτινες βασανίζουσι τοὺς

ἄρρώστους καθὼς καὶ ὑστερικάί τινες παθήσεις καὶ ἐν γένει διάφοροι ψυχώσεις καὶ νευρώσεις προσθέτουσι τὸ ἦθος τῆς ἐκφράσεως αὐτῶν εἰς τὴν φυσιογνωμίαν τῶν πασχόντων ἐκ τῆς νόσου τοῦ Basedow.

Ἐναφέρομεν σπανίαν περίεργον τροφονεύρωσιν τὴν προτιῶσαν προσωπικὴν ἡμιατροφίαν, καθ' ἣν δέρμα, λιπώδεις καὶ μυώδεις καὶ ὀστεώδεις ἴστοι τοῦ ἡμίσεως προσώπου, ἀλίσκονται ὑπὸ τῆς ἀτροφίας μετ' ἀλλοιώσεων τῶν τριχῶν κλπ.

Παρατηρήθη (Strümpell) καὶ τὸ ἀντίθετον, προτιῶσα ὑμιοπερτροφία.

Ἄλλὰ ταῦτα εἰσι λεπτολόγοι λεπτομέρειαι.

Τὸ οὐσιώδες εἰς ὅλας ταύτας τὰς περιγραφὰς τῶν φυσιογνωμιῶν τῶν νευρικῶν παθήσεων, εἶναι ὅτι ἀμέσως καὶ αὐτουσίως ἀλλοιοῦται ἡ οὐσία, ἡ δόνησις τῆς φυσιογνωμικῆς ἐκφράσεως, ἕνεκα τῆς ἀμέσου ἀλλοιώσεως τοῦ νευρικοῦ συστήματος.

Εἴτε ἡ πάθησις ἐνεδράζει ἐν τῷ κυρίῳ κέντρῳ — Sensorium Commune — εἴτε ἐν τῷ ἐκτελεστικῷ — Προμήκης — εἴτε, τῷ δευτερεύοντι — τῷ κατωτέρῳ ἄκρῳ τῆς προσθίας κεντρικῆς ἕλικος τοῦ ἐγκεφάλου, κέντρῳ κινήτικῳ τῶν μυῶν τοῦ προσώπου — εἴτε εἰς τὰ λοιπὰ μέρη τὰ συναφῆ καὶ συνδεδεμένα τοῦ νευρικοῦ συστήματος, ὁ ἀντίκτυπος ἐν τῇ φυσιογνωμικῇ ἐκδηλώσει εἶνε ἀμεσος, εἶνε συνέχεια, ἐπινέμησις τῆς παθήσεως τῶν κέντρων εἰς τὸ ἄκρον εἶνε ὡς τὸ φυσικὸν πείραμα. καθὼς ἐὰν εἰς σειρὰν κρεμαμένων καὶ ἐφαπτομένων ἀλλήλαις σφαιρῶν, πλήξωμεν τὴν πρώτην. ἡ πλήξις μεταδιδόμενη διὰ τῶν ἐν τῷ μέσῳ σφαιρῶν ἀναλλοίωτος, ἄνευ οὐδεμιᾶς αὐτῶν κινήσεως, ἐκδηλοῦται ἐν τῇ ἀκροτελευταίᾳ σφαίρᾳ, ἥτις ἀναπηδᾷ ἀποτόμως καὶ ἀνατινάσσεται.

Οὕτω καὶ ἡ φυσιογνωμία εἶνε ἡ ἀκροτελευταία σφαίρα, ἡ συνεχομένη μὲ τὸ κέντρον διὰ τῶν νεύρων, ἡ δεχομένη τὴν δόνησιν τῶν ἐσωτερικῶν καταστάσεων καὶ ἐκδηλοῦσα ταύτην διὰ τῆς ζωηρᾶς φυσιογνωμικῆς ἐκφράσεως.

Εἰς τὰς παθήσεις λοιπὸν τοῦ νευρικοῦ συστήματος, ἡ πλήξις, ἡ δόνησις, ἡ πάθησις δηλονότι, εἶνε ἀμεσος καὶ ἀμέσως συνεχίζεται καὶ ἐκδηλοῦται καὶ ἀναπηδᾷ καὶ ἀκτινοβολεῖ ἐν τῇ φυσιογνωμίᾳ, ἐνῶς εἰς τὰς λοιπὰς παθήσεις, ὧν τὴν φυσιογνωμίαν θελομεν περιγράψαι ἀμέσως, αἱ δόνησεις μεταδιδόμεναι ἐμέσως εἰς τὸ νευρικὸν σύστημα

ἐκδηλοῦται διὰ τῆς ἐμμέσου ταύτης ὁδοῦ ἐν τῇ φυσιογνωμίᾳ ὡσαύτως πιστῶς καὶ ἀληθῶς ὅσον καὶ ἐν τῇ ἀμέσῳ ἐκφράσει.

Πρὸ ὁμῶς τῆς περιγραφῆς ταύτης κρίνω οὐσιώδεις νὰ προσθέσω, ὅτι ὅλη ἡ δόνησις τῆς ἐσωτερικῆς κατάστασεως δὲν ἀκτινοβολεῖται ἀπὸ μόνης τῆς φυσιογνωμίας. Πολλοῦ γε καὶ δεῖ. Ὑπὸ τοιαύτην ἐποψίν ἡ φυσιογνωμία δὲν ἀποτελεῖ εἰμῆ ἐν μέρος τοῦ ὅλου ὀργανισμοῦ, ἀφ' οὗ ἐκπέμπεται ἡ δόνησις τῆς ἐσω ζωῆς, μέρος ὁμοίον μὲ τὰ λοιπὰ συνάδελφα μέρη.

Τὴν δόνησιν ταύτην αἰσθάνεται καὶ νοεῖ ὁ πλησίον ἀορίστως, διότι εἶνέ τι τόσον ἐλαφρόν, ὥστε χάνεται ἐν τῇ ἀτμοσφίρᾳ, ὅπου αἰωροῦνται τόσα ρεύματα.

Ὅταν ὁμῶς προσβλέπη τις συγχρόνως καὶ τὴν φυσιογνωμίαν, τὴν συμμορφουμένην μὲ τὰ πάθη, μὲ τὰς σκέψεις, μὲ τὰ αἰσθήματα, μὲ τὴν φυσικὴν ἐν γένει κατάστασιν τοῦ ἀτόμου, τότε αἱ ἐν ἡμῖν διάφοροι εἰκόνες τῆς φυσιογνωμίας, ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τῆς ἐκφράσεως τῆς ὁποίας ἐξέρχεται ἡ δόνησις τῆς ἐσωτερικῆς ζωῆς, διευκολύνουν τὴν αἰσθησίν, τὴν νόησιν καὶ τὴν κατάληψιν τῆς φύσεως καὶ τῆς μορφῆς τῶν δονήσεων τούτων.

Τουτέστιν, ὅταν βλέπομεν φυσιογνωμίαν ἐκφράζουσαν ὀργὴν, ὀδύνην, καχεξίαν ἀπὸ τῶν σχετικῶν συσπάσεων τοῦ προσώπου καὶ τῶν χρωμάτων αὐτοῦ, αἰσθιζόμεθα εὐκολώτερον τὸ αἶσθημα, ὑφ' οὗ κατέχεται τὸ ἄτομόν, ἢ ἐπισκοποῦντες τὸ λοιπὸν σῶμα, τὸ ὡσαύτως συσπώμενον, συγκινούμενον καὶ συμμορφούμενον μὲ τὴν ἐσωτερικὴν ιδέαν ἢ συναίσθημα.

Παρὰ τὴν κλίνην ὁμῶς τοῦ ἀσθενοῦς, περισσότερον ὁμῶς ἐν τῷ ἔξω βίῳ τῆς υγείας, δὲν δύναται τις λεπτομερῶς νὰ ἴδῃ τὸ σῶμα τοῦ ἀτόμου τόσον εὐκόλως, ὅσον βλέπει τὸ προσωποῦν αὐτοῦ· εἶνε ὁμῶς τοῦτο τόσον ἐπαρκές ἐν τῇ ἐκφράσει τῆς ἐσωτερικῆς ζωῆς, ὥστε καθιστᾷ τελείως περιττὴν πᾶσαν ἄλλην ἐξέτασιν. Τοῦτο ἐβεβχιώθη σχεδὸν ἐν τῇ περιγραφῇ τῶν φυσιογνωμιῶν τῶν νευρικῶν παθήσεων, αἰτινες ἐκδηλοῦνται ἀμεσῶς, ἤδη θέλει ἀποδειχθῆ καὶ ἐν ταῖς φυσιογνωμίαις τῶν νόσων τῶν λοιπῶν συστημάτων, αἰτινες ἐκδηλοῦνται ἐμμέσως, καὶ εἰς ταύτας μεταβχίνομεν ἀμέσως ἀρχόμενοι ἀπὸ τοῦ ἀναπνευστικῆς συστήματος.

ΚΕΦ. ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Η ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑ ΕΙΣ ΤΑ ΛΟΙΠΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ

Α'. ΑΝΑΠΝΕΥΣΤΙΚΟΝ ΣΥΣΤΗΜΑ

Ἡ φυσιογνωμία τῆς πλευρίτιδος ἢ Πελιδνὴ φυσιογνωμία — Αναφέρω ταύτην πρώτην, διότι πρώτη αὕτη μοι ἐνέπνευσε τὴν ἰδέαν τῆς Παθολογικῆς Φυσιογνωμικῆς, πρώτη αὕτη μοι ἀπεκάλυψε δηλ. τὴν ἀλήθειαν, ὅτι ἐκάστη νόσος ἔχει καὶ ἰδίαν φυσιογνωμίαν, ἐν ἣ ἀποτυποῖ τὴν σφραγίδα τῆς φύσεως καὶ τῆς μορφῆς αὐτῆς, δι' ἐνὸς σταθεροῦ σημείου.

Καὶ τὸ σημεῖον τοῦτο, ὅπερ συνήντων κατ' ἀρχὰς σταθερῶς εἰς ὅλας τὰς φυσιογνωμίας τῶν πλευριτίδων εἶνε ἡ πελιδνότης, ἡ χαρακτηριστικὴ καὶ μοναδικὴ τῆς νόσου ταύτης, ἢ ἐὰν παρατηρήσῃ τις προσεκτικῶς εἰς τινὰ πλευριτικὸν καὶ τὴν συναντήσῃ εἰς τινὰ ἄλλην φυσιογνωμίαν, ὡς διαγνώσῃ μετὰ ἄρρους πλευρίτιδα, καὶ ὡς εἶνε βέβαιος, ὅτι οὐδέποτε σχεδὸν θὰ σφάλῃ, ἐνῶ ἀφ' ἐτέρου θὰ ὑψοῦται ἐν τῇ ἐμπιστοσύνῃ τῶν ἀρρώστων, τῷ θαυμασμῷ τῶν οικείων καὶ τῇ ἐκτιμῇ τῶν συναδέλφων του.

Ἐὰν δηλονότι ὁ ἰατρὸς παρατηρήσῃ ἄρρωστον ἐκδηλοῦντα ἐν πελιδνῇ, ἐν χαρακτηριστικῶς πελιδνῇ φυσιογνωμίᾳ κόπωσιν, αἴσθημα πόνου, τοῦ πλευριτικοῦ τῶν ἀλγους, αἴσθησιν ὑποκειμενικῆν μιᾶς παθήσεως βαθείας, ἐὰν ἴδῃ φυσιογνωμίαν πελιδνὴν ἐκδηλοῦσαν τὴν γενικὴν κακουχίαν καὶ τὴν καθολικὴν ἐξασθένησιν, ἀλλοιουμένην ὑπὸ τῶν ἀγώνων τῆς δυσπνοίας, τῆς βηχός, ὅποτε δύναται νὰ κυανωθῇ, καὶ ὑπὸ τῆς ἐλαφρᾶς πυρετώδους ἐκφράσεως τῆς ἀνυψουμένης θερμοκρασίας, ὡς σκεφθῇ περὶ πλευρίτιδος, καὶ θέλει ἴδει μετ' ὀλίγον, ὅτι ἡ ἐπίκρουσις καὶ ἡ ἀκρόασις καὶ ἡ λοιπὴ ἐξέτασις θέλει βεβαιώσῃ τὴν πρώτην του ἀκέψιν.

Ἡ φυσιογνωμία τῆς πλευρίτιδος εἶνε τόσον χαρακτηριστικὴ,

ὥστε δυνατὰ κάλλιστα ἐν τῇ εἰδικῇ Παθολογίᾳ, κλυομένη ἢ πε-
-λιδῆ φυσιογνωμία νὰ νοῆ ἀλκυνθᾶτως τὸ πρόσωπον ἐκεῖνο, ὅφ' ὃ
-παρίσταται ὁ πλευριτικός.

Ἦδη μεταβαίνομεν εἰς ἄλλην φυσιογνωμίαν σπουδαιότεραν.

Η ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑ ΤΗΣ ΦΘΙΣΕΩΣ

Ὁ Ἴπποκράτης¹ πρῶτος παρατήρησε τὴν λεπτοφυᾶ διασκευὴν
-τοῦ φθισικοῦ καὶ τὴν ἰδιαιτέραν αὐτοῦ φυσιογνωμίαν, ὡς καὶ ὁ
-Ἀρεταῖος.

Νεώτεραι ἔρευναι καὶ προσεκτικώτεραι παρατηρήσεις διεσάφη-
-σαν αὐτὴν εὐκρινέστερον.

Ὁ πρόδιατεθειμένος εἰς τὴν φυματίωσιν ἔχει σημεῖα βέβαια
-σχεδόν, καὶ ἀσφαλῶς ἐμπνέοντα τὴν ὑπόνοιαν περὶ φυματιώδους δια-
-θέσεως, ἐφ' ὧν πολλοὶ ἐμελέτησαν (Landouzy, Hanot), πρὸς τὰ
-ὅποια ὁμως τινὲς (Καλλικούνης) μένουσιν ἐπιφυλακτικοὶ ὀλίγον.

Οὐχ ἦπτον ἡ ἀλήθεια φαίνεται: μᾶλλον ὑπάρχουσα ἐν τῷ γεγο-
-νότι, καθ' ὃ φυματικὴ προδιάθεσις, ἀντηχοῦσα ἰδιαιτέρως ἐπὶ τῆς
-ὄλης θρέψεως, ἀντικτυπᾷ καὶ ἐν τῇ ὅλῃ διασκευῇ καὶ ἐν τῇ διαπλά-
-σει τῆς φυσιογνωμίας, τῆς ἐκδηλούσης τὴν ἐσωτερικὴν κατάστασιν.

Οἱ προδιατεθειμένοι ἐν γένει ἔχουσιν, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον—διότι
-δυνατὸν νὰ στεροῦνται: τῶν σημείων τούτων καὶ νὰ προσβληθῶσι ὑπὸ
-τῆς φυματιώσεως καὶ νὰ εἶνε προδιατεθειμένοι—φυσιογνωμίαν ὠραίαν
-συμπαθῆ, μὲ δέρμα λεπτὸν, λευκόν, διαφανές, λεῖον καὶ πρειαῶς ἐρυ-
-θράς, μὲ ὀφθαλμοὺς ὠραίους, μὲ βλέμμα γλυκὺ, ὄνειροπόλον, συμ-
-παθές, μὲ βλεφαρίδας μακράς, μεγάλας, μεδιῶντες δὲ ἀποκαλύπτου-
-σιν ὀδόντας λευκοὺς ὠραιστᾶτους, μὲ χρῶμα τριχῶν πολλακίς ἐρυθρὸν
(roux vénitien, Landouzy) μὲ στίγματα πολλακίς ἐκφυλισμοῦ
(Grasset), ἅτινα περιεγράψαμεν ἐν τῇ οἰκείᾳ φυσιογνωμίᾳ.

¹ Ὁ Ἴπποκράτης ὡσαύτως πρῶτος περιέγραψε τὴν φυσιογνωμίαν τοῦ
-θανάτου (Ἴπποκρατικὸν πρόσωπον, facies), ἧτις εἶνε συνδεθεμένη ἐν τῇ
-Ἰατρικῇ καὶ μετὰ τοῦ ὀνόματός του.

Τὸ γλυκὸ καὶ ὄνειροπόλον ἦθος τῆς φυσιολογικῆς ἐκφράσεως καὶ τοῦ βλέμματος, εἶνε ἢ μορφή ὑπὸ τὴν ὁποίαν ἐξέρχεται ἡ δόνησις τῆς ἐσωτερικῆς ἠθικῆς καὶ φυσικῆς ζωῆς.

Εἶνε ἡ ἐλαφρὰ θλίψις τοῦ προδιατεθειμένου, τοῦ αἰσθανομένου ἐν ἑαυτῷ τὴν ἀδυναμίαν καὶ τὴν ἀρρωστίαν, ὅπως ἀντιδράσῃ κατὰ τῆς ἐξωτερικῆς ζωῆς, ἥτις ἔχουσα τόσας ἀπολαύσεις ἀπαιτεῖ τόσους ἀγῶνας ἀνωτέρους τῶν δυνάμεών του, εἶνε ἡ ἀσθενὴς ὄνειροπόλησις αὐτοῦ ἔμπροσθεν τῆς ζωῆς ταύτης, προκαλουμένη ἔνεκα τῆς γενικῆς κληρονομικῆς ἀδυναμίας, δι' ἧς τὰ νεῦρα ἐμποτιζόμενα ὑπὸ τῆς ἀτονίας μένουσιν ἀδιέγερτα καὶ ἀσθενῆ πρὸς τὴν ἀντίδρασιν τῆς ζωῆς καὶ στρέφουσι τὴν μελαγχολικὴν αὐτῶν ἐνασχόλησιν πρὸς τὸν θάνατον, οἶον εἰ ἐλκόμενοι ὑπὸ τούτου.

Ἡ δόνησις τοῦ αἰσθήματος τούτου, βραδέως, ἀσθενῶς καὶ συμπαθῶς ἀποπνέεται ἀπὸ τὴν γλυκεῖαν ἐκφρασιν τῆς συμπαθοῦς καὶ ὠραίας φυσιολογίας τοῦ προδιατεθειμένου, γενομένη θέμα τῶν ποιητικῶν στίχων, τῶν ποιητικῶν ὀνείρων καὶ συμβόλων ὑπάρξεων τινῶν εὐγενῶν, κατὰ τύχην πλανωμένων ἐπὶ τῆς γῆς ταύτης, καὶ ἐλκομένων ὑπὸ τοῦ θανάτου, πρὸς τὸν οὐρανόν, νοσταλγοῦσαι πρὸς τὴν πρώτην αὐτῶν πατρίδα.

Ὅλος ὁ ποιητικὸς οὗτος ὑστερισμὸς δὲν ἔχει ὡς βάσιν εἰμὴ τὸ ἐπιστημονικὸν γεγονός καθ' ὃ, ἀσθενὴς ἐκ κληρονομικότητος ὀργανισμὸς, μὴ δυνάμενος ν' ἀντιδράσῃ πρὸς τὴν ζωὴν, ὄνειροπολεῖ ἠρέμῃ πρὸ αὐτῆς, ἀσθενῶς ἀντιμετωπίζων αὐτήν, διὰ μιᾶς φυσιολογίας, ἥτις ἔνεκα τῆς ἀδυνατοῦ καὶ λεπτῆς διασκευῆς διεπλάσθη λεπτοφυῶς καὶ ἐκφράζει τὸ λεπτοφυῆς τῆς ἐσωτερικῆς κατασκευῆς διὰ φυσιολογικῆς ἐκφράσεως λεπτῆς, τρυφερᾶς, συμπαθοῦς καὶ ὠραίας.

Οὕτω δύναται, καθ' ἡμᾶς, νὰ ἐξηγηθῇ τὸ φαινόμενον τούτο.

Εἰς τοιούτον ἄτομον προδιατεθειμένον ἢ μὴ, δρῶσαι αἱ σχετικαὶ αἰτίαι τῆς σημερινῆς αὐτοκτονίας τῶν ὑγρῶν καὶ ἀνῆλίων κατοικιῶν τῶν διανοητικῶν καὶ φυσικῶν ὑπερκοπῶσεων διὰ τὴν ἀγῶνα τῆς ζωῆς, τῶν ἠθικῶν θλίψεων τῶν συνεχῶν καὶ τῶν διαφόρων ἐξαντλήσεων, ἀναπτύσσουσι τὴν φυματίωσιν διὰ τοῦ μικροβίου, ἥτις προβαίνει ἢ βραδέως, εἴτε ἐν καλπασμῷ, εἴτε καὶ διαιωνίζεται, συνήθως ὁμως βαίνει χωροῦσα ἀσφαλῶς καὶ ἐπιφέρουσα τροποποιήσεις

καὶ ἀλλοιώσεις, ὧν τὰ διάφορα στάδια ἔχουσι καὶ ἰδίας φυσιογνωμίας, ἃς περιγράφουμὲν ἀμέσως.

Ἡ προφυματικὴ φυσιογνωμία εἶνε πρῶτον, ἢ σπουδαιοτάτη πασῶν καὶ ἡ πολυτιμοτάτη, ὑπὲρ πᾶν ἄλλο προφυματικὸν σημεῖον ὀμιλοῦσα περὶ τῆς ἀρχομένης ἐξεργασίας, τῆς ὁποίας τὸ πολυτιμότερον ἐγκαίρου διαγνώσεως κατέστησεν τόσον γνωστὸν ἐσχάτως ὅ παρ' ἡμῖν συγγραφεὺς Καλλικούνης ἐν τῇ διατριβῇ αὐτοῦ περὶ «Φυματιώσεως».

Εἶνε δὲ ἡ φυσιογνωμία αὕτη συνέχεια τῆς πρὸ μικροῦ περιγραφείσης ἢ καὶ ὅλως ἰδία, εἶνε ὠχρὰ, χλωρωτικὴ, ἀλλὰ συγχρόνως ἐκδηλοῦσα τὴν ἀπίστανσιν καὶ γενικὴν τῆς θρέψεως καὶ τῆς ζωῆς καταβολὴν καὶ ἔκπτωσιν, ἀλλοιουμένη δὲ τὴν μορφήν ὑπὸ τοῦ πυρετοῦ καὶ τὴν ἔκφρασιν ὑπὸ τῆς ἐλαφρᾶς δυσπνοίας, ἀποπνέει ἀφ' ὅλων τούτων ἡθὸς τι: εὐερέθιστον μελαγχολίας, ἢ ἡθὸς τι ἀπαθείας ἀνεξήγητον, ὅπερ κατὰ τὸν Daremberg ὀφείλει νὰ δίδῃ, ἐκάστοτε ὑπονοίας φυματιώσεως.

Τὴν φυσιογνωμίαν ταύτην, ἐν ἣ ἂν περιπτώσει μὴ ἐγκαίρως προσελκυσθῇ ἢ προσοχῇ τοῦ παρατηρούντος ἰατροῦ, συνεχίζει καὶ διαδέχεται ἡ φυσιογνωμία τῆς φθίσεως, ἢ τόσον ζωηρὰ καὶ θλιβερὰ ἢ ἐκδηλοῦσα δι' ἐνὸς προσώπου ἰσχνοῦ, λευκοῦ, καθίδρου, πυρέσσοντος, ἀλλοιουμένου ὑπὸ τῶν συσπλάσεων τῆς πόνου, τῆς βηχὸς καὶ τῆς δυσπνοίας, τὸ ἔντρομον αἰσθημα τῆς ὑποκειμενικῆς αἰσθήσεως τοῦ κινδύνου, ἀλλὰ συγχρόνως ἐκπέμπουσα καὶ ἀκτίνά τινα ἐκφραστικὴν αἰώνιας ἐλπίδος προερχομένην ἐκ τῆς ἐσωτερικῆς ἐλπίδος, συνοδεύουσαν καὶ φωτίζουσαν πάντοτε τὴν φθισικὴν φυσιογνωμίαν καὶ μὴ ἐκλείπουσαν καὶ σβυνομένην, εἰμὴ μετὰ τῆς ἐκλείψεως καὶ ἐκπνεύσεως τῆς ζωῆς.

Ἡ δευτέρα αὕτη φυσιογνωμία μόνον ἀπέραντον δύναται φόβον νὰ ἐμπνεύσῃ, ἢ πρώτη ὅμως, ἢ προφυματικὴ ὀφείλει νὰ διεγείρῃ τὴν πυρετώδη ἐνέργειαν τοῦ ἰατροῦ, διότι ὑπὲρ πᾶν ἄλλο σημεῖον, σημαίνει τὸν κώδωνα τοῦ κινδύνου καὶ ἀντηχεῖ τὸν κρότον τοῦ κληπασμοῦ τῆς ἐπερχομένης νόσου.

Καὶ ἐνταῦθα ἡ φυσιογνωμία προσφέρουσα τὰς πολυτίμους αὐτῆς ὑπηρεσίας, τυγχάνει διὰ τῆς ἐκφράσεως αὐτῆς διερμηνεὺς τῶν φωνῶν τῆς φύσεως, τῆς φιλοστόργου ταύτης μητρὸς, ἥτις πολλάκις, καὶ

ὅταν οἱ ἄνθρωποι δὲν προσέχουν εἰς τὰς προρρήσεις αὐτῆς, τὰς ἐκδηλουμένας καὶ ἐκφωνουμένας ἐν τῇ προφυματικῇ φυσιογνωμίᾳ, πάντοτε σπεύδει νὰ θεραπεύῃ καὶ ἐπουλῶναι τὴν νόσον.

Πρὶν περατώσωμεν τὸ ἄρθρον τοῦτο, ἀναγράφομεν καὶ τὰς μεγάλας φυματικὰς φυσιογνωμίας, αἵτινες ὑψοῦνται συμπαθεῖς ἐν τῷ θαυμασμῷ τοῦ κόσμου, δηλοῦσαι ὅτι πολλάκις ἡ συχνότατη καὶ λίαν διαδεδομένη (κυρίως παρ' ἡμῖν) αὕτη νόσος, δύναται νὰ διατηρήσῃ ἀβλαβῆ τὴν υἰεῖαν καὶ τὴν ὀρμὴν τῶν μεγάλων ἀνδρῶν πρὸς τὰ μεγάλα ἔργα.

Τοῦ Γ. Καραϊσκάκη ἡ φυσιογνωμία ἦτο φυματικὴ, τοῦ Göthe τοῦ ἔγδοηκονταετοῦς τούτου νεανίου ἦτον ὡσαύτως φυματικὴ, τοῦ συμπαθοῦς ποιητοῦ F. Corée ὡσαύτως καθὼς καὶ αὐτοῦ τοῦ γέροντος Grancher, τοῦ γράψαντος τόσα περὶ φυματιώσεως, τοῦ Brehmer καὶ πλείστων ἄλλων.

Ἡ **φυσιογνωμία** ἐν τῇ ἑξείᾳ καθολικῇ κεχρσειδῇ φυματιώσει, ἐν τῇ τυφικῇ ταύτης μορφῇ, εἶνε ὁμοίᾳ τῇ φυσιογνωμίᾳ τοῦ τύπου σχεδόν.

Ἐκδηλοῖ τὴν ὀλονὲν ἀυξάνουσαν καταβολὴν τῶν δυνάμεων, δι' ἐκφράσεως ἀτόνου, χαράσσεται ἀπὸ τὴν ἐκφρασιν τῆς κεφαλαλγίας καὶ ἀλλοιοῦται ἀπὸ τὴν διαθέρμανσιν τοῦ πυρετοῦ.

Τὸ πρόσωπον γίνεταί ὠχρόν, προσλαμβάνον ὠχρότητα ἰδίαν συγχρόνως δὲ καὶ ἐκφραστικῶς κυανωτικόν. Τὴν εἰκόνα ταύτην δύναται νὰ συμπληρώσῃ ἡ φυσιογνωμία τῆς ἐπιπλεκομένης φυματιώδους μηνιγγίτιδος, ἣν περιεγράψαμεν ἐν τοῖς πρόσθεν.

Ὅταν ἐπικρατοῦσι τὰ πνευμονικὰ φαινόμενα, τότε ἡ ὠχρὰ καὶ κυανωτικὴ φυσιογνωμία ἐκδηλοῦσα ἀγωνίαν καὶ καταβολὴν ἐσχάτην χαράσσεται ὑπὸ τῶν ἐκφραστικῶν χαρακτήρων τῆς δυσπνοίας, τοῦ πόνου τῆς πλευρᾶς, τῆς βηχός, ὑπὸ τῆς ἐκφράσεως τῆς βαρείας γενικῆς ἀδυναμίας καὶ τοῦ πυρετοῦ, ὅστις φθίνει καὶ τήκει τὸν ὄργανισμὸν, οὗ ἡ καταστρεφὴ ἐκδηλοῦται ἐν τῇ ἀγωνιώδει ἐκφράσει τῆς μορφῆς.

Ἐμφυσηματικὴ φυσιογνωμία — Εἶνε λίαν σαφὴς καὶ ἀρκούντως παθογνωμονικὴ ἡ φυσιογνωμία τοῦ ἐμφυσήματος τῆς ἀρθριτικῆς ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ταύτης ἐκδηλώσεως. Διότι εὐτραφῆς καὶ παχεῖα, οἶονεὶ ἐμφυσημένη, πολλάκις κυανωτικὴ, ἐνεκα λόγων καρ-

διακῶν, φέρει τὴν φυσιογνωμίαν τοῦ ἀρθριτισμοῦ, δυναμένη νὰ ἐκδηλώσῃ τὴν καχεξίαν τῶν συχνάκις ἐπιπλεκομένων παθήσεων, καὶ χαράσσει ἐπ' αὐτῆς σαφῶς τὴν ἀγωνίαν καὶ τὴν ἐνόγλησιν τῆς ἀναπνευστικῆς τοῦ ἀρρώστου δυσχερείας.

Ἡ φυσιογνωμία τῆς πνευμονίας. Εἶνε χονδρικῶς χαρκτηριστική. Μὲ πρόσωπον ἐν διεγέρσει, ἐναγώνιον, μὲ μῆλα παρειῶν ἐξέρυθρα, πυρέσσον, ἐκφράζον πόνον, τὴν πλευροδυνίαν, ἀλλοιούμενον ὑπὸ τῶν συσπάσεων καὶ τῶν ἀγώνων τῆς βηχὸς καὶ τῆς δυσπνοίας καὶ ὑπὸ τῶν ἐκφράσεων τῆς κεφαλαλγίας, τῆς ἀϋπνίας, μὲ χεῖλη καὶ πτερυγία τῆς ρινὸς κατελημμένα ὑπὸ ἔρπητος παθολογικοῦ, τῆς καλῆς ἐκβάσεως, ἐκδηλοῦν τὴν γενικὴν τῶν ὀργάνων διαταραχὴν, πολλάκις κιτρινωπὸν, ἔνεκα τοῦ ἰκτέρου, ἀπαισίου σημεῖου—παρίστατα: ἡ φυσιογνωμία ὡς ζῶσα περίληψις καὶ ὁμιλοῦσα περιγραφὴ τῆς καταστάσεως καὶ τῶν συμπτωμάτων τῆς πνευμονίας.

Ἐκαστον, σύμπτωμα, ἐκάστη ἐνόγλησις ἔχει ἀντιπρόσωπον ἐν τῇ φυσιογνωμίᾳ σχετικὴν τινα ἔκφρασιν, μίαν σύσπασιν, ἐν χρῶμα, παθολογικῶς ἐναρμόνιον μὲ τὴν ὅλην φυσιογνωμικὴν ἔκφρασιν καὶ ἀντήγησιν τῆς ἐσωτερικῆς κακοφώνου διαταραχῆς τῶν λειτουργιῶν τῆς ζωῆς.

Δὲν ἀπαιτεῖται μεγάλη φυσιογνωμικὴ δύναμις καὶ γνῶσις ἢ αἰσθημα (sentiment ἢ tact physionomonique) λεπτὸν καὶ τελειοποιημένον διὰ νὰ διακρίνη τις καὶ διαγνώσῃ τὴν πνευμονίαν ἐκ τῆς φυσιογνωμίας τῆς.

Αἱ λοιπαὶ πνευμονικαὶ παθήσεις, γάγγραινα, ἐμβολή, σκλήρωσις κλπ. ἔχουσαι γενικὸν ἀντίκτυπον ἐν τῇ καθολικῇ θρέψει τοῦ ὀργανισμοῦ καὶ τῇ λειτουργίᾳ, ἐκδηλοῦσι τ' ἀποτελέσματα αὐτῶν ἐπὶ τῆς ὠχρᾶς καὶ ἐξησθενημένης φυσιογνωμίας, ἣτις δύναται νὰ χρωματισθῇ κυανωτικῇ, ἔνεκα παθολογικῆς ἀντηγήσεως ἐπὶ τῆς καρδίας, τῆς τόσον συχνῆς καὶ ἀμέσου, ἔνεκα τῆς στενῆς ἀλληλεγγύτης τῶν δύο τούτων ὀργάνων.

Τὴν εἰκόνα συνεπῶς θὰ συμπληροῖ καὶ ἡ φυσιογνωμία τῶν καρδιακῶν διαταραχῶν.

Βρογχιτικαὶ φυσιογνωμίαι. Τῆς ὀξείας εἶνε ἀπλῆ, πυρέσσουσα, ἐκφράζουσα πόνον, γενικὴν ἐνόγλησιν, ἀλλοιούμενη συγ-

χρόνως ὑπὸ τῶν φυσιολογικῶν διαταραχῶν καὶ τῶν συσπάσεων τῆς βηχός.

Τῆς σπηκτικῆς ὁμως βρογχίτιδος ἡ φυσιολογία μολονότι δυνατόν νὰ διατηρηθῇ ἡ γενικὴ θλίψις καλῶς, ἔχει πρόσωπον οἰδαλέον, λευκόν, ὠχρόν, γενόμενόν πολλάκις κυανωτικόν, ἐκφράζον τὴν καθολικὴν κατάστασιν καὶ χαρακτηζόμενον ὑπὸ τῆς ἐκφράσεως τῶν ρευματοειδῶν πόνων, οἵτινες διαθέουσιν τοὺς μῦς καὶ τὰς ἀρθρώσεις.

Κοκκυτικὴ φυσιολογία. Εἶνε καὶ ἐν τῷ διαλείμματι τοῦ παροξυσμοῦ χαρακτηριστικὴ, ἔχουσα ὀφθαλμοὺς υπεραιμικούς, μὲ βλέφαρα ἐξοιδημένα καὶ ἐπιπεφυκότα στικτὸν ὑπὸ ἐκχυμώσεων, καὶ δέρμα διαθεόμενον ὑπὸ τῶν διευρυνομένων κυανῶν φλεβῶν. Τὰ φαινόμενα ταῦτα ἐπιτείνονται ἐν τῷ παροξυσμῷ τῆς βηχός καὶ ἐπιδεινοῦνται ἐκδηλώτατα.

Ἰδίως μνείας ὀφείλει νὰ τύχῃ ἡ φυσιολογία τοῦ πάσχοντος ἐν περιπτώσει πνευμοθώρακος.

Ἡ φθισικὴ (συνήθως) φυσιολογία αἰφνης γίνεται πελιδνοτέρα, ὠχροτάτη, ἐκφράζουσα καταβολὴν τῶν δυνάμεων ἐσχάτην, ἀπότομον καὶ χαράσσεται ὑπὸ τῆς ἀλλοιώσεως τοῦ αἰφνιδίως ἐκφραζομένου πόνου.

Β'. ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΚΟΝ ΣΥΣΤΗΜΑ

Καρδιακαὶ φυσιολογίαι.

Ἡ καρδία, κεντρικὸν ὄργανον τῆς κυκλοφορίας ὠθοῦσα τὸ αἷμα μέχρι τῶν ἄκρων, εἰς ἃ φυσικῶς ἡ κυκλοφορία εἶνε δυσχερεστέρα, χαράσσει ἐπὶ τῆς φυσιολογίας τὴν ἡχὴ τῶν παλμῶν της, τὸν ἀντίλαλον καὶ τὴν ἀντήχησιν αὐτῶν ὑπὸ μορφήν χρωμάτων καὶ ἐκφράσεων καὶ φυσιολογικῶν τινῶν κινήσεων.

Τῆς ὑγιοῦς καρδίας βλέπει τις τὴν ἀντήχησιν τῶν παλμῶν, εἰς τὸ εὐχρουν τῆς ὑγιοῦς φυσιολογίας, τῆς δὲ παχούσης τὴν ἀντήχησιν τῶν ἀλλοιώσεων τοῦ ρυθμοῦ τῶν πάλσεων, τῆς δυνάμεως καὶ τῆς ὑγείας αὐτῆς.

Ἐνταῦθα, ὡς εἰς οὐδὲν ἄλλο παρατηρεῖται σαφῆς ἡ σχέσις τῆς ρυθμιστικῆς καὶ τῶν ἐσωτερικῶν προκαλούντων αἰτιῶν, πρὸς τὴν πρὸ μικροῦ σημειωθείσαν παρομοίωσιν τῆς πληξείας τῶν ἐραπτομένων σφαιρῶν, ἐξ ὧν ἡ ἀκροτελευταία ἀναπτῆ ἀπὸ τῆς ἀρχικῆς πλήξεως τῆς πρώτης σφαίρας.

Πᾶσα δὲλ. καρδιακὴ ἀλλοίωσις ἀναπτῆ ἐν τῇ ἐκφράσει τῆς ρυθμιστικῆς ὑπὸ μορφῆν τοῦ σιδηματώδους προσώπου, τοῦ ὠχροῦ καὶ κυανωτικοῦ, τοῦ συσπυρμένου καὶ ἀλλοιομένου, ὑπὸ τῆς δυσπνοίας, ἥτις δύναται νὰ ρθῆσθαι, μέχρις ἀσθματος ἐκ τοῦ ἤθους ἐκείνου τοῦ ἀναδιδομένου ἐκ τοῦ προσώπου τούτου, καὶ ἐκφράζοντος τὴν ὑποκειμενικὴν αἰσθησιν τῶν παλμῶν, τοῦ προκαρδίου πόνου, τῆς ζάλης καὶ τῆς κεφαλαλγίας.

Τὸ σιδηματικὸν καὶ τὸ κυανωτικὸν, χρωματίζον ζωηρότερον τὸ ἔδαφος τῆς ρυθμιστικῆς, τὰ δὲ γένη καὶ τὰ πτερυγία τῆς ρινὸς ἔχουσιν ἰδιάζον χρῶμα, σιστολιθόχρονον. Ἐντόννον κυανωτικὸν χρῶμα δηλοῦν μεγαλειότεραν διατάραξιν τῆς ἀντισταθμίσεως καὶ τῆς καρδιακῆς ἀνεπαρκείας, δύναται ν' ἀραιωθῆ καὶ νὰ μὴ καταστῆ πολὺ καταρραγῆς, ἐνεκα δυναμένης νὰ ὑπάρχῃ ἀναμιξίς, ἢ νὰ τροποποιηθῆ, ὑπὸ τῆς ἰκτερικῆς χροιάς, ἣν ἔχει ἡ καρδιακὴ ρυθμιστικὴ, ἐνεκα προελεύσεων ἡπατικῶν, ἢ ἐνεκα ἀλλοιώσεως τῆς μελαγχρωστικῆς αὐτοῦ.

Ἄλλ' ἀπὸ τῶν ἐπιφανειῶν τούτων δύναται τις νὰ ἴδῃ, τὰ ἐν τῷ βάθει, ὅτι διότι ἡ ρυθμιστικὴ εἶναι τι διαφανὲς ἐπιτρέπουσα τὴν διόδον τοῦ ἐταστικοῦ βλέμματος τοῦ ἱατροῦ πρὸς τὰ βάθη, ἀλλὰ διότι αὐτὰ τὰ βάθη ὑψοῦ εἰς τὴν ἐπιφάνειαν, αὐτοῦ τοῦ βάθους εἶνε συνέχεια, ἐκφρασις καὶ ὁμιλοῦσα περίληψις τῆς καταστάσεως.

Ἐν αὐτῇ βλέπει τις τὰς ἀλλοιώσεις καὶ τὰς διαταράξεις τῆς ἀναπνοῆς καὶ τῆς θρέψεως, ἅς ἐπέφερον εἰς τὸν ὀργανισμόν ὅλον ἢ κυκλοφορικὴν, ἢ τῶν βλαβίδων, τοῦ μυοκαρδίου ἢ τῶν ἀγγείων ἀλλοιώσεις τόσον αἰσθητὰς καὶ καταρραγεῖς, ὥστε δὲν εἶνε δυνατόν ν' ἀπατηθῆ ὁ ἱατρὸς διαγινώσκων ἐκ τῆς ρυθμιστικῆς τὴν καρδιακὴν πάθεισιν.

Ἡ ρυθμιστικὴ αὐτὴ δὲ, εἶνε ζωνρὰ καὶ εἰδικωτάτη ἐν περιπτώσει ἐπιδεινώσεως γενικῆς τῶν φαινομένων καὶ παραστάσεως τῆς καρδιακῆς λεγομένης καρξίας (Andral).

Τότε εἰς τὴν ρυθμιστικὴν τοῦ ἐπὶ τῆς κλίνης ἀνακαθημένου

ἀρρώστου, τὴν ὠχρὰν καὶ ἔντρομον ἐκ τοῦ ἄσθματος καὶ τῆς δυσπνοίας, μὲ ὀφθαλμούς μεγάλους, ἐμφόβους, λάμποντας, μὲ χεῖλη κυανωτικά καὶ πελιδνά, ὡς καὶ τὰς παρειάς, ἐκφράζει ἀνήσυχον ἀγωνίαν, ἐναγωνίον ζήτησιν ἡσυχίας, ἀνέσεως ἐκ τῆς ἀσφυξίας, ἣτις τὸν πνίγει, ἐκφράζει τὴν ἐξ αὐτοῦ ἀπέλιδα ἀπόγνωσιν καὶ πάλην τοῦ ἀρρώστου, ἐκφράζει τὰς παρακρούσεις τῆς διανοίας καὶ τοῦ ἠθικοῦ, αἰτινες συνοδεύουσι τὸ τελευταῖον τοῦτο στάδιον τῶν καρδιακῶν παθήσεων, αἰτινες χαράσσουσιν ἐπὶ τῆς φυσιογνωμίας τὴν ἡχὼ καὶ τὸν θορυβῶδη χαρακτήρα τῆς μορφῆς των, ἐν τῇ φυσιογνωμικῇ ταύτῃ θυέλλῃ τῶν ἐναγωνίων ἐκφράσεων, αἰτινες μετ' ὀλίγον παύουσι ἀντικαθιστάμεναι ὑπὸ τῆς φυσιογνωμικῆς γαλήνης καὶ ἡρεμίας τῆς ἀκινήτου καὶ ἀπονεκρωμένης φυσιογνωμίας τοῦ θανάτου.

Ἐκτὸς ὁμως τῆς τοιαύτης ἐλεύσεως καὶ παραστάσεως τῆς φυσιογνωμίας τοῦ θανάτου εἶνε δυνατὴ καὶ ἄλλη, ἡ αἰφνηδία καὶ ἀπότομος, ἡ κεραυνοβόλως ἐνσκήπτουσα φυσιογνωμία τῆς συγκοπῆς.

Τὴν φυσιογνωμίαν ταύτην δύναται τις νὰ φαντασθῇ ἀναπολῶν τὴν ἀποπληκτικὴν φυσιογνωμίαν καὶ συνδυάζων αὐτὰς μετὰ τῶν ἰδίων χαρακτηρηστικῶν τῆς καρδιακῆς φυσιογνωμίας.

Εἰς λεπτομερεστέρας φυσιογνωμικὰς περιγραφὰς κρίνομεν περιττὸν νὰ εἰσέλθωμεν, ἀρκούμεθα μόνον νὰ ὑπενθυμίσωμεν, ὅτι αἱ τροφικαὶ τοῦ ὄλου ὀργανισμοῦ καὶ αἱ ἀναπνευστικαὶ διαταραχαὶ, αἱ προκαλούμεναι ὑπὸ τῶν καρδιακῶν χαράσσονται ἐν τῇ φυσιογνωμίᾳ, ὡς ἐν οὐδενὶ ἄλλῳ ὄργανῳ τῆς οἰκονομίας ἐκδηλώτατα καὶ σαφέστατα οὕτως, ὥστε ἐκ πρώτης ὄψεως νὰ διαγιγνώσκῃ τις ἀσφαλῶς τὴν καρδιακὴν πάθησιν.

Τὴν φοβεράν ταύτην τῆς φυσιογνωμίας καταστροφὴν ποία τὰ πρόκαλοῦντα αἰτία ;

Αἰωνίως τὰ ἴδια.

Κληρονομικότης, καταχρήσεις καὶ ἠθικαὶ συγκινήσεις.

Ἡ μυοκαρδίτις, ἡ λιπώδης καρδία, ἡ στηθάγχη, οἱ παλμοί, ἡ ταχυκαρδία, αἱ ὑπερτροφίαι ἐκ τῆς λεγομένης «καταπορήσεως τῆς καρδίας» (Stokes) προκαλοῦνται ὑπὸ ὑπερβολικῶν σωματικῶν κόπων, ὑπὸ καταχρήσεων, ἐρώτων, τροφῶν, ζύθου, (καρδία ἐκ ζύθου Μονάχου) οἰνοπνευμάτων, καπνοῦ, καφέ, τείου, ἐξ ἠθικῶν καὶ νευ-

ρικῶν διεγέρσεων, ἐκ διαφόρων πόνων δρώντων ἐπὶ ἀτόμου κληρονομικῶς προδιατεθειμένου.

Τουτέστιν ἡ νεωτέρα ζωὴ καὶ ἡ κληρονομία ἐκ τῆς παλαιᾶς γενεᾶς προκαλεῖ καὶ ἀναπτύσσει τὰς καρδιακὰς παθήσεις. αἰτίνες ἄλλοιούσι τόσον φρικωδῶς τὴν φυσιγνωμίαν ὑπὸ τὴν βαθεῖαν ἔννοιαν τῆς ἐκφράσεως, καθότι αὕτη τυγχάνει ἐκφρασις καὶ δῆλωσις τῆς ἐσωτερικῆς καταστροφῆς ἐσωτερικῶν ἐρειπίων.

Πρὶν μεταβῶμεν εἰς τὰς φυσιγνωμίας τῶν παθήσεων τῶν ἐπιλοίπων συστημάτων, δεόν νὰ χαραχθῶσιν ὀλίγαι γραμμαῖ, διὰ τὴν φυσιγνωμίαν τῆς περικαρδίτιδος καὶ τῆς ἀρτηριοσκληρώσεως:

Πρόσωπον ὠχρόν, κάτωχρον, λευκὸν συγχρόνως καὶ κυανωτικόν, ἐκφράζει τὴν ἀγωνίαν τῆς δυσπνοίας, τὴν ἀνησυχίαν, τὸν πόνον, ὃν αἰσθάνεται εἰς προκάρδιον ὁ ἄρρωστος, ὁ ἀσθμαίνων καὶ ἐξηντλημένος ἐκ τῆς περικαρδίτιδος

Τῆς δὲ σκληρύνσεως τῶν ἀρτηριῶν, ἐν αἷς ἔχομεν κατὰ τὸν Καζαλίς τὴν ἡλικίαν ἡμῶν, εἶνε ἡ φυσιγνωμία ἀρθριτικὴ, πολλάκις καρδιακὴ, γεροντικὴ συνήθως, ἔχουσα τὰ φαινόμενα καὶ τὰ σημεῖα τούτων, ἅτινα περιεγράφησαν ἢ θὰ περιγραφῶσι, τὸ μόνον δὲ ἴδιον ὅτι αἱ κατὰ τὴν κροταφικὴν καὶ μετωπιαίαν χώραν ἐπιπολαίως σφύζουσαι ἀρτηρίαι, ἐξογκοῦνται ὀλίγον, γίνονται ἐλικοειδεῖς καὶ ὀφιοειδεῖς τὴν φράν, καὶ εἶνε σκληραὶ εἰς τὸν θέτοντα τὸν δάκτυλόν του εἰς τὸν ἐλικοειδῆ τοῦτον τύπον τῶν ἀρτηριῶν.

Δ'. Η ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑ ΤΩΝ ΛΟΙΜΩΔΩΝ ΝΟΣΩΝ

Τυφικὴ φυσιγνωμία

Ἐκ τοῦ ἥθους καὶ τῆς φυσιγνωμικῆς ἐκφράσεως τοῦ πάσχοντος ἐδόθη εἰς τὴν νόσον τὸ ὄνομα τοῦ τύφου καὶ τοῦ τυφοειδοῦς πυρετοῦ.

Ὁ τύφος τοῦ ἥθους, ὁ τύφος τῆς ναρκωμένης φυσιγνωμικῆς ἐκφράσεως, ἔχει τι τελείως τὸ ἰδιαιτέρον ἀπὸ τὴν καρωτικὴν ἐκφρασιν πάσης ἄλλης παθήσεως ἢ δηλητηριάσεως τοῦ νευρικοῦ συστήματος, τοῦθ' ὅπερ πολιτιμώτατον διαγνωστικὸν σημεῖον πρόκειται τῷ φυ-

σιογνωμιστῆ ἰατρῶ ἐν τῇ διαφορικῇ διαγνώσει τῶν ὁμοίων παθήσεων, ἐλωδῶν, φθίσεως π. γ.

Ὁ τύπος οὗτος τῆς φυσιογνωμίας ἀποπνέεται ἀπὸ τοῦ πυρέσσοντος καὶ ὠχροῦ προσώπου, τοῦ χαρασσομένου μὲ ὄλην τὴν τυφώδη ἀπάθειαν, ὑπὸ τῶν ἐλαφρῶν συσπάσεων τῆς κεφαλαλγίας, καὶ ὑπὸ τῶν μελαγχολικῶν ἢ τῶν ὑστερικῶν ἢ τῶν μανικῶν φυσιογνωμικῶν ἐκδηλώσεων αἰτινες συνδυάζονται μετὰ τῶν ἐκφράσεων τῆς θρεπτικῆς καὶ δυναμικῆς ἐν γένει ἐκπτώσεως τοῦ ἀρρώστου, οὔτινος ὅλα τὰ ὄργανα, ὅλα τὰ κύτταρα δυνάμενα νὰ προσβληθῶσιν ἐκδηλοῦσι τὴν ἀλλοίωσιν τῆς λειτουργίας καὶ τῆς ζωῆς αὐτῶν ἐν τῇ ἐκφράσει τῆς φυσιογνωμίας.

Τοῦ **ἐξανθηματικοῦ** τύπου ἡ φυσιογνωμία, ὡς περιγράφει ὁ Murchison, Strumpell—διότι ἡμεῖς δὲν ἔτυχε νὰ ἴδωμεν περιπτώσιν τινα—εἶνε ἐντονωτέρας ἐκφράσεως ἢ ἡ ἀπλῶς τυφικῆ, ἐκφράζουσα πόνους σφοδρούς, κεφαλαλγίαν ἐπίμονον· βλέπει τις εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τὰς σπασμώδεις βλεφαρικὰς κινήσεις τῆς φωτοφίας καὶ τὴν ἐκφρασιν τῆς ἐσωτερικῆς ζήλης καὶ τῶν βόμβων τὴν τῆς διανοητικῆς συγχύσεως, ἐκδηλουμένης ἀφ' ἐνός προσώπου μὲ δέρμα ξηρόν, πυρέσσον, σπανίως παρουσιάζον τὸ *ἐξάνθημα*, ἐκδηλοῦν βαρεῖαν τῆς θρέψεως καὶ τοῦ αἵματος ἐν γένει ἀλλοίωσιν, καὶ συνδυάζον τὰς ἐκδηλώσεις ταύτας μὲ τὴν ἐκφρασιν τῆς βαρείας τυφικῆς τῆς φυσιογνωμίας καταστάσεως ἣτις δύνχεται νὰ συσπασθῇ ὑπὸ τῶν κινήσεων τοῦ ἀγρίου παραληρήματος καὶ τῶν λοιπῶν σχετικῶν φρενιτικῶν διαταραχῶν.

Τοῦ **δὲ ὑποστρόφου** πυρετοῦ ἡ τυφώδης φυσιογνωμία, ἣν ὡσαύτως ὁμολογοῦμεν ὅτι δὲν ἔτυχε νὰ ἴδωμεν, εἶνε ἴδια, ἐκδηλοῦσα τὴν ἀπότομον εἰσβολὴν τοῦ τύπου δι' ἐκφράσεως πόνου, κακουχίας, καθολικῆς καταβολῆς, κεφαλαλγίας, μὲ δέρμα θερμὸν ξηρὸν γαρχκτηριστικῶς ρυπαρὸν καὶ κίτρινον, πυρέσσον ἐντόνως, σπανίως ἔχουσα νὰ ἐκδηλώσῃ φρενικὰς διαταραχὰς, ἐκτὸς τοῦ τυφώδους αὐτῆς ἤθους τῆς ἀπαθείας καὶ τῆς καρώσεως.

Μετὰ τὴν πάροδον τοῦ παροξυσμοῦ, ἡ φυσιογνωμία ὡσαύτως ποιεῖται διάλειμμα τοῦ παροξυσμοῦ τῶν ἀλλοιώσεων τῆς ἐκδηλοῦσα μάλιστα γενικὴν εὐφορίαν καὶ βελτίωσιν, εὐέλπιδα δὲ ἐκφρασιν τοῦ ἠθικοῦ τῶν ἀρρώστων, νομιζόντων ὅτι ἴαθησαν, ὅτε συνήθως νέες

φυσιογνωμικός παροξυσμός, τῶν ἄνω περιγραφεισῶν ἀλλοιώσεων τῶν χαρακτηριστικῶν, φυγαδεύει τὴν ἐκφρασιν ταύτην καὶ δηλοῖ τὴν ἐπάνοδον καὶ ὑποστροφὴν τοῦ πυρετώδους παροξυσμοῦ.

Η ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑ ΤΗΣ ΟΣΤΡΑΚΙΑΣ

Ἡ ὀστρακιώδης φυσιογνωμία ἐξέρυθρος ἐκ τοῦ πυρετοῦ καὶ τοῦ ἐξανθήματος καὶ τῆς κυνάγχης καὶ τῆς φαριγγίτιδος ἥτις συντείνει εἰς τὴν αὐξήσιν τῆς ὑπεραιμίας τοῦ προσώπου, ὅπερ μὲ παρείας ἐρυθρὰς ἐκ τοῦ ἐξανθήματος, τούναντίον δὲ μὲ χεῖλη καὶ γένειον χαρακτηριστικῶς ὠχρὰ, ἐκδηλοῖ τὴν ὀξείαν τῆς νόσου περίοδον, ἀλλοιούμενη ὑπὸ τῶν ἐκφράσεων τῶν διαφόρων πόνων, καὶ τῆς γενικῆς δυσφορίας καὶ καταβολῆς, διὰ τὴν ἐκφράσιν μετ' ὀλίγον δι' ἐλαφροῦ οἰδήματος καὶ ὑδρωπος αὐτοῦ, κυρίως εἰς τὰ βλέφαρα τὴν ἐγκατάστασιν τῆς ὀστρακιώδους νεφρίτιδος. Τότε ἡ νεφριτικὴ φυσιογνωμία δύναται νὰ παρουσιάσῃ ὅλα αὐτῆς τὰ φαινόμενα οὐραιμίας κλπ. περί ὧν γείνεται ἀλλαχοῦ ὁ κατάλληλος λόγος.

ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑ ΤΗΣ ΙΛΑΡΑΣ

Αὕτη εἶνε ἰλαρωτέρα καὶ ἥττον ζωηρὰ τῆς προηγουμένης.

Ἐξανθήμα ἐλαφρότερον, ἀρχόμενον ἀπὸ τοῦ προσώπου, αὐξάνει τὴν πυρετικὴν ἐκφρασιν τῆς παιδικῆς, συνήθως, φυσιογνωμίας, ὃ δὲ ὀφθαλμορινικὸς κατάρρους τὴν ἐπίλοιπον ἐκφρασιν αὐτῆς, τὴν ἀλλοιωμένην ὑπὸ τῶν διαφόρων ἐσωτερικῶν τῶν σπλάγγων διαταραχῶν αἰτινες ἐπιπλέκουσαι τὴν ἰλαράν, ἀντηχοῦσι τὴν ἀλλοίωσιν αὐτῶν ἐν τῇ ἀλλοιώσει τῆς φυσιογνωμίας.

Τῆς Ἐρυθροῦς ἡ φυσιογνωμία εἶνε παρομοία τῆς προηγουμένης. ἐρυθροτέρα μόνον καὶ ἐλαφροτέρων συμπτωμάτων, ἔχουσα νὰ ἐκδηλώσῃ τὴν παρεδικὴν παράστασιν καὶ εἰσβολὴν.

ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑ ΤΗΣ ΕΥΛΟΓΙΑΣ

Αποτόμως ἡ φυσιογνωμία πυρετώδης χαράσσεται ὑπὸ τῶν ἐκφράσεως τῆς ὑποκειμενικῆς αἰσθήσεως τῶν κεφαλαλιῶν καὶ τῶν ραχιαλιῶν, ἄς ἀκολουθῆ ἡ κωματώδης ἔκφρασις τῆς ἀπαθείας ἢ τὸ εὐερέθιστον ἦθος τῶν ἀϋπνιῶν, ὅτε τὸ πρόσωπον αὐτῆς πρῶτον καταλαμβάνεται ὑπὸ τοῦ ἐξανθήματος, ὅπερ φλυκαιοῦται, ἀλλοιώνει τὸ δέριμα τείνον καὶ θλίβον αὐτὸ ὀδυνηρῶς, ἀλλοιώνει τὰ χαρακτηριστικὰ φρικωδῶς καὶ καθ' ὑπερβολὴν, οἴδημα δὲ καταλαμβάνον τὰ βλέφαρα μὲν ἐπιτρέπει τὴν διάνοξιν τῶν ὀφθαλμῶν.

Πολὺ ἐλαφροτέρα εἶνε ἡ φυσιογνωμία τοῦ **Εὐφλογοειδοῦς**, οὗτινος τὸ ἐξάνθημα δὲν ἄρχεται ἐκ τοῦ προσώπου· ὡσαύτως καὶ τῆς **Ἀνεμευφλογίας** εἶνε ἐλαφροτέρα:

Εἰς τοιοῦτον ἔδαφος ἐκδηλοῦται καὶ ἡ ἔκφρασις τῶν γενικῶν διαταραχῶν τῆς θρέψεως τῶν σπλάγγνων, αἱ παθήσεις τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τοῦ νευρικοῦ συστήματος κ.τ.λ.

ΕΡΥΣΙΠΕΛΑΣ

Ἡ φυσιογνωμία ἐν τῷ ἐρυσιπέλατι τοῦ προσώπου ἀποτελεῖ αὐτὴν ταύτην τὴν εἰκόνα τῆς νόσου.

Πρόσωπον μὲ δέριμα ἐξέρυθρον, φλεγμῆνον, πυρέσσον ἐκφράζει διὰ τῶν χαρακτηριστικῶν τοῦ πόνου, κεφαλαλιῶν, στενοχωρίαν ἐκ τῆς δερματικῆς τάσεως καὶ τῆς κινῆσεως ἦθος ἀνήσυχον, εὐδιέγερτον ἐκ τῶν ἀϋπνιῶν, διαταραχὴν τῆς ὅλης θρέψεως κτλ.

Τὸ δέριμα γείνεται πολλάκις ἔδρα ἐκτὸς τῶν φαινομένων τούτων καὶ δερματικῶν τινῶν ἐξανθήσεων ὡσαύτως καὶ ἔρπητος.

Τὸ φλεγμῆνον δέριμα προέχει κατὰ τὸ ὄριον τὸ χωρίζον αὐτὸ ἀπὸ τοῦ ὑγιοῦς τοῦθ' ὅπερ χρησιμεύει εἰς τὴν διαφορικὴν διάγνωσιν τοῦ ἐκζέματος ἢ τῆς κνιδώσεως.

ΔΙΦΘΕΡΙΤΙΣ

Ἡ φυσιογνωμία ἐν τῇ διφθερίτιδι εἶνε οἴονεϊ πλήρης, ἔνεκα τῆς γειτονικῆς τοῦ φάρυγγος φλεγμονῆς, ἐκφράζει τὴν γενικὴν ὑπὸ τοῦ πυρετοῦ καὶ τῆς μολύνσεως διαταραχὴν δι' ἑνὸς προσώπου ἡλλοιωμένου ὑπὸ τῆς ἀναπνευστικῆς δυσχερείας, ὑπὸ ρινικῶν καὶ ὀφθαλμικῶν παθήσεων, ὑπὸ τῆς ἐκφράσεως τῆς καθολικῆς ἐξασθενήσεως τοῦ ὄργανισμοῦ, δι' ἑνὸς προσώπου μὲ διαφόρους ὀφθαλμικὰς παραλύσεις νευρικῆς προελεύσεως κλπ.

Γ Ρ Ι Π Π Η

Ἡ φυσιογνωμία τῆς Γρίππης εἶνε ἐν τῇ Νοσολογίᾳ, ὅ,τι ἡ φυσιογνωμία τῆς ὑστερίας ἐν τῇ Νευροπαθολογίᾳ. ὅ,τι ἡ τοῦ ἐκφυλισμοῦ ἐν τῇ Ψυχοπαθολογίᾳ.

Ἐννοεῖται ὁμοίως, ὅτι δὲν εἶνε τόσον ἐλαφρῶς φιλοπαίγμων, ὅπως ἡ ὑστερία, καθ' ὅτι αὕτη ὑποδύεται μορφὰς μόνον, πρόσωπα, φυσιογνωμίας, ἐνῶ ἡ Γρίππη ὑποδύεται μορφὰς καὶ οὐσίας.

Ἡ γρίππη εἶνε ἐπικίνδυνος, διότι προσβάλλουσα ὅλον τὸν ὄργανισμόν καὶ ἀνακυκῶσα ὅλα αὐτοῦ τὰ πάθη, ἐγκαθίσταται εἰς τὸν τόπον τῆς ἐλάσσονος ἀντιστάσεως καὶ ἐπιφέρει τὰ λυπηρὰ τῆς ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀποτελέσματα, ἅτινα ἐκδηλοῖ ἐν τῇ ποικιλιωτάτῃ ἐκφράσει τῆς φυσιογνωμίας τῆς, ὡς δῆλωσιν ἐσωτερικῶν ὀργανικῶν διαταραχῶν καὶ οὐχὶ ὡς ἡ ὑστερικὴ φυσιογνωμία ἡ ἀκίνδυνος ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἠθοποιὸς τῶν μορφῶν, ἧτις διὰ μικρᾶς τινος ὑποβολῆς ἀλλάσσει πρόσωπα καὶ χρώματα ὡς Πρωτεὺς ἢ γχμαιλέων.

Ἡ γριππώδης φυσιογνωμία δύναται ν' ἀυλακοῦται ἀπὸ τὴν ἐκφρασιν τοῦ πόνου, τῶν κεφαλαλγιῶν καὶ ραχιαλγιῶν νὰ καταλαμβάνεται ὅλη ἀπὸ τὴν βαθεῖαν ἐκφρασιν τῆς καρώσεως τῆς διανοητικῆς θολώσεως, δύναται νὰ ἐγγὴ ἐκφρασιν πυρέσσουσαν, τυφώδη, τὴν τῆς τυφικῆς φυσιογνωμίας ἢ τὴν τοῦ ἰκτέρου καὶ τῶν γαστρικῶν δια-

ταραχών, νὰ χαράσσεται ὑπὸ ποικίλων μορφασμῶν ἐκφραζόντων πόνους ρευματοειδῶς εἰς ὅλον τὸ σῶμα νευραλγικούς, δύναται νὰ ἔχη παθήσεις τῆς ρινός, τῶν ὀφθαλμῶν, δύναται νὰ παρουσιάσῃ ὄλα σχεδὸν τὰ φαινόμενα ἀπὸ κακοδιαθεσίας καὶ καταρροῆς μέχρι μηνιγγίτιδος, καθόσον ἡ γρίππη προσβάλλει τοῦτο ἢ ἐκεῖνο τὸ σύστημα.

Ὡστε ἐνταῦθα, ἐπειδὴ τὸ ἀχαρακτήριστον καὶ τὸ ποικίλον εἶνε τὸ χαρακτηριστικὸν καὶ τὸ ἴδιον τῆς γριπῶδους φυσιογνωμίας δὲν ἐπιμένομεν περὶ πλέον, παραπέμποντες τὸν ἀναγνώστην διὰ πλείονος λεπτομερείας εἰς τὴν περιγραφὴν τῆς φυσιογνωμίας, ἐκάστης ἰδιαιτέρως νόσου.

ΧΟΛΕΡΙΚΗ ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑ

Ἐτύχεν, ἂν δὲν ἀπατώμεθα, νὰ ἴδωμεν πρὸ ἐτῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει τὴν φρικτὴν τῆς χολέρας φυσιογνωμίαν !...

Ἐν τῇ φρικτῇ τῶν χαρακτηριστικῶν ἀλλοιώσει ἐξεδηλοῦτο ἡ ἐσχάτη τῶν δυνάμεων κατὰπτωσις, ἡ θύλωσις τῆς διανοίας, ἡ ἀναίσθησις καὶ ἡ γενικὴ τῆς ὑπάρξεως ἀσυνειδησία, ἐπὶ ἐνὸς προσώπου ἐκφραζόντος κατόπιν πόνους, ὠχροῦ, παγωμένου ἐκ τοῦ ψύχους καὶ γενομένου κατ' ὀλίγον μολυβδοχρόου, μαύρου σχεδόν.

Οἱ ὀφθαλμοὶ εἶχον εἰσδύσει ἐντὸς τῆς κόγχης, τὸ δέρμα εἶχε γίνεαι στυγνόν, ἡ δὲ φυσιογνωμία ὄλη χαρασσομένη ὑπὸ τῆς ἐξησθενημένης ἀγωνίας, τῆς ἀναπνευστικῆς ἀδυναμίας καὶ δυσκολίας προσελάμβανεν ὀλίγον κατ' ὀλίγον τὴν ἐκφρασιν τῆς διανοητικῆς θολώσεως καὶ τῆς προσεχοῦς ἐκλείψεως τῆς ζωῆς.

Μετὰ μικρὸν ὄλα ταῦτα ἀντικατέστησεν ἡ φρικτῆς φυσιογνωμία τοῦ θανάτου.

Ἐν γένει ὁμως ἡ χολερικὴ φυσιογνωμία δύναται νὰ ἔχη μορφήν τυφοειδῆ ν' ἀλλοιοῦται ὑπὸ τῆς ἐκφράσεως τῶν ποικιλωτάτων ἐσωτερικῶν διαταραχῶν κλπ.

ΔΙΦΘΕΡΙΤΙΣ

Ἡ φυσιογνωμία ἐν τῇ διφθερίτιδι εἶνε οἴονεὶ πλήρης, ἕνεκα τῆς γειτονικῆς τοῦ φάρυγγος φλεγμονῆς, ἐκφράζει τὴν γενικὴν ὑπὸ τοῦ πυρετοῦ καὶ τῆς μολύνσεως διαταραχὴν δι' ἑνὸς προσώπου ἡλλοιωμένου ὑπὸ τῆς ἀναπνευστικῆς δυσχερείας, ὑπὸ ρινικῶν καὶ ὀφθαλμικῶν παθήσεων, ὑπὸ τῆς ἐκφράσεως τῆς καθολικῆς ἐξασθενήσεως τοῦ ὄργανισμοῦ, δι' ἑνὸς προσώπου μὲ διαφόρους ὀφθαλμικὰς παραλύσεις νευρικῆς προελεύσεως κλπ.

Γ Ρ Ι Π Π Η

Ἡ φυσιογνωμία τῆς Γρίππης εἶνε ἐν τῇ Νοσολογίᾳ, ὅτι ἡ φυσιογνωμία τῆς ὑστερίας ἐν τῇ Νευροπαθολογίᾳ. ὅτι ἡ τοῦ ἐκφυλισμοῦ ἐν τῇ Ψυχοπαθολογίᾳ.

Ἐννοεῖται ὁμοίως, ὅτι δὲν εἶνε τόσον ἐλαφρῶς φιλοπαίγμων, ὅπως ἡ ὑστερία, καθ' ὅτι αὕτη ὑποδύεται μορφὰς μόνον, πρόσωπα, φυσιογνωμίας, ἐνῶ ἡ Γρίππη ὑποδύεται μορφὰς καὶ οὐσίας.

Ἡ γρίππη εἶνε ἐπικίνδυνος, διότι προσβάλλουσα ὅλον τὸν ὄργανισμόν καὶ ἀνακυκῶσα ὅλα αὐτοῦ τὰ πάθη, ἐγκαθίσταται εἰς τὸν τόπον τῆς ἐλάσσονος ἀντιστάσεως καὶ ἐπιφέρει τὰ λυπηρὰ της ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀποτελέσματα, ἅτινα ἐκδηλοῖ ἐν τῇ ποικιλωτάτῃ ἐκφράσει τῆς φυσιογνωμίας της, ὡς δῆλωσιν ἐσωτερικῶν ὀργανικῶν διαταραχῶν καὶ οὐχὶ ὡς ἡ ὑστερικὴ φυσιογνωμία ἡ ἀκίνδυνος ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἡθοποιὸς τῶν μορφῶν, ἧτις διὰ μικρᾶς τινος ὑποβολῆς ἀλλάσσει πρόσωπα καὶ χρώματα ὡς Πρωτεὺς ἢ χαμαιλέων.

Ἡ γριππώδης φυσιογνωμία δύναται ν' αὐλακοῦται ἀπὸ τὴν ἔκφρασιν τοῦ πόνου, τῶν κεφαλαλγιῶν καὶ ραχιαλγιῶν νὰ καταλαμβάνεται ὅλη ἀπὸ τὴν βαθεῖαν ἔκφρασιν τῆς καρώσεως τῆς διανοητικῆς θολώσεως, δύναται νὰ ἔχη ἔκφρασιν πυρέσσουσας, τυφώδη, τὴν τῆς τυφικῆς φυσιογνωμίας ἢ τὴν τοῦ ἰκτέρου καὶ τῶν γαστρικῶν δια-

ταραχών, νὰ χαράσσεται ὑπὸ ποικίλων μορφασμῶν ἐκφραζόντων πόνους ρευματοειδῶς εἰς ὅλον τὸ σῶμα νευραλγικούς, δύναται νὰ ἔχη παθήσεις τῆς ρινός, τῶν ὀφθαλμῶν, δύναται νὰ παρουσιάσῃ ὅλα σχεδὸν τὰ φαινόμενα ἀπὸ κακοδιαθεσίας καὶ καταρροῆς μέχρι μνηιγίτιδος, καθόσον ἡ γρίπη προσβάλλει τοῦτο ἢ ἐκεῖνο τὸ σύστημα.

Ὡστε ἐνταῦθα, ἐπειδὴ τὸ ἀχαρακτήριστον καὶ τὸ ποικίλον εἶνε τὸ χαρακτηριστικὸν καὶ τὸ ἴδιον τῆς γριπῶδους φυσιογνωμίας δὲν ἐπιμένομεν περὶ πλέον, παραπέμποντες τὸν ἀναγνώστην διὰ πλείονα λεπτομερείας εἰς τὴν περιγραφὴν τῆς φυσιογνωμίας, ἐκάστης ἰδιαιτέρως νόσου.

ΧΟΛΕΡΙΚΗ ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑ

Ἐτύχεν, ἂν δὲν ἀπάτῳμεθα, νὰ ἴδωμεν πρὸ ἐτῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει τὴν φρικτὴν τῆς χολέρας φυσιογνωμίαν !...

Ἐν τῇ φρικτῇ τῶν χαρακτηριστικῶν ἀλλοιώσει ἐξεδηλοῦτο ἡ ἐσχάτη τῶν δυνάμεων κατάπτωσης, ἡ θρόλωσις τῆς διανοίας, ἡ ἀνασθησία καὶ ἡ γενικὴ τῆς ὑπάρξεως ἀσυνειδησία, ἐπὶ ἐνὸς προσώπου ἐκφράζοντος κατόπιν πόνους. ὠγροῦ, παγωμένου ἐκ τοῦ ψύχους καὶ γενομένου κατ' ὀλίγον μολυβδογρόου, μαύρου σχεδόν.

Οἱ ὀφθαλμοὶ εἶχον εἰσδύσει ἐντὸς τῆς κόγχης, τὸ δέριμα εἶχε γίνεαι στυγνόν, ἡ δὲ φυσιογνωμία ὅλη χασασσομένη ὑπὸ τῆς ἐξησθενημένης ἀγωνίας, τῆς ἀναπνευστικῆς ἀδυναμίας καὶ δυσκολίας προσελάμβανεν ὀλίγον κατ' ὀλίγον τὴν ἐκφρασιν τῆς διανοητικῆς θολώσεως καὶ τῆς προσεχοῦς ἐκλείψεως τῆς ζωῆς.

Μετὰ μικρὸν ὅλα ταῦτα ἀντικατέστησεν ἡ φρικτῆς φυσιογνωμία τοῦ θανάτου.

Ἐν γένει ὁμως ἡ χολερικὴ φυσιογνωμία δύναται νὰ ἔχη μορφήν τυφοειδῆ ν' ἀλλοιοῦται ὑπὸ τῆς ἐκφράσεως τῶν ποικιλωτάτων ἐσωτέρικων διαταραχῶν κλπ.

ΕΛΩΔΕΙΣ ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑΙ

Χαρακτηριστική κίτρινη ώχρότης ἀπολείπει τὸ χρῶμα τοῦ προσώπου, ἐκφρασίς δὲ ἀτονίας καθολικῆς, τὸ χρῶμα τῆς ἐλώδους φυσιογνωμίας.

Καὶ τῶν μὲν πυρετῶν ἡ φυσιογνωμία δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ περιγραφῆ λεπτομερῶς, καθότι ἀποτελεῖ τύπον συχνάκις ἀπαντώμενον ἐν τῇ φυσιογνωμίᾳ πάσης πυρετικῆς νόσου, ἐκφράζουσα τὴν γενικὴν ἐκ τοῦ πυρετοῦ ὀργανικὴν διαταραχὴν.

Ίδιας μνείας χρῆζει ἡ κακοήθης φυσιογνωμία ὅποτε αὕτη ἔχει τὴν βαρεῖαν μορφήν τῆς μηνιγγιτικῆς ἢ χοληρικῆς φυσιογνωμίας, ἐκφράζουσα συγχρόνως καὶ τὴν ἐσχάτην τῶν δυνάμεων καταβολὴν.

Ὡσαύτως καὶ ἡ τῆς χρονίως ἐλειογενοῦς καχεξίας φυσιογνωμία εἶνε ἰδία, καθότι ἔχει χρῶμα χαρακτηριστικῶς κίτρινον καὶ ὡχρόν, σχεδὸν ἰκτερικόν, μὲ πρόσωπον πλαδαρὸν ἐκ τοῦ οἰδήματος καὶ ἐκφράζουσα διὰ μέσου ὄλων τούτων τὴν ἀδυναμίαν καὶ τὴν ἀτονίαν καθ' ὅλην τὴν γραμμὴν τῆς ζωῆς, διανοητικὰς καὶ λοιπὰς νευρικὰς διαταραχὰς καὶ τὰ παρόμοια.

Ὁ λαθραῖος πυρετὸς δύναται ν' ἀντιπροσωπευθῆ ἐν τῇ φυσιογνωμίᾳ, διὰ νευραλγιῶν τοῦ προσώπου κυρίως τοῦ ὑπεροσφίσιου νεύρου, τοῦ τριδύμου, τοῦ προσωπικοῦ, διὰ σπανίων πτηνῶν παραλύσεων κλπ.

ΣΗΠΤΙΚΑΙ ΚΑΙ ΠΥΑΙΜΙΚΑΙ ΜΟΡΦΑΙ

Αἱ φυσιογνωμίαι αὗται εἶνε νομίζεαι τις, μία περιληψὶς τῶν κοινῶν βαρέων φαινομένων ὄλων τῶν περιγρῶφεισῶν λοιμωδῶν φυσιογνωμιῶν.

Ἐκφρασίς ἐσχάτης τῶν δυνάμεων καταπτώσεως, πόνων, γενικῆς καταβολῆς, ἐκφρασίς κερωτικῆς ἢ κερκληρητικῆς, πυρέσσουσα μὲ

δερματικές ἐξανθήσεις και πανοφθαλμίας σηπτικές, και λοιπὰς ὀφθαλμικές παθήσεις, με τὴν ἐκφρασιν τῶν κυκλοφορικών, ἀρθρικῶν, νεφρικῶν και ἐγκεφαλικῶν παθήσεων, τῶν συνοδευουσῶν τὴν πυαιμίαν, ἢ μᾶλλον τῶν ἀπαρτιζουσῶν αὐτήν, ὅλα ταῦτα ἀλλοιοῦντα τὴν ὅλην ἐκφρασιν, ἀπαρτιζουσι τὴν φυσιογνωμίαν τῆς πυαιμίας και τῆς σηψαιμίας, ἣν εἰς τὰς βαρείας μορφάς, συνεχίζει ἡ φυσιογνωμία τοῦ θανάτου, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ.

ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑ ΛΥΣΣΩΔΗΣ, ΥΔΡΟΦΟΒΙΚΗ

Μετὰ τὸ δῆγμα ὑπὸ λυσσῶντος κυνός, ἡ φυσιογνωμία τοῦ ἀρρώστου ἐκφράζει καθολικὴν κακουχίαν και δυσφορίαν, πόνους και ἠθικὴν ἀνησυχίαν ἐκ τῶν ὑποψιῶν ἴσως ἢ τῆς βεβαιότητος περὶ τῆς ἐπικειμένης νόσου, εἴτα μετ' οὐ πολὺ ἐκρήγνυται διὰ θυελλώδους παροξυσμοῦ σπασμῶν, οἵτινες καταλαμβάνοντες κυρίως τοὺς μῦς τῆς καταπόσεος προσδίδουσιν εἰς τὴν φυσιογνωμίαν ὄψιν φρικώδη, ἀπερίγραπτον.

Ἡ ἐξέγερσις καταλαμβάνουσα ὅλας τὰς λειτουργίας τῆς ζωῆς δύναται νὰ ἐκδηλωθῇ διὰ τῆς λύσσης ἐκείνης τῶν φυσιογνωμικῶν ἐκδηλώσεων, τῆς λυσσώδους μανίας, ἣτις ἐκρήγνυται ἐν τῇ ἐκφράσει τῆς φυσιογνωμίας, τῆς ἀγρίως και μανιωδῶς παραληρούσης δι' ἐνὸς στόματος πλήρους ἀφρίζοντος σιέλου.

Μετὰ τὴν φυσιογνωμίαν ταύτην φυσικῶς ἀκολουθεῖ ἡ παραλυτικὴ φυσιογνωμία και ταύτην συνεχίζει ἡ τοῦ θανάτου.

ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΑΚΟΣ

Ἡ μολονότι τοπικὴ αὕτη πάθησις, ἔχει θορυβωδέστατον γενικὸν ἀντίκτυπον εἰς τὸν ὅλον ὀργανισμόν, οὔτινος ἢ διαταραχῆ ἐκδηλοῦται ἐν τῇ φυσιογνωμίᾳ τῇ πυρεπσοῦσῃ, δι' ἐκφράσεων ληθαργικῶν

σχεδόν, νευρικών ἢ τούναντίον παραληρητικῶν, ἃς ἀκολουθεῖ, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἢ ἐκφρασις τοῦ θανάτου.

Ἐν τῷ ἐντερικῷ ὁμοῦς ἄνθρακι τὰ γενικὰ συμπτώματα τυγχάνοντα καὶ βαρύτερα καὶ ἐντονώτατα (Waldeyer) ἀποτελοῦσι τὴν νόσον, ἧς ἡ φυσιογνωμία κατ' ἀρχὰς ἐκφράζουσα αἰφνιδίως πυρετώδη ταραχὴν καὶ πόνον τῆς κεφαλῆς, χαράσσεται καὶ ἀλλοιοῦται ὑπὸ τῶν ἀγώνων τῆς δυσπνοίας, ὑπὸ τῆς ἐκφράσεως τῆς ἐσχάτης τῶν δυνάμεων καταπτώσεως καὶ καταβολῆς καὶ τῆς τελείας ἐξασθενήσεως ἀποκτῶσα πρόσωπον κυάνωτικὸν προλογίζον τὸ πρόσωπον τοῦ θανάτου.

Τῆς δὲ Τριχινιάσεως ἡ φυσιογνωμία ἐκφράζει τοὺς γενικοὺς πόνους τῶν μυῶν καὶ τὰς ἀντηγήσεις τῶν διαφορῶν αὐτῶν διαταραχῶν, δι' ἑνὸς προσώπου μὲ βλέφαρα οἰδηματώδη, μὲ δέρμα στικτὸν ἐξ ἐκχυμώσεων ἢ ἐξανθημάτων, ἐκδηλοῦσα τὴν σφοδρὰν τοῦ ὀργανισμοῦ πυρετικὴν προσβολὴν δι' ἧθους σχεδόν τυφώδους, ὅπερ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ δὲν ἀργεῖ νὰ γίνῃ, νεκρικόν.

Γ'. ΠΕΠΤΙΚΟΝ ΣΥΣΤΗΜΑ

Ἡ φυσιογνωμία ἐν τῇ παρωτίτιδι εἶνε κωμική, ἔνεκα τῆς ἐξογκώσεως τῆς παρωτιδικῆς χώρας καὶ τῆς παραμορφώσεως τοῦ προσώπου, ὅπερ μολαταῦτα δύναται νὰ ἐκφράζη τὴν γενικὴν πυρετικὴν κατάστασιν δι' ἧθους εὐερεθίστου, καὶ νὰ χαράσσεται ὑπὸ τῶν διαφορῶν πόνων ἢ νὰ ἔχη τὴν σφραγίδα τῆς βαθείας λύπης καὶ ἐκπλήξεως δι' ἐπιπλοκὴν τινα δυσάρεστον καὶ ἀπροσδόκητον ἐκ μέρους τῶν ἀνελπίστως ἐξογκουμένων ὄργων!

Ἐν δὲ ταῖς ἀνωμαλίαις τῆς ὀδοντοφυίας ἡ φυσιογνωμία δύναται νὰ ὑποδηλοῖ πλείστας μορφὰς ἀναλόγως τῆς νευρικότητος τοῦ μικροῦ ἄρρώστου.

Ἐν δὲ τῇ ἀμυγδαλίτιδι τὸ πρόσωπον πλήρες καὶ ὑπεραιμικὸν ἐκφράζει πόνον καὶ χαράσσεται, καὶ ἀλλοιοῦται ὑπὸ διαφορῶν

συσπάσεων κατὰ τὴν κατάποσιν μὴ παῦον νὰ ἐκδηλοῖ τὴν γενικὴν πυρετικὴν διαταραχὴν τὴν κακουχίαν καὶ τὴν κόπωσιν τοῦ ὄργανισμοῦ.

Ἐν τῇ **φαρυγγίτιδι**, τῇ τόσον συχνῇ ταύτῃ νόσῳ τῶν ρητόρων, φλυάρων, καπνιστῶν, οἰνοποτῶν καὶ τῶν ὑπὸ διαφόρων σχετικῶν νόσων προσβεβλημένων, ἡ φυσιγνωμία δύναται νὰ ἐκφράζη συσπωμένη τὸ αἶσθημα τῆς ξηρασίας τοῦ φάρυγγος καὶ ἐλαφροῦ τινος πόνου.

Η ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑ ΕΙΣ ΤΑΣ ΝΟΣΟΥΣ ΤΟΥ ΣΤΟΜΑΧΟΥ

Γαστρικὴ φυσιγνωμία καλεῖται ἡ φυσιγνωμία ἐκείνη τῆς δυσπεψίας, καθ' ἣν ἀπὸ τοῦ συνήθως φυσιολογικῶς χρωματισμένου προσώπου ἐκδηλοῦται ἀποστροφή, ἀνηδία, ἀθυμία, ἦθος ἐξασθενήσεως δυνάμενον νὰ φθάσῃ μέχρις ἐκδηλώσεων νευρικῶν διαταραχῶν ἐκφράσεως κεφαλαλγίας, ἐπιγαστρικοῦ πόνου, δυσφορίας, γενικῶν ἐν γένει ἀλλοιώσεων προερχομένων ἐξ αὐτοδηλητηριάσεων (Bouchard) ἐκ τῶν ἀνωμάτων καὶ παθολογικῶν τῶν οὐσιῶν ζυμώσεων.

Ἡ τῆς **χρονίας γαστρίτιδος** φυσιγνωμία ἔχει τὴν ἀνωτέρω ἐκφρασιν χρονιωτέραν, τὴν ἐκδήλωσιν τῶν ἠθικῶν ἀλλοιώσεων καταφανῆ καὶ διαρκῆ, καθότι ἕνεκα τῆς χρονιότητος τῆς νόσου, τὸ φυσιγνωμικὸν ἦθος, ἐκφράζον ἐσωτερικὴν ὑποχονδριακὴν διάθεσιν, συνδυάζει τὴν ὑποχονδριακὴν ἐκφρασιν μετὰ τῆς τῶν ἰλίγγων καὶ τῆς κεφαλαλγίας καὶ τῆς πνευματικῆς ἀδρανείας καὶ ἀτονίας ἐν γένει, μετὰ τῆς ἐκδηλώσεως τῶν γενικῶν τῆς θρέψεως ἐκπτώσεων, τῆς ἀπισγνάνσεως καὶ τῶν ὁμοίων φαινομένων. Τὰ χεῖλη συμπάσχουν.

Ἐν δὲ τῷ **διευρυσμῷ** τοῦ στομάχου, ὅστις τυγχάνει τόσον γενικῆς συχνότητος, διὰ λόγους, οὓς θ' ἀναφέρομεν κατωτέρω, ἡ φυσιγνωμία δι' ἐνὸς προσώπου ἀληθῶς εὐχρόου καὶ ἐρυθροῦ ἐκφράζει τὴν ἐκπτώσιν τῆς θρέψεως, τὴν ἐλαφρὰν ἀναιμίαν, τὴν ὑποχονδριακὴν ἀλλοίωσιν τοῦ ἦθους, χαρασσομένην ὑπὸ τῶν ὀξίνων ἐρυγῶν καὶ τῶν λοιπῶν σχετικῶν φαινομένων, ὧν ἡ ὀχληρὰ αἰσθησις ἀλλοιοῖ τὴν μορφήν ἀναλόγως. Τὰ χεῖλη ὡσαύτως συμπάσχουν ἐλαφρῶς.

Ἐν τῇ νευρικῇ δυσπεψίᾳ, τῇ νευρᾶσθένειᾳ τοῦ στομάχου, ἡ φυσιογνωμία τυγχάνουσα νευρική, ἔχει ἔκφρασιν ἀνήσυχον πνευματικῆς ταραχῆς καὶ διεγέρσεως συνεχοῦς μὲ τὴν σφραγίδα τῆς ἐκ τῶν γαστρικῶν φαινομένων προελεύσεως αὐτῆς.

Ὅλαι αἱ παθήσεις αὗται, αἱ τόσον συχναὶ ἐν τοῖς νεωτέροις χρόνοις πόθεν ἄρα γε προέρχονται; Ποῖα δηλονότι τὰ αἷτια;

Οὐδεὶς θ' ἀμφιβάλῃ, ὅτι εἶνε ἡ αἰωνία γενεσιουργὸς αἰτία τῶν νόσων ἡ νεωτέρα ζωὴ τῶν ποικιλιωδῶν καταχρήσεων περὶ τὸ ποῖον καὶ τὸ ποσὸν τῶν ἐδεσμάτων καὶ τῶν ἀρωματικῶν καρυκευμάτων, τῶν διεγερτικῶν, ὀρεκτικῶν, χωνευτικῶν καὶ ἐρεθιστικῶν ποτῶν, τὰ ὅποια ἐφεῦρεν ὁ ἄνθρωπος δῆθεν διὰ τὴν τόνωσιν αὐτοῦ, κυρίως ὁμοῦ διὰ τὴν αὐτοκτόνον αὐτοῦ αὐτοδηλητηρίασιν!

Ἀληθῶς :

Qui ne rirai de voir qu'avec un soin extrême
L'homme ait inventé l'art de se tuer lui même !
A force de ragoûts et des mets succulents...

(Regnard).

Εἰς τὰς παθήσεις ταύτας τοῦ στομάχου δὲν ἐνέχεται πλέον ἡ κληρονομικότης τόσον, ὅσον εἰς τὰς λοιπὰς παθήσεις. Ἐνταῦθα ἡ ἡμετέρα ζωὴ καὶ μόνη αὕτη ἐγέννησε τὰς νόσους ταύτας, δυστυχῶς τὰς τόσον διαδεδομένας, αἷτινες δηλητηριάζουν πᾶσαν ἀπόλαυσιν τῆς ζωῆς, τὴν καρδίαν, τὴν διάνοιαν, ἐξασθενίζουσα: ταύτας ἕνεκα ἡμετέρων ἁμαρτιῶν καὶ οὐχὶ τῶν γονέων ἡμῶν καὶ ἀναγκάζουσαι ἡμᾶς νὰ στενάζομεν μόνον μετὰ τοῦ ποιητοῦ καὶ νὰ λέγωμεν :

Helas ! nous n'avons plus l'estomac des nos pères !

Ὅλη αὕτη ἡ ἀτονία, ἡ ἐξασθένησις τοῦ ἠθικοῦ καὶ τῆς διανοίας ἐκδηλοῦται ἐν τῇ φυσιογνωμίᾳ τῶν στομαγικῶν τῇ συνδυαζούσῃ ἐν τῇ ἐκφράσει αὐτῆς καὶ τὴν τῆς θρεπτικῆς ἀτονίας καὶ ἀπισχνάνσεως καὶ τῆς καθολικῆς ἐν γένει ἀδυναμίας καὶ ἐκπτώσεως τῆς ζωῆς.

Πρὶν περατώσωμεν τὴν περιγραφὴν τῶν γαστρικῶν λεγομένων φυσιογνωμιῶν, δεόν ν' ἀναφέρομεν τὴν τοῦ στομαγικοῦ ἔλκους καὶ καρκίνου.

Τοῦ μὲν ἔλκουσ ἡ φυσιογνωμία ἔχει χαρακτηριστικὴν ὠχρότητα τοῦ προσώπου, τῶν χειλέων, καὶ ἐκφράζει τοὺς ὀδυνήρους πόνους τοῦ ἐπιγαστρίου, τὴν αἰσθησιν τοῦ βάρους καὶ τῶν γενικῶν διαταραχῶν τοῦ καθ' ὅλου ὄργανισμοῦ.

Ἡ δὲ φυσιογνωμία τοῦ **Καρκίνου** τοῦ παραγομένου ἐκ τῆς κλασικῆς αἰτιολογικῆς τριάδος, τῆς κληρονομικότητος, τῶν καταχρήσεων καὶ τῶν ἠθικῶν συγκινήσεων, δὲν δύναται εἰμὴ νὰ ἔχη ἰδίαν σφραγίδα ἐπὶ τοῦ προσώπου, διηγουμένην τὴν ἱστορίαν τοῦ ἀρρώστου, τὴν αἰτιολογίαν δηλαδὴ, διὰ χαρακτήρων, οὓς ἀπετύπωσεν ἐπ' αὐτῆς ἡ ζωὴ τῶν καταχρήσεων καὶ τῶν συνεχῶν ἠθικῶν συγκλονισμῶν, οἵτινες ὑποσκάπτοντες τὰ θεμέλια τῆς ὑγείας καὶ τοῦ τύπου τῆς φυσιογνωμίας ρίπτουσι ταῦτα ἐκτάδην συντρίβοντες καὶ ὑγείαν, καὶ δύναμιν, ὧν τὰ εἰρήπια βλέπει τις ἐν τῇ φυσιογνωμίᾳ τοῦ καρκινώματος νὰ προλογίζουσι ἀπαισιῶς τὴν βεβαίαν μετ' οὐ πολὺ ἐπέλευσιν τῆς φυσιογνωμίας τοῦ θανάτου.

Ποῖαι δὲ αἱ ἀλλοιώσεις αὗται ;

Ἀλλοιώσεις τῶν χαρακτηριστικῶν βαθεΐαι, νεκρिकाί, ἐκφράζουσι ἐσωτερικὴν νεκρικὴν κατάστασιν τῆς συντριβείσης λειτουργίας τῆς ζωῆς.

Πρόσωπον ἀθλιον, ἀναιμικόν, βαθέως καχεκτικόν, ρυπαρῶς ὠχροκίτρινον, χαρακτηριστικῶς ἀχυρόχρουν, συσπᾶται ὑπὸ τῶν ἐκφράσεων τοῦ πόνου, τοῦ αἰσθήματος τῆς ἀνυποφόρου ζωῆς, ὑπὸ τῶν ἐκδηλώσεων τῆς ἐσχάτης τῶν δυνάμεων καταπτώσεως καὶ καχεξίας, ἀλλοιουσῶν μίαν φυσιογνωμίαν κάτισχνον, οἰδαλέαν, πάντοτε καχεκτικὴν, πάντοτε ἀθλίαν καὶ θλιβεράν ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν. Ὑπὸ τὴν αἰτιολογικὴν ἔποψιν ἐννοεῖται ἀκόμη θλιβερωτέραν, καθότι ἡ κληρονομικότης, δι' ἣν ὁ ἀρρώστος δὲν παταεῖ ἢ αἱ ἠθικαὶ ὑπερκοπώσεις τῆς νεωτέρας ζωῆς, τοῦ νεωτέρου ἀγῶνος τῆς ὑπάρξεως, κατεκρήμνισαν τὴν ὑγείαν καὶ τὴν δύναμιν καὶ συνέτριψαν αὐτὰς ὀριστικῶς, ἀλλοιώσασαι τὸν τύπον τῆς φυσιογνωμίας, ἥτις πάντοτε ἐπιπλέουσα καὶ ἐπιφαινομένη τῆς καταστροφῆς δηλοῖ ὡς βαρόμετρον τὸ μέγεθος καὶ τὴν φύσιν τῆς καταστροφῆς.

Η ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑ ΕΙΣ ΤΑΣ ΛΟΙΠΑΣ ΠΑΘΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΠΕΠΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Ἐν τῷ ἐντερικῷ κατάρρωσιν ἡ φυσιογνωμία στυγνὴ καὶ ξηρὰ ἐκφράζει καταβολὴν μικρὰν τῶν δυνάμεων.

Ἐν δὲ τῇ εὐρωπαϊκῇ γολέρῃ, ἧς δὲν ἔτυχε νὰ ἴδωμεν περιστατικόν, ἡ φυσιογνωμία (ἐκ τῶν περιγραφῶν τοῦ Strümpell) εἶνε ἐλασινή, ἐκφράζει βαθυτάτην τῶν δυνάμεων καταβολὴν, ἔχει ἐκφρασιν κώματος, ὑπνηλίας, ὀφθαλμοὺς βεθυθισμένους, ἡμικλείστους, τὸν ἐπιπεφυκότα ἐλαφρῶς ἐνεκκινημένον, τὸν κερατοειδῆ θολερὸν, τὴν ὄψιν ὠχρὰν καὶ κυανωτικὴν, τὰς πηγὰς τοῦ κρανίου (παιδικὴ γολέρα) συμπεπτωκυίας, δέρμα ψυχρὸν κλπ.

Ἐν τῇ Παιδατροφίᾳ, τῇ χρονίᾳ τ. ἔ. δυσπεψίᾳ τῶν παιδῶν, τῇ προκαλουμένῃ κυρίως ὑπὸ τῆς πλημμελοῦς καὶ τεχνητῆς διατροφῆς τῶν παιδῶν, τῆς ἐγκληματικῆς ταύτης ἕξεως τῶν μητέρων τῆς λεγομένης καλλιτέρας τάξεως, αἵτινες θεωροῦσιν, ὅτι οἱ μαστοὶ αὐτῶν χρησιμεύουν διὰ ματαίας καλλονὰς καὶ δι' ἐρωτικὰς συγκινήσεις ἀπαραιτήτους καὶ οὐχὶ πρὸς τὴν ὑγιᾶ καὶ φυσιολογικὴν διατροφήν τῶν ὑπάρξεων, ἃς ἐγέννησαν — ἐν τῇ παιδατροφίᾳ λοιπὸν ταύτῃ, ἡ φυσιογνωμία οἰκτρὰ καὶ κατεστραμμένη, δηλοῖ τὴν ἐσωτερικὴν οἰκτρὰν καταστροφὴν τῆς ὑγείας καὶ τῆς ζωῆς ἐν γενεῇ.

Ἴδου δὲ ἡ μορφή τῆς καταστροφῆς ταύτης.

Ἐνεκὰ τῆς γενικῆς ἀθρεψίας, τὸ δέρμα ξηρὸν, γεῶδες, λεπτόν, ἀτροφικὸν πλήρες γερωντικῶν ρυτίδων, ἐπικαλύπτει τὸν σκελετὸν τῆς φυσιογνωμίας, τῆς ὁποίας οἱ ὀφθαλμοὶ νεκρικοί, μελάνοι, ἀνευ ζωῆς, ἀνοιχτοὶ καὶ ἀόριστοι ἐκπέμπουν βραδέως τὰ σημεῖα τῆς ἐκλειπούσης ζωῆς καὶ τῆς προσεχοῦς ἐπελεύσεως τῆς φυσιογνωμίας τοῦ θανάτου.

Ἡ τελευταία αὕτη φυσιογνωμία εἶνε ἡ συνήθης ἐκβάσις τῆς παιδατροφικῆς φυσιογνωμίας, εὐτυχῶς, διότι ἐν περιπτώσει σπανίας ἰάσεως, τότε μία δυστυχὴς ὑπαρξίς, θῦμα τῶν ἐκουσίων ἐγκληματικῶν διαστροφῶν τῆς καρδίας τῶν μητέρων, πλανᾶται ἀδύνατος ἐν τῇ ζωῇ, μὲ φυσιογνωμίαν ὠχρὰν καὶ μαραμμένην ἀτονον καὶ ἀσθενῆ.

δηλοῦσεν τὸν ἐσωτερικὸν μαρασμὸν καὶ τὴν ἀσθένειαν.

Τὸ δὲ λυπηρότερον εἶνε ὅτι ἡ κατάστασις αὕτη εἶνε αὐξοῦσα καὶ προϊούσα, καθότι αἱ μητέρες καὶ αἱ νεάνιδες, ἕνεκα τῶν ἀναιμιῶν καὶ τῶν νευροπαθειῶν, ἐστείρευσαν τὴν ἐν αὐταῖς πηγὴν τῆς ὑγιοῦς ζωῆς καὶ τοῦ ὑγιοῦς γάλακτος, οὕτως ὥστε καὶ ἂν θελήσουν ἴσως ν' ἀδυνατοῦν ἤδη, νὰ προσφέρουν τὴν φυσιολογικὴν ὑγείαν εἰς τὰ τέκνα τῶν.

Δυνάμεθα ὁμως, ὡς βεβαίοι ὁ Fehling καὶ μετὰ πεποιθήσεως συνιστᾷ ὁ M. Runge (*) ἀλλάσσοντες τὸ εἶδος τῆς ζωῆς, νὰ παράσχωμεν εἰς τὴν κοινωνίαν καὶ τὴν ἀνθρωπότητα, μητέρας καὶ κόρας, δυναμένας νὰ γεννήσωσι γυναῖκας, εἰς τὰς ὁποίας ἐπανερχόμενον τὸ ὑγιὲς γάλα, νὰ ἐγκατασταθῇ πλέον ὀριστικῶς, ρέον συνεχῶς καὶ παρέχον τὴν ὑγείαν, τὴν δύναμιν καὶ τὴν εὐρωστίαν εἰς τὰ μικρὰ βρέφη, ἅτινα θὰ γεννῶνται, μὲ φυσιογνωμίαν δηλοῦσαν φυσιολογικὴν ὑγείαν, καὶ διατηρουμένην ἐν τῇ ἐκφράσει ταύτῃ καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς ζωῆς.

Ἐν τῇ τυφλίτιδι καὶ περιτυφλίτιδι, ἡ φυσιογνωμία οὐδὲν δύναται νὰ ἔχη τὸ ἰδιαίτερον, καθὼς καὶ ἐν τῇ φυματιώσει τοῦ ἐντέρου, τῷ καρκίνῳ ἢ τῇ συφιλίτιδι αὐτοῦ. Ὅ,τι φυσιογνωμίαν ἔχουν αἱ σχετικαὶ παθήσεις, τὴν αὐτὴν ἔχουν καὶ ἐνταῦθα αἱ περιγραφεῖ-φρεῖσαι νοσήσεις.

Ἐν τῇ καθ' ἑξίν ὁμως δυσκοιλίῳ, ἥτις οὐσα μερικὴ ἐκδήλωσις γενικῆς τῶν λειτουργιῶν νωθρότητος, τυγχάνει τόσον συχνή, ἡ φυσιογνωμία ἔχει ἴδιον τύπον, διότι ἕνεκα τῶν ἀνωμάτων ζυμώσεων, ἐμποτιζόμενος ὁ ὀργανισμὸς ὑπὸ διαφόρων βλαβερῶν οὐσιῶν, αὐτοδηλητηριάζει τὴν νευρικὴν αὐτοῦ ὑπόστασιν, τοῦθ' ὅπερ ἐκδηλοῦται διὰ μελαγχολίας, ὑποχονδρίας καὶ λοιπῶν ἠθικῶν ἀλλοιώσεων, ἐκδηλουμένων ἐν τῇ φυσιογνωμίᾳ διὰ τοῦ ἰδίου ἐκάστη ἥθους καὶ τῆς ἰδίας ἐκφράσεως. Ἐννοεῖται ὅτι καὶ ἡ νευροπάθεια πρώτη ἐπιγενεῖ τὴν δυσκοιλίῳ, καθὼς ἐγράφη ἀνωτέρω ἐν τῇ περιγραφῇ τῶν φρενοπαθεικῶν φυσιογνωμιῶν.

(*) Ἐν τῇ ἐξόχῳ αὐτοῦ Μαιευτικῇ, ἣν μετέφρασε παρ' ἡμῖν ὁ ἀείμνηστος ἰατρός Κ. Χατζίσκος.

Ἐν γένει ἦθος ἀνήσυχον, εὐερέθιστον, μελαγχολικόν, ἀποπνέεται ἀπὸ τοῦ προσώπου τοῦ δυσκοιλίου, τοῦ ὑπεραιμικοῦ πολλάκις, τοῦ σημειοῦντος μικρὰν ἔκπτωσιν τῆς θρέψεως καὶ τῆς γενικῆς διαθέσεως μικρῶν διαταραχῶν.

Ἐν τῇ στενώσει καὶ περισφίγξει τῶν ἐντέρων, κυρίως ὅμως τῇ ἀποφράξει αὐτῶν, ἡ φυσιγνωμία διαστρέφεται καὶ ἀλλοιοῦται ὅσον ἐν ὀλίγαις παθήσεσιν!

Ἐσχάτη κατάπτωσις καὶ καταβολή τῶν δυνάμεων, χαράσσεται ἐπὶ τοῦ ρυπαροῦ, ὠχροῦ καὶ ψυχροῦ προσώπου αἰφνηδίως, ἐνῶ οἱ ὀφθαλμοὶ ἐμβυθίζονται ἐντὸς τῶν κογχῶν, καὶ ἡ ὅλη ἔκφρασις τῆς φυσιγνωμίας προανακρούει τὴν ἀπαισίαν νεκρικὴν τῆς διάδοχον.

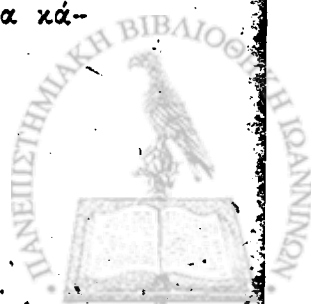
Ἐν περιπτώσει ἐλμίνθων, ἀσκαρίδων, ἢ λοιπῶν ἐντερικῶν παρασίτων, τὰ ἐν τῇ κεφαλῇ καὶ τῷ προσώπῳ ἀντανακλαστικὰ φαινόμενα εἰσὶ τόσον ἔντονα, ὥστε ἡ φυσιγνωμία τυγχάνει ἐκφραστικωτάτη.

Ἡθος ἀνήσυχον, ἐκδηλοῦν δυστροπίαν καὶ πνευματικὸν ἐρεθισμόν, ἔκφρασις κεφαλαλγίας, πόνων, γενικῆς ἀδυναμίας, ἀλλοιώσεως θρεπτικῆς, χαράσσονται ἐπὶ τοῦ προσώπου, τοῦ ἀντανακλαστικῶς ἐρυθροῦ, μὲ κόρας συνεσταλμένας, μὲ ρίνα ἐρυθρὰν ἠρεθισμένην, μὲ στόμα ὑγρὸν ὀλίγον ἐκ τῆς ἀνακλαστικῆς σιελorroίας. Σπασμοὶ καὶ διάφοροι ἄλλαι καταστάσεις συμπληροῦσι τὴν εἰκόνα.

Ἐν τῇ δυσεντερίᾳ, ἣν ἔδει νὰ περιγράψωμεν εἰς τὰς λοιμώδεις νόσους, ἡ φυσιγνωμία ἐν ἀλλοιώσει βαθεῖα τῶν χαρακτηριστικῶν τῆς, ὠχρὰ καὶ ἀνευ ζωῆς ἐκφράζει τὴν στυγνότητα, τὴν ἔκπτωσιν καὶ ἐξασθένησιν τῶν ὅλων δυνάμεων, συνδυάζουσα τὰς ἐκδηλώσεις ταύτας μετὰ τῆς ἐκφράσεως δέους καὶ ἐκπλήξεως μικρᾶς.

Ἐν τῇ ὀξείᾳ περιτονίτιδι ἡ φυσιγνωμία παρεμφερεί πρὸς τὴν ἔκφρασιν τῆς φυσιγνωμίας ἐν τῇ ἐντερικῇ περισφίγξει. Τελεία καὶ ἐσχάτη καταβολή καὶ κατάπτωσις ἐκφράζεται ἐν τῇ φυσιγνωμίᾳ, ἥς τὰ χαρακτηριστικὰ ὠχρὰ, ρυπαρά, καταπίπτουν, προβάλλοντα ὀξείαν καὶ ψυχρὰν ρίνα· καὶ χεῖλη κυανωτικὰ καὶ ἀλλοιούμενα ὑπὸ τῶν συσπάσεων τῶν πόνων καὶ τῶν εὐερεθίστων κινήσεων τῶν ἀνήσυχιῶν τῆς ἀϋπνίας, τοῦ πυρετοῦ τῆς καρδιακῆς ἀδυναμίας καὶ τῆς γενικῆς ἐξαντλήσεως.

Ἐν δὲ τῇ χρονίᾳ καὶ τῇ φυματιώδει, ἡ φυσιγνωμία κά-

τισχνος, ἐκτελοῦσα ἔκπτωσιν γενικὴν, συσπᾶται ὑπὸ τῶν ὀδυνηρῶν ἐκφράσεων τῶν πόνων καὶ τῆς ἀσθενείας.

Ἐν τῷ ὕδρωπι, ἡ φυσιογνωμία τοῦ πάσχοντος ὡχρὰ, ἄτονος καὶ ἀπαθής, θεᾶται περιέργως τὸν ὄγκον ὅστις προβάλλεται πρὸ αὐτοῦ, σπανίως συσπωμένη ὑπὸ τῶν ἐκφράσεων τοῦ πόνου, πάντοτε ὁμῶς δηλοῦσα τὴν γενικὴν ἐξασθένησιν τῶν δυνάμεων τοῦ ἀρρώστου, ὅστις πληρώνει οὕτω τ' ἀντίποινα τῶν οἰνοποσιῶν του, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ.

Ἐν τῷ ἰκτέρω. ἡ φυσιογνωμία κίτρινος, (χρυσῆ) μὲ βλεφαρικές ἐξανθήσεις (ξανθέλασμα τῶν Ἀγγλων), ἐκδηλοῖ ἀλλοίωσιν τοῦ ἥθους, νευρικήν ἐρεθισιμότητα ὑπερευαίσθητον, ἐκφρασίαν πόνων, ἔκπτωσιν τῆς θρέψεως καὶ μυϊκῆς ἀδυναμίας ὑποκειμενικὴν αἴσθησιν.

Ἐν δὲ τῷ ἰκτέρω τοῦ Weil, τὰ φαινόμενα τῆς φυσιογνωμίας εἶναι ἐντονώτερα, διότι αὕτη συσπωμένη ὑπὸ τῶν ἐκφράσεων τῶν πόνων τῆς κεφαλαλγίας, ἐκδηλοῖ γενικὴν ἀναστάτωση ἐνεκα τοῦ πυρετοῦ καὶ καταβολῆς. Ἰδιαίτερον χαρακτηριστικόν.—Συνήθως παρουσιάζει ἐπιχειλίον ἔρπητα, σχετιζόμενον ἴσως μὲ τὸν πυρετόν.

Ἐν περιπτώσει **χολολίθων** ἡ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ γυναικεία φυσιογνωμία, ἔχουσα ἴγνη τινὰ ἐκ τῆς φυσιογνωμικῆς σφραγίδος τοῦ ἀρθριτισμοῦ, δύναται λαμβάνουσα κάποτε τὴν χροιάν τοῦ ἰκτέρου νὰ συσπᾶται ὑπὸ τῶν ἐκφράσεων τοῦ ἄλγους τοῦ ὀδυνηροῦ κωλικοῦ, ὅν προκαλεῖ ὁ λίθος διερχόμενος ἢ ἐνσφηνούμενος εἰς τὰς χοληφόρους ὁδούς.

Ἐν τῇ πυώδει ἡπατίτιδι, ἡ γενικὴ κατάστασις βαθέως διαταρασσομένη, ἐκφράζεται ἐν τῇ φυσιογνωμίᾳ τῇ πυρεστούσῃ, τῇ συσπωμένη ὑπὸ τῶν ἀναπνευστικῶν δυσχερειῶν καὶ τῶν διαφόρων πόνων, ὑπὸ τὴν μορφήν τῆς τελείας ἐξασθενήσεως καὶ καταβολῆς.

Ἐν τῇ κίρρωσει (Laënnec) ἦν γεννᾶ κυρίως ἡ μέθη καὶ ἡ κατάχρησις τῶν οἰνοπνευματωδῶν ἐν γένει, ἡ φυσιογνωμία κατ' ἀρχὰς ἐκφράζει γενικὴν τινὰ διαταραχὴν καὶ ἀνησυχίαν, ἥτις μετ' ἕλιγον ἀντικαθίσταται ὑπὸ τῆς μορφῆς τῆς σφοδρᾶς θρεπτικῆς ἐκπτώσεως, ὑπὸ τοῦ ὡχροῦ προσώπου τῶν ὕδρωπικῶν, ὅπερ προσλαμβάνει ἐλαφρὰν τινὰ ἰκτερικὴν ἀπόχρωσιν, μὲ ὅλην τὴν ρυπαρὰν καὶ γεώδη χροιάν, ἥτις χαρακτηρίζει τὸ δέρμα τῶν κίρρωτικῶν.

Ἐν τῇ **χολώδει** ὁμῶς καὶ ὑπερτροφικῇ, τὰ αὐτὰ φυσιογνω-

μικὰ φαινόμενα ἐκδηλοῦνται ἐπὶ ἐδάφους μόνον διαφόρου, ἐπὶ φυσι-
γνωμικοῦ ἐδάφους κιτρίνου, ἔνεκα τοῦ ἰκτέρου.

Ἐν τῇ ὀξείᾳ κιτροίνῃ ἀτροφίᾳ τοῦ ἥπατος, ἡ φυσιο-
γνωμία ἐκφράζει ὅλην τὴν ἐσωτερικὴν ἀλλοίωσιν καὶ ἀναστάτῳσιν.

Κατ' ἀρχὰς παρουσιάζει πυρετικὴν τινα ἀνησυχίαν καὶ τὴν ἐκ-
δήλωσιν τῶν καθολικῶν διαταραχῶν, τῆς ἀθυμίας καὶ τῶν λοιπῶν
κεφαλαλγικῶν ἐκφράσεων. Μετὰ ταῦτα, κατὰ τὸ δεύτερον στάδιον ἡ
φυσιογνωμία συσπωμένη καὶ ἀλλοιούμενη βαθέως, κιτρίνη ἐκ τοῦ
ἰκτέρου, πυρέσσουσα ἐκδηλοῖ τὴν θύελλαν τῶν νευρικῶν φαινομένων,
τῶν ἐξικνουμένων μέχρις μανιακῶν καὶ παραληρητικῶν ἐκφράσεων,
δηλοῦσῶν ἀκράτητον ἐσωτερικὸν ἐκτροχιασμὸν τῆς ζωῆς, οὔτινος τὸν
παροξυσμὸν διαδέχεται ἡ παθολογικὴ καὶ ἐπιθανάτιος γαλήνη τῆς
καρωτικῆς ἐκφράσεως τοῦ βαθέως κώματος τῆς φυσιογνωμίας, ἣν
ἐπὶ τέλους διαδέχεται ἡ τελειωτικὴ καὶ τελευταία φυσιογνωμία τοῦ
θανάτου.

Περὶ τῶν λοιπῶν παθήσεων τοῦ ἥπατος καὶ τοῦ παγκρέατος δὲν
εἶναι ἀπαραίτητον νὰ λεπτολογήσωμεν, καθότι ἡ φυσιογνωμία ἀνευ
πολλῶν ἰδιαιτέρων χαρακτηριστικῶν, δὲν παύει τοῦ νὰ ἐκφράζη τὴν
γενικὴν ἐκ τῆς παθήσεως διαταραχὴν, τοὺς πόνους, τὴν ἐξασθένησιν
καὶ τὰ τοιαῦτα.

Ἦδη ἔλθωμεν εἰς τὰς φυσιογνωμίας τῶν νεφροπαθῶν.

Ζ'. ΣΥΣΤΗΜΑ ΟΥΡΗΤΙΚΟΝ

Αἱ φυσιογνωμίαι τῶν νεφροπαθῶν, εἶνε τελείως ἴδιαι, μόνον
ὀλίγον πρὸς τὰς καρδιακὰς πνευμονοπάθειαι, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τούτων σα-
φῶς διακρινόμεναι.

Ἡ φυσιογνωμία Bright ὡχρὰ καὶ κιτρινωπὴ ὀλίγον, στιλπνὴ
οἰδαλέα ἐκ τοῦ οἰδήματος τοῦ ἀρχομένου πρῶτον ἐκ τῶν βλεφάρων,
μὲ χεῖλη κυανωτικὰ ἐκ τῆς δυσπνοίας καὶ τῆς γενικῆς τοῦ νευρικοῦ
συστήματος ἀνησυχίας, ἐκφράζουσα τὴν κατὰπτωσιν καὶ τὴν στενο-
χωρίαν τοῦ πάσχοντος, δύναται νὰ γείνη ἔδρα συσπάσεων καὶ φυσιο-

γνωμικῶν σκηνῶν, ἄς μόνον εἰς τὰς νεφριτικὰς φυσιογνωμίας συναντᾶ τις τόσον ἐκδήλως ἐκφραζομένης.

Ἐπί τῆς φυσιογνωμίας ταύτης ἡ οὐραιμία ἐκτυλίσσει τὴν ἐκδήλωσίν της, ἡ δὲ μορφή τῆς ἀναπνοῆς τοῦ Cheyne-Stokes συμπληροῖ τὴν εἰκόνα προλογίζουσα τὴν τελευταίαν ἀπαισίαν φυσιογνωμίαν τοῦ θανάτου.

Ἄλλὰ πρὸ αὐτῶν ἡ λευκωματουρικὴ φυσιογνωμία, ἣτις εἶναι καὶ σιογνωμία τῶν νεφριτῶν, διὰ τῆς ὠχρότητος αὐτῆς, τοῦ ἐσβεσμένου βλέμματος τῆς ἀτονίας καὶ τῆς ἐκπτώσεως τῶν δυνάμεων ἣτις βραδέως ἀποπνέεται ἀπὸ τῆς φυσιογνωμίας τῶν λευκωματουρικῶν, πρέπει πρώτη νὰ ἐγείρη τὴν προσοχὴν τοῦ ἱατροῦ, καὶ νὰ προειδοποιήσῃ αὐτὸν διὰ τὰς μελλούσας νὰ ἐκτυλιχθῶσι σκηνὰς ἐπὶ τῆς φυσιογνωμίας.

Διότι μετ' οὐ πολὺ τὸ πρόσωπον γενόμενον οἰδαλέον, ἀποτελεῖ τὸ ἔδαφος ἐξ οὗ ἡ οὐραιμία διαπλάσσει τὴν φρενῶν ἐκείνην φυσιογνωμίαν, τὴν ἐκφράζουσαν ἀγρίαν, ἀσυνείδητον ἀνησυχίαν ἐκ τῆς πνιγμονῆς, ἐκ τῆς αὐτοδηλητηριάσεως τοῦ νευρικοῦ συστήματος διὰ τῆς οὐρίας, τὴν ἐξέρυθρον, τὴν στικτὴν ἐξ ἐκχυμώσεων, μὲ βλέμμα ἀγριον, αἱματωμένον, μὲ μανικὴν ἐξέγερσιν ἐκφράσεως. ἢν ἀκολουθεῖ τὸ κῶμα, ἡ φυσιογνωμία τῆς ὑπνηλίας, τῆς νάρκης, τῆς νεκρικῆς καρώσεως, ὅποτε εἰς τὸ δέρμα καὶ τὰ ἤρεμα πτερύγια τῆς ρινός, τὰ πρὸ μικροῦ συσπόμενα ἐκ τῆς ἐναγωνίου καὶ ἀσφυκτικῆς πνιγμονῆς τῆς δυσπνοίας, ὡς ἀφρὸς μετὰ θύελλαν παρατηροῦνται λευκὴ κόνις ἐξ οὐρικοῦ ὀξέως, ἢν ἡ φύσις κατὰ τὸν ὑπεράνθρωπον ἐκείνον ἀγῶνα, οὕτινος τὰς φάσεις εἶδομεν ἐν τῇ φυσιογνωμίᾳ, ἐδίωξε καὶ ἀπεμάκρυνεν ἐκ τοῦ ὀργανισμοῦ, ριφθεῖσα κατόπιν εἰς νάρκην. ἐξηντλημένη καὶ νεκρωμένη.

Κατὰ τὴν περίοδον ταύτην, ἡ φυσιογνωμία δύναται ν' ἀλλοιωθῇ ὑπὸ τῶν ἐκφράσεων καὶ τῶν μορφῶν τῆς ἀναπνοῆς τοῦ Cheyne Stokes ἢν περιεγράψαμεν ἐν τῇ φυσιογνωμίᾳ τῆς μηνιγγίτιδος.

Ὀλίγας μόνον γραμμὰς χαράσσομεν ἰδιαιτέρως περὶ τοῦ ἀμυλοειδοῦς νεφροῦ, οὕτινος ἀληθῶς ἡ φυσιογνωμία, ὠχρὰ, πελιδνὴ, ἀναιμικὴ, καχεκτικὴ, ἐκδηλοῖ ἐν συντόμῳ ὅλην τὴν γενικὴν καταβολὴν καὶ καχεξίαν διὰ τῶν χαρακτηριστικῶν της, καὶ διὰ τῆς ἀτόνου καὶ καχεκτικῆς ἐκφράσεώς της.

Εἰς δὲ τὰ νεφρικὰ νεοπλασμάτα, κυρίως τὰ κακοήθη, ἡ φυσιογνωμία ἔχει τὴν μορφὴν ὄλων τῶν λοιπῶν νεοπλαστικῶν παθήσεων.

Ἐν τῇ νόσῳ τοῦ Addison, τῇ μελανοδερμίᾳ ἧς ἔτυχε νὰ ἴδωμεν περίπτωσιν τινα ἐν τῷ «Εὐαγγελισμῷ», ἡ φυματίωσις τῶν ἐπινεφριδίων, ἔχουσα προέλευσιν κυρίως ὁμῶς ἀντίτυπον γενικώτερον, ἐκδηλοῖ τὴν καθολικὴν ἀσθένειαν ἐν τῇ φυσιογνωμίᾳ, τῇ μελανῇ, καὶ ἀναίμῳ, δι' ἐκφράσεως τῶν καταβεβλημένων δυνάμεων, τῶν ἐσωτερικῶν ἰλίγγων, τῶν πόνων, δι' ἐκφράσεως ἀδρανοῦς ἐκδηλούσης διανοητικὴν καὶ γενικὴν ἀδράνειαν καὶ νωθρότητα. Τὰ χεῖλη καὶ τὸ στόμα εἶναι μελαγχρόστερα, τὸ δὲ ἦθος εὐερέθιστον, δηλοῖ νευρικὴν τινα ταραχὴν. (Ἰδιαίτερον χαρακτηριστικόν).

Ἐν τῇ νεφρολιθιάσει, οἱ προκαλούμενοι ὀδυνηρότατοι κωλικοὶ συσπῶσι καὶ ἀλλοιοῦσι τὴν φυσιογνωμίαν δεινῶς, ἐν δὲ τῇ φυματίωσι τοῦ νεφρικοῦ συστήματος, τὰ φυσιογνωμικὰ φαινόμενα εἶνε σχεδὸν τὰ περιγραφέντα ἐν τῇ φυματικῇ φυσιογνωμίᾳ.

Ἐν τῇ κυστίτιδι ἡ φυσιογνωμία πυρέσσουσα, συσπᾶται ἐκ τῆς ἐκφράσεως τῶν πόνων, ὡγρὰ δὲ καὶ ἀναιμική, ἔχει ἦθος νευρικοῦ ἐρεθισμοῦ κεφαλαλγικοῦ, ἰλίγγων, ὑπνηλίας μέχρι κωματικῆς φυσιογνωμίας, ὅταν δηλητηριάσις τις ἐπιτελεσθῇ.

Η'. ΣΥΣΤΗΜΑ ΓΕΝΝΗΤΙΚΟΝ

Τὰ ὄργανα ταῦτα, ἐν οἷς ἐνεδράζεται ἡ πνεύη τῆς πολλαπλασιαζομένης φύσεως, τῆς λειτουργούσης μυστηριωδῶς καὶ δονούσης τὴν ὕλην, καὶ ἐξ αὐτῆς γεννώσης τὴν ζωὴν, τὴν συνέχειαν καὶ αἰδιότητα αὐτῆς, τὰ ὄργανα ταῦτα, ἐπιτελοῦντα τὴν ὑψίστην λειτουργίαν τοῦ ἀνθρώπου, τὴν ὑψηλοτέραν ἢ τοῦλάχιστον ἴσιν πρὸς τὰς ἐγκεφαλικὰς λειτουργίας, ἀποτελοῦσι τὸ ὑπομόχλιον τῆς ζωικῆς ἰσορροπίας τοῦ ὄργανισμοῦ, τοῦ τε ἠθικοῦ καὶ τοῦ φυσικοῦ.

Εὐνόητος ἔρχεται καθίσταται ἡ ἐφ' ὅλης τῆς ἠθικῆς καὶ φυσικῆς τοῦ ἀνθρώπου κατστάσεως ἐπίδρασις τῶν ὀργάνων τούτων, ἡ εὐτυχῆς ἐν ὑγείᾳ καὶ θλιβερὰ ἐν τῇ νόσῳ, καθὼς εὐνόητος καθίσταται καὶ ἡ ἐν

τῆ φυσιογνωμίας ἐκδήλωσις τῆς γενικῆς αὐτῶν καταστάσεως.

Οὐχ ἦττον μικρὰ περιγραφή τῆς φυσιογνωμίας ἐν ταῖς παθήσεσι τοῦ γεννητικοῦ συστήματος, οὐ μόνον ἤθελε πληρώσει κεφάλαια τῆς μελέτης ἡμῶν ἀναποφεύκτου καὶ ἀπαραιτήτου ἀνάγκης, ἀλλὰ καὶ θέλει προσθεσεῖ ἐν ἔτι οὐσιώδες ἐπιχείρημα, τοῦ ἐνιαίου τῶν ἠθικῶν καὶ φυσικῶν παθήσεων, ὧν ἡ ἔκφρασις ἐνιαίως ἐκφράζεται εἰς τὰς διαφόρους φυσιογνωμίας, εἰς τὴν περιγραφὴν τῶν ὁποίων ἀμέσως μεταβαίνομεν.

Ἄς ἀρχίσωμεν ἀπὸ τῶν γυναικείων παθήσεων.

Ἡ παθολογικὴ τριάς τῆς νεωτέρας ζωῆς, αἱ ποικίλαι καταρρήσεις, ἡ κληρονομικότης καὶ αἱ ἠθικαὶ κοπώσεις, πρωταγωνιστοῦσιν ἐν τῇ αἰτιολογίᾳ τῶν ποικιλοτάτων παθήσεων, αἵτινες καταταρρανοῦσι τὴν ὑπαρξιν τῆς γυναικὸς ἀπὸ τῆς νεανικῆς περιόδου, τῆς ἐμφανίσεως τοῦ ἔρωτος μέχρι τῆς παύσεως αὐτοῦ καὶ πέραν ἀκόμη, καὶ δηλητηριάζουσι τὴν ζωὴν καθ' ὅλην αὐτῆς τὴν διάρκειαν.

Καὶ πέραν τοῦ ἔρωτος, ὅσον καὶ ἀπὸ τῆς πρώτης αὐτοῦ ἐγέρσεως, ἡ ζωὴ τῶν καταρρήσεων, τῶν ὀκνηριῶν, τῶν ἀναιμιῶν, τῶν ἀνανισμῶν, τῶν ἐρεθιστικῶν καὶ τῶν μυθιστορημάτων, ἡ ζωὴ τῶν κοπώσεων καὶ τῶν κληρονομικῶν προδιαθέσεων καὶ διαμυριῶν, ἡ ζωὴ ἡ δηλητηριαζομένη ὑπὸ τοῦ ἐκλύτου συζύγου, τοῦ μεμολυσμένου ἔστω καὶ ἐλαφρῶς, ἡ ζωὴ αὕτη, δηλητηριάζει τὴν ἀληθῆ ζωὴν τῆς γυναικὸς, καταβασανίζουσα καὶ ταλαιπωροῦσα τὴν ζωὴν ταύτην πέραν ἀκόμη τοῦ ἔρωτος, καὶ πέραν αὐτοῦ ἀκόμη τοῦ θανάτου — εἰς τὰ δυστυχεῖ τέκνα τῆς παθολογικῆς Ἀφροδίτης.

Ὅλας τὰς ἀλλοιώσεις ταύτας, ἡ φυσιογνωμία ὡς πιστὴ αὐτῶν συνέχεια πιστῶς καὶ ἀκριβέστατα ἐκδηλοῖ, διαστρεφόμενη, ἀλλοιοῦσα τὸν τύπον τῶν χαρακτηριστικῶν τῆς, καταστρέφουσα τὴν καλλονὴν τῆς καὶ ἀποδεικνύουσα οὕτω τὴν μεγάλην ἀλήθειαν καθ' ἣν μόνη ἡ ὑγεία ἔχει φυσιογνωμίαν τὴν καλλονὴν, μόνη ἡ ὑγεία ἐκπέμπει ἐκ τῆς ὑγιοῦς καλλονῆς τὸ ὑγιὲς καὶ ἀληθὲς καὶ φυσιολογικὸν αἶσθημα τοῦ ἔρωτος, τὸ αἰώνιον καὶ διαρκές, τὸ δυνάμενον νὰ μεταδώσῃ ζωὴν ὑγιᾶ καὶ φυσιολογικῶς ἀθάνατον καὶ ἀρτίαν.

Εἶναι δυνατόν τὸ θυμὰ τῆς ἀνωτέρω περιγραφείσης ζωῆς τῶν αἰτίων νὰ μὴ ἔχη φυσιογνωμίαν ἀθλίαν ;

Εἶναι δυνατόν αἱ φλεγμοναὶ τοῦ αἵδαίου, αἱ κολπίτιδες, αἱ μη-

τριτίδες καὶ περιμητρίτιδες, αἱ σαλπινγίτιδες, αἱ παθήσεις τῶν ὠθηκῶν, τὰ νεοπλάσματα, ἡ συμφιλίς, ἡ βλεννόρροια, τὰ ἔλκη, αἱ λευκόρροιαι, ἡ ἀρτηνόρροια καὶ ἡ δυσμηνόρροια, ὅλα: αὐταὶ αἱ ἐκδηλώσεις καὶ τὰ ἀποτελέσματα τῆς γνωστῆς ζωῆς, νὰ μὴ ἀλλοιώσουν τὴν ὅλην ὑγείαν καὶ συνεπῶς τὴν ἐκδήλωσιν αὐτῆς ἐν τῇ φυσιογνωμίᾳ:

Δυστυχῶς, βεβαίως.

Τῶν ἀλλοιώσεων τούτων περιγράφωμεν τὰς οὐσιωδεστέρας, ἀρχόμενοι ἀπὸ τῆς φυσιογνωμίας τῶν

Μητροιτίδων. Εἶναι ὡχρὰ, ἐξητηλημένη, ἐκφράζουσα γενικὴν κόπωσιν καὶ ἀδυναμίαν, ἡ συσπᾶται ὑπὸ τῶν κοκκυγοδυνιῶν καὶ τῶν λοιπῶν νευραλγιῶν, αἰτινες θλίβουσιν ὡσαύτως καὶ τὸ ἥθικόν τῆς ἀρρώστου.

Τῆς δυσμνορροίας ἡ φυσιογνωμία ἐκφράζει ὀδύνην δι' ἐνὸς βλέμματος νωθροῦ, ἀδρανοῦς, δι' ὀφθαλμῶν ὑγρῶν περιγυρισμένων ὑπὸ μελανῆς περιφερείας, κάποτε δακρυβρόχων, καὶ δι' ἐνὸς προσώπου ὡχροῦ, δηλοῦντος γενικὴν διαταραχὴν, ἡ πάσχουσα γυνὴ ἐκδηλοῖ θλίψιν, ἀνησυχίαν, ἥθος εὐερεθίστου νευρικῆς διεγέρσεως, ἥτις δύναται νὰ φθάσῃ μέχρι παραξυσμοῦ.

Ἐν τῇ ἀμνηορροίᾳ τὰ ραινόμενα τῆς φυσιογνωμίας, δηλοῦντα ἀνάλογον ἐσωτερικὴν ταραχὴν, εἰσὶν ἐντονώτερα καὶ συμφορητικώτερα.

Εἰς τὰς ἐπιλοίπους παθήσεις, αἱ ἀλλοιώσεις τῆς φυσιογνωμίας τῆς τε ἥθικῆς αὐτῆς ἐκφράσεως καὶ τῆς φυσικῆς εἶναι ἀρκούντως ζωηραὶ καὶ ἐπιφανεῖς, ὧν δείγμα ἀρκούμεθα νὰ παράσχωμεν τῷ ἀναγνώστῃ τὴν φυσιογνωμίαν τῶν κύστεων τῆς ὠθηκῆς, ἥτις φέρει τὸ ὄνομα τοῦ περιγράψαντος αὐτὴν ἀγγλοῦ χειρουργοῦ Spenser Wells (1).

Κατ' ἀρχὰς ἐκφράζει μικρὰ τινα ἐνοχλήματα τὸ «Ὄσθητικὸν πρόσωπον» τοῦ Wells ἕνεκα τῆς πίεσεως τῶν γειτονικῶν ὀργάνων.

(1) Ὁ χειρουργὸς οὗτος, μόλονότι ἐνέκυψε πολὺ εἰς τὴν μελέτην τῶν κύστεων τῆς ὠθηκῆς, ἐγένετο μόλαταῦτα ἀφορμὴ ἀχοουσία ἀνακαλύψεως τῆς θεραπείας τῆς θυματιώδους περιτονίτιδος. ἦν κατὰ λάθος διέγνωσεν εἰς ἄρρωστον πάσχουσαν ἐξ ὠσθητικῶν κύστεων, ὧν τὴν φυσιογνωμίαν τόσον ἀκριβῶς περιέγραψε.

τὰ ἐνοχλήματα ταῦτα γινόμενα γενικώτερα καὶ ἐντονώτερα, ἀντηχοῦσιν εἰς τὴν λειτουργίαν τῆς θρέψεως καὶ τῆς ζωῆς ἐν γένει, ἥτις ἐκπίπτει καὶ ἐκτελεῖ τὴν ἐκπτώσιν αὐτῆς ἐν τῇ φυσιογνωμίᾳ, ἧς τὰ μῆλα προεξέχουν, τὸ πρόσωπον γίνεται ὠχρόν, ἢ ρίς ὀξύνεται, τὰ χεῖλη συμπίπτουν, αἱ γωνίαι τοῦ στόματος καταπίπτουν, βραθεῖαι δὲ ρυτίδες διαυλακοῦσι τὸ πρόσωπον καὶ τὸ μέτωπον προσδίδουσαι εἰς τὴν φυσιογνωμίαν τὸν χαρακτῆρα ἐκείνου, ἀφ' οὗ ἀποπνέεται ὅλη ἡ ἐκφρασις τῆς δεινῆς τῆς πασχούσης καταστάσεως.

Σημείωσις. Ὅσον διὰ τὴν κατάπτωσιν τῶν γωνιῶν τοῦ στόματος, ἔχωνὰ προσθέσω σημεῖωσιν τινα γενικὴν, φυσιογνωμικὴν, οὐχὶ μονομερῶς σχετιζομένην μὲ τὴν φυσιογνωμίαν τῶν κύστεων τῆς ὠοθήκης.

Ἐν γένει, τ. ἔ., παρατήρησα ὅτι ἡ γωνία τοῦ στόματος ἐγειρομένη πρὸς ἄνω ἐλαφρῶς καὶ ὀλίγον κομφῶς, πάντοτε ἐξεδήλωσεν εὐφυίαν διάπλασεως καὶ ἥθους καὶ διανοίας, ἐνῶ ἡ κατάπτωσις αὐτῆς πρὸς τὰ κάτω ἢ ἡ ὀριζοντία φορὰ, πάντοτε κοινὴν διάπλασιν, καὶ πολλάκις ἐλαφρὰν ἀσθένειαν ἢ χυδαιότητα ἥθους, πνεύματος, σώματος καὶ μὸρφῆς.

Τοῦτο δὲ, ἴσως ἕνεκα τῶν αἰωνίων κινήσεων καὶ τῶν ἐλαφρῶν συσπᾶσεων τοῦ στόματος ἐν τῇ ἀφώνῳ ἐκφράσει τῶν παθῶν καὶ τῶν σχέψεων, κινήσεων, δι' ὧν πάντοτε τὸ στόμα συνοδεύει τὴν ἐκφρασίαν τῆς ἐσωτερικῆς καταστάσεως, ἥτις συνεπῶς ἀναλόγως τῆς δυνάμεως αὐτῆς τῆς υἰείας καὶ τῆς εὐφυίας, προσδίδει εἰς τὸ μερικὸν τοῦτο ὄργανον τῆς φυσιογνωμίας, τὸν τύπον τῆς μορφῆς αὐτῆς καὶ τῆς ἐκφράσεως. Ὁ τρόπος τοῦ τρώγειν ὡσαύτως συντελεῖ, ἀλλὰ καὶ οὗτος δὲν ἐξαρτᾶται εἰμὴ ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ τρόπου, ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ ἥθους καὶ πνεύματος τῶν τρόπων.

Ἦδη ἐπανεέλθωμεν εἰς τὴν περιγραφὴν τῶν φυσιογνωμιῶν τῶν ἀνδρικῶν γεννητικῶν παθήσεων, εἰς τὰς ὁποίας προσθέτωμεν καὶ τὰς φυσιογνωμίας τῆς συφιλιδικῆς καὶ βλεννορροϊκῆς Ἀφροδίτης, ἃς βεβαίως δύνανται νὰ ἔχουν καὶ αἱ πάσχουσαι ἰέρειαι τῆς.

Τῆς *βλεννορροϊκῆς* βεβαίως ἡ φυσιογνωμία δὲν ἔχει τι τὸ ἴδιον καὶ χαρακτηριστικόν, δὲν ἔχει τ. ἔ. *παθογνωμοικὴν φυσιογνωμίαν*, ὡς λέγει ὁ Lightemberg. Τυγχάνουσα ὅμως ὠχρὰ, καὶ ὀλίγον ἀναιμικὴ, δύναται νὰ γείνη ἀθλία ἐκ τῶν αὐπνιῶν, τῶν φοβερῶν πόνων καὶ τῆς συμπαρομαρτούσης γενικῆς ἐξασθενήσεως.

Ἐνῶ ἐν τῇ *Συφιλίδι*, τὸ πρᾶγμα δὲν ἔχει οὕτως.

Μετὰ τὴν ἐγκατάστασιν, κατὰ τὴν δευτερογενῆ περίοδον, ἡ φυσιογνωμία γίνεται ὠχρὰ ἕνεκα τῆς ἀναιμίας, ἔχει ἦθος εὐερέθιστον

ἐκ τῶν ἀϋπνιῶν, ἐκφράζει γενικωτέρας καὶ ἐντονωτέρας νευρικές διαταραχὰς ὅταν τὰ φαινόμενα τύχῳσιν ἐντονώτερα.

Χαραίσεται δὲ βαθέως ὑπὸ τῶν ἐκφράσεων τῶν πόνων, τῶν ὀστεοκόπων, τῶν διαφόρων νευραλγιῶν (ἄρθρων, μυῶν), κυρίως τῆς φρικώδους κεφαλαλγίας. Ἦτις κατὰ τὸν Fournier δυναμένη νὰ προκαλέσῃ παραλήρημα, φέρει τὰς φυσιολογικὰς τροποποιήσεις τῆς παραληρημίας ἅς εἶδομεν ἄνωτέρῳ.

Τὴν ἐκφρασὴν ὄλων τύπων συναρπάζει καὶ καθιστᾷ ἐντονωτέραν ὁ πυρετός, καὶ τὸ αἰσθημα τῆς γενικῆς κακουχίας. Ἐνεκα τῆς γενικῆς μολύνσεως.

Ἐν τῇ περιόδῳ ταύτῃ, ἡ φυσιολογία ἐκτὸς τῶν γενικῶν διαταραχῶν τῶν σπλάγγων, ἅς ἔχει νὰ ἐκδηλώσῃ, ἀλλοιοῦται αὐτὴ ἢ ἰδίᾳ ἐκ τῶν φρικώδων ὀφθαλμῶν, τῶν ἱριτιδῶν, κερατιτιδῶν, ἐκ παθήσεων τῆς ρινός, ἕως ὅτου νέον ἐπὶ τοῦ προσώπου σημεῖον, προσθέσει νέα χαρακτηριστικὰ ἐπὶ τῆς σφριλιδικῆς φυσιολογίας.

Τὰ σημεῖα ταῦτα εἰσὶν σφριλίδες λεγόμεναι, τὰ ἐξανθήματα δηλ. ἅτινα ποικίλα τὴν μορφήν καὶ τὸ χρῶμα, στέφουσι τὸ μέτωπον (στέφανος τῆς Ἀφροδίτης) ἢ στίζουσι τὸ πρόσωπον ὄλων, τροποποιῶντα τὴν ἐκφρασὴν αὐτοῦ. Ὁ βλεννογόνος τῶν χειλέων ἀλλοιοῦται ὑπὸ τῶν βλενωδῶν πλακῶν.

Κατὰ τὴν τριτογενῆ περίσδον, ἐπειδὴ τὰ φαινόμενα ἐκ τῆς προηγουμένης γενικῆς αὐτῶν διαχύσεως τείνουσι νὰ ἐντοπισθῶσι, ἔχρουεν τὰς φυσιολογίας τῶν τοπικῶν παθήσεων τοῦ ἐγκεφάλου, νωτιαίου μυελοῦ, σπλάγγων, κλπ. τῶν ὁποίων τὰς ἐκάστοτε φυσιολογίας, μετὰ τὴν καταστροφὴν αὐτῶν περιεγράψαμεν πρόσθεν, ὥστε ἀποβαίνει περριτὴ πᾶσα ἢ ἐπ' αὐτῶν ἐπάνοδος.

Φρικώδη εἰκόνα φυσιολογίας ἔχει ὁ ἀτυχῆς ἀπόγονος γονέων σφριλιδικῶν, ἐὰν ὁ θάνατος δὲ τὸν ἀφαιρᾷ τῆς ζωῆς.

Παθήσεις δερματικαί, τῶν ὀστέων, τῶν ἄρθρων, τῶν ὀφθαλμῶν, τῶν ὀδόντων, τῶν σπλάγγων, τοῦ ἐγκεφάλου καὶ τοῦ νευρικοῦ ἐν γένει συστήματος, παθήσεις βαθεῖαι, καταστρεπτικαί αὐτῶν τῶν θεμελίων τῆς ζωῆς καὶ τῆς ὑγείας, διαστρέφουσι τὴν οὐσίαν καὶ τὴν μορφήν τοῦ ὀργανισμοῦ, διαστρέφουσι τὴν ἐκφρασὴν τῆς φυσιολογίας, ἣτις ἐκδηλεῖ ὄλα ταῦτα καχεκτικῇ, ἄρρωστος, νευροπαθῆς, ἐκπεφυλισμένη.

Ἡ συφιλιδικὴ φυσιογνωμία, δύναται ὅλας τὰς φυσιογνωμίας τῶν βαθειῶν καὶ βαρειῶν παθήσεων νὰ ὑποδυθῇ, ἔχουσα ὡς ἰδιαίτερον χαρακτηριστικόν, τὸ ὀργανικὸν βάθος καὶ τὴν μεγάλην βαρῦτητα τῶν παθήσεων, ὧν ἐκφράζει τὴν φυσιογνωμικὴν ἐκδήλωσιν.

Τὰς πλείονας λεπτομερείας περὶ τῶν τοπικῶν ἀλλοιώσεων τοῦ προσώπου, τῆς ἀποτροπαίου διαστροφῆς τῆς μορφῆς αὐτοῦ, τῆς ρινός, τῶν ὀφθαλμῶν, κρίνομεν περιττὸν νὰ εἰσέλθωμεν, ἀφ' οὗ ἄλλως αἱ πλείστα ἐξ αὐτῶν ἐν γενικαῖς γραμμαῖς περιεγράφησαν.

Ἐκ τῶν ἐπιλοίπων παθήσεων τοῦ ἀνδρός, ἀναφέρομεν τὴν φυσιογνωμίαν αὐτοῦ ἐν περιπτώσει **Σπερματορροίας**, τῆς προκαλουμένης ὑπὸ τοῦ ἀννανισμοῦ ἢ ἄλλων ἐρεθισμῶν.

Ἐν τῇ φυσιογνωμίᾳ, εἰκονίζονται σαφέστατα διὰ γραμμῶν καὶ χρωμάτων ἐξόχων, ὅλαι αἱ ἐσωτερικαὶ καταστροφαὶ καὶ ἀλλοιώσεις τῆς ὑγείας καὶ τῆς ζωῆς, ὡς προκαλεῖ ἡ ἀπαισία ἐξίς τοῦ ἀννανισμοῦ.

Κατ' ἀρχὰς ὡχρὰ καὶ ἀναιμικὴ, ἐκδηλοῖ ἔκλυσιν καὶ ἀτονίαν δυνάμεων, ἐκφράζει ἀποστροφὴν πρὸς πᾶσαν ἐργασίαν, ἔχει τὸ ἦθος σκυθρωπὸν, εὐερέθιστον, ὀξύθυμον, ἦθος ἐσωτερικῶν ἰλίγγων, πόνων, ἀλλοιοῦται ὑπὸ τοῦ αἰσθήματος τῶν παλμῶν ἐν τῇ ἐλαχίστῃ ἐργασίᾳ.

Προχωροῦντος ὁμως τοῦ κακοῦ, αἱ ἐσωτερικαὶ τῆς ζωῆς καταστροφαὶ αὐξάνουσαι, ἐκδηλοῦν ἀποτελέσματα αὐτῶν ἐν τῇ φυσιογνωμίᾳ, ἥτις ἐντελῶς ἀναιμικὴ, κιτρίνη, μολυβδόχρους, μὲ ὀφθαλμοὺς ἀνευ ζωῆς καὶ ἐκφράσεως βεβυθισμένης ἐντὸς τῶν μελανῶν περιφερειῶν τῶν κογχῶν, ἀλλοιουμένη ὑπὸ τῆς δυσπνοίας, ἐκδηλοῖ ὅλην τὴν ἐξάντλησιν τῆς διανοίας καὶ τῶν λειτουργιῶν τῆς ζωῆς, ἥτις διαστρέφεται καὶ φθίνει ἐν μαρασμῷ, ἐκδηλοῖ ὅλας τὰς ἀπεγνωσμένας τοῦ ἠθικοῦ ὀρμάς, δι' ὧν οἱ ἄρρωστοι πολλάκις αὐτοκτονοῦσι (Lallemand, Tissot) καὶ ἀντικαθιστῶσιν οὕτω τὴν περιγραφείσαν φυσιογνωμίαν ὑπὸ τῆς νεκρικῆς τοῦ θανάτου, ἥτις ἄλλως τε ἔρχεται καὶ μόνῃ ἐν ἀπαισίῳ καλπασμῷ, τῇ προσκλήσει καὶ προκλήσει τῶν ἐξέων τοῦ ἀννανισμοῦ.

Εἰς τὰς λοιπὰς παθήσεις, τὰς διαμαρτίας π. χ. τῶν γεννητικῶν ὀργάνων, ἡ φυσιογνωμία ἔχει ἐκρηκτικὴν βαθείας ἀλλοιώσεως τοῦ ἠθικοῦ. Ἐγνωρίσαμεν ἐρμαφρόδιτον, οὔτινος ἡ φυσιογνωμία ἐξεδήλου

τόσον σαφῶς τὸ ἄκρως εὐερέθιστον τοῦ ἠθικοῦ, καὶ τὴν νοσηρῶς μελαγχολικὴν διέγερσιν τῶν νεύρων, ὥστε μᾶς ἐμπόδιζε διὰ μόνου τοῦ ἠθους τοῦ ἀπὸ πάσης ἐξετάσεως· ὁ ἄρρωστος οὗτος ἀπέθανεν ἐκ μαρασμοῦ.

Τὸ περιστατικὸν τοῦτο σημειοῖ τὸ συνήθως γιγνόμενον, διότι αἱ παθήσεις τῶν γεννητικῶν ὀργάνων, ὡς καὶ αἱ παθήσεις τοῦ στομάχου δρῶσιν ἐπὶ τοῦ ἠθικοῦ καταθλίβουσαι τοῦτο καὶ πληροῦσαι τὰς λειτουργίας τῆς σκέψεως ὑπὸ μελαγχολικῶν καὶ ὑποχονδριακῶν ιδεῶν. αἰτινες ἐκδηλοῦνται εἰς τὸ ἠθος καὶ τὴν ἔκφρασιν τῆς φυσιογνωμίας, ἀφ' ἧς ἀποπνέεται μετὰ τῆς φυσικῆς παθήσεως καὶ ἡ ἔκφρασις τῆς ἠθικῆς.

Ἐὰν θελήσῃ τις νὰ δώσῃ ἐξήγησιν τοῦ φαινομένου τούτου, μόνον πιθανότητος ἴσως ἔχει νὰ ἐκφράσῃ, ἂν ὄχι ἀσφαλεῖς βεβαιότητος.

Ἴσως καθὼς ἐν ταῖς παθήσεσι τοῦ στομάχου, αἱ κακῶς ζυμούμεναι οὐσίαι, δηλητηριάζουσαι ἐλαφρῶς τὸ νευρικὸν σύστημα, προδιαθέτουσι, γεννῶσι καὶ διατηροῦσι τὰς ὑποχονδριακὰς διαθέσεις καὶ καταστάσεις, οὕτω καὶ ἐν ταῖς παθήσεσι τῶν γεννητικῶν ὀργάνων τοῦ ὑπομοχλίου τούτου τῆς ζωῆς, τῶν ὁποίων τὴν σπουδαιότητα, ἕνεκα τῆς ἀπορροφῆσεως τοῦ γεννητικοῦ ἐκκρίματος, εἰς τὴν ζωὴν καὶ τὴν νευρικὴν ὑγείαν ἀπέδειξεν ὁ Brown-Sequard, τόσον περιφανῶς, ἴσως ἕνεκα τῆς παθήσεως ταύτης, ἀλλοιουμένη ἢ μυχία ὑφ' αἱ οὐσία τοῦ ἐκκρίματος τούτου, νὰ παρέχει εἰς τὸ νευρικὸν σύστημα, ἀπορροφουμένη, στοιχεῖα δηλητηριάσεως γεννῶντα ὑποχονδριακὰς καὶ μελαγχολικὰς καταστάσεις.

Ἡ δηλητηρίασις αὕτη δύναται ν' ἀποτελέσῃ ιδεώδη σχεδὸν τύπον αὐτοδηλητηριάσεως.

Δὲν γνωρίζομεν κατὰ πόσον δύναται νὰ εἶναι ἀληθῆς καὶ σύμφωνος πρὸς τὰ γεγονότα ἡ σκέψις καὶ ἡ ὑπόθεσις αὕτη τῆς γεννητικῆς αὐτοδηλητηριάσεως, τὸ βέβαιον εἶνε ὅτι εἰς τὰς παθήσεις τοῦ γεννητικοῦ συστήματος, τὸ ἠθικὸν καταθλίβεται σφόδρα, εἴτε ἕνεκα ὑλικῶν λόγων εἴτε ἕνεκα τῆς ἠθικῆς ἐντυπώσεως, τῆς ὑποψίας δι' ἀνικανότητα, στερήσεως τῶν ἐρωτικῶν συγκινήσεων, στερήσεως ἢ παραγωγῆς ὄντων ἀσθενῶν, ὑποχονδριακαὶ δὲ καὶ μελαγχολικαὶ ιδεαὶ κατακλαμβάνουσαι τὸν ἄρρωστον προσδίδουσιν εἰς τὴν φυσιογνωμίαν

αὐτοῦ τὴν ἔκφρασιν ἐκείνην ἣτις φέρει μετὰ τῆς φυσικῆς παθήσεως καὶ τὴν σφραγίδα τῆς ἠθικῆς.

Τὴν φυσιογνωμίαν ταύτην οὕτω πως ἐσφραγισμένην θέλει τις ἶδει ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ πάσχοντος ἐκ τῶν ἐπιλοίπων παθήσεων, ὀρχίτιδος, ἐπιδιδυμίδος, οὐρηθρίτιδος, προστατίτιδος κλπ.

Θέλει τ. ἔ. ἶδει τὴν ἔκφρασιν τοῦ φυσικοῦ πόνου, τῆς φυσικῆς ἐκπτώσεως τῆς θρέψεως καὶ τῶν δυνάμεων ἐν γένει συνδυαζομένην ἐν τῇ φυσιογνωμίᾳ μετὰ τῆς ἐκφράσεως τοῦ ἠθικοῦ πόνου καὶ τῆς ὑποχονδριακῆς ὀδυνηρᾶς καταθλίψεως, διότι τὰ γεννητικὰ ὄργανα εἴτε ἔνεκα τοῦ ἐκκρίματος αὐτῶν εἴτε ἔνεκα λόγων ἄλλων ἐπλάσθησαν ὑπὸ τῆς φύσεως διὰ τὴν ἰσορροπίαν τῆς υγείας καὶ τῆς δυνάμεως τοῦ φυσικοῦ καὶ ἠθικοῦ ὀργανισμοῦ, ἀποτελοῦντα τούτων τὸ ὑπομόχλιον τῆς ἰσορροπίας καὶ τὴν πηγὴν τῆς διεγέρσεως, τῆς εὐρωστίας καὶ τῆς ζωῆς.

Θ'. Ἡ ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑ

Εἰς τὰς Διαταραχὰς τῆς Θρέψεως.

Ἐνταῦθα ἡ φυσιογνωμία ἔχει τὸ ἐξῆς ἴδιον, καθότι, τὸ ἔδαφος αὐτῆς ἔνεκα τῶν διαταραχῶν τῆς θρέψεως βαθέως ἀλλοιούμενον τὴν ὑφὴν, τὴν δυνάμιν καὶ τὸ χρῶμα, γαίνεται ἔδρα φυσιογνωμικῶν ἐκδηλώσεων ὧν ἡ ἔκφρασις καὶ ἡ ζωὴ εἶνε χαρακτηριστικῶς ἄτονος, ἀδύνατος, σύμφωνος τῇ ἀτονίᾳ τῇ ἐκ τῆς γενικῆς τῆς θρέψεως διαταραχῆς προκαλουμένης.

Αἱ λεπτομερέστεραι περιγραφαὶ τῶν ἐπομένων φυσιογνωμιῶν, θέλουσιν ἔχει ὡς σταθερὸν ἄξονα καὶ μοχλὸν χαρακτῆρος τὸ σταθερὸν τοῦτο γνῶρισμα, μετὰ τῶν ἰδίων ἐκάστης παθήσεως φυσιογνωμικῶν ἀποχρώσεων.

Ἀναίμικαὶ φυσιογνωμίαι.

Αἱ ἀναίμικαὶ καὶ γλωρωτικάι φυσιογνωμίαι αἰτινες ἀποτελοῦσι τὰ τρία τέταρτα σχεδὸν τῶν φυσιογνωμιῶν τῶν πόλεων, εἶνε συγχαί εἰς τὰς κορασίδας ἕνεκα τῆς ὑπερεντάσεως τοῦ νευρικοῦ συστήματος, τοῦ εἶδους τῆς ζωῆς ἣν διάχουσι, τῶν αἰμορροϊῶν εἰς ἃς ὑπόκεινται: (Potain) ἕνεκα τῆς μυϊκῆς νωθρότητος ἢ κοπώσεως ἕνεκα ἠθικῶν συγκινήσεων καὶ τῶν πνευματικῶν καταπονήσεων ἐξασθενουσῶν τὸ νευρικὸν σύστημα, τῶν συνεχῶν διεγέρσεων, καὶ ἐρεθισμῶν τῶν ἀϋπνιῶν, τοῦ σχολάζοντος καὶ ὀκνηροῦ βίου τῶν νεαρῶν ἀτόμων, τῆς καταχρήσεως τῶν ἀφροδισίων, τοῦ ἀνυψισμοῦ, ἕνεκα διαφορῶν νόσων κλπ. Ἀλλὰ καὶ οἱ νέοι δὲν εἶνε ἄνοσοι εἰς τὴν πάθησιν ταύτην, — πολλοῦ γε καὶ δεῖ—ἀποτελοῦντες τὸ πλεῖστον τῶν νοσηρῶν φυσιογνωμιῶν αἰτινες πλάνωνται ἐν ταῖς μεγαλουπόλεσι.

Ἐννοεῖται: ὅτι, ὅταν ἡ πάθησις ἐπιδεινωθῇ τὰς φυσιογνωμίας ταύτας βεβαίως δὲν συναντᾶ τις εἰς τὰς ὁδοὺς ἀλλ' ἐντὸς τῶν οἰκιῶν καὶ τῶν κοιτῶνων, ἐντὸς τῶν νοσοκομείων, ἀναγνωρίζων καὶ διαγιγνώσκων αὐτὰς ἐκ πρώτης ὄψεως.

Φυσιογνωμία ὠχρὰ, ὠχρολευκος, ὡς κηρὸς πεπαλαιωμένος, καὶ χεῖλη ὠχρὰ καὶ παρειὰς ἀχρόους ἐκδηλοῖ ὄλην τὴν ἀτονίαν τοῦ ὄργανισμοῦ, τὴν ἐπίσημον αὐτοῦ ἐξασθένησιν, δι' ἐνὸς ἤθους εὐερεθίστου καὶ τεθλιμμένου συγχρόνως, τοῦ ἤθους τῆς ἐρεθιστικῆς ἐξασθένησεως (Potain) ἕνεκα τῆς ὁποίας τὸ ἐλάχιστον αἷτιον ἐρεθίζον τὰ νεῦρα τοῦ πάσχοντος ἄλλοιοῖ τὴν φυσιογνωμίαν αὐτοῦ, τὴν ἐκδηλοῦσαν πόνους εἰς τὴν κεφαλὴν ἡμικρανικούς, διανοητικὴν ἐξασθένησιν, χαύνωσιν καὶ ἀδυναμίαν, τὴν ἐκφράζουσαν τοὺς ἐσωτερικούς ἰλιγγούς, τὴν ὑπνηλίαν, τὸν κάματον, τὴν ἐξηντλημένην ἐκ τῶν ἀϋπνιῶν καὶ τῶν φυσιογνωμικῶν κινήσεων ἕνεκα χασμημάτων καὶ ἐκδηλώσεων τῶν παραισθήσεων καὶ τῶν μανικῶν καταστάσεων ἃς ἔχει κἄποτε νὰ ἐκφράσῃ.

Ἀπὸ μιᾶς τοιαύτης φυσιογνωμίας ἀποπνέεται ἡ ἀναίμικὴ ἔκφρασις αὐτῆς, ἡ συνισταμένη ἐκ τοῦ θεμελιώδους τόπου, ὅστις εἶνε ἡ ἀτονία, ἣν αἱ ἄνω περιγραφείσαι φυσιογνωμικαὶ ἐκφράσεις καὶ συνηγήσεις ἐπικουροῦσιν εἰς τὴν ἐκδήλωσιν τοῦ ὄλου γρώματος τῆς ἐκφρά-

σεως, τῆς ἀχρόου καὶ ὠχρᾶς φυσιογνωμίας τῶν ἀναιμικῶν καὶ τῶν χλωρωτικῶν ἀτόμων.

Ἡ χλωρωτικὴ φυσιογνωμία ἰδίως εἶνε λευκὴ ὡς ἀλάβαστρον ἢ χλωρὰ κιτρινοπρασίνη καὶ εἰς αὐτοὺς σχεδὸν ἀκόμη τοὺς βλεννογόνους τῶν χειλέων, εἶνε ὅλως ἰδία, ἔχουσα ὀφθαλμοὺς μὲ ἐκφρασιν μαρασμοῦ καὶ λύπης (Hayem) ἢ ἄλλοτε στίλβουσαν ἐντὸς πελιδνοῦ γύρου ἄνευ ζωῆς καὶ ἐκφράσεως διὰ μέσου βλεφάρων μικρὸν τι ἐξοιδημένων, μετὰ χαρακτηριστικῶν ἐν γένει κεχαλαρωμένων καὶ ἡλωμένων.

Ἐν τῇ κακοῦθι ἀναιμία τὰ αὐτὰ φαινόμενα μὲ χαρακτηριστῆρα ὁμως ἐντονόν καὶ ἐπικίνδυνον ἐκτυλίσσονται ἐν τῇ φυσιογνωμίᾳ τῇ ἐκφραζούσῃ γενικὴν τῶν δυνάμεων καταβολὴν, κάματον, ἐσωτερικοὺς ἰλιγγίους καὶ πόνους ὀστεοκόπους, ὧν ἡ ἐκφρασις ἀλλοιοῖ τὴν ὠχροτάτην ὡς σουδάριον μορφήν τοῦ ἀρρώστου τὴν συσπωμένην ὑπὸ τῆς συντριβούσης κεφαλαλγίας, τῆς γενικῆς στενοχωρίας, τὴν ἀλλοιουμένην ὑπὸ τῆς ἀναιμικῆς δυσπνοίας, τῆς ἐναγωνίου καὶ ἀσφυκτικῆς δίψης δι' ἀέρα, τὴν ἐκδηλοῦσαν ὅλην τῆς ζωῆς τὴν ἐκπτώσιν καὶ τὴν ἀτονίαν, ἣτις δύναται πολλάκις ν' ἀντικατασταθῇ ὑπὸ τῆς φυσιογνωμίας τῆς υγείας καὶ τῆς διαρκοῦς ἰάσεως, ἀρκεῖ ὁ πάσχων νὰ ἔχη ὑπομονήν.

Ἡ λευχαιμικὴ φυσιογνωμία εἶνε ὡσαύτως ὠχρὰ ἀλλὰ μετ' ἐλαφροτέρων φαινομένων, χρονιωτέρων ὁμως καὶ διαρκεστέρων, τοῦθ' ὅπερ καθιστᾷ τὴν πάθησιν ὡσαύτως βαρεῖαν.

Ἐν δὲ τῇ ψευδολευχαιμία τοῦ Hodkin ἡ φυσιογνωμία δηλοῖ τὴν βραδυτάτην ἐξέλιξιν τῶν φαινομένων, ἅτινα μετὰ καιρὸν ἐπιδεινούμενα, ἀντιπροσωπεύονται ἐν τῷ προσώπῳ διὰ τῆς ὠχρότητος καὶ τῆς ἐκφράσεως γενικῆς ἀναιμίας δεινῆς, ἣτις δύναται ὅλην τὴν δύναμιν τῆς ζωῆς καὶ τῆς εὐρωστίας νὰ καταρρίψῃ καὶ νὰ ἐκδηλώσῃ τὴν ἐκπτώσιν ταύτην ἐν τῇ ψευδολευχαιμικῇ φυσιογνωμίᾳ τῇ ὠχρᾷ, τῇ ἰκτερικῇ κλπ.

Ἐν γένει ἡ ἀναιμικὴ φυσιογνωμία ἔχει ὡς θεμελειώδη τόνον ἐκφράσεως τὴν ἀτονίαν, ὡς χρῶμα δὲ καὶ ὡς ἐπικουρικὰς συνηγήσεις τοῦ χρωματισμοῦ, τὴν ἀχρουν ὠχρότητα καὶ γλώσσωσιν τῆς μορφῆς, ἀφ' ἧς ἀποπνέεται ὅλη τῆς ζωῆς ἡ ἀδυναμία καὶ ἐξασθένησις, ἡ ἠθικὴ καὶ φυσικὴ, συνεπῶς τυγχάνει ἐκ τῶν νόσων ἐκείνων ἅς διαγι-

γνώσκει τις ἐκ πρώτης ὄψεως τῆς ὄψεως τοῦ ἀρρώστου, οὔτινος ἢ καθ' ὅλην τὴν γραμμὴν τῆς ἥθικῆς καὶ φυσικῆς ὑπάρξεως ἐξασθένεισ ἐκδηλοῦται ἐν τῇ ἀτονίᾳ τῆς φυσιογνωμικῆς ἐκφράσεως.

Ἡ Σκορβουτικὴ ὀυσιογνωμία κατ' ἀρχὰς ἐκφράζει γενικὴν καταβολὴν, στενοχωρίαν, ἐξάντλησιν, συσπᾶται ὑπὸ τῆς ἐκφράσεως τῶν ρευματοειδῶν πόνων ἢ μένει ἀπαθής, κοιμισμένη, δηλοῦσα βαθεῖαν διανοητικὴν ἀδράνειαν. Μετὰ ταῦτα ἀλλοιοῦται ὑπὸ τῆς γειτονικῆς παθήσεως τῶν οὔλων, ἅτινα ἐξελκοῦνται καὶ αἱμορραγοῦσιν, ὑπὸ τῆς κυνάγχης καὶ ὑπὸ τῆς γενικῆς ἀναιμικῆς καταστάσεως, καθὼς καὶ γενικοὶ τινες παθολογικοὶ ἐν τοῖς σπλάγγνοις ἀντίτυποι δύνανται ν' ἀντιπροσωπευθῶσιν ἐν τῷ προσώπῳ διὰ τοῦ νοσώδους καὶ παθολογικοῦ τῆς ἐκφράσεως ἥθους.

Ἐν τῇ Πορδύρᾳ (Werlhof) ἡ φυσιογνωμία στικτὴ πολλάκις ἐκ τῶν ἐκχυμώσεων καὶ τῶν αἱμορραγιῶν ἐκφράζει πυρέσσουσα τὴν γενικὴν ἐξάντλησιν καὶ ἐξασθένεισιν τοῦ ὀργανισμοῦ.

Ἐν τῇ αἱμοφιλίᾳ, τόσον τὸ δέρμα, ὅσον καὶ οἱ ὀρατοὶ βλεννογόνοι τῶν χειλέων, τῆς ρινοῦ αἱμορραγοῦντα δυσεπισχέτως, ἀλλοιοῦσι τὴν μορφήν, τὴν ἐκδηλοῦσαν τὴν γενικὴν λεπτότητα τοῦ εὐραγοῦς ὀργανισμοῦ, τὴν γενικὴν ἀναιμίαν, συσπῶμένη πολλάκις ὑπὸ τῆς ἐκφράσεως τῶν ρευματοειδῶν πόνων καὶ τῆς τριδυμικῆς νευραλγίας, συχνῆς ἐν τῇ αἱμοφιλίᾳ ἢς ἀλλοιοῖ, ὡς εἶδομεν ἀνωτέρω, τὴν μορφήν καὶ τὴν ἐκφρασιν, ἀποτελοῦσα ἰδιαιτέρον αὐτῆς χαρακτηριστικόν.

Φυσιογνωμία διαβητικὴ. Ὁ Διαβήτης, νόσος ἀρθριτικὴ, προκαλούμενος ὑπὸ τῆς πλημμελοῦς ζωῆς τοῦ καθεστικοῦ βίου τῶν καταπονήσεων, καταχρήσεων, τῶν θλίψεων καὶ τῶν διανοητικῶν ἐξεγέρσεων, ἐκ νόσων διαφόρων καὶ παθήσεων ποικίλων, δρωσῶν ἐπὶ ἐδάφους κληρονομικῶς προδιατεθειμένου, — ἔχει φυσιογνωμίαν ἰδίαν, ἐν περιλήψει περιέχουσαν τὸν χαρακτῆρα τοῦ παρελθόντος, τὰ αἷτια δηλονότι, τὴν εἰκόνα τοῦ παρόντος καὶ τὸν ἀόριστον πρόλογον τῆς μελλούσης φυσιογνωμικῆς φάσεως, ἥτις θᾶπτον ἢ βράδιον εἶνε ἢ ἀπασιωτέρα τῶν φάσεων, ἢ τοῦ μαρασμοῦ καὶ τοῦ θανάτου.

Βλέπομεν π. χ. ἐν τῇ φυσιογνωμίᾳ τοῦ διαβητικοῦ ὅτι αἱ συσπᾶσεις τῶν ἐκδηλώσεων τῶν διαφόρων θλίψεων καὶ συγκινήσεων ἕως ἀνεφέραμεν πρὸ μικροῦ, ὅτι ἀντικαθίστανται ὑπὸ ἄλλης ἐκφράσεως ἀορίστων τινῶν αἰσθημάτων, γενικῆς ἀπισχνάνσεως, ἐξασθενήσεως καὶ

κατάβολης, συνδυαζομένων με την έκφρασιν τῶν διαφόρων νευραλγικῶν πόνων καὶ τοῦ εὐερεθίστου φυσιογνωμικοῦ ἤθους, ὅπερ ἔχει νὰ ἐκφράσῃ τόσας ἐνοχλήσεις.

Μετὰ ταῦτα, ἅτινα δηλοῦσι τὴν ἐγκατάστασιν τῆς παθήσεως, τὸ βλέμμα καὶ τὸ ἦθος δύναται νὰ ἔχη τι τὸ ἀορίστως βουλιμιῶν, ἦθος ὅπερ συνδυαζόμενον μετὰ τῆς ἐκφράσεως τῆς γενικῆς ἐξαντλήσεως ἐκ μέρους τοῦ καθολοκληρίαν ἐκπίπτοντος ὀργανισμοῦ, τῆς δυστροφίας αὐτοῦ, τῶν σπλαγγχνικῶν ἐπικινδύνων ἀντικτύπων, καὶ μετὰ τῶν τοπικῶν φυσιογνωμικῶν ἀλλοιώσεων, τῆς τριχοπτώσεως, τοῦ καταρράκτου, τῶν ὀφθαλμικῶν παθήσεων, καὶ τῶν τοῦ δέρματος, τοῦ καταλαμβανομένου ὑπὸ ἐξανθημάτων καὶ οἰδήματος, ἐκδηλοῖ ἐνιαίως ἐν τῇ ἐκφράσει τῆς φυσιογνωμίας, τῆς συσπωμένης ὑπὸ τριδυμικῶν κλπ. νευραλγιῶν, τὴν διανοητικὴν καὶ ἠθικὴν ἀδράνειαν καὶ τὴν σωματικὴν ἐξάντλησιν τοῦ πάσχοντος, «τὴν σύντηξιν τῶν μελῶν (Ἰπποκράτης).»

Ἐν τῷ ἀποίῳ διαβήτη, ἡ φυσιογνωμία ἐκδηλοῖ ταῦτά φαινόμενα, ἐλαφρότερα ὅμως καὶ ἐπιπολαιότερα.

Αἱ Ἀρθριτικαὶ φυσιογνωμίαι εἶνε συχνόταται οὐ μόνον μετὰξὺ τῶν λόρδων, τῶν εὐγενῶν καὶ τῶν εὐφυῶν ἀνδρῶν, ὡς ἐπαρηγορεῖτο ὁ ἄγγλος ἀρθριτικὸς Ἰπποκράτης Sydenham, ἀλλὰ καὶ μετὰξὺ τῶν πενήτων, οἵτινες ἄθλιον βίον διάγουσι, μολονότι ἀρχαῖος τις στίχος λέγει ὅτι ὁ οἶνος εἶνε ὁ πατήρ, ἡ τράπεζα ἡ μήτηρ καὶ ἡ Ἀφροδίτη ἡ τροφὸς τῆς ποδάγρας (Strümpell). Ἐν γένει κληρονομικότης, μολυβδίασις καὶ νεωτέρα ἀργόσχολος καὶ εὐτυχῆς ζωὴ τῶν συγκινήσεων, ἐπιβραδύνοντα τὴν θρέψιν, γεννῶσι τὸν Ἀρθριτισμὸν τοῦ Bouchard, πάθῃσιν καθολικὴν, κατὰ τὴν ὁποίαν δύναται τις νὰ συναντήσῃ ἐν μὲν τῇ νεαρᾷ ἡλικίᾳ τὰς ἡμικρανικάς, γαστρικάς, δυσπεπτικάς καὶ νευροπαθειακάς φυσιογνωμίας, ποικιλωμένας ὑπὸ διαφόρων δερματικῶν καὶ ἐρπητικῶν ἐξανθήσεων (Lance-reaux), κατὰ δὲ τὴν προκεχωρηκυῖαν τὰς φυσιογνωμίας τῆς ἀρθριριοσκλήρωσεως τῶν καρδιακῶν καὶ νεφρικῶν παθήσεων καὶ κιρρώσεων καὶ χολολιθιάσεων, τῶν πνευμονικῶν καὶ ἐγκεφαλικῶν παθήσεων (Rendu, Lecorché) τοῦ διαβήτου, τῆς δυσκινήτου ὑπερλιπώσεως, τῆς ποδάγρας καὶ πολλὰς ἄλλας συγγενεῖς φυσιογνωμίας συναδέλφων παθήσεων, ὀφθαλμῶν, κατάρρων, ὑπερτροφῶν, ἃς ἐγέννησε μία καὶ

ἡ αὐτὴ μήτηρ, ἡ *Βραδυτροφία* λεγόμενη (*La relentissement de la nutrition*, Ch. Bouchard).

Ἐνταῦθα θέλομεν ἶδει τὴν φυσιογνωμίαν τῆς ἀρθρίτιδος, διότι αἱ λοιπαὶ περιγράφονται ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ. Αὕτη, διὰ τῆς θρέψεως τῶν μερῶν τοῦ προσώπου τῆς, διηγουμένη καὶ δηλοῦσα τὴν γενικὴν τῆς θρέψεως κατὰστάσιν καὶ τὴν ἱστορίαν πολλάκις τοῦ παρελθόντος, πολλάκις πυρέσσουσα, μὲ δέρμα εὐπαθές, ἀλλοιοῦται φρικωδῶς καὶ συσπᾶται κατὰ τὸν ὀδυνηρὸν τῆς ἀρθρίτιδος παροξυσμὸν τῶν πόνων, πρὸς τοὺς ὁποίους μονῆ ἢ στοικῆ φυσιογνωμία δύναται νὰ μείνη ἀναλλοίωτος καὶ ἀτάραχος ὡς ἡ τοῦ ἀπαθοῦς ἐκείνου ἀρχαίου Στοικοῦ, ὅστις ἔλεγε πρὸς τὸν παροξυνόμενον πόνον τῆς ἀρθρίτιδος του : "ὦ ἀρθρίτις ! πείραξέ με ὅσον θέλεις· οὐδέποτε θὰ μὲ πείσης νὰ ὁμολογήσω ὅτι ὁ πόνος δύναται νὰ εἶνέ τι κακόν !»

Αἱ νεώτεροι ὅμως φυσιογνωμίαι τῶν νεωτέρων ὀργανισμῶν, πᾶν ἄλλο ἢ στοικαὶ τυγχάνουσαι, ἔχουσι διαρκῆ τὸν τύπον καὶ τὸν χαρακτῆρα τῆς ζωῆς ἣτις γεννᾷ τὴν ποδάγραν καὶ ἐκδήλως ἀλλοιοῦνται καὶ συσπῶνται ἐν τῇ ἐνσκήψει τοῦ ἀρθριτικοῦ παροξυσμοῦ.

Ἡ **ὑπερλιπώδης** φυσιογνωμία τυγχάνουσα, ὡς εἶδομεν, συγγενῆς μορφή τῶν ἀρθριτικῶν, παρίσταται ὀγκώδης, πλήρης, ὑπερεκχειλισμένη, μὲ ὀφθαλμοὺς μικροὺς καὶ κρυμμένους ἐντὸς λιπώδων περιβλημάτων, ἰδρωμένη ἐκ τῆς θερμότητος, ἀλλοιομένη ὑπὸ τῆς δυσπνοίας, οἶονεὶ ἐστηρικμένη ἐπὶ λιπώδους βάρους τοῦ ὀγκώδους λαιμοῦ, ὅστις στρογγύλως καὶ κυλινδρικῶς προεξέχει κάτωθεν τοῦ πωγωνίου—ἐκδηλοῖ τὴν στενοχωρίαν τῆς ὅλης παθολογικῆς καταστάσεως τοῦ ὀργανισμοῦ, προλογίζουσα τὰς πιθανὰς μελλούσας αὐτῆς φάσεις καὶ μεταπτώσεις εἰς τὰς καρδιακὰς, νεφρικὰς καὶ τὰς λοιπὰς ἀρθριτικὰς φυσιογνωμίας, τὰς δηλοῦσας τὰς ἀναλόγους καὶ σχετικὰς παθήσεις.

Ἡ **ραχιτικὴ φυσιογνωμία** τοῦ Glisson δι' ἐνὸς μετώπου ὀλυμπίου, προεξέχοντος, ἀνωθεν τοῦ ὁποίου πάλλεται καὶ σφύζει ἡ πηγὴ μέχρι τοῦ τρίτου ἔτους τῆς ἡλικίας τοῦ μικροῦ ἀρρώστου, μὲ ἔκφρασιν παθήσεων τοῦ κρανίου (*cranio-tabes*), μὲ πρόσωπον προεξέχον καὶ ἡλλοιωμένον ἐκ τῶν διαταραχῶν τῆς ὀδοντοφυΐας, ὠχρόν, ἀναιμικόν, ἐκφράζει ἀθυμίαν, κόπωσιν, γενικὴν τῆς θρέψεως καὶ τῶν δυνάμεων καταβολὴν καὶ ἐξασθένησιν τόσον τοῦ σώματος, ὅσον καὶ

τῆς διανοίας, ἥτις δύναται νὰ ἔχη ἔκφρασιν ἠλιθίαν, πολλάκις ὁμως καὶ νοήμονα, μὴ δυναμένην ἐν γένει νὰ ἐπέχη τόπον πιστοποιητικοῦ τῆς νοημοσύνης, ὡς λέγει ὁ Comby.

Ἡ χοιραδικὴ τέλος φυσιογνωμία δι' ἐνὸς βλέμματος ἀμέσως διαγιγνώσκεται διότι ἕκαστον μέρος τοῦ προσώπου ἔχει καὶ ἀνὰ ἓνα ἰδιαιτέρον χαρακτηριστικόν.

Εἶνε διττὴ ἡ χοιραδικὴ φυσιογνωμία, εἶνε εὐχρους καὶ ἀνθοῦσα εἶνε δὲ καὶ καχεκτικὴ ἔχουσα ρίνα παχειάν, ἐρυθράν καὶ ἐμπεφραγμένην, τὰ χεῖλη παχεά, ἐξεκλώσεις ἢ λευκαζούσας κηλίδας ἐπὶ τῶν κερατοειδῶν τοῦ ὀφθαλμοῦ, ἔκζεμα (πυοφύτην) περὶ τὰ ὦτα καὶ τοὺς μυκτῆρας, δερματικὰς παθήσεις, οἰδαλέους ἀδένας ὑπὸ τὰς γνάθους ἐν γένει ἔχουσα ἐπ' αὐτῆς γεγραμμένην ἀδροῖς γράμμασι τὴν διάγνωσιν τῆς χοιραδώσεως (J. Comby) καὶ ἀποπνέουσιν ἀφ' ὅλης ταύτης τῆς διαστραφείσης μορφῆς ἢ κληρονομικότης, ἢ ἀθλιότης τοῦ βίου καὶ ἡ λοιπὴ ἀκαθαρσία ἠλλοίωσε τόσον ἀπαισίως, τὴν ἔκφρασιν τῆς γενικῆς θρεπτικῆς ἐκπτώσεως καὶ ἐξασθενήσεως τοῦ ὀργανισμοῦ τῆς διανοητικῆς ἀδυναμίας, ἀπαθείας καὶ ἀνικανότητος, μολονότι πολλάκις παρατηρεῖται καὶ ζωηρότης νοημοσύνης.

Ἡ ἔκφρασις ἐν γένει τῆς χοιραδικῆς φυσιογνωμίας εἶνε ποικίλη διότι ἡ χοιραδωσις δὲν εἶνέ τι βαθὺ ἀλίσκον τὴν μυχίαν φύσιν τῆς ζωῆς ἀλλὰ τοῦναντίον καταλείπουσα ἄθικτον εἰς ἕκαστον πάσχοντα τὴν ιδιοσυγκρασίαν καὶ τὰς ἐμφύτους αὐτοῦ ιδιότητας, ἔχει εὐμεταβλητοτάτην καὶ ποικιλωτάτην τὴν φυσιογνωμικὴν ἐκδήλωσιν.

Αὗται εἰσὶν αἱ δυστροφικαὶ φυσιογνωμίαι, δηλοῦσαι τὴν καθ' ὅλην τὴν γραμμὴν τῆς φυσικῆς καὶ ἠθικῆς ὑπάρξεως ἐκπτώσιν τῆς δυνάμεως τοῦ ἀτόμου, διὰ μιᾶς ἐκφράσεως ἀτόνου ἀναδιδομένης ἀπὸ ἐδάφους φυσιογνωμικοῦ διεστραμμένου καὶ ἐξηντλημένου.

ΚΕΦ. ΤΡΙΤΟΝ

ΤΟΠΙΚΑΙ ΤΗΣ ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑΣ ΑΛΛΟΙΩΣΕΙΣ

«Δρῶντι καὶ παθεῖν ἔοικεν»

Μέχρι τοῦδε περιεγράφομεν τὰς ἀλλοιώσεις τῆς φυσιογνωμίας ὡς αὕτη ὑφίστατο ἐκδηλοῦσα καταστάσεις γενικὰς, ἀπομεμακρυσμένας, ἀσχετοὺς ἐν γένει πρὸς αὐτήν. Ἦδη περιγράφομεν ἐν συντόμῳ τὰς φυσιογνωμικὰς ἀλλοιώσεις ὡς ὑφίσταται αὕτη ἢ μορφή ἐκ τῶν παθήσεων αὐτῆς, ἐκ τῶν διαφόρων βλαβῶν τῶν μερῶν τοῦ προσώπου καὶ τῆς κεφαλῆς ἐν γένει, ἕνεκα λόγων τοπικῶν ἢ γενικῶν.

Ἡ φυσιογνωμία τυγχάνουσα ἢ μορφή ὑφ' ἣν παρίσταται τὸ ἄτομον καὶ σχετίζεται μετὰ τῆς ἐξωτερικῆς ζωῆς εἶνε ἠναγκασμένη διὰ τῶν λεπτῶν καὶ εὐαισθητῶν καὶ αἱματοβριθῶν αὐτῆς μελῶν νὰ εὐρίσκειται εἰς ἀέναντον ἀεικίνησίαν ἣν ἀπαιτεῖ ἢ ἐκφρασίς τῆς ἐσωτερικῆς ζωῆς, ἢ δράσις τῆς ἐξωτερικῆς μεθ' ἣς σχετίζεται καὶ συνάπτεται διὰ τῆς μορφῆς ἢ πρώτης. Συνεπῶς ὑπὲρ πᾶν ἄλλο μέλος τοῦ σώματος, ἢ ἀκάλυπτος αὕτη καὶ λεπτοφυῆς μορφή εὐρίσκομένη εἰς συνάρειαν μετὰ τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου ἐνῶ ἐκδηλοῖ τὸν ἐσωτερικόν, προσλαμβάνει τὸν τύπον τῶν ἐξωτερικῶν αἰτίων, πάσχουσα προσωπικῶς τὸ δὴ λεγόμενον καὶ ἐκδηλοῦσα τὰς προσωπικὰς αὐτῆς παθήσεις, τὰς ἀλλοιώσεις τ. ἔ τοῦ προσώπου, δι' ἀλλοιώσεων τῆς ὅλης φυσιογνωμικῆς ἐκφράσεως.

Βεβαίως θὰ ἦτο ἀπέραντος ἢ λεπτομερῆς περιγραφή τῶν φυσιογνωμιῶν, ὅλων τῶν δερματικῶν, ὀφθαλμικῶν, κεφαλικῶν παθήσεων καὶ ἄσχετος πρὸς τὸ ἡμέτερον θέμα ὅπερ εἶνε ἡ Φυσιογνωμία καὶ οὐχὶ αἱ ἀλλοιώσεις τοῦ προσώπου.

Ἄλλ' ἀναφέρομεν ἐν γενικαῖς γραμμαῖς τὰς προσωπικὰς παθήσεις, διότι ἐκδηλοῖ αὕτη τὸ ὑποκειμενικὸν αἰσθημα διὰ μέσου τῶν ἐρειπίων καὶ τῶν ἀλλοιώσεων καὶ τῶν βλαβῶν ὡς ὑφίσταται ἕνεκα τῆς παθήσεως.

Εἰς τὰ τραύματα π. χ. τῆς κεφαλῆς, τὰ ἐπερχόμενα τῆς διακινήσεως φαινόμενα ἐκδηλοῦνται ἐν τῇ φυσιογνωμίᾳ δι' ἐκφράσεως ἀλλοιουμένης ὑπὸ τῆς ρεγγούσης βραδείας ἀναπνοῆς καὶ ἐκφρινούσης ἔλλειψιν τῆς ζωῆς τῆς αἰσθήσεως καὶ τῆς συνειδήσεως τελείαν. Ὁ βλαβεῖς, γράφει ὁ καθηγητῆς Μαγγίνας, κεῖται πρὸ ἡμῶν μετ' ὤχρου προσώπου καὶ ἐν χαλαρώσει, μετὰ χαρακτηρῶν ἄνευ ἐκφράσεως συχνάκις μετ' ἠνεωγμένων ἀκινήτων ὀφθαλμῶν, ὧν αἱ κόραι οὐδεμίαν σχεδὸν δεικνύουσιν ἀντίδρασιν. Τὴν φυσιογνωμίαν ταύτην δύναται ν' ἀντικαταστήσῃ ἡ κωματώδης, ἡ τῆς ὑπνηλίας καὶ αἱ λοιπαὶ μορφαί, ἃς περιεγράψαμεν ἐν ταῖς ἐγκεφαλικαῖς παθήσει.

Ἐπειδὴ δὲ ἀφ' ἑτέρου τὸ δέριμα τοῦ προσώπου τυγχάνει αἰμοβριθές, ὅλα δὲ τὰ λοιπὰ μόρια λεπτοφυᾶ, καὶ συνεχῶς λειτουργοῦντα, παρουσιάζεται ἐν τῷ προσώπῳ ῥοπή τις ἰδιαιτέρα καὶ διαθετικὴ εὐπαθειὰ πρὸς φλεγμονὰς καὶ νεοπλασίας καὶ ζωηροτέρως παθολογικὰς ἀπηγήσεις καὶ συνεχείας ἐσωτερικῶν βλαβῶν. Οὕτως εἰς τὰς παθήσεις τῶν ὀφθαλμῶν πρωτίστως αἱ διαθέσεις, χοιράδωσις, φυματίωσις, ἀρθρίτις, συφιλίς προκαλοῦσιν αὐτάς καὶ δευτερευόντως οἱ ἐξωτερικοὶ ἐρεθισμοί. Καὶ ἐνταῦθα ἄρα ταῦτ' αἷτια, κληρονομικότης, καὶ νεωτέρα ζωὴ, γεννῶσι τὰ πάθη τοῦ προσώπου τ' ἀλλοιοῦντα τόσον ὑλικῶς τὴν φυσιογνωμίαν, ὅσον καὶ τὴν ἔκφρασιν αὐτῆς, καὶ τὴν ἀλλοίωσιν τῆς ἐκφράσεως αὐτῆς, τῆς δηλούσης τὴν γενικὴν κατὰστασιν, μολονότι ἀναδίδεται καὶ ἀποπνέεται ἐκ τοπικῶν ἀλλοιώσεων καὶ καταστροφῶν, τὴν τοῦ προσώπου ἔκφρασιν ταύτην, περιγράφομεν ἐν τῷ τρίτῳ τούτῳ κεφαλαίῳ ἐν πάσῃ τῇ δυνατῇ συντομίᾳ.

Εἰς τὰς δερματικὰς παθήσεις, τὰ ἐκζέματα, τὰς δοθιῆνας, τὰ ἐξανθήματα, τὴν γενειάγραν, σήκωσιν, ἡ φυσιογνωμία παραμορφοῦται ἐν δὲ τῷ *Λύκῳ* τερατωδῶς καὶ φρικωδῶς διαστρέφεται καὶ ἀλλοίωσιν ἡ ἀνθρωπίνη φυσιογνωμία διὰ τῆς ἀποτροπαίου διαβρώσεως, ἐξελεκτώσεως, πυρορῆς καὶ καταστροφῆς τῆς ρινός, τῶν παρεῖων καὶ τῶν χειλέων προσδιδούσης εἰς τὴν φυματιώδη συνήθως ἔκφρασιν μορφὴν ἀπαισίαν.

Ὅγκοι ὡσαύτως ἀγγειώδεις κυρίως λιπωματώδεις, κυστειοδερμοειδεῖς (εἰς τὸ ἄκρον τῆς ὀφρύος) ἰνώματα, θηλώματα, μυώματα, χονδρώματα — ἐν τῇ παραωτίδι παραμορφοῦντα τὸ πρόσωπον καθὼς

καί ἐν τῇ σιαγόνι ἀδενώματα, μυζώματα—βλενωδεις πολυποδες τῆς ρινὸς τῶν λοιπῶν κοιλοτήτων τοῦ προσώπου Ἰγμορείου ἄντρου, τροποποιούντα· καί παραμορφούντα τὴν μορφήν—σρκώματα, ὄγκοι κακοήθεις ἐπιθηλιώδεις καί καρκινοειδεις, ὄγκοι φιλοῦντες τὰ χεῖλη καί τοὺς ὀφθαλμοὺς τὰ βλέφαρα καί τοὺς δακρυϊκοὺς ἀδένους καί τὴν ρίνα νὰ ἐκλέγωσιν ὡς προσφιλῆ ἔδραν διαμονῆς καί ἐπεξεργασίας, παραμορφοῦσι καί καταστρέφουσι τὴν φυσιγνωμίαν, ἣτις ἐκφράζει διὰ μέσου τῶν λεηλασιῶν τούτων τοῦ προσώπου τοῦ αἰμόρραγοντος καί ἠλλοιωμένου, τὴν γενικὴν καχεξίαν καί διαταραχὴν, ἣτις προκαλεῖται ὑπὸ τῶν κακοήθων νεοπλασιῶν καί τὸ αἰσθημα τῆς ὀδύνης καί τῆς μελαγχολίας τοῦ πάσχοντος.

Εἰς τὰς παθήσεις τῶν ὀφθαλμῶν, τῶν ἠλεκτρικῶν τούτων λαμπτήρων τῆς φυσιγνωμίας, δι' ἧς ἐκπέμπεται ὁ ἠλεκτρισμὸς τῆς ζωῆς, ἡ φυσιγνωμία βαθέως ἀλλοιοῦται, διότι διαταράσσεται αὐτὸ τοῦτο τὸ ὄργανον τῆς φυσιγνωμίας καταστρέφεται αὐτὴ αὕτη ἡ θύρα, δι' ἧς ὁ φυσιγνωμιστὴς εἰσέρχεται εἰς τὸν ἐσωτερικὸν κόσμον, δι' ἧς ὁ τελευταῖος οὗτος ἐκπέμπει πρὸς τὰ ἔξω τὴν κατάστασιν καί προέκτασιν αὐτοῦ.

Οἱ ὀφθαλμοὶ τὸ ἀριστούργημα τῆς τελειοποιημένης δημιουργίας τῆς ζωῆς, ὁ πυρὴν τῆς καλλονῆς καί ἡ κεντρικὴ ἰδέα τῆς φυσιγνωμίας, διὰ τῆς κληρονομικότητος καί τῆς νεωτέρας ζωῆς τῶν καταχρήσεων, κοπώσεων τῶν ἀντιθέτων τῇ φύσει συγκινήσεων συντρίβονται, ἀλλοιοῦνται καί διαρρέουσι, κενοῦντες καί χύνοντες πρὸς τὰ κάτω τῆς φυσιγνωμίας τὴν ζωὴν, καταστρέφοντες τῆς καλλονῆς τὴν οὐσίαν καί διαγράφοντες διὰ παντός ἀπὸ τοῦ πάσχοντος τὰς εἰκόνας τοῦ σθεσθέντος δι' αὐτοὺς ἐξωτερικοῦ κόσμου.

Ἡ σύντομος περιγραφή τῶν φυσιγνωμιῶν ἐν ταῖς ὀφθαλμικαῖς παθήσεσι θέλει καταστήσει σαφεστέρως καί ὀφθαλμοφανεστέρως τὰς εἰκόνας ταύτας.

Εἰς τὰς ἐπιπεφυκίτιδας π.χ. τὰς ἀπλᾶς ἢ τὰς δηλούσας χοιράδωσιν τὰς φλυκταινώδεις τὰς πυορροϊκὰς, τὰς βλεννορροϊκὰς, τῶν νεογνῶν, τῆς Αἰγύπτου, τῶν στρατειῶν, ὁ ὀφθαλμὸς υπεραϊμικὸς καί τὰ βλέφαρα ἐξογκωμένα πληροῦσι τὰς παρείας καί τὸ πρόσωπον δακρύων, βλέννης, πύου ἀπαισίου ἐνῶ ἡ λοιπὴ μορφή συσπᾶται ἐκ τῶν ἐκφράσεων τῆς ὀδύνης καί τῶν περικογχικῶν πόνων. Ἀνάλογος φυ-

σιογνωμική έκφρασις παρατηρείται· ἐν τῇ ξηροφθαλμίᾳ, εἰς τὰς κοκκιάσεις, εἰς τοὺς ὄγκους τοῦ ἐπιπεφυκότος κλπ.

Εἰς τὰς κερατίτιδας τὰς δηλούσας χοιράδωσιν ἢ λευχαιμίαν (Πανᾶς) οἱ ὀφθαλμοὶ πλήρεις δακρύων εἶνε κεκρυμμένοι ὑπὸ τὰ βλέφαρα τὰ συσπώμενα ὑπὸ τοῦ βλεφαροσπασμοῦ τῆς φωτοφοβίας τοῦ πάσχοντος, οὗ τινος ἢ φυσιογνωμία φαίνεται οὕτω πως κοιμωμένη, μετὰ πικριῶν ἐξηθησιμῶν ἐξ ἐκθύσεων τινων κλπ. Ὁ ἔρπηθς δηλοῖ νευρικὴν προέλευσιν, ἢ δὲ *παννώδης κερατίτις*, προερχομένη ἐκ χοιραδώσεως καὶ ἐξωτερικῶν ἐρεθισμῶν, παρέχει εἰς τὴν φυσιογνωμίαν, ἧς οἱ ὀφθαλμοὶ εἶνε ἐπικεκαλυμμένοι ὑπὸ τοῦ πάννου, ὑπὸ τῶν βλεφαρικῶν συσπάσεων, τῆς φωτοφοβίας καὶ ὑπὸ τῶν ἀφθόνως ρεόντων δακρύων καὶ ἐκκρίσεων, έκφρασιν ἐλεινῆν, ὀδυνηρὰν ἐκ τῶν συσπάσεων τῶν βαθέων, ἐντὸς τῶν κόγχων πόνου, ὅστις διατρυπᾷ τὴν κεφαλὴν πρὸς τὰ ἔσω καὶ διακλαδίζεται.

Ἢ παρένθετος κερατίτις, ἐλέγχουσα κληρονομικὴν συφιλίδα καὶ χοιράδωσιν, αἱ πυόρροιαί, τ' ἀποστήματα τοῦ κερατοειδοῦς τὰ ἔλκη, αἱ συμπάθειαι τῆς ἱριδος, ἐκ θολερότητος αὐτοῦ, καὶ αἱ διατρήσεις δυνάμεναι ν' ἀνοίξουν ῥήγμα ἀφ' οὗ νὰ ἐκρεύσῃ, νὰ ἐκχυθῇ καὶ νὰ κενωθῇ πρὸς τὰ ἔξω ὁ ὀφθαλμὸς ἢ προκαλοῦσα σταφυλώματα τοπικὰ καὶ γενικὰ δι' ὧν ὁ ὀφθαλμὸς προβάλλει ὡς βούφθαλμος, πάντα ταῦτα φρικωδῶς ἀλλοιοῦσι τὴν φυσιογνωμίαν ἣτις διὰ μέσου τῶν καταστροφῶν τούτων ἐκφράζει τὸ αἰσθημα τῶν πόνων, τῆς γενικῆς διαταραχῆς καὶ καχεξίας, ἧς ἐκδηλώσεις, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, εἶνε αἱ ὀφθαλμικαὶ παθήσεις καὶ καταστροφαί.

Ἢ Ἴρις, ὑπὸ τραυμάτων, ῥευματισμῶν, συφιλίδων καὶ ἀρθριτίδων ἀλλοιοῦται τὸ χρῶμα, τὸ σχῆμα, τὴν ὑφὴν, παρουσιάζουσα ἀνωμαλίαν τῆς κόρης, παραλύσεις ἀνισότητος, στενώσεις καὶ ἀναισθησίας αὐτῆς, εἰς δὲ τὰ περίξ τοῦ κερατοειδοῦς τὸν πηθογνωμονικὸν τῶν ἱριτίδων περικεράτιον τῆς ὑπεραιμίας κύκλον, ἐν ᾧ ἢ λοιπὴ φυσιογνωμία, ἀλλοιωθεῖσα ὑπὸ τῶν παραμορφώσεων τούτων συσπᾶται καὶ συνέλεκεται ὑπὸ τῶν ἐκφράσεων τῶν πόνων. Ἐν τῇ χρονίᾳ ἱριτίδι, τῇ διαθεσικῇ ταύτῃ νόσῳ τὰ φυσιογνωμικὰ φαινόμενα εἶνε ἐλαφρότερα.

Ἐπὶ τῶν στενώσεων καὶ εὐρύσεων τῆς κόρης σημειοῦμεν *σημειωτικὴν* τινὰ *διαγνωστικὴν σημείωσιν*. Στένωσιν, τ. ἔ. μῦσιν τῆς

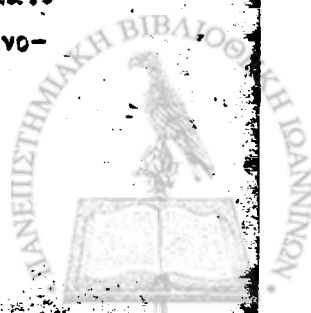

κόρης προκαλεί ὁ ἐρεθισμὸς τοῦ κοινοῦ κινητικοῦ νεύρου, ἢ παράλυσις τοῦ συμπαθητικοῦ (τεχνητῶς διὰ τῆς πιλοκαρπίνης, τῶν καλαβαρίων κυάμων, ἔξερίνης, μορζίνης τοῦ ὀπίου, τῆς ἀβροτονίνης, ἀκονίτου, δακτυλιδίνης κλπ.) εἰς νευρικές τινὰς παθήσεις, ἃς εἶδομεν, ὀφθαλμικές παθήσεις, ἱρίτιδα κλπ. *Εὔφροσις* δέ, τ. ἔ. *μυδρίασις*, τὴν τουναντίον προκαλεῖ ἢ παράλυσις τοῦ κοινοῦ κινητικοῦ ἢ ὁ ἐρεθισμὸς τοῦ συμπαθητικοῦ, ἀπαντῶμεν εἰς ὀργανικές νευρικές παθήσεις καὶ προσβολὰς ἐγκεφαλικὰς, ἐν τῇ ἀμαυρώσει τῶν ὀφθαλμῶν, προκαλεῖται δὲ καὶ τεχνητῶς δι' ἐνσταλάξεως κολλυρίου ἀτροπίνης, εὐθαλείας κλπ. ἢ καὶ δι' ἐσωτερικῆς αὐτῶν λήψεως.

Μετὰ τὴν σύντομον ταύτην σημειωτικὴν σημείωσιν ἐξακολουθοῦμεν τὴν περιγραφὴν τῶν φυσιογνωμιῶν ἐν ταῖς ὀφθαλμικαῖς παθήσεσιν, ἐρχόμενοι εἰς τὴν *γριοειδίτιδα*, τὴν αἰ διαθέσεις, αἱ *μηνιγγίτιδες*, οἱ τύφοι καὶ τῶν ἐμμήνων ἢ παῦσις δύνανται νὰ προκαλέσωσιν, ὅποτε ὁ ἐπιπεφυκῶς εἶνε ὑπεραιμικός, ἐρυθρὸς, ὁ κερατοειδὴς θολός, ἀποτελῶν παθολογικὴν ἁρμονίαν πρὸς τὴν λοιπὴν ἔκφρασιν τῆς φυσιογνωμίας τῆς συσπωμένης ὑπὸ τῶν πόνων καὶ τῆς ἐκφράσεως τῆς βαρυτάτης συνήθως γενικῆς καταστάσεως.

Ἐν τῇ θολώσει τοῦ *γλακοῦ*, τῷ καταρράκτη, τῷ ἀκολουθοῦντι τὴν γεροντικὴν ἡλικίαν, καὶ τὰς ἀλλοιώσεις τῆς θρέψεως, διαβήτην, λευκωματουρίαν, διότι ἐν αὐταῖς ὑπάρχει ἡ οὐσία καὶ ἡ φύσις τοῦ γήρατος καὶ τοῦ μαρασμοῦ καὶ οὐχὶ ἐν τῇ παρόδῳ τῶν ἐτῶν, ἢ κόρη, ὡρᾶ καὶ μετὰ λευκῶν ἀνταυγείων, ἀποτελεῖ τὸ κέντρον τῆς παθολογικῆς φυσιογνωμίας, ἥτις μετὰ τοῦ ἥθους τῆς τυφλότητος αὐτῆς φέρει συνήθως τὸν χαρακτηριστὴρα τῆς γεροντικῆς μορφῆς ἢ τὴν φυσιογνωμικὴν σφραγίδα τῶν ἀλλοιώσεων τῆς θρέψεως.

Ἐν τῷ ὀξει *γλαυκώματι* ὁ ὀφθαλμὸς πιεζόμενος ἐκ τῶν ἔσωθεν παρουσιάζει τὸν ἐρυθρὸν περικεράτιον κύκλον ἐνῶ ὁ κερατοειδὴς, ἢ ἱρίς εἶνε ὡρᾶ καὶ ἀμαυρά, ἢ κόρη διεσταλμένη, ἢ ὅλη δὲ μορφή ἐν συσπάσει καὶ ὀδυνηρᾷ συνολκῇ ἕνεκα τῶν ἐκφράσεων τῶν ὀξέων καὶ σφοδρῶν πόνων, οἵτινες τρυπῶσι τὸν ἐγκέφαλον, συνθλίβουσιν αὐτὰ καὶ διακλαδίζονται εἰς τὸν κρόταφον ἐνῶ γενικὴ ἀθλιότης τῆς καταστάσεως χαράσσει τὴν φυσιογνωμικὴν αὐτῆς ἐπὶ τοῦ δακρυβρέκτου προσώπου σφραγίδα. Ἐν τῷ *γριοειδί* *γλαυκώματι* ἢ φυσιογνωμία, ὡς πάντοτε παρίσταται μετ' ἐλαφροτέρων φαινο-

μένων και μετ' ὑποπρασίνης χροιάς τῆς κόρης.

Ἐν τῇ ἀμυρώσει, τοῖς ὄγκοις, ταῖς διασεισεσι και θλάσει τῶν ὀφθαλμῶν τὰ φαινόμενα εἶν' ἀνάλογα εἰς δὲ τὰς νυσταγμοειδεῖς κινήσεις και τοὺς διαρκεῖς τῶν ὀφθαλμῶν στραβισμοὺς ἢ φυσιογνωμία ἔχει ταῦτα ὡς κορωνίδα τῶν ἐσωτερικῶν γενικῶν καταστάσεων, ἃς ἔχει νὰ ἐκδηλώσῃ. τῶν ἐγκεφαλικῶν παθήσεων, τοῦ ἐκφυλισμοῦ και τὰ παρόμοια, ἅτινα εἶδομεν ἀνωτέρω.

Μετὰ τοὺς ὀφθαλμοὺς σημειοῦμεν τὰς ἀλλοιώσεις τῶν βλεφάρων και τὰς παθήσεις αὐτὰς τῶν ὀφρύων και τῆς ρινός και τῶν παρεῖων, αἰτινες ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἶνε φύσεως νεοπλαστικῆς, τὰς ἀλλοιώσεις και τὰς διαμαρτίας τῶν χειλέων και τοῦ στόματος (λαγώχειλος, λυκόστομα, ἅτινα ἀποτελοῦσιν, ὡς εἶδομεν, φυσικὰ τοῦ ἐκφυλισμοῦ στίγματα) τὰ ἐπιθηλιώματα και ὅλας τὰς λοιπὰς παθήσεις, ὧν τὰς περιγραφὰς ἀποφεύγομεν, διότι εὐρίσκονται εἰς ὅλα τὰ χειρουργικὰ και ἰατρικὰ συγγράμματα, μολονότι περιγράφων τις τὰς παθήσεις τοῦ προσώπου περιγράφει φυσιογνωμικὰς μορφὰς και ἀλλοιώσεις.

Ἐπειδὴ ὁμως τὸ ἡμέτερον θέμα ἢ φυσιογνωμία δὲν εἶνε τὸ πρόσωπον, ἀλλ' ἢ ἐπ' αὐτοῦ ἐπιπταμένη μορφή και εἰκὼν τῆς ἐσωτερικῆς γενικῆς καταστάσεως τοῦ ἡθικοῦ διανοητικοῦ και φυσικοῦ κόσμου, ὅστις προεκτείνεται ἐν τῇ φυσιογνωμίᾳ διαπλάσσει αὐτὴν κατ' εἰκόνα και ὁμοίωσίν του και κατόπιν ἀκτινοβολεῖται ἐν τῇ ἐκφράσει αὐτῆς, διὰ τοῦτο περατοῦμεν τόσον συντόμως τὰς παθολογικὰς ἀλλοιώσεις και φυσιογνωμίας τοῦ προσώπου, συναποφέροντες συμπεράσματά τινα, δι' ὧν θεμελιοῦμεν τὴν βάσιν και τὸ κρηπίδωμα τῆς φυσιογνωμικῆς, εἰς ἣν μεταβαίνομεν ἀμέσως.

ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΚΗΣ

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

ΙΔΙΩΣ ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΚΗ

Ἡ καλλονὴ εἶνε ἡ φυσιογνωμία τῆς υἰείας, ἡ δὲ ἀσχημία τῆς νόσου.—Ταύτότης αἰτίων νόσου καὶ ἀσχημίας.—Μαθηματικὴ ἀκρίβεια καὶ ἰατρικὴ φιλοσοφία καὶ ἐπιστημονικότης.—Ποῖα ἡ πρόγνωσις καὶ τίς ἡ θεραπεία.—Φυσιογνωμική.—Ἐπίλογος.

Καλλονή.—Τὰ περιγραφέντα γεγονότα ἀποτελοῦσι ὄχι μόνον τὴν πηγὴν ἀφ' ἧς ἡ Φυσιογνωμικὴ ἀρύεται τὰ στοιχεῖα τῶν βάσεων καὶ τῶν θεμελίων αὐτῆς καὶ τοὺς ἀκρογωνιαίους λίθους τῶν κρηπιδωμάτων τῆς, ἀλλὰ καὶ αὐτοῦ τοῦ σεμνοῦ καὶ θεσπεσίου οἰκοδομήματος τῆς Φυσιογνωμικῆς Ἐπιστήμης τοὺς οὐσιώδεις στύλους καὶ κίονας, ἐφ' ὧν ἤδη θέλωμεν ἐπιθέσει τὸ ἀέτωμα καὶ ἐπ' αὐτοῦ τὸ ὑπέροχον ἄγαλμα τῆς Φύσεως, στεφανούσης τὴν Ἀλήθειαν.

Ἴδου αἱ δύο βάσεις ἐφ' ὧν στηρίζεται πᾶν ἐπιστημονικὸν οἰκοδόμημα, πᾶσα ὑγιὲς ζωὴ, πᾶσα υἰεία καὶ δύναμις, πᾶσα καλλονὴ τῆς φυσιογνωμίας.

Ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ φύσις !

Ἐγὼ εἶμι ἡ ἀλήθεια, λέγει ὁ Θεός, καὶ Θεὸς εἶνε φύσις. Ἡ δὲ φύσις κατ' εἰκόνα αὐτῆς καὶ ὁμοίωσιν ἔπλασε τὸν ἄνθρωπον υἰγιᾶ καὶ ὠραῖον. Ὠραῖον κατὰ τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν φύσιν. Ἀδιάφορον ἔαν ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ἦτο ζῶων ἡ δὲ πρώτη γυνὴ πᾶν ἄλλο ἢ ὅπως τὴν περιγράφει ὁ θεὸς ποιητὴς τοῦ Ἀπολεσθέντος Παραδείσου.

Ἄλλ' ἀκριβῶς ἔδω εἶνε τὸ ζήτημα. Τὸ μέγα τοῦτο γεγονός ἐνσαρκώνει ὁ μῦθος τῆς ἀπωλείας τοῦ παραδείσου.

Διότι παράδεισος, εἶνε ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ φύσις, εἶνε ἡ υἰεία καὶ ἡ ἐξωτερικὴ αὐτῆς μορφή, ἡ καλλονή. Εἶνε ἀληθῶς ἀνάκλασις καὶ συνέχεια τοῦ ὑπερτελείου ἐκείνου κόσμου, ὃν ἡ ἀνθρωπίνη ἀδυναμία ἐδημιούργησεν ἐν μέσῳ τῶν ἀτελειῶν καὶ τῶν ἀθλιοτήτων της, ὡς ζῶσαν καὶ ὑπάρχουσαν ἐνσάρκωσιν τῶν ιδεῶδων της, ἅτινα ὄνειροπολεῖ ἐν τῇ ἀσθενείᾳ αὐτῆς καὶ ποθεῖ ἐν τῇ κοσμικῇ της ζωῇ, ἀναπέμπουσα πρὸς αὐτὰ τὴν προσευχὴν της.

Ἦδη ὁ παράδεισος οὗτος, ἡ ἐπὶ τῆς γῆς συνέχεια τοῦ ὄνειρου τῆς ἀνθρωπίνης ἀδυναμίας ὑπεράνω εἰ δυνατόν τοῦ ἀπείρου, ὁ παράδεισος οὗτος ἀπώλεσθη σχεδὸν διὰ παντός.

Καὶ τίς ὁ ἀπολεσθεὶς οὗτος παράδεισος ;

Εἶνε ὁ ἐν ἡμῖν παράδεισος τῆς φύσεως καὶ τῆς ἀληθείας, εἶνε ὁ ἐν ἡμῖν παράδεισος τῆς υἰείας καὶ τῆς εὐρωστίας καὶ τῆς καλλονῆς ὃν ἀπώλεσαμεν, καὶ προσπαθοῦμεν ἤδη ψυχία τινα τούτων νὰ περισυλλέξωμεν ἐν ἰδρώτι τοῦ προσώπου καὶ ἐν ἀλλοιώσει ἐκ τῶν ἀγῶνων τῆς φυσιογνωμίας ἡμῶν. Ἀπώλεσαμεν τὸν παράδεισον τῆς υἰείας διότι εἰσέδουσα ἐν ἡμῖν τὸ ψεῦδος καὶ ἡ ἀντίθετος πρὸς τὴν φύσιν ζωὴ, κυρίως ἡ νεωτέρα, ἥτις τυγχάνει ἡ μήτηρ ὄλων τῶν νευρικῶν καὶ τῶν λοιπῶν ὀργανικῶν νόσων, αἰτινες μεταδιδόμεναι κληρονομικῶς διὰ μέσου γενεῶν καὶ αἰῶνων ἐγκαθίστανται ἐν αὐταῖς καθ' ὁδὸν τελειοποιούμεναι καὶ ρθάνουσιν εἰς τὸ σημεῖον τῆς ἐξοντώσεως τοῦ εἶδους, τοῦ ἐκφυλισμοῦ τῆς υἰείας καὶ τῆς παραμορφώσεως τῆς φυσιογνωμίας ἥτις ἐν τῇ ἀλλοιώσει καὶ τῇ καταστροφῇ αὐτῆς δηλοῖ τὴν καταστροφὴν τοῦ ἠθικοῦ, τοῦ διανοητικοῦ καὶ φυσικοῦ ὀργανισμοῦ τοῦ ἀνθρώπου.

Ἡ ἐκ τῶν κατωτέρων ὀργανισμῶν παραχθεῖσα μορφή καὶ ἡ φυσιογνωμία τοῦ Ἀδάμ, μετὰ πάροδον ἐτῶν, ἐκτιτρώσκεται καὶ ἐκλείπει ἐν τῇ περιγραφείσῃ οἰαδῆποτε φυσιογνωμίᾳ ἐκφύλου τινος παράφρονος.

Ἐν τῇ ἀπλῇ ταύτῃ σκέψει τῆς ἐξελιζέως ἐνυπάρχει ὄλη ἡ φιλοσοφία τῆς Φυσιογνωμικῆς, ὑψουμένης ὑπεράνω αἰῶνων, χωρῶν καὶ ἐποχῶν, καὶ μελετῶσα ἐκ τοῦ ὕψους ἐκείνου τὴν φυσιογνωμίαν τοῦ ἀνθρώπου, τὴν ἀλλοιουμένην ἐκ τῶν ἐξωτερικῶν ὄρων οἵτινες μορφοῦσι τὸν ὀργανισμὸν αὐτοῦ τὸν ἠθικὸν καὶ διανοητικὸν ἀναλόγως καὶ σχετικῶς πρὸς τὰ διάφορα αἷτια, ἅτιν' ἀναφέρομεν, καὶ ἐκδη-

λουσαι ὄλων αὐτῶν τὸν χαρακτῆρα καὶ τὴν ἐσωτερικὴν ἢ ἐξωτερικὴν προέλευσιν.

Διότι φυσιογνωμία εἶνε ἡ μορφή, ὑφ' ἣν ὁ ἄνθρωπος παρίσταται, ἐφ' ἧς δρᾷ ὁ ἐξωτερικὸς κόσμος καὶ ἐφάπτεται τοῦ ἐσωτερικοῦ ὅστις ἐκδηλοῦται ἐν τῇ φυσιογνωμίᾳ, μορφῶν αὐτὴν κατ' εἰκόνα του καὶ ὁμοίωσιν.

Τόσον, ἄρα, τοῦ ἐσωτερικοῦ ὅσον καὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου ἡ φυσιογνωμία φέρει τὸν τύπον τῶν δράσεων καὶ τὸν χαρακτῆρα αὐτῶν. Συνεπῶς δύναται τις ν' ἀναγνώσῃ ἐπ' αὐτῆς τὴν ἐσωτερικὴν τοῦ ἀτόμου κατάστασιν, τὴν παρελθούσαν αὐτοῦ ἱστορίαν, τὰς ἐπ' αὐτοῦ δράσεις τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου, καὶ τὸ ἀόριστον προανάκρουσμα τοῦ μέλλοντος αὐτοῦ, ὅπερ ὅμως τὸ ἀκούει ἐν τῇ σκέψει αὐτοῦ μόνον ὁ γινώσκων, ὁ προσεκτικὸς καὶ μελετῶν παρατηρητής.

Τὴν δρᾶσιν τῶν ἐσωτερικῶν καὶ ἐξωτερικῶν αἰτίων εἶδομεν εἰς τὰ περιγραφέντα γεγονότα. Εἶδομεν τὴν ἐπίδρασιν τῆς κληρονομικότητος, τοῦ κλίματος, καὶ τῶν διαφορῶν ἀτομικῶν καὶ γενικῶν ἐξωτερικῶν αἰτίων. Εἶδομεν τὴν δρᾶσιν τῶν ἐσωτερικῶν αἰτίων τῆς μορφῆς, ἐν τῇ περιγραφῇ τῶν ἀλλοιώσεων τῆς φυσιογνωμίας ἐν ἐκάστη νόσῳ.

Ἄλλ' οὐ μόνον τοῦτο. Εἶδομεν ὅτι ἐκάστη νόσος ἔχει καὶ ἰδίαν φυσιογνωμίαν, ἴδιον τύπον πρὸς τὰ ἐξω ἐκδηλώσεως ἀφ' ἧς ἡμεῖς πολλάκις ἀναχωροῦντες δυνάμεθα μαθηματικῶς ν' ἀνεύρωμεν καὶ νὰ διαγνώσωμεν τὴν πάθησιν.

Τὸ οὐσιῶδες ὅμως ἐκ τῶν ἀνωτέρω περιγραφῶν συμπέρασμα εἶνε ἡ ταυτότης τῶν αἰτίων τῶν ἀλλοιώσεων τῆς μορφῆς μετὰ τὴν τῆς νόσου.

Καὶ ἐνταῦθα ἤθελον νὰ καταλήξω.

Εἶδομεν τὴν κλασικὴν αἰτιολογικὴν τριάδα τῆς κληρονομικότητος, τῶν ἐξαντλουσῶν καταχρήσεων καὶ τῶν ἠθικῶν συγκινήσεων, ἅς συνεπικουροῦν ὅλαι αἱ λοιπαὶ τοῦ βίου ἀθλιότητες καὶ ἐξωτερικαὶ συνθήκαι, ἅτινα πάντα δρῶντα ἐπὶ τοῦ ὀργανισμοῦ, τροποποιοῦσι τὴν μυξίαν αὐτοῦ ἠθικὴν καὶ σωματικὴν φύσιν, ἧτις ἐκδηλοῖ τὴν τροποποίησιν αὐτῆς ἐν τῇ φυσιογνωμίᾳ, παραμορφοῦσα καὶ ἀλλοιοῦσα τὴν μορφήν αὐτῆς καὶ τὸ σχῆμα καὶ παρέχουσα αὐτῇ τὸν τύπον τῆς ἀσχημίας, τῆς δυσμορφίας καὶ τῆς καταστροφῆς.

Ἐνῶ ἡ καλλονὴ τυγχάνει ἀκριβῶς τὸ ἀντίθετον.

Καλλονὴ εἶνε μία καὶ μόνη. Εἶνε ἡ φυσιογνωμία τῆς υγείας. Εἶνε ἡ ἐναρμόνιος ἐκδήλωσις ἐσωτερικοῦ ἐναρμονίου συνδυασμοῦ ἠθικῆς, διανοητικῆς καὶ φυσικῆς υγείας ἰσορροποῦ καὶ ἰσχυρᾶς.

Ἄλλὰ τί εἶνε ὁ ἐσωτερικὸς ἠθικὸς διανοητικὸς καὶ φυσικὸς κόσμος ὁ ἐκδηλούμενος διὰ τῆς φυσιογνωμίας καὶ τῶν ὀφθαλμῶν ἰδίως :

Εἶνε τὸ ἤλεκτρικὸν ἐκείνο ρεῦμα τῆς ζωῆς, ὅπερ ἐξεργούμενον διὰ τῶν ὀφθαλμῶν ἐπέδρασεν ἐπὶ τῶν ὑστερικῶν νεύρων τῶν ποιητῶν καὶ προκάλεσεν εἰς αὐτοὺς ὑστερικὸν παροξυσμὸν θαυμασίων στίχων, δι' ὧν, ἐκ τῆς καλλονῆς δὲν περιγράφεται εἰμὴ τὰ ἐν αὐτοῖς προξενούμενα αἰσθήματα ὑπὸ τῆς ἠλεκτρικῆς ἐκείνης τοῦ κάλλους δυνάμεως. Εἶπομεν ὁμῶς, ὅτι ποίησις καὶ καλλιτεχνία καὶ καλλιτεχνικὴ ἔμπνευσις δὲν εἶνε εἰμὴ ὑστερία εὐτυχῆς καὶ ὁμαλῆ, καταλαμβάνουσα τὰς ἀνωτέρως λειτουργίας τοῦ αἰσθητικοῦ, πάντοτε ὁμῶς ὑστερία, γοητευομένη ὑπὸ τῶν ἐπιφανειῶν καὶ τῶν λάμπσεων τῆς καλλονῆς καὶ οὐδέποτε δυναμένη νὰ εἰσδύσῃ ἐντὸς τῆς οὐσίας, τῆς φύσεως καὶ τοῦ ὀργανισμοῦ τῆς καλλονῆς.

Ταῦτα μόνη ἡ Φυσιογνωμικὴ, περιβάλλουσα διὰ τοῦ ἑταστικοῦ αὐτῆς βλέμματος τὰς δράσεις τῶν αἰώνιων ἐπὶ τῆς ἀνθρωπίνης μορφῆς, εἰσδύει δι' αὐτῆς εἰς τὸν μυχὸν τῆς ζωῆς, εἰσδύει διὰ τῶν ὠραίων ὀφθαλμῶν εἰς τὸν μυχὸν τῆς καλλονῆς καὶ ἐκεῖ δὲν εὐρίσκει, εἰμὴ μίαν καὶ μόνην μητέρα τοῦ κάλλους, τὴν υγείαν, γαληύουσαν διὰ τῆς φύσεως καὶ διαμορφοῦσαν διὰ τῆς ἀληθείας τὸν τύπον τῆς καλλονῆς, τῆς ἐναρμονίου ἐνσαρκώσεως τῶν ὠραίων ἰδεῶν τῆς δημιουργίας, τῶν ἐκπορευομένων ἐκ τοῦ θεοῦ καὶ ἐνσωματουμένων διὰ τῆς φύσεως ἐν τῇ φυσιογνωμίᾳ τοῦ ἀνθρώπου.

Ἴσως ἐναντίον τοῦ καθορισμοῦ τούτου λεχθῆ, ὅτι δὲν εἶνέ τι ὠρισμένον ἡ καλλονή. Καὶ ἀπόδειξιν τούτου ἔχομεν τὰς διαφόρους ἰδέας τοῦ κόσμου περὶ αὐτῆς. Αἱ ἰδέαι αὗται εἶνε σύμφωνοι πρὸς τὴν ἰδιοσυγκρασίαν καὶ τὴν φυλὴν καὶ τὴν ἀνάπτυξιν ἐνὸς λαοῦ συγκινουμένου ὑπὸ τοῦ, κατὰ τὴν φύσιν του, ὠραίου. Ἄλλη καλλονὴ συγκινεῖ τὸν Μπόερ, ἢ τὸν Ὀπτεντότον καὶ ἄλλη τὸν Εὐρωπαῖον ἢ τὸν Ἕλληνα. Δύναται τις ὁμῶς καὶ νὰ μὴ προσφύγῃ εἰς τόσον καταπληκτικὰς διαφορὰς. Ἐν ἐνὶ καὶ τῷ αὐτῷ λαῷ, τὰ ἄτομα συγκινουῦνται ὑπὸ διαφόρων καλλονῶν, ἀναλόγως τῆς ἠθικῆς καὶ διανοη-

τικῆς καὶ φυσικῆς των συγχρόνως ἀναπτύξεως καὶ μορφώσεως. Δύναται τις μορφωμένος ἠθικῶς νὰ εὔρη ἀνούσιον ὁλόδροσον νεάνιδα ἀπὸ τῆς ὠραίας ὅμως φυσιογνωμίας καὶ τῶν δροσερῶν ὀφθαλμῶν, τῆς ὁποίας ἐξέρχεται δύνησις τῆς ἠθικῆς καὶ διανοητικῆς καταστάσεως ἀσύμφωνος πρὸς τὴν ἰδικὴν του. Τὴν νεάνιδα ταύτην ἕτερος τὴν θαυμάζει καὶ τὴν ἀγαπᾷ. Ὡστε ἡ καλλονὴ δὲν εἶνέ τι ὠρισμένον καὶ σταθερόν, ὑπὸ ἔποψιν ὑποκειμενικῆς αἰσθήσεως τοῦ κόσμου. Αἱ ἰδέαι, λέγει ὁ Buffon, ὡς ἔχουν οἱ διάφοροι λαοὶ περὶ κάλλους εἶνε τόσο ἀντίθετοι καὶ διάφοροι, ὥστε δύναται τις νὰ πιστεύσῃ, ὅτι αἱ γυναῖκες ἐκέρδισαν περισσότερον διὰ τῆς τέχνης ἐκείνης, δι' ἧς ποθοῦνται, παρὰ διὰ τοῦ δώρου τούτου τῆς φύσεως, περὶ οὗ οἱ ἄνθρωποι κρίνουσι τόσο διαφόρως !

Ἐὰν ὑποκειμενικῶς δὲν εἶνέ τι ὠρισμένον ἢ καλλονή, ἀντικειμενικῶς ὅμως τυγχάνει τι σαφέστατα καθωρισμένον.

Εἶνε ἡ τελειοποίησις γενομένη αἰσθητῆ διὰ τοῦ σχήματος, λέγει ὁ Gratiolet..

Τὸ βάθος τῆς ἀληθοῦς καλλονῆς, λέγει ὁ Cousin, ὡς καὶ τῆς ἀληθοῦς ἀρετῆς, ὡς καὶ τῆς ἀληθοῦς μεγαλοφυΐας εἶνε ἡ δύναμις. Ἐπὶ τῆς δυνάμεως ταύτης σκορπίσατε ἡλιακὴν τινα ἀκτίνα, τὴν κομψότητα, τὴν χάριν καὶ τὴν λεπτότητα καὶ ἰδοὺ πρὸ ὑμῶν ἡ καλλονή.

Καλλονὴ εἶνε ἀρμονία, λέγει ὁ Gautier. Θὰ ἡδυνάμην ν' ἀναφέρω ὅλους τοὺς γράψαντας περὶ κάλλους φυσιολόγους τε καὶ ποιητάς, ἐὰν ἦτο δι' αὐτῶν δυνατὸν νὰ καθορισθῇ ἡ μορφή, ὑφ' ἣν παρίσταται τὸ κάλλος.

Ὀλόκληρος ἡ καλλονὴ ἐδράζει ἐν τῇ ἐκφράσει τῶν ἠθικῶν καὶ φυσικῶν τελειοποιήσεων, αἰτινες ἀνήκουσιν εἰς τὸ ἀνθρώπινον γένος λέγει ἄλλος τις πλησιάζων μᾶλλον πρὸς τὴν ἀλήθειαν.

Καθ' ἡμᾶς, καλλονὴ εἶνε ἡ φυσιογνωμία τῆς ἠθικῆς καὶ φυσικῆς ὑγείας τοῦ ἀνθρώπου, τῆς ἐκφραζομένης καὶ ἀκτινοβολούσης ἀπὸ τοῦ προσώπου, οὗτινος διαπλάσσει ἀναλόγως τὰ χαρακτηριστικά, δι' ἐιδικῶν δονήσεων, τῶν δονήσεων τῆς ψυχῆς, τοῦ αἰσθήματος, τῆς σκέψεως, τοῦ ἐσωτερικοῦ ἐν γένει κόσμου, ἠθικοῦ καὶ φυσικοῦ, δονήσεων, αἰτινες δρῶσιν ἐφ' ἡμῶν καὶ μᾶς ἐμπνέουσι τὴν ἰδέαν, τὸ αἶσθημα, καὶ τὴν πάλλουσαν συγκίνησιν τοῦ ὠραίου.

Καλλονὴ εἶνε ἡ φυσιογνωμία τῆς ζωῆς καὶ δονουμένης ἠθικῆς καὶ φυσικῆς υἰγείας, ἐν μιᾷ λέξει.

Ἰπὸ τὴν ἔποψιν καὶ ἰδέαν ταύτην, ὄλαι αἱ καλαισθησιαὶ τῶν λαῶν ταυτίζονται καὶ συμπίπτουν. Διότι πάντες συγκινούμεθα ἐνώπιον τῆς ὠραίας εἰκόνας τῆς υἰγείας.

Ἀπὸ τῶν Ζουλοῦ καὶ τῶν Ὀπτεντότων μέχρι τῶν Αἰθιοπῶν τῶν Μογγόλων καὶ τῶν μὴ ἐκρύλων Εὐρωπαίων, πάντες συγκινούνται πρὸ τῆς υἰγείας, πάντες αἰσθάνονται τὸν ἔρωτα, τὸν θαυμασμὸν πρὸς τὴν μαίρην, τὴν ἀγρίαν, τὴν μογγολικὴν ἢ τὴν ἐξηυγενισμένην Ἀφροδίτην, διότι ὄλων τούτων τῶν μορφῶν τοῦ ὠραίου, εἶνε ἐνιαία ἡ βᾶσις καὶ ἡ διαμορφοῦσα δύναμις εἶνε ἡ υἰγεία, ἧς φυσιογνωμία εἶνε ἡ καλλονὴ ἡ φυσιολογικὴ καὶ βεβαία. Καλλονὴ εἶνε δονουμένη καὶ ἐκδηλουμένη υἰγεία.

Αἱ δονήσεις αὐταὶ ἀποτελοῦσι τὴν ψυχὴν τῆς καλλονῆς, τὸ πνεῦμα τῆς ἐκφράσεως, τὴν ζωὴν τῆς φυσιογνωμίας, τὴν δύναμιν καὶ ἐπίδρασιν.

Οὐδέποτε ὠραία ἄρρωστος γυνὴ ἔχει τὴν καλλονὴν ἐκείνην καὶ τὴν δύναμιν, δι' ἧς ἐνέπνεεν ἐν υἰγείᾳ. Οὐδέποτε εἰκόνας στερούμεναι τοῦ ἰδίου τούτου χρώματος δύνανται νὰ συγκινήσωσι.

Μολαταῦτα βλέπομεν τόσα ἄψυχα μάρμαρα τοῦ Φειδίου καὶ τοῦ Πραξιτέλους νὰ μᾶς οἰστρηλατοῦσιν ἐκ τῶν παραστάσεων τοῦ ἰδεώδους καλοῦ, τόσα συνήθη πανία, ἐφ' ὧν ὁ χρωστήρ τοῦ Ἀπελλοῦ, Μουρίλλου καὶ Ραφαῆλ ἐγάρραζεν τὰς εἰκόνας τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς Παρθένου νὰ μᾶς ἐμπνέουν τὰς θεϊοτέρας ἐνορμήσεις καὶ πτήσεις εἰς τοὺς οὐρανίους χώρους τοῦ ὑπερτελείου καὶ τοῦ ὠραίου.

Ἐνταῦθα ποῦ εἶνε αἱ δονήσεις τῆς ζωῆς ;

Ἄλλ' ἀκριβῶς τὸ γεγονός τοῦτο εἶνε τὸ ἰσχυρότερον ἐπιχείρημα. διότι οἱ μεγαλοφυεῖς οὗτοι καλλιτέχναι, συνέλαβον αὐτὰς ταύτας τὰς δονήσεις, ἐνῶ ἐξέρχονται ἐκ τῆς καλλονῆς, ἣν ἔβλεπον ἐν τῇ ψυχῇ των, αὐτὴν τὴν ἐκφρασιν, τὸ χρῶμα, τὰς ἐλαφρὰς συσπάσεις, τὸ σχῆμα, τὸ βλέμμα, τὴν ἡρεμίαν καὶ τὴν γαλήνην, τὴν ζωὴν ἐν γενεῖ, ἣν εἶχε τὸ πρόσωπον κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν τῆς ἀκτινοβολίας, καὶ τὸ ἀπετύπωσαν κατόπιν εἰς τὰ θάνατα αὐτῶν ἔργα.

Ἴσως φανῇ μυστικοπάθεια εἰς τὸν ἐπιπόλαιον ἀναγνώστην ἡ σκέψις αὕτη. Εἰς τὸν βαθὺν ὁμως μελετητὴν διὰ τῆς σκέψεως ταύτης

πρῆσταται ἡ ἀληθὴς φύσις τῶν γεγονότων.

Δὲν συγκινεῖ τὸ ὠραῖον πρόσωπον, ἀλλ' ἡ ἐπ' αὐτοῦ φυσιογνωμία, ἡ ἀπ' αὐτοῦ ἐκπεμπομένη εἰκὼν τοῦ ἐσωτερικοῦ ἠθικοῦ καὶ φυσικοῦ κόσμου, ἐκπεμπομένη διὰ δονήσεων ὑλικωτάτων, ὑλικῶν ὡς αἰδονήσεις τοῦ φωτός καὶ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ.

Καθὼς τὸ αἶσθημα τῆς χαρᾶς π. χ. δὲν τὸ ἐκφράζει ὁ μορφασμὸς τοῦ προσώπου, ἀλλ' ἡ ἀπ' αὐτοῦ ἀκτινοβολοῦσα δόνησις τοῦ αἰσθηματὸς τῆς χαρᾶς, ἣτις διεγείρουσα ὅλον τὸν φυσικὸν ὀργανισμὸν διεγείρει τὰς ὑλικὰς δονήσεις τοῦ θερμαντικοῦ, τοῦ ζωικοῦ ἠλεκτρισμοῦ τὴν κυκλοφορίαν, τὴν πέψιν, ὅλην τὴν λειτουργίαν τῆς ζωῆς, ἣτις δονουμένη ζωηρότερον, ἐνεκα τῆς χαρᾶς παράγει ζωϊκὴν δύναμιν, διαχεομένην εἰς τὸ σῶμα καὶ ἐκδηλουμένην διὰ τῆς φυσιογνωμίας, ἧς ἀποτελεῖ τὴν δύναμιν· οὕτω καὶ τὴν καλλονὴν δὲν τὴν ἐκφράζει, δὲν τὴν ἀποτελεῖ ὁ ἀρμονικὸς τῶν χαρακτηριστικῶν τοῦ προσώπου καὶ τῶν χρωμάτων αὐτοῦ συνδυασμὸς, ἀλλ' ἡ δόνησις τῆς ἐσωτερικῆς ἀρμονίας τῶν ὑγιῶν λειτουργιῶν τοῦ φυσικοῦ ὀργανισμοῦ τοῦ ἠθικοῦ καὶ τοῦ διανοητικοῦ.

Γυναῖκα ἀπὸ τῶν διαυγῶν ὀφθαλμῶν τῆς ὁποίας καθὼς καὶ ἀπὸ τῶν ὠραίων ὡς ἄνθος εὐῶδες χειλέων καὶ τῶν δροσερῶν ὡς γλυκεῖα ὀπώρα παρειῶν τῆς ὁποίας, ἀποπνέεται δόνησις ἐσωτερικῆς ἠθικῆς κακοηθείας καὶ βλακειᾶς π. χ. ἀδύνατον νὰ τὴν εἶπομεν ὠραῖαν, ἀδύνατον νὰ αἰσθανθῶμεν εὐγενῆ καὶ αὐτὴν τὴν σαρκικὴν συγκίνησιν—ἐκτὸς ἐὰν ἡ ἠθικὴ καὶ διανοητικὴ αὕτη δόνησις εἶνε σύμφωνος πρὸς τὴν ἡμετέραν. Τότε καὶ πάλιν ἡ περίπτωσις αὕτη εἶνε σύμφωνος πρὸς τὰ γεγονότα, διότι μόνον τὰ ὁμώνυμα συγκινουῦντι, ὡς θέλομεν ἰδεῖ κατωτέρω. Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ διὰ τὸν ἄνδρα.

Ἢ ἐπὶ τοῦ προσώπου δόνησις τοῦ ἐσωτερικοῦ κόσμου ἀποτελεῖ τὴν οὐσίαν καὶ τὴν ψυχὴν τῆς καλλονῆς. Καλλονὴν τινὰ ἀνοήτου καὶ ἐλαφροῦς γυναικὸς ὁ εἰς τὴν εὐρίσκει χυδαίαν, ἐνῶ ἕτερος τὴν λατρεύει, διότι ὁ μὲν πρῶτος εἶνε ἐνάρετος καὶ νοήμων, ὁ δὲ ἄλλος ἐλαφρὸς καθ' ὅλα.

Τὴν καλλονὴν, ἣτις μᾶς συγκινεῖ καὶ μᾶς ἐμπνέει τὸν ἔρωτα, δὲν ἐπιδρᾷ διὰ τῆς δονήσεως κτύπης ἐφ' ἑμῶν, δὲν διεγείρει καὶ χορδίζει τὰ νεῦρα καὶ ψάλλει δι' αὐτῶν τόσους παροξυσμοὺς ὀνειρῶν καὶ πόθων, δὲν καθίσταται διὰ τοῦ χρόνου καὶ τῆς μικρᾶς τυχόν

ἀπολαύσεως ἀσθενεστέρα, ἔνεκα τοῦ ἐθισμού, τῆς συνηθείας ἡμῶν καὶ τέλος δὲν γίνεται τελείως δι' ἡμᾶς ἀδιάφορος, ἢ αὐτὴ, ἐκείνη καλλονή, ἣτις πρὸ καιροῦ τινος μᾶς οἰστρολάτει; Τί συμβαίνει λοιπόν; Ἡ καλλονὴ μένει ἢ αὐτή, ἀναλλοίωτος, ἡμεῖς ὁμῶς δὲν συγκινούμεθα ὡς προτερον, ὅχι διότι τὸ ρεῦμα ἐξησθένησεν, ἀλλὰ διότι ἡμεῖς ἐθίσθημεν εἰς αὐτό, ὡς συμβαίνει καθ' ἑκάστην εἰς πάντα τᾶλλα διεγερτήρια.

Ἴδου ψηλαρητὴ παράστασις τῆς δονήσεως, ἣτις ἀποτελεῖ τὴν ψυχὴν τῆς καλλονῆς.

Ὁ ἐσωτερικὸς λοιπὸν ἠθικὸς καὶ φυσικὸς κόσμος, διὰ τῆς ζωῆς τῶν αἰσθημάτων, τῶν σκέψεων καὶ τῶν ὑλικωτέρων λειτουργιῶν θερμότητος, ἡλεκτρισμοῦ, θρέψεως, νευρικῆς διεγέρσεως, κυκλοφορίας, διὰ τῆς ζωῆς ἐν γένει δονεῖται καὶ παράγει διὰ τῶν δονήσεων τούτων, αἰτινες ἐν ὑγείᾳ ἠθικῇ καὶ φυσικῇ εἶναι ἐναρμόνιοι, τὴν δύναμιν ἐκείνην, ἣτις ἐκφραζομένη ἐν τῇ φυσιογνωμίᾳ διαπλάσσει αὐτὴν καὶ χρωματίζει συμφῶνως πρὸς τὴν ἐκφραζομένην κατάστασιν.

Ἡ ἐσωτερικὴ λοιπὸν ἁρμονία τῶν λειτουργιῶν, ἣτις ἀποτελεῖ τὴν ὑγείαν, ἐκδηλοῦται δι' ἐξωτερικῆς ἁρμονίας τῶν μορφῶν, ἁρμονίας ἀναδιδομένης ἀπὸ τῶν ἁρμονικῶν χαρακτηριστικῶν, χρωμάτων καὶ ἐκφράσεων, ὡς ἀναδίδεται ἀπὸ τινος λύρας ἐναρμόνιον ἄσμα.

Καθὼς τὸ ἄσμα δὲν εἶναι ἡ λύρα, οὕτω καὶ ἡ καλλονὴ δὲν εἶναι τὸ πρόσωπον. *Καλλονὴ εἶναι ἢ ἀπὸ τοῦ προσώπου ἀναδιδομένη ἐναρμόνιος ἀντήχησις τῶν ἐσωτερικῶν ἠθικῶν καὶ φυσικῶν ἁρμοικῶν τῆς ζωῆς καὶ τῆς ὑγείας.*

Αὕτη εἶναι καθ' ἡμᾶς ἡ ζωσα καλλονὴ.

Πρὶν ὁμῶς περατώσωμεν τὸ ἄρθρον τοῦτο, δεόν ν' ἀναφέρωμε, ὅτι οὔτε ὁ Lénêque, οὔτε ὁ πολὺς Burke, ἐν τῷ ἔργῳ αὐτοῦ «Φιλοσοφικαὶ μελέται ἐπὶ τῆς φύσεως τῶν ἰδεῶν ἡμῶν περὶ ὠραίου καὶ ὑψηλοῦ» λέγουσιν τι περὶ τῆς ζωῆς καλλονῆς τῆς φυσιογνωμίας, διότι περιγράφουν ἐπιστημονικῶς τὴν ὑποκειμενικὴν αἰσθησὶν τοῦ καλοῦ, ὅπερ εἶναι διακεχυμένον ἐν ὅλῃ τῇ ὠραίᾳ φύσει.

Ὁ δὲ Hay ἐν τῇ μελέτῃ αὐτοῦ: «Ἡ Καλλονὴ τοῦ ἀνθρώπου σπουδάζων καὶ διὰ γραμμῶν μελετῶν καὶ διαίρων τὸ ἀνθρώπινον σῶμα καταλήγει εἰς τὸ συμπέρασμα, τὸ τελείως σύμφωνον πρὸς τὰς ἡμετέρας σκέψεις, ὅτι ἡ ἁρμονία καὶ ἡ ἀπλότης ἀποτελοῦσι τὸ ἀπό-

λυτόν κάλλος. Δεικνύουσι δέ, λέγει ὁ συγγραφεύς, ἡ ἄρμονία καὶ ἡ ἀπλότης, ὄχι μόνον ὅτι τὸ εὐγενέστερον ἔργον τῆς δημιουργίας ἀνταποκρίνεται τελείως εἰς τὴν βελτίωσιν, ἣν δύναται τις νὰ ἐπιφέρῃ εἰς τὰς ἀναλογίας του, ἀλλὰ καὶ ὅτι, ὁ Δημιουργὸς ἔθηκεν ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ διανοίᾳ τὴν δύναμιν τοῦ κρίνειν τὸ ἔργον του καὶ ἰδρῦειν διαφόρους διακρίσεις μεταξὺ τῶν διαφορῶν βαθμῶν τοῦ κάλλους, ὅπερ παρουσιάζει. Ταῦτα, μολενότι ἐνδιαφέρουσι τοὺς καλλιτέχνας, δὲν εἶναι ἀδιάφορα εἰς τὸν φυσιογνωμιστὴν, ὅστις παρατηρεῖ εἰς ταῦτα ὅτι ἡ ἐνιαία τοῦ κάλλους βᾶσις, ἡ ἄρμονία καὶ ἡ ἀπλότης, εἶνε ἡ ψυχὴ καὶ ἡ μορφή τῆς φύσεως ἐν υἰείᾳ, καὶ συνεπῶς, ἡ ἄρμονία καὶ ἡ ἀπλότης τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως ἐκδηλοῦται ἐν τῇ φυσιογνωμίᾳ δι' ἄρμονίας καὶ ἀπλότητος γραμμῶν, ἐκφράσεων καὶ κάλλους.

Ὁ Φραγκλῖνος ὁμοῦς, νομίζομεν, ὀρίζων τὴν καλλονὴν ὡς αἰσθητὴν ἐκδήλωσιν τῆς ἀρχῆς ἧτις εἶναι ἡ ψυχὴ καὶ ἡ οὐσία τῶν πραγμάτων, ἴσως νὰ ἔλεγε τὸ αὐτὸ, προκειμένου περὶ τῆς οὐσίας τῆς καλλονῆς καὶ τῆς ψυχῆς τῆς φυσιογνωμίας, ἐκδηλώσεως τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς ἠθικῆς καὶ φυσικῆς αὐτοῦ ζωῆς, τὴν ψυχὴν καὶ τὴν οὐσίαν.

Ἐξ ὅλων ὁμοῦς τῶν συγγραφέων, οὓς ἀνεφέραμεν, ὁ μᾶλλον πλησιάζων—καθ' ἡμᾶς—πρὸς τὴν ἀλήθειαν, εἶναι ὁ V. Cousin, ὅστις ἔγραψε τὸ ὠραῖον καὶ ἀπλοῦν καὶ ἀληθὲς καὶ ἄρμονικόν, ὡς ἡ καλλονή, τοῦτο ἀπόφθεγμα:

«Τὸ φυσικὸν κάλλος χρησιμεύει ὡς περικάλυμμα τοῦ ἠθικοῦ καὶ τοῦ διανοητικοῦ κάλλους».

Εἰς τὴν ἀλήθειαν ταύτην προσθέσατε τὴν ζωὴν, προσθέσατε τὰς δονήσεις τοῦ ἠθικοῦ καὶ διανοητικοῦ κάλλους, δι' ὧν τοῦτο, ἀκτινοβολεῖται ἐκ τοῦ φυσικοῦ, ἐκ τῆς φυσιογνωμίας δηλαδὴ, καὶ ἔχετε πρὸ ὑμῶν, τελείαν τὴν εἰκόνα τοῦ κάλλους.

Ἦδη, ὅπως γείνη αἰσθητοτέρα ἡ καλλονὴ τῆς φυσικῆς καὶ ἠθικῆς υἰείας τῆς ζωῆς, μεταβαίνομεν εἰς τὴν περιγραφὴν τῆς ἀσχημίας, τῆς δηλούσης τὴν μορφήν τῆς ἐσωτερικῆς δυσαρμονίας καὶ τῆς ἠθικῆς καὶ φυσικῆς νόσου τῆς ζωῆς.

ΑΣΧΗΜΙΑ — ΝΟΣΟΣ

Αἷτια καὶ εἰκὼν ἀσχημίας.—Παθολογικὴ ἀνατομία. Διάγνωσις, Πρόγνωσις καὶ Θεραπεία.

Le grace, la beauté, ne sont que d'un printemps
La laideur est solide et croit avec le temps.

E. AUGIER

Ἡ καλλονὴ τυγχάνουσα ἢ φυσιογνωμία τῆς υγείας, εἶναι τόσον εὐπαθὴς, ὅσον καὶ ἡ ἐλαχίστη δυνατὴ ἀλλοίωσις ἐκείνης τὴν ἐκδηλοῖ.

Ὅλα συνεπῶς τὰ αἷτια, ἅτινα προδιαθέτουσι, παράγουσι καὶ διατηροῦσι τὴν νόσον, προδιαθέτουσι, προκαλοῦν καὶ διατηροῦσι τὴν ἀλλοίωσιν τῆς μορφῆς καὶ τοῦ σχήματος τῆς φυσιογνωμίας, ἥτις διὰ τοῦ χρόνου, διὰ τῶν συνεχῶν ἀλλοιώσεων ἅς ἐκφράζει, καὶ ἅς ὑφίσταται ἕνεκα τῆς νόσου, εἴτε μικρᾶς εἴτε μεγάλης, γάνει τὸ πρῶτον αὐτῆς σχῆμα, καὶ ἐπὶ τῆς μορφῆς αὐτῆς ἀναπτύσσει τὸν χαρακτῆρα καὶ τὸν τύπον αὐτῆς ἢ ἀσχημία.

Κληρονομικότης, καταχρήσεις, συγκινήσεις, ζωὴ ψευδὴς καὶ ἀντίθετος τῇ φύσει, αἱ λοιπαὶ τοῦ βίου ἐλεεινότητες, ὅλη ἡ σειρά τῶν αἰτίων ἐκείνων, ἅτιν' ἀλλοιοῦσι καὶ ἐκτροχιάζουσι τὴν ζωὴν, δηλητηριάζοντα, μαραίνοντα, σκωριῶντα προῶρως τὴν υγείαν καὶ γηράσκοντα αὐτήν, γεννῶσι τὴν πάθησιν, ὅλα ταῦτα, ἐν ἐλάσσονι ποσῶ καὶ βαθμῶ, ἀλλοιοῦσιν ὀλίγον κατ' ὀλίγον τὸ σχῆμα τὴν μορφήν, διαστρέφουν τὸν τύπον κατ' ὀλίγον σταθερῶς, καὶ ἐπιθέτουσι εἰς τὸ τέλος ἀναλλοίωτον τὴν σφραγίδα τῆς ἀσχημίας.

Ἄνεφέραμεν ὅλα τὰ αἷτια, ἀνεφέραμεν ὅλας τὰς λεηλασίας τῆς φυσιογνωμίας κατὰ τὰς διαφόρους νόσους, ἅς προξενοῦσι τὰ αἷτια ταῦτα, ὥστε περιττὸν τυγχάνει νὰ ἐπανέλθωμεν εἰς γεγονότα, ἅτινα ἐχτεθέντα λεπτομερῶς, ἀπέτελεσαν τὴν βᾶσιν ἐφ' ἧς στηρίζεται ἡδὴ ἡ Φυσιογνωμική.

Ἡ ἀσχημία λοιπὸν εἶναι ἡ φυσιογνωμία τῆς νόσου, τῆς ἐσωτε-

ρικῆς νοσηρᾶς δυσαρμονίας τῶν λειτουργιῶν καὶ τῶν ἠθικῶν καὶ φυσικῶν παθῶν ἢ ἔμμορφος ἐκδήλωσις.

Εἴτε ἐκ κληρονομικότητος, ἐκ διαμαρτίας τ. ἔ. περὶ τὴν διάπλασιν. εἴτε ἐπικτιῆτως, ἢ βάσις τῆς ἀσχημίας εἶνε ἡ νοσηρότης.

Τὰ διστραφέντα ὅμως χαρακτηριστικά, δὲν ἀποτελοῦσι μόνον τὴν φυσιογνωμίαν. Πολλοῦ γε καὶ δεῖ. Διότι δύναται τις νὰ μὴ ἔχῃ ποσῶς ἔμμορφα καὶ κομψὰ χαρακτηριστικά τοῦ προσώπου, καὶ ὅμως, ἢ φυσιογνωμία αὐτοῦ νὰ εἶναι συμπαθὴς καὶ νὰ ἔχῃ τὸ ἦθος τῆς κχλλονῆς.

Διὰ νὰ ἦναι ἡ ἀσχημία τελεία, δέον διὰ μέσου τῶν δυσμορφιῶν καὶ τῶν ἀτελειῶν καὶ τῶν διαστρεφῶν τοῦ φυσιογνωμικοῦ τύπου νὰ ἐκπέμπεται ἡ δόνησις τῆς ἐσωτερικῆς νοσηρότητος τῆς ψυχῆς, τῶν παθῶν, τῆς νόσου τοῦ ἠθικοῦ συγγρόνως καὶ τοῦ φυσικοῦ ὀργανισμοῦ.

Ἀσχημία δὲν εἶναι τὸ κακῶς διαμορφωμένον καὶ διαστραφὲν πρόσωπον, καθὼς κακοφωνία δὲν εἶναι τὸ χαλαρωθὲν ἢ θραυσθὲν μουσικὸν ὄργανον.

Ἀσχημία εἶναι ἢ ἐκ τοῦ προσώπου ἔκφρασις καὶ φυσιογνωμικὴ ἐκδήλωσις τῆς ἐσωτερικῆς κακοφωνίας τῆς ζωῆς καὶ παραφωνίας τῶν ἠθικῶν καὶ φυσικῶν λειτουργιῶν, εἶναι ἢ παράχορδος ἀντήχησις τῶν ἐσωτερικῶν διαταραχῶν τῆς υἰείας.

Οὐδὲν δ' εὐκολώτερον τοῦ ν' ἀπολέσῃ τις τὴν υἰείαν, ἢ ν' ἀλλοιώσῃ αὐτὴν ὅπωςδήποτε καὶ συνεπῶς, οὐδὲν εὐκολώτερον τῆς ἀλλοιώσεως τοῦ τύπου τῆς μορφῆς, ἢ τις ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἀλλοιοῦμένη, προσλαμβάνει ἐπὶ τέλους ὀργανικόν, σταθερόν, καὶ ἀνεξίτηλον τὸν χαρακτῆρα τῆς ἀσχημίας.

Πόνοι, πάθη, ἀτονίαι, ἀσθένειαι, διατραχαὶ τῶν νεύρων, τῆς υἰείας ἐν γένει, ὅλα ταῦτα, ἐκφραζόμενα ἐν τῷ προσώπῳ, συσπῶσι καὶ συνέλκουσι τὸ μυϊκὸν καὶ δερματικὸν ἔδαφος αὐτοῦ, ὅπερ ἐπὶ τέλους συμμορφοῦται καὶ προσαρμόζεται πρὸς τὴν μορφήν τοῦ ἐσωτερικοῦ ἠθικοῦ καὶ φυσικοῦ κόσμου, εἰς βαθμὸν ὀργανικὸν καὶ τετελεσμένον.

Ἴδου διατί ἡ μορφή εἶναι μορφή καὶ προέκτασις τῆς ἐσωτερικῆς μορφῆς τοῦ ἐν ἡμῖν κόσμου.

Ὅπως δὲ τὸ ἐλάχιστον ἀλλοιοῖ τοῦτον, κατὰ μείζονα λόγον ἢ ἀλλοίωσις αὐτὴ ἢ ἐλάχιστη ἀντηχεῖ ἐν τῇ λεπτῇ καὶ εὐαισθητῇ ἀν-

θρωπίνη φυσιογνωμία, ἣν δὲν ἀναγνωρίζει τις σχεδὸν ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν.

Beauté, fleur d'un instant, l'aurore te voit naître
L'aurore à son retour ne peut te reconnaître !

Λέγει ὁ Freville.

Ὡστε βάσις τῆς ἀσχημίας εἶναι ἡ ἐσωτερικὴ ἀσχημία τοῦ ἠθικοῦ καὶ τῆς διανοίας, προκαλουμένη ὑπὸ τῶν διαφόρων βαθμῶν τῆς νόσου. Καθὼς δὲ δὲν ὑπάρχει σαφὲς ὄριον μεταξὺ υγείας καὶ νόσου, διάφοροι δὲ βαθμοὶ νοσηρότητος συγχρόνως καὶ υγείας παρεμβάλλονται ἐν τῷ μεταξῷ, οὕτω καὶ ἐν τῇ φυσιογνωμίᾳ ἡ ἀπὸ τῆς καλονῆς εἰς τὴν ἀσχημίαν μετάβασις δὲν εἶναι ἀπότομος, ἀλλὰ βαθμιαία.

Εἶναι βαθμιαία, διότι βαθμιαία εἶναι καὶ ἡ ἐσωτερικὴ μεταβολὴ ἐπὶ τὸ νοσηρὸν, ἕνεκα τῶν αἰτίων ἅτινα περιεγράψαμεν. Διότι δὲν ἀσθενεῖ τις διὰ μιᾶς καταχρήσεως, δὲν γείνεται ὑστερικός ἢ παράφρων διὰ μιᾶς συγκινήσεως, οὔτε ὀργανικώτεραι νόσοι ἐνσκήπτουν διὰ τινος ὑπερκοπώσεως ἢ μικρᾶς δηλητηριάσεως. Δὲν ἐκρήγνυται δηλ. ἡ νόσος ἀμέσως, δὲν ἔπεται ὁμως ὅτι καὶ τὸ αἷτιον μένει ἄνευ ἄνευ ἀποτελέσματος. Ἐν τῇ φύσει οὐδὲν ἀπόλλυται, τὸ δὲ δικαστήριον τῆς φύσεως, οὐδὲν παραβλέπον, δὲν ἀφήνει ἄνευ ἀποφάσεως τὸ ἀμάρτημα, ὅπερ γείνεται αἷτιον ἀμέσως μικρᾶς ἐσωτερικῆς τῶν λειτουργιῶν διαταραχῆς, ἣτις ἐκδηλοῦται ἐν ἐλαφρᾷ διαταραχῇ τῆς φυσιογνωμικῆς ἐκδηλώσεως. Μία μέθη, βεβαίως δὲν προκαλεῖ τὴν εἰκόνα τοῦ δηλητηριασμένου, ἧς περιεγράψαμεν τὴν φυσιογνωμίαν, τὴν διαστραφείσαν καὶ ἀλλοιωθεῖσαν τερατωδῶς. Δὲν ἔπεται ὁμως ἐκ τούτου, ὅτι διαταράττουσα τὰς πεπτικὰς λειτουργίας, τὰς θρεπτικὰς καὶ ἐγκεφαλικάς καὶ νευρικὰς ἐν γένει, δὲν εἶναι ἡ μέθη ἡ αἰτία ὅλης ἐκείνης τῆς ἀλλοιώσεως τῆς φυσιογνωμίας, τῆς ἐκφραστικῆς ἀδυναμίας, καὶ τῶν λοιπῶν τροποποιήσεων τοῦ προσώπου.

Μία κατάχρησις, μία ὑπερκόπωσις διανοητικὴ καὶ φυσικὴ, μία θλίψις μεγάλη καὶ ἠθικὴ συγκίνησις σφοδρά, μία στέρησις ἢ ἀγρυνία, βεβαίως δὲν προκαλεῖ ἀμέσως τὰς παράφρονας ἢ νευροπαθεῖς ἢ ἀναιμικάς ἢ παθολογικάς ἐν γένει φυσιογνωμίας, ἃς περιεγράψαμεν ἐν τοῖς πρόσθεν. Τίς ὁμως δὲν γνωρίζει τὴν φυσιογνωμίαν τοῦ τεθλιμμένου, τοῦ συγκεκινημένου, τοῦ ἐκλύτου ἢ ἐξηντλημένου ἐκ τῶν

διανοητικῶν ἢ φυσικῶν καμάτων, τῶν ἀλλοιουμένων παροδικῶς μὲν, ἀλλὰ τόσον ἐκφραστικῶς ἐκ τῶν αἰτιῶν τούτων ;

Τὰ αἷτια ταῦτα συνεχῶς δρῶντα, καὶ ἀλλοιοῦντα συνεχῶς τὴν ἐσωτερικὴν ἠθικὴν καὶ φυσικὴν κατάστασιν, καὶ τὴν φυσιογνωμικὴν αὐτῶν ἐκδήλωσιν, τὴν δὲ ἀλλοίωσιν ταύτην συνεχῶς ἐπαναλαμβάνοντα ἐν τῇ μορφῇ, τίς δύναται νὰ παραδεχθῆ ὅτι δὲν προκαλοῦσι τὴν γρεωκοπίαν τῆς ἀντοχῆς τοῦ ὀργανισμοῦ, τὴν ὑποχώρησιν αὐτοῦ εἰς τὰ ἐδάφη τῆς νόσου, καὶ τὴν ἄμεσον αὐτῆς ἐκδήλωσιν ἐν τῇ φυσιογνωμίᾳ τῇ ἀλλοιουμένῃ ὡς εἶδομεν ἐπὶ τὸ ἄσχημον ;

Δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ εἶνέ τις ἄρρωστος διὰ νὰ εἶνε ἄσχημος· δύναται κάλλιστα νὰ εἶνε φαινομενικῶς ὑγιής καὶ νὰ εἶνε ἄσχημος. Ἡ καλλονὴ εἶνε μία, λέγει ὁ V. Hugo, αἱ ἀσχημίας δμως χίλιαι. Καὶ ἀληθῶς, διότι ἡ ὑγεία εἶνε μία. Ἐλαχίστη δμως διαταραχὴ ἐκ τῶν διαφόρων αἰτίων προκαλουμένη μεταφέρει τὴν κατάστασιν τοῦ ὀργανισμοῦ εἰς τὴν ὁδὸν τὴν ἄγουσαν βαθμηδὸν διὰ γλιῶν βαθμίδων εἰς τὴν νόσον, ἡ δὲ φυσιογνωμία, συνοδεύουσα καὶ ἐκδηλοῦσα τὴν ἐσωτερικὴν κατάστασιν, μεταπίπτει ἀλλοιουμένη ὡσάυτως, εἰς χιλίας βαθμίδας φάσεων, αἰτινες ἄγουσι καὶ μετέχουσι τῆς ἀσχημίας.

Σαφηνίσωμεν λοιπὸν τὸ τόσον ἀπλοῦν ζήτημα τῆς ἀσχημίας.

Πῶς εἰς ὠραῖος δύναται νὰ γείνη ἄσχημος ; Ἀφελέστατα δὲν ἔχει παρὰ ν' ἀλλοίωσιν τὴν ὑγείαν του διὰ τῶν καταχρήσεων, τῶν ὑπερκοπῶσεων, τῶν ἠθικῶν συγκινήσεων καὶ ἰδοῦ ἐπὶ τοῦ πρότερον ὠραίου αὐτοῦ προσώπου ὁ χαρακτήρ τῶν ἀλλοιώσεων, ἡ μορφή τῆς ἀσχημίας ὡς ἐκδηλώσεως ἐσωτερικῶν ἀσχημιῶν τοῦ ἐν αὐτῷ διαταραχθέντος ἠθικοῦ καὶ φυσικοῦ κόσμου. Τὸ ἄτομον τοῦτο ἐν τῇ δευτέρᾳ ταύτῃ καταστασει, γεννᾷ ὀργανισμὸν εἰς ὃν μεταδίδων τὴν ζωὴν τοῦ ἠθικοῦ καὶ φυσικοῦ ἀνθρώπου, μεταδίδει καὶ τὴν μορφήν αὐτοῦ, τὴν ἀσχημίαν. Δυστυχῶς ἡ ἀσχημία αὕτη δὲν εἶνε ἀπλῆ ἀσχημία ἐπιφανειῶν, εἶνε ἀσχημία βάθους. εἶνε μορφή ἣν βλέπων τις συμπεραίνει τὴν ἐσωτερικὴν αὐτῆς συνέχειαν ἐν τῇ ἀσχημίᾳ τῆς ἠθικῆς καὶ φυσικῆς ὑγείας. Ὡς παράδειγμα ὑπομιμνήσκωμεν ὄχι μόνον τὰς φυσιογνωμίας τῶν ἐκφύλων καὶ τῶν νευροπαθῶν, ἀλλὰ καὶ πάσας τὰς παθολογικὰς φυσιογνωμίας τὰς ἀποκτηθείσας κληρονομικῶς ἐκ γονέων. οἷτινες τὰς ἀπέκτησαν εἰ ἴδιοι διὰ τῆς ζωῆς τῶν διαφόρων αἰτιῶν ἃς ἀνεφέρομεν. Ἡ ἀσχημία μεταδιδόμενη κληρονομικῶς, τε-

λειτουργείται καθ' ὁδόν, ἐὰν ἐπιτρέπεται ἡ λέξις, καὶ θέλει φθάσει εἰς ἓν σημεῖον τὸ ὁποῖον περιγράφομεν ἐν τῇ **Προγνώσει**, εἰς ἣν καὶ παραπέμπομεν τὸν ἀναγνώστην.

Διότι τώρα, σπουδαῖον ζήτημα, τὸ τοῦ συμπεράσματος, θέλει ἀποτελέσει τὸν ἐπίλογον τοῦ κεφαλαίου τούτου.

Ἐπίσθη ἡ ἀσχημία ὡς μορφή καὶ φυσιογνωμία βαθμοῦ τινος ἠθικῆς καὶ φυσικῆς νόσου, ἐκπεμπούσης τὴν νοσηρὰν αὐτῆς δόνησιν καὶ ἔκφρασιν διὰ μέσου τῶν ἀλλοιώσεων τοῦ τύπου, τῶν γραμμῶν καὶ τῶν χρωμάτων ἅτιν' ἀποτελοῦσι τὸ ἔδαφος καὶ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς φυσιογνωμίας.

Συνεπῶς αὕτη εἶναι καθ' ἡμᾶς ἡ ζῶσα ἀσχημία.

Ἡ θεωρία τῆς ἀσχημίας, εἰς ἣν ἐβυθίσθησαν οἱ φιλόσοφοι τῶν αἰώνων, ἀφίηται εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν ἀνθρωπίνων σκέψεων ἐπὶ τοῦ ὠραίου καὶ δυσειδοῦς.

Ἀναγινώσκομεν π. χ. εἰς εἰδικὰ συγγράμματα, ὡς συμπέρασμα φιλοσοφικῶν μελετῶν μακρῶν καὶ ποικίλων, ὅτι ἡ θεωρία τῆς ἀσχημίας, ἣν προσθάνθησαν οἱ ἄγνωστοι καλλιτέχναι τῆς Αἰγύπτου καὶ τῶν Ἰνδιῶν, ἐν τοῖς ἔργοις τοῦ Σαξπέρου καὶ τοῦ Renbrandt, ἣν ἐπρότεινεν ὁ Hegel καὶ ἣν ἔθεσαν εἰς πρᾶξιν οἱ V. Hugo (Ἄθλοι κλπ.) καὶ Courbet (Mendiant, Casseur de pierres) φαίνεται ἤδη ἐνδυθεῖσα χαρακτῆρα ἐπιστημονικὸν ἀναμφισβήτητον. Τὸ ἀρχικὸν σημεῖον, λέγει ὁ λεξικογράφος, τῆς ἀναχωρήσεως, εἶναι τὸ γεγονός ὅπερ ἐν τῇ τέχνῃ καλεῖται πραγματικότης, (realité)· ὁ δὲ τελικὸς σκοπὸς εἶναι νὰ γείνη νοητὸν τὸ καλὸν διὰ τῆς ἀντιθέσεως ἐν πραγματικότητι. Ἀπαιτεῖται ὅμως δύναμις φιλοσοφικοῦ πνεύματος διὰ τὴν ἀντίληψιν τῆς ἀσχημίας ἐκ τῶν ἀλλοιώσεων καὶ τῶν διαστρεφῶν, αἵτινες δὲν ἀποτελοῦσιν εἰμὴ τὴν φαινομενικότητα τῆς ἀσχημίας».

Ἐν πρώτοις δηλοῦμεν, ὅτι οὐδόλως σχετιζόμεθα μὲ τὴν δύναμιν τοῦ πνεύματος τούτου. Θέλομεν ὅμως ὑπομνήσει καὶ παραθέσει γεγονότα ἀφ' ὧν μόνη ἀναδίδεται ἡ ἀντίληψις αὕτη.

Ἀληθῶς, ἐὰν αἱ καταστροφαι καὶ ἀλλοιώσεις τοῦ προσώπου δὲν ἀποτελοῦσιν εἰμὴ τὴν φαινομενικότητα τῆς ἀσχημίας, τί ἀποτελεῖ τὴν οὐσίαν αὐτῆς καὶ τὸ βάθος;

Τί ἀποτελεῖ τὴν παράχορδον ζωὴν τῆς ἀσχημίας, τῆς ὁποίας αἱ

ἀλλοιώσεις τοῦ σχήματος εἶνε ἀλλοιώσεις ἀπλῶς ἐπιφανειῶν.

Τὴν ζῶν τῆς φυσιογνωμικῆς ἀσχημίας ἀποτελεῖ ἐκεῖνο ὅπερ ἀποτελεῖ καὶ τὴν ζῶν τῆς φυσιογνωμικῆς καλλονῆς. Εἶνε ἡ δόνησις τῆς ἐσωτερικῆς δυσαρμονίας τῶν ἠθικῶν καὶ φυσικῶν λειτουργιῶν τῆς ζωῆς, δόνησις ἀναδιδομένη ἐκ τῶν ἀλλοιώσεων καὶ τῶν καταστροφῶν τῆς μορφῆς, αἵτινες ἀποτελοῦσι τὴν φαινομενικότητα τῆς ἀσχημίας.

Ὑποθέτω νὰ εἶνε σαφῆς καὶ νὰ μὴ παρίσταται ἀνάγκη διασαφήσεων. Μολαταῦτα παρουσιάζω εἰς τὸν ἀναγνώστην τὴν φυσιογνωμίαν τοῦ Σωκράτους. Οὐδὲν ἀσχημότερον ἔπλασεν ἡ φύσις, εἰς τὰς μᾶλλον φιλοπαίγμονας αὐτῆς στιγμᾶς, περιβάλλουσα ἐντὸς ἀσχημοτάτου σαρκικοῦ περιβλήματος, ἠθικὴν καὶ διανοητικὴν καλλονὴν καὶ εὐρωστίαν ιδεώδη. Ἀπὸ τινος προσώπου χυδαίου μὲ ρίνα σιμὴν, παχειὰν, μὲ παρειὰς καὶ χεῖλος παχέα, ἀπὸ φυσιογνωμίας χονδρῆς, ἀσχήμου καὶ δυσμόρφου, ἀποπνέεται ἡ δόνησις τοῦ ἐσωτερικοῦ φωτὸς τῆς ψυχῆς του, ἐκπέμπεται ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν τὸ συμπαθὲς φῶς τοῦ περικαλλοῦς ἐσωτερικοῦ κόσμου τῆς φυσικῆς του ὑγείας καὶ τῆς διανοητικῆς καὶ ἠθικῆς του καλλονῆς, φῶς λαμπρῶνον, καλλῦνον καὶ ἐξωραίζον τὴν δυσμορφίαν τῆς φυσιογνωμίας καὶ χρωματίζον ταύτην συμπαθῆ, γλυκεῖαν, ὠρῆαν δύναται τις νὰ εἴπῃ ὑπὸ ἔποψιν οὐσίας.

Ποσῶς δὲν ἠσθάνθημεν ἀποστροφήν πρὸς γυναῖκα μὲ ὠραῖον πρόσωπον, ἠθικῶς ὅμως διεστραμμένην καὶ ἀνάπηρον καὶ διανοητικῶς ἀνόητον καὶ γελοῖαν; Ἀπειρίαν παραδειγμάτων δύναται τις ν' ἀναφέρῃ, ἐπιβεβαιούντων τὴν ἀλήθειαν τοῦ ὀρισμοῦ τῆς φυσιογνωμικῆς ἀσχημίας.

Ἀποφεύγομεν ὅμως ταῦτα καὶ σπεύδωμεν νὰ ἔλθωμεν εἰς τὴν οὐσιώδες συμπέρασμα τῆς ἀσχημίας.

Θὰ ἐπόθουν νὰ εἶχε τὴν εὐμένειαν καὶ ἀναγνώστριά τις νεωτέρα νὰ κα τοπτρίζεται ἐντὸς τῶν σελίδων τούτων, τοῦλάχιστον, ἀναγινώσκουσα ταύτας, καὶ ἀναζητοῦσα ἐν τῇ ἀληθείᾳ αὐτῇ τῆς ὑπάρξεώς της κατόπτρῳ τὸν ἐπιστημονικὸν καὶ ἰατρικὸν λόγον, τούτέστι τὸν φυσιογνωμικὸν λόγον, τὸν μετέχοντα ἀμφοτέρων τούτων, τῆς πιθανῆς αὐτῆς ἀσχημίας ἢ καλλονῆς.

Οἱ λόγοι οὗτοι εἶναι ἀπλοῖ, ὡς πᾶσαι αἱ ἀλήθειαι.

Τεθέντος ὅτι ἡ καλλονὴ εἶναι ἡ φυσιογνωμία τῆς υγείας καὶ ἡ ἀσχημία τῆς νόσου, ἐπιτεταί ἐκ τούτων ὅτι αἰτία τοῦ κάλλους εἶναι ὁ υγιῆς φυσικὸς βίος, τῆς δὲ ἀσχημίας ὁ ψευδής, ὁ νοσηρὸς, ὁ ψευδο-τεχνητὸς βίος τῶν κληρονομικῶν προδιαθέσεων καὶ τῶν νεωτέρων ἔξεων, συνθηκῶν, καὶ ὄρων τῆς αὐτοκτόνου καὶ θανασίμου ζωῆς, ἣν διάγομεν.

Ἄπὸ τῆς ἀπλῆς δυσμορφίας, μέχρι τῆς ἀποτροπαίου φρίκης, ἥτις ἀναδίδεται ἐκ τῶν καταστροφῶν τῆς φυσιογνωμίας τοῦ νοσοῦν-τος, μέχρι τῶν φρικωδῶν διαστροφῶν τοῦ τύπου καὶ τῆς μορφῆς ἄς περιεγράψαμεν ἐπίτηδες λεπτομερῶς ἐν ταῖς φυσιογνωμίαις τῶν νευροπαθῶν, τῶν παραφρόνων, τῶν ἀναιμικῶν, τῶν πασχόντων ἐκ διαφόρων φρικωδῶν καὶ βαθέων νοσημάτων, μεταξύ λοιπὸν τῶν δύο τούτων σημείων, ἡ βαθμιαίως ἀλλοιούμενη μορφή τὰ αὐτὰ καὶ μόνα αἰτία τῆς ἀλλοιώσεως τῆς ἔχει. τὰ αἰτία τῶν καταχρήσεων, τῶν συγκινήσεων τοῦ ψευδοῦς βίου.

Καταχρήσεις πότων, ἐρωτων, ἐργασίας, ἡδονῶν, καταχρήσεις διανοητικῆς καὶ νευρικῆς μόνον ζωῆς, τῶν ἀγρυπνιῶν, τῶν δηλητηριωδῶν διατροφῶν, τοῦ ὀκνηροῦ βίου τῆς ἀργίας, τῆς διασκεδαζομένης ὑπὸ τῶν ἐρεθιστικῶν καὶ διεγερτικῶν ἐνασχολήσεων. Ζωὴ τῶν ἠθικῶν συγκλονισμῶν, τῶν θλίψεων, τῶν νοσήρων πόθων καὶ ὀνείρων ἅτινα διαψεύδονται, ζωὴ ἀνθηκότητος, ἀργοσχόλου, καθεστικῆς διαγωγῆς ἐντὸς τῶν οἰκιῶν καὶ περιφρονήσεως πρὸς τὴν ἐργασίαν καὶ ἀποστροφῆς πρὸς τὴν ὑγιᾶ καὶ φυσικὴν καὶ ὑπαίθριον σωματικὴν ἀσκήσιν καὶ ἐργασίαν, ἡ ζωὴ αὕτη, βραδέως παραμορφοῖ τὸν τύπον, ἀλλοιώνει τὸ σχῆμα καὶ καταστρέφει τὴν μορφήν τῆς φυσιογνωμίας τῆς ἀναδιδούσης ἐκ τῶν ἐρειπίων αὐτῆς καὶ τῶν συντριμμάτων, τὴν ἐκφρασιν τῶν ἐσωτερικῶν ἠθικῶν καὶ φυσικῶν καταστροφῶν, ἄς προῦκάλεσεν ἡ ζωὴ αὕτη.

Ἐναντίον αὐτῆς τῆς ζωῆς τῆς δολοφονούσης τὴν φύσιν καὶ τὴν καλλονήν, πρέπει νὰ ἐγερθῆ πᾶς ὁ θέλων νὰ εἶνε υγιῆς, εὐρωστος καὶ ὠραῖος, ν' ἀρνηθῆ διαρρηδὴν τὴν ζωὴν ταύτην καὶ νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸν φυσικώτερον βίον τῆς ἐναρμονίου φυσικῆς, διανοητικῆς καὶ ἠθικῆς ζωῆς, νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τοὺς κόλπους τῆς φιλοστόργου μητρὸς φύσεως, ἥτις θὰ τοῦ ἐπευλώσῃ τὰς πληγὰς, θὰ τοῦ ἐμφυσήσῃ τὴν πνοὴν τῆς υγείας καὶ τῆς εὐρωστίας, ἥτις θ' ἀντηχήσῃ εἰς τὰ τέκνα

του, ὑπὸ τὴν μορφήν τῆς ὑγείας καὶ ὑπὸ τὴν φυσιογνωμίαν αὐτῆς, τὴν καλλονὴν τοῦ εἶδους.

Τοῦτο εἶναι τὸ αἶσθημα τῶν μελετῶν τούτων, τὸ πνεῦμα καὶ τὸν πόθον αὐτὸν ἐνσαρκουσιν αἱ σκέψεις καὶ ἐργασίαι αἰτινες ἐκτίθενται εἰς τὰς σελίδας ταύτας, χωρὶς ἐννοεῖται νὰ παύσῃ τὸ ἔργον νὰ βαίνει εἰς ἓν τέλος ἐπιστημονικόν, εἰς μίαν μεγάλην ἀλήθειαν, ἐπιθέτουσαν εἰς αὐτὸ τὴν σφραγίδα τῆς ἐπιστημοσύνης.

Διὰ τὴν τελείαν ὁμῶς ἐπιστημονικὴν μελέτην τῆς ἀσχημίας, περιγράψαντες τὴν μορφήν καὶ τὴν αἰτιολογίαν αὐτῆς, χαράσσομεν ὀλίγας γραμμὰς διὰ παθολογικὴν αὐτῆς ἀνατομίαν καὶ φυσιολογίαν, τὴν πρόγνωσιν καὶ τὴν θεραπείαν.

Ἡ παθολογικὴ ἀνατομία καὶ ἡ παθολογικὴ φυσιολογία τῆς ἀσχημίας. περιεγραφή λεπτομερῶς ἐν τῷ δευτέρῳ μέρει τῆς παρούσης συγγραφῆς. Ὑπερτροφίαι, ἀτροφίαι, διαστροφίαι, προεξοχαί, ἐξογκώσεις, παραμορφώσεις καὶ ἀλλοιώσεις τῆς χρωστικῆς, ὠχρότητες τ. ἔ. ἢ συμφορήσεις ἀποτελοῦσι τὸ σῶμα τῆς ἀσχημίας, τῆς ὁποίας τὴν ψυχὴν ἀποτελεῖ ἡ παθολογικὴ φυσιολογία τῆς ἐκφράσεως, ἡ ἀπὸ τῶν διαστροφῶν τούτων τῆς μορφῆς ἐκδήλωσης τῆς ἐσωτερικῆς νοσηρότητος, τοῦ ἠθικοῦ καὶ φυσικοῦ ὀργανισμοῦ.

Ἦδη ἔλθωμεν εἰς οὐσιῶδες καὶ ἐνδιαφέρον ζήτημα :

Ποία ἡ πρόγνωσις τῆς ἀσχημίας ;

Ἀληθῶς ἐναγώνιον προβάλλεται τὸ ἐρώτημα : ἀφοῦ ἡ ζωὴ, ἢν διάγομεν, εἶναι ἡ αἰτία τῆς ἀσχημίας τῶν μορφῶν ἡμῶν, τί θέλομεν ἀπογείνειν ἐν τῷ μέλλοντι, ὅπερ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα εἶναι συνέχεια καὶ τελειοποίησις τοῦ παρόντος ;

Τὰς fin de siecle ταύτας φυσιογνωμίας, μετὰ τὸ τέλος τοῦ αἰῶνος θέλομεν ἐξακολουθήσει νὰ βλέπωμεν, ἢ θέλουσιν ἀντικαταστήσει αὐτὰς ἄλλαι ;

Ἡ ἀπάντησις εἶναι εὐκόλος. Ἀμφοτέρως τὰς μορφὰς ταύτας θέλομεν βλέπει εἰς τὸ μέλλον, ἀρκεῖ μόνον νὰ ἐξακολουθήσει ἡ αὐτὴ ζωὴ.

Αἱ φυσιογνωμίαι τοῦ μέλλοντος (κατὰ τὴν μουσικὴν τοῦ μέλλοντος, μεθ' ἧς συνδέονται ἀναποσπάστως) εἶναι αἱ φυσιογνωμίαι, ἃς λεπτομερῶς περιεγράψαμεν ἐν τῷ δευτέρῳ μέρει τῆς παρούσης ἐργα-

σίας, ἐν τῇ περιγραφῇ τῆς φυσιογνωμίας ἐκάστης νόσου.

Τὴν πλειονοψηφίαν τῶν φυσιογνωμιῶν τοῦ μέλλοντος, θ' ἀποτελοῦσιν αἱ ἔκφυλοι, αἱ νευροπαθεῖς καὶ ἀναιμικαὶ φυσιογνωμίαι. Μετ' αὐτὰς θὰ ἔρχωνται αἱ φυσιογνωμίαι τῶν ὀργανικωτέρων τοῦ νευρικοῦ συστήματος νόσων, καὶ μετὰ ταῦτα αἱ τῶν λοιπῶν παθήσεων. Αἱ φυσιογνωμίαι αὗται θ' ἀπαντῶνται εἰς τὰς μεγαλουπόλεις. Μεταξύ ὁμως αὐτῶν θέλει τις ἶδει καὶ ὑγιεῖς φυσιογνωμίας αὗται θ' ἀνήκουν εἰς τὸ ρεῦμα ἐκεῖνο τῆς ἀγροτικῆς ζωῆς, ἧτις θὰ ὀρμήσει εἰς τὰς μεγαλουπόλεις διὰ τὴν πληρώσῃ τὸ κενόν, ὅπερ ἀφήνουσιν ἐκλείπουσαι καὶ ἀφανιζόμεναι αἱ φυσιογνωμίαι τῶν ἐκφύλων καὶ τῶν νευροπαθῶν.

Αἱ περιγραφεῖσαι ἔκφυλοι, νευρασθενικαί, ὑστερικαὶ καὶ ἀναιμικαὶ φυσιογνωμίαι, εἶναι αἱ φυσιογνωμίαι τοῦ μέλλοντος. Τοῦτο δὲν εἶναι οἰνοσκοπεῖα ἢ προφητεία Ἡσαίου, ἀλλ' εἶναι πρόγνωσις τῆς ἐπιστήμης ἀσφαλῆς καὶ βεβαία, εἶναι συμπέρασμα τῆς Φυσιογνωμικῆς καὶ Ἰατρικῆς, μαθηματικῆς ἀκριβείας καὶ λογικῆς ἀνάγκης.

Ἄρα αἱ φυσιογνωμίαι τοῦ δευτέρου μέρους τῆς παρούσης συγγραφῆς, εἶναι αἱ φυσιογνωμίαι τοῦ μέλλοντος. Εἶναι τοῦτο ἀληθές; Δυστυχῶς εἶναι ἀλλὰ δὲν ἔπεται ἐκ τούτου ὅτι δὲν δύναται νὰ διαψευσθῇ. Καὶ πρῶτον ρεῦμα γεγονότων ἀνατρεπόντων τὴν πρόγνωσιν ταύτην, εἶναι τὸ ρεῦμα τῆς ζωῆς τῆς ἀνθρωπότητος, ἧτις δὲν ζῆ δὴ εἰς τὰς μεγαλουπόλεις. Τὸ ρεῦμα τοῦτο, εἶναι ἀληθές, εἰσορμῶν εἰς τὰς πόλεις καὶ καταλαμβάνον τὸν χῶρον ὃν ἀφήκαν κενόν αἱ ἐξαντληθεῖσαι φυσιογνωμίαι τῶν ἐκφύλων, ὡσαύτως διὰ τῶν κοπώσεων καὶ ἐξαντλήσεων τῆς νευρικῆς ζωῆς τῶν καταχρήσεων καὶ τῶν συγκλονισμῶν, ὡσαύτως ἐκφυλίζεται καὶ ἐκλείπει. Δὲν ἐξέλιπεν ὁμως ἡ ζωὴ τῆς ἀνθρωπότητος, ἧτις στηρίζεται ἀκόμη υἱκῶς ἐπὶ τῶν κόλπων τῆς φύσεως, τῆς ἀναπαραγωγούσης αἰδίας. Νέον ρεῦμα ζωῆς θ' ἀναπαράγεται ἀντικαθιστῶν τὸ ἐκλείπον. Ἀλλὰ τοῦτο δὲν διαψεύδει τὴν πρόγνωσιν, διότι ἡ Ἐπιστήμη δὲν ἐξέφερε τελειωτικὴν διὰ τὴν φυσιογνωμίαν τῆς ἀνθρωπότητος δυσμενῆ πρόγνωσιν. Ἀπεφάνθη ἀπαισίως διὰ τὴν παρούσαν γενεάν καὶ δι' ἐκείνην ἣν θέλει γεννήσει, καὶ τὸ πολὺ, διὰ τὴν τρίτην γενεάν—ἐν ἐννοεῖται κατορθώσῃ καὶ τὴν παραγάγῃ, διότι συνήθως ἡ φύσις, ἢ πάντοτε φιλόστοργος, μὴ θέλουσα τὴν ὑπαρξίν τῶν διεστραμμένων μορφῶν καὶ φυσιογνωμιῶν, τῶν ἐκφύλων καὶ τῶν νευροπαθῶν τέκνων τῆς.

σπεύδει και τὰ σώζει, ἐξαφανίζουσα αὐτὰ διὰ τῆς στειρεύσεως και στειρώσεως τῆς ἀναπαραγομένης ζωῆς. Ὑπὸ τοιαύτην ἔποψιν, τὸ μέλλον και ἡ πρόγνωσις τῆς φυσιογνωμίας εἶναι τὸ κενόν, τὸ μηδὲν ἢ ἐξαφάνισις.

Εἶναι ὁμως δυνατὸν νὰ προληφθῇ ἡ τοιαύτη συντέλεια τοῦ ἐκφυλισμοῦ και τῆς διαστροφῆς τῆς φυσιογνωμίας, τῆς δηλούσης ἐσωτερικὴν ἠθικὴν, διανοητικὴν και φυσικὴν ἐκφύλισιν, και ἐξαφάνισιν ἢ διαστροφὴν ;

Βεβαίως !

Και περὶ αὐτοῦ πρόκειται. Ἐνεκα τοῦ γεγονότος τούτου ἀνέλαβον τὴν ἐργασίαν ταύτην.

Τίς λοιπὸν ἡ **Θεραπεία**, ἡ **Βελτίωσις** και ἡ **Ἀνάπλασις** ;

Ἡ θεραπεία ἐξάγεται ἐξ αὐτῆς τῆς αἰτιολογίας, ἣν τόσον λεπτομερῶς πάντοτε ἐσημειοῦμεν ἐν τῇ περιγραφῇ πάσης παθολογικῆς φυσιογνωμίας.

Βεβαίως πλείστα τῶν ἐκφύλων φυσιογνωμιῶν, εἶναι ἀδύνατον νὰ διορθωθῶσι. Δὲν ἔπεται ὁμως ἐκ τούτου ὅτι ἡ θεραπευτικὴ προσπάθεια δὲν θὰ ἔχη ἀντίκτυπον εἰς τὰς φυσιογνωμίας, αἰτίνας θέλουσι γεννηθῆ. Ἡ φύσις εἴπομεν εἶναι ἀγαθὸν και δίκαιον δικαστήριον. Ὅπως πᾶν ἀμάρτημα τῶν γονέων ἀντηγεῖ ἀπαισίως εἰς τὰ δύστηνα τέκνα, οὕτω και πᾶσα πρὸς τὴν φύσιν ἐξομολόγησις και συνενόησις, και μετάνοια και ἀλλαγὴ ζωῆς, θέλει ἔχει ἀντίκτυπον εἰς τὰ γεννηθησόμενα τέκνα.

Ὡστε ἡ νέα γενεά, δύναται κάλλιστα νὰ γεννηθῇ ὡραία, μὲ φυσιογνωμίαν τουτέστι φυσιολογικῶς ὡραίαν, δηλοῦσαν τὴν ἠθικὴν και φυσικὴν ὑγείαν, δύναμιν και εὐρωστίαν.

Ἄλλὰ και ἡ παροῦσα, δὲν πρέπει ν' ἀπελπισθῇ. Ἐὰν ἀφήσει τὸ εἶδος τῆς ζωῆς ἣν διάγει, τῶν αἰσθητικῶν νευρικοτήτων, τῶν μεγάλων κοπώσεων ἠθικῶν και φυσικῶν, τῶν καταχρήσεων και ἐξαντλήσεων, και ἀκολουθήσει βίον φυσικώτερον, ἐντὸς τῶν ἀγκαλῶν τῆς ὑγιοῦς φύσεως, ἀμέσως θέλει ἀνακκινισθῇ και ἀναπλασθῇ, και θέλει ἀποτελέσει ζῶσαν συνέχειαν τῶν ἀρμονικῶν πλάσμάτων τῆς ὡραίας φύσεως.

Ζωὴ κατὰ φύσιν, πολλὰ γυμνάσματα ὑπαίθρια, ἀγῶνες,

λουτρά, ἀποφυγή ἀργίας καὶ καφενείων καὶ ὀκνηριῶν τῶν αἰθουσῶν, ἀπλουστέρα διατροφή, ὀλιγώτερα γράμματα, ὀλιγώτεροι πνευματικαὶ καὶ ἠθικαὶ κοπώσεις καὶ ὑγιέστεραι φιλολογικαὶ ἐνασχολήσεις, ἐγκόλπωσις τῶν ἐργατικῶν ἐπαγγελμάτων, τῆς γεωπονίας, Βίωμα χαράς, φυσικῶν ἐπιστημῶν, θέλουσιν ἀπεργασθῆ γιγαντιαίαν τοῦ λαοῦ ἡμῶν τοῦλάχιστον, ζύμωσιν ἐντὸς τῆς μεγάλης μήτρας τῆς μητρὸς φύσεως, ἀφ' ἧς θὰ ἐξέλθῃ πάνοπλος ἡ υἷα, ἀκτινοβολοῦσα δύναμιν καλλονῆν καὶ εὐρωστίαν.

Ἄλλὰ καὶ ἂν δὲν ἀκτινοβολῆσει ἀμέσως, θ' ἀναλάμψῃ ἔκλαμπρος ἡ ἀκτινοβόλος καλλονὴ τῆς υἷας, εἰς τὰς ἀπογόνους φυσιογνωμίας.

Οἱ λόγοι, δι' οὓς ἡ πρόγνωσις τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς τοιαύτης θεραπείας δὲν εἶναι προφητεία ἀλλὰ γεγονός βέβαιον καὶ τετελεσμένον, ἐξάγονται ἐξ αὐτῆς τῆς περιγραφῆς τῶν ἐπὶ τῆς φυσιογνωμίας ἀποτελεσμάτων τῶν ἀνωτέρω ἐκτεθέντων αἰτίων.

Ἡ τοιαύτη θεραπεία δὲν θ' ἀναπλάσῃ μόνον τὸν φυσικὸν ἄνθρωπον καὶ τὴν φυσικὴν αὐτοῦ φυσιογνωμίαν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἠθικὴν καὶ διανοητικὴν, αἰτινες εἶναι ἀναπόσπαστοι ἀπὸ τῆς φυσικῆς ὑποστάσεως, μεθ' ἧς ταυτίζονται ὡς εἶδομεν καὶ θέλομεν εἶδει σαφέστερον. Εὐρωστία ἠθικὴ, δύνამις αἰσθημάτων καὶ ρώμη διανοίας, θ' ἀκτινοβολοῦν ἐκ τῆς υἷος καλλονῆς τῆς φυσιογνωμίας ἐνιαίως, ὡς ἐκδήλωσις ἐναρμόνιος τῆς φυσικῆς ζωῆς, σύμφωνος μετὰ τῆς λοιπῆς ἐναρμονίου ὑπάρξεως τῆς ζωτικῆς Δημιουργίας.

Τοῦτο πιστεύω ἀκραδάντως. Ἡ καλλονὴ, διὰ τῆς ζωῆς ταύτης, θέλει ἐπανελθεῖ φαιδρὰ καὶ χαρίεσσα εἰς τὴν πατρίδα της, εἰς τὴν ἑλληνικὴν δηλαδὴ φυσιογνωμίαν, ἀφ' ἧς ἐξωστρακίσθη τόσον ἐπιμόνω, ὡς ὅλα τὰ ὠραῖα πράγματα ἀπὸ τὸν τόπον τοῦτον. Ἐφυγαδεύθη, διότι ἠκολούθησε τὴν διωχθεῖσαν υἷαν. Θέλει δὲ ἐπανελθεῖ καὶ πάλιν συνοδεύουσα τὴν ἐπανερχομένην υἷαν, ἥτις ἄλλοτε εἶχε τὴν πατρίδα της εἰς τὴν φυσικὴν νεότητα τῶν νεανιῶν τῆς ἀρματοδρομίας καὶ τῆς παλκίστρας καὶ τῶν ἀμαζόνων καὶ τῶν Ἀγωνιστῶν, καὶ ἤδη, ποῦ καὶ ποῦ, εἰς κανὲν τέκνον τῶν ὀρέων καὶ τῆς ὠραίας φύσεως τῆς Ἑλλάδος.

Ἡ φύσις αὕτη εἶναι πλουσία εἰς καλλονὴν καὶ υἷαν, ἣν δίδει ἀσώτως εἰς τὰ τέκνα της, ἅτιν' ἀσώτως καταστρέφουσιν αὐτήν.

Ἄλλα καὶ πάλιν ἀσώτως θέλει τὴν παράσχη, ἀρκεῖ τὰ τέκνα τῆς νὰ τὴν ζητήσουν!

Αὐτὴ εἶναι ἡ θεραπεία.

Ἦδη ἐπανεέλθωμεν εἰς ἄλλα τῆς Φυσιογνωμικῆς ζητήματα, σχετιζόμενα μὲ τὴν μελέτην τῶν ἠθικῶν καὶ διανοητικῶν φυσιογνωμιῶν, αἵτινες ταυτίζονται μετὰ τῶν φυσικῶν, οἷον εἰς τυγχάνουσιν ἀκτῖνες ὅμοιαι μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς φωτεινῆς ἐστίας, ἥτις εἶναι ὁ ζῶν φυσικὸς ὀργανισμὸς.

ΤΑΥΤΟΤΗΣ ΗΘΙΚΩΝ, ΔΙΑΝΟΗΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΩΝ ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΩΝ

«Ὅσα ἡ μορφοῦ τοιαύτη καὶ ἡ ψυχὴ».

Ἡ ζωὴ εἶναι ὁ ἥλιος, φυσικαὶ δέ, ἠθικαὶ καὶ διανοητικαὶ αὐτῆς ἐκδηλώσεις, εἶναι αἱ ἀκτῖνες του.— Ἡ φυσιογνωμία συγκεντροῖ τὰς ἀκτῖνας ταύτας καὶ τὰς ἐκπέμπει ἐνιαίως ἐν τῇ ἐκφράσει αὐτῆς. Ἐνιαῖον προσωπικότητος, καὶ ταυτότης ἠθικοῦ καὶ φυσικοῦ ὀργανισμοῦ ἐν τῇ φυσιογνωμίᾳ.

Περιεγράψαμεν τὴν καλλονὴν καὶ τὴν ἀσχημίαν τῆς φυσιογνωμίας. Ἐν τῇ ἀσχημίᾳ τῆς νόσου, εἶδομεν λεπτομερῶς ἐν τοῖς πρόσθεν ἐκδηλουμένην ἐνιαίως τὴν ἠθικὴν καὶ διανοητικὴν νόσον μετὰ τῆς φυσικῆς. Ἐν τῇ μελαγχολικῇ π. χ. φυσιογνωμίᾳ, ἀπὸ τῆς ὠχρᾶς, ἰσχνῆς, βαρείας, κρεμαμένης καὶ βραδέως κινουμένης μορφῆς, ἀποπνέεται ἡ βραδεῖα δόνησις τῆς θλίψεως καὶ τῆς μελαγχολικῆς ἀλγηδόνης τοῦ ἠθικοῦ, καὶ ἡ βραδεῖα συγχρόνως ἐκφρασις τῆς διανοητικῆς νωθρότητος. Ἐν τῇ μανικῇ φυσιογνωμίᾳ, τῇ ἐρυθρᾷ, ζωηρᾷ καὶ ἀεικινήτῳ καὶ ἐν ἐξεγέρσει, ἀεικίνητα συναισθήματα ἐκδηλοῦνται, ἀσύλληπτοι δὲ σκέψεις τάχιστα ζωγραφίζονται ἐπ' αὐτῆς. Ἐν τῇ ἐκπεφυλισμένῃ φυσιογνωμίᾳ, εἶδομεν, ὅτι τὰ φυσικὰ στίγματα τοῦ προσώπου εἶναι φυσικαὶ προεξοχαὶ ἐσωτερικῶν, ἠθικῶν καὶ διανοητικῶν ἀνωμαλιῶν καὶ ἀνισορροπιῶν.

Ἐν τῇ ἐπιληπτικῇ καὶ ὑστερικῇ φυσιογνωμίᾳ εἶδομεν πόσον πι-

στῶς ἐν ταῖς φυσικαῖς ἀλλοιώσεσι τῆς ἐξωτερικῆς μορφῆς χαράσσονται αἱ θυελλῶδεις καὶ ἀσύλληπτοι ἐσωτερικαί τοῦ ἥθικου καὶ τῆς διανοίας διαταραχαί.

Οὐμὴν ἀλλὰ καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς παθήσεσι τῆς καρδίας, τῶν νεφρῶν τοῦ πεπτικοῦ συστήματος, εἶδομεν λεπτομερῶς ἐν τῇ φυσιογνωμίᾳ ἐκάστης νόσου συνδυαζομένην ἐπὶ τὸ αὐτὸ τὴν φυσικὴν ἔκφρασιν τῶν φυσικῶν ἀλλοιώσεων, μετὰ τῆς τῶν ἥθικῶν καὶ διανοητικῶν. Εἰς τὰ ὄξεία νοσήματα, εἰς ὅλας τὰς νόσους, εἰς τὰς ἀλλοιώσεις τῆς θρέψεως, εἰς τὰς ἀναιμικὰς π. χ. φυσιογνωμίας, βλέπομεν ἀφ' ἐνὸς προσώπου ὄχρου, ἰσχνοῦ, ἀνευ ζωῆς, δηλοῦντος γενικτὴν τοῦ φυσικοῦ ὀργανισμοῦ κατάστασιν, ἐκφραζομένην τὴν ἥθικὴν ἀτονίαν καὶ τὴν διανοητικὴν ἀδυναμίαν καὶ ἀδράνειαν, ὡς ἐὰν ἥθικόν, διάνοια καὶ σῶμα, ἐν καὶ τὸ αὐτό.

Μήπως ὁμοίως δὲν εἶναι: Μήπως δὲν εἶναι ἀκτίνες μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς ἐστίας, τῆς ζωῆς; Μήπως εἰς νόσημα καθαρῶς φυσικόν, δὲν νοσεῖ τὸ ἥθικόν καὶ ἡ διάνοια, καθὼς καὶ εἰς νόσημα καθαρῶς ἥθικόν, δὲν νοσεῖ καὶ τὸ σῶμα; Αἱ λεπτομερεῖς περιγραφαί τῶν φυσιογνωμιῶν, εἰς ἃς τόσον ἐπεμείναμεν, ἐκάστης νόσου, δηλοῦσι τοῦτο ἀναμφιλέκτως, ἐκφράζουσαι συγχρόνως καὶ ἀποδεικνύουσαι τὸ ἐνιαῖον τῆς ἀνθρωπίνης ἥθικῆς, φυσικῆς καὶ διανοητικῆς προσωπικότητος, ἐν τῇ ἐνστικτῶ καὶ ἀνακλαστικῇ ἐκφράσει φυσιογνωμίας.

Τὰ παθολογικὰ ταῦτα φαινόμενα ἀποκαλύπτουσι τὰ φυσιολογικά. Ἐνιαίως ἐν τῇ φυσικῇ φυσιογνωμίᾳ ἐκδηλοῦται καὶ ἡ τοῦ ἥθικου καὶ διανοίας.

Τὸ πνεῦμα ἐκάστου, τὸ ἦθος καὶ τὸ αἶσθημα, ἄτινα κυρίως ἀποτελοῦσι τὴν οὐσίαν τοῦ χαρακτῆρος του, ἐκδηλοῦμενα συνεχῶς ἐν τῇ φυσιογνωμίᾳ, ἐπιθέτουσιν ἐν τῇ ὕλικῇ καὶ ὀργανικῇ τροποποιήσει αὐτῆς τὸν τύπον καὶ τὰς γραμμὰς τοῦ χαρακτῆρος αὐτῶν.

Π. χ. τὸ ὅτι τὸ πνεῦμα τοῦ εὐφροῦς ἀποπνέεται ἀπὸ τὴν ζωτῆραν καὶ ἐν διεγέρσει φυσιογνωμίαν του, τὸ λάμπον βλέμμα του ἀπὸ τὴν ἀνάλογον πρὸς ταῦτα ἐπίλοιπον διασκευὴν καὶ ἀπόχρωσιν τῆς φυσιογνωμίας. ἢν διεγείρει οὕτως ἡ ἐσωτερικὴ δόνησις τῆς εὐφρίας τοῦ πνεύματος, μόνον πνευματικῶς ἀναίσθητοι καὶ τυφλοὶ δὲν τὸ αἰσθάνονται καὶ δὲν τὸ βλέπουσι τὸ πνεῦμα ἐκπεμπόμενον ἐκ τῆς φυσιογνωμίας. Καθὼς καὶ μόνον ἡλίθοι δὲν διαγιγνώσκουσι ἡλιθιότητα

ἐν τῷ ἀτόμῳ ἐκείνῳ, ἀπὸ τῆς κοιμισμένης καὶ κακῶς ἢ χονδρῶς διαπεπλασμένης φυσιογνωμίας, ἐξέρχεται ὅλη ἡ ἀραιὰ καὶ βραδεῖα δόνησις τῆς ἐσωτερικῆς πνευματικῆς μηδαμινότητος, δόνησις, ἣτις μᾶς διαθέτει ἀποκρουστικῶς, ἐὰν ἢ ἐν ἡμῖν ἐσωτερικὴ δόνησις τοῦ πνεύματός μας δὲν εἶναι ὁμόφωνος, ἐννοεῖται πρὸς ταύτην.

Οἱ διάμεσοι πνευματικοὶ βαθμοὶ ἐκδηλοῦνται διὰ διαμέσων μορφῶν ἐν τῇ ἐκφραζούσῃ φυσιογνωμίᾳ, ἐκφράσει τῶν σκέψεων, αἵτινες κατέχουν ὅλην τὴν ὑπαρξίν τοῦ ἥθους καὶ τῶν συναισθημάτων. Σκέψεις βαθεῖα, σοβαρά, συναφρυνούσα τὴν φυσιογνωμίαν καὶ διαθέτουσα τὴν σχέσιν καὶ κατάστασιν τῆς λοιπῆς μορφῆς, ἀναλόγως ἐκπέμπεται βαρεῖα διὰ μέσου τῶν ὀφθαλμῶν, καὶ ἐπιδρῶσα ἐφ' ἡμῶν οἵτινες εὐρισκόμεθα πρὸ τῆς φυσιογνωμικῆς ταύτης εἰκόνας, αἰσθανόμεθα τὴν δόνησιν τῆς σκέψεως ἀντηχοῦσαν ἐν ἡμῖν καὶ δονοῦσαν ἡμᾶς ἀναλόγως.

Ὅταν βαθεῖαι σκέψεις ἀτόμου τινὸς ἀποτελοῦσι τὴν καθημερινὴν αὐτοῦ ἐνασχόλησιν, διαμορφοῦσι τὸν ἠθικὸν χαρακτήρα καὶ τὴν φυσιογνωμικὴν ἐκφρασιν, σοβαρά, ἐπιβάλλοντα ὅχι τὸσον διὰ τῶν χαρακτηριστικῶν, ὅσον κυρίως καὶ μόνον, διὰ τῶν δονήσεων τοῦ ἐσωτερικοῦ τοῦ πνεύματος, αἵτινες ἐκπεμπόμεναι ἐκ μιᾶς τοιαύτης φυσιογνωμίας, ἐπιβάλλονται ἐφ' ἡμῶν καὶ μᾶς δονοῦσιν ἀναλόγως, μὴ ἐπιτρέπουσαι π. χ. ἡμῖν ἐλαφρὰς καὶ ἐπιπολαίας σκεψεις, ἀλλὰ σοβαρὰς καὶ μεμετρημένας, διότι πᾶσα ἄλλου εἶδους σκέψις φαίνεται ἄκαιρος, ἄτεπος, ἀσύμφωνος καὶ κακόφωνος πρὸς τὸ ἠθικὸν περιβάλλον.

Ὅτι δὲ τὸ ἠθικὸν τοῦτο περιβάλλον, ἢ ἠθικὴ οὕτως εἰπεῖν ἀτμοσφαιρα ἐκάστου, εἶνέ τι γεγονός, καὶ οὐχὶ κατάστασις ἡμῶν παθητικὴ ἢ ὑποβολή τις οἰαδῆποτε, δὲν ὑποθέτω νὰ ὑπάρχη ἀμφιβολία τις. Ὅλα τὰ αἰσθήματα, ἅτινα αἰσθανόμεθα πρὸς τι ἄτομον ζῶν, εἶναι ἐπιβολὴ καὶ ὑποβολὴ ἐνεργητικὴ, καὶ οὐχὶ αἰσθησις ἡμῶν παθητικὴ καὶ ὑποκειμενικὴ.

Τὸ κύμα τοῦ ἐνθουσιασμοῦ ὅπερ κλονεῖ τὰ στήθη μας κατὰ τὴν διαβάσιν τοῦ ἐνδόξου στρατηγοῦ, δὲν εἶναι αὐθυποβολή, ἀλλ' ἐπιβολὴ τῶν δονήσεων, αἵτινες πάλλουν ἐντὸς του καὶ διαχέονται περὶ αὐτόν. Ἐννοεῖται, ὅτι καὶ ἡ ὑποβολὴ διαδραματίζει πρόσωπόν τι, ὅλως ὅμως δευτερεῦον. Τί εἶναι τὸ ἥθος ἐκείνο ὅπερ ἐκπέμπεται ἐκ

τῶν μεγάλων φυσιογνωμιῶν τῶν βασιλέων καὶ τῶν ἀρχηγῶν οἵτινες ἄγρουσι καὶ φέρουσι τὰ πλήθη, καὶ συγκινεῦσι αὐτὰ διὰ τῆς γοητείας τῆς μορφῆς των, διὰ τοῦ ἥθους ἐκείνου, ὅπερ ἐπιβάλλει εἰς τοὺς ὑπηκόους εὐχαρίστως τὸ ἐνθουσιῶδες αἶσθημα τῆς ὑπακοῆς καὶ τῆς ἀφοσιώσεως;

Εἶναι ἀδυναμία, παθητικὴ ὑποβολὴ τῶν νεύρων μόνον, ἢ εἶναι κυρίως ζωὴ ἐνεργητικὴ ἐσωτερικῶν δονήσεων ἐκπεμπομένη ἐκ τῆς φυσιογνωμίας τῶν προσώπων τούτων;

Τὸ μυστήριον τῆς ἐπιβολῆς, ἢ γοητεία τῆς ὑποβολῆς, ἢ δύναμις ἐκείνη ἣτις ἀποπνεομένη ἀπὸ τῆς μορφῆς ἰσχυροῦ ὀργανισμοῦ ἐπιβάλλεται εἰς τὸν ἀσθενέστερον καὶ μετοχετεύει εἰς αὐτὸν ἀπὸ τῆς ὑπακοῆς μέχρι τοῦ ὑπνωτισμοῦ, δὲν εἶναι τι πνευματικόν, ἀλλ' εἶνε ὑλικωτάτη δόνησις τῆς νευρικῆς οὐσίας, τῆς δονουμένης διὰ τὴν παραγάγην σκέψιν καὶ αἶσθημα.

Ἡ δύναμις αὕτη κυρίως ἐκπέμπεται ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν, ἀπὸ τοῦ προσώπου ὅπερ δύναται νὰ συγκινηθῇ ἀναλόγως τῆς ἐξερχομένης δονήσεως, ἀλλὰ καὶ ἀφ' ὅλου τοῦ σώματος.

Ὁ Lavater, περιγράφων τὴν φυσιογνωμίαν τοῦ αὐτοκράτορος Φρειδερίκου, ἔγραψεν, ὅτι πρὸ αὐτῆς αἰσθάνεται τις ἀληθῶς, ὅτι πραγματικῶς εἶνε διαπεπλασμένη διὰ τὴν ἀρχὴν ἐν ταῖς καρδίαις τοῦ λαοῦ. Ἡ αἶσθησις αὕτη τί ἄλλο εἶναι εἰμὴ ἐπίδρασις τῶν δονήσεων τοῦ ἡγεμονικοῦ πνεύματος καὶ τῆς ἡγεμονικῆς καρδίας τοῦ αὐτοκράτορος, ἐκπεμπομένων ἐκ τῆς ἡγεμονικῆς του μορφῆς, διαχεομένων καὶ οἰοεὶ ἐπικλυπτουσῶν τὸν λαὸν ὡς ἡγάπα; Τίς εὐτυχῶν νὰ συναντήσῃ τὸν ἡμέτερον Βασιλέα, δὲν αἰσθάνεται ἐντός του ὡς ἠλεκτρικὸν ρεῦμα τὴν ἡγεμονικὴν δόνησιν τῆς καρδίας καὶ τοῦ πνεύματος, ἀποπνεομένην ἀπὸ τῆς ἡγεμονικῆς φυσιογνωμίας καὶ ἐπιβάλλουσαν ἐν ἡμῖν ἐνθουσιῶδες τὸ εὐχάριστον αἶσθημα τῆς ἀφοσιώσεως καὶ τῆς ὑπακοῆς; Διατί καὶ ἐνώπιον τῆς εἰκόνης του δὲν αἰσθανόμεθα τόσον ζωηρὰ καὶ πάλλοντα τὰ αἰσθήματα ταῦτα;

Εἶναι, ὑποθέτω, περιττὸν νὰ μακρηγορήσῃ τις ἐπὶ πλέον ἐπὶ ζητήματος τόσον σαφοῦς. Ὅλα τὰ συναίσθηματα εἶναι αἷτιον συγχρόνως καὶ ἀποτέλεσμα δονήσεων ἐκπεμπομένων ἐκ τῆς μορφῆς. Πρὸ τῆς εἰκόνης τῆς εἰλικρινοῦς καὶ ἀκτινοβόλου χαρᾶς, καὶ ἡ σκυθρωποτέρα συναναστροφὴ φαιδρύνεται. Πρὸ τῆς κρεμαμένης φυσιο-

γνωμίας τῆς λύπης, ἀφ' ἧς βραδέως ἀποπνέεται ἡ δόνησις τῆς θλίψεως, ὅλοι αἰσθανόμεθα τὴν δόνησιν ταύτην ἐφαπτομένην καὶ καταλαμβάνουσαν καὶ ἡμᾶς. Ἡ χάσμη διατί εἶναι κολλητική ; Διότι τυγχάνουσα κυρίως ἀποτέλεσμα ὑπνηλίας, καθ' ἣν ὄλαι τῆς ζωῆς αἱ δονήσεις βραδύνονται διὰ νὰ φθάσουν εἰς ἓν σημεῖον βραδύτητος, ἔνθεν ἄρχεται ὁ ὕπνος, διαχέει τὰς βραδείας ταύτας δονήσεις, αἵτινες δρῶσιν ἐφ' ἡμῶν οἷτινες θεώμεθα πρόσωπον χασμώμενον καὶ προσαρμοζόμεθα πρὸς τὸ περιβάλλον.

Ἐκτὸς ὅμως τούτου, τί εἶναι συμπάθεια ἢ ἀντιπάθεια ; Διατί συμπαθοῦμεν ἓν πρόσωπον ἄγνωστον καὶ ἄφωνον ; Διότι ὁμοιάζει πρὸς πρόσωπον ὅπερ ἄλλοτε ἠγαπήσαμεν, λέγει ἡ Ψυχολογία. Καὶ διατί τὸ ἠγαπήσαμεν ἐκεῖνο ; Ἔνεκα ταυτότητος ἰδεῶν καὶ χαρακτήρων· συνεπῶς ἀπὸ τοῦ ἀγνώστου καὶ ἀφώνου προσώπου ἀποπνέεται ἡ δόνησις τῶν αὐτῶν ἢ ὁμοίων πρὸς τὰς ἰδικὰς μας πνευματικῶν καὶ ἠθικῶν καταστάσεων.

Θὰ ἠδύνατό τις ἐπὶ μακρὸν ἄπειρα νὰ φέρῃ παραδείγματα καὶ γεγονότα ἀποδεικνύοντα, ὅτι τὸ πνεῦμα καὶ τὸ αἶσθημα ἐκπέμπονται διὰ δονήσεων ἀπὸ τῆς φυσιγνωσίας, δρῶσιν ἐπ' αὐτῆς ἀναλόγως. Ἄλλως τε διατί συσπᾶται ἡ φυσιγνωμία ἐν τῇ ἐκφράσει τῶν αἰσθημάτων τόσον ἀνακλαστικῶς ; Διὰ ποῖον ἄλλον λόγον, εἰμὴ διότι αἱ ἐγκεφαλικάι δονήσεις διὰ τῶν ἐγκεφαλικῶν νεύρων, μεταδιδόμεναι εἰς τὸ πρόσωπον ἀλλοιοῦσιν αὐτὸ ἀναλόγως.

Πᾶν αἶσθημα λοιπὸν καὶ πᾶσα σκέψις, ἐκφραζομένη ἐν τῇ φυσιγνωμίᾳ, τροποποιεῖ αὐτὴν ἀναλόγως.

Ἐὰν αἰσθήματα ὠρισμένα, μίσους, ὀργῆς π. γ., ἀποτελοῦσι τὴν οὐσίαν ἐνὸς χαρακτῆρος μισανθρώπου, τὰ αἰσθήματα ταῦτα συνεχῶς ἐκφραζόμενα ἐν τῇ φυσιγνωμίᾳ καὶ ὁλονὲν τροποποιοῦντα τὴν μορφήν αὐτῆς, δρῶσιν ἐπὶ τέλους ἐπ' αὐτῆς τῆς θρέψεως καὶ τῆς διεγερσιμότητος τοῦ προσώπου, ἐφ' οὗ χαράσσωσιν ὀργανικὸν, ἐρρυτιδωμένον καὶ ἀνεξίτηλον τὸν χαρακτῆρα τῶν αἰσθημάτων τούτων, οὕτως ὥστε, βλέπων τις τὸν χαρακτῆρα τῆς μορφῆς νὰ συμπεραίνῃ τὸν χαρακτῆρα τοῦ ἥθους καὶ τοῦ πνεύματος.

Τὸ αὐτὸ δύναται τις νὰ εἴπῃ, περὶ τῶν σκέψεων τοῦ σοβαροῦ ἀνθρώπου, τοῦ ἐπιπολαίου, ἐπὶ τῆς φυσιγνωμίας τῶν ὁποίων βλέ-

πει τις κεχαραγμένον τὸν χαρακτήρα τῶν σκέψεων αἰτινες ἀπσχο-
λοῦσι τὸ ἄτομον καθημερινῶς.

Ἄλλ' ἐκτὸς τούτου, ἐπειδὴ ὁ τοιοῦτος ἢ τοιοῦτος χαρακτήρ εἶνε
συνέπεια τοιοῦτου ἢ τοιοῦτου ὀργανισμοῦ, τοιαύτης ἰδιοσυγκρασίας,
ἐπειδὴ, ὡς λέγει ὁ Ribot, τοιοῦτος ὀργανισμὸς τοιαύτη καὶ προσω-
πικότης, τὸ πρόσωπον, ἢ φυσιογνωμία ἐκτὸς τῶν ἐκφραζομένων
ἠθικῶν χαρακτήρων ἔχει καὶ τὸν φυσικόν, τῆς κράσεως π.χ. ἐπικυ-
ροῦντα εἰς τὴν διάγνωσιν τῆς ἠθικῆς φυσιογνωμίας ἀπὸ τῆς φυ-
σικῆς.

Αἱ ἐπόμεναι παρατηρήσεις θέλουσιν ἀποδείξει σαφέστερον τὴν
ταυτότητα τῶν φυσικῶν μετὰ τῶν ἠθικῶν καὶ δια-
νοητικῶν φυσιογνωμιῶν.

ΘΕΩΡΙΑ ΤΩΝ ΔΟΝΗΣΕΩΝ

Πρὸ τούτου ὁμοῦς χαράζωμεν ὀλίγας γραμμάς περὶ τῶν δονήσεων
τούτων. αἰτινες ἀποτελοῦσι τὴν ψυχὴν τῆς καλλονῆς, τῆς ἀσχημίας,
τῆς φυσιογνωμικῆς ἐκφράσεως καὶ τοῦ παρόντος ἔργου.

Ἡ θεωρία τῶν δονήσεων, εἶνε σύμφωνος πρὸς τὰς λοι-
πὰς θεωρίας τὰς ἐξηγούσας τὰ διάφορα φυσικὰ φαινόμενα. Δονησις
ἀποτελεῖ τὸ φῶς, τὴν θερμότητα, τὸν ἠλεκτρισμὸν, τὸν ἤχον, τὸν
χημισμόν. Ἡ ζωὴ δὲν ἐπιτελεῖται εἰμὴ διὰ τῶν δονήσεων τούτων,
αἰτινες παράγουσιν ἐν ἡμῖν τὴν θερμότητα, τὸν ἠλεκτρισμὸν, τοὺς
χημισμοὺς τῆς θρέψεως καὶ πᾶσαν ἐν γένει φυσιολογικὴν ἐργασίαν.
Πᾶσα σκέψις, ἀντίληψις, αἴσθησις, πάθος διενεργεῖται διὰ τῶν δο-
νήσεων τῶν νευρικῶν κυττάρων. Αἱ δονήσεις αὗται, ἐπειδὴ ἐν τῇ
φύσει οὐδὲν ἀπόλλυται, παράγουσι δύναμιν διαχεομένην εἰς ὅλον τὸ
σῶμα, ὅποτε αἰσθανόμεθα ὀλόκληρον τὴν ἡμετέραν ὑπαρξιν κατεχο-
μένην ὑπὸ τῆς σκέψεως ταύτης ἢ ὑπὸ τοῦ αἰσθήματος ἐκείνου. Αἱ
δονήσεις αὗται πρωτίστως διαπορθεύονται εἰς τὸ πρόσωπον, ἀφ' οὗ
καὶ ἀκτινοβολοῦνται καὶ διαχέονται, ἀφ' οὗ συγκινήσωσιν ἀναλόγως
τὸ δέρμα, τοὺς μῦς, τὸ χρῶμα. τὴν ἐκφρασιν ἐν γένει τοῦ προσώ-

που και θέσσει τὴν φυσιγνωμίαν ἐν ἐνεργείᾳ καὶ ἐκδηλώσει τοῦ ἐσωτερικοῦ αἰσθήματος ἢ διανοήματος.

Ἡ βούλησις δὲν μεταδίδει τὰς δράσεις αὐτῆς καὶ διαταγὰς, εἰμὴ διὰ δονήσεων. Ὅπως δονήσεις τῶν κυττάρων τοῦ ἐγκεφαλικοῦ φλοιοῦ, μεταδιδόμεναι διὰ τῶν σχετικῶν νεύρων, ἔρχονται εἰς τοὺς μῦς τῆς γραφούσης τὸ φαινόμενον τοῦτο χειρὸς, καὶ κινουσι ταύτην ὅπως τὸ χεράζει ἐπὶ τοῦ χαρτοῦ τούτου διὰ σκέψεων, οὕτω καὶ αἱ δονήσεις τοῦ αἰσθήματος, τῆς σκέψεως, τῆς γενικῆς ἐσωτερικῆς κατάστασεως διὰ τῶν ἐγκεφαλικῶν νεύρων συγκινοῦσι τὴν φυσιγνωμίαν ἀναλόγως, διαχέονται ἀπ' αὐτῆς γενόμεναι αἰσθηταὶ εἰς τὸν φυσιγνωμιστὴν—ἀνευ οὐδεμιᾶς αὐτοῦ ὑποβολῆς ἢ προκατλήψεως.

Δόνησις ἀποτελεῖ πᾶν φαινόμενον τῆς φύσεως, πᾶσαν λειτουργίαν τῆς ζωῆς ἠθικὴν καὶ φυσικὴν, ἐπομένως οὐδόλως ἄπορον ἐὰν καὶ τὴν φυσιγνωμικὴν ἔκφρασιν ἀποτελεῖ ἡ συνέχεια τῶν ἐσωτερικῶν δονήσεων τῶν ἀπεργαζομένων τὴν ζωὴν τῶν φυσιολογικῶν λειτουργιῶν, τὴν ζωὴν τῶν αἰσθημάτων καὶ τῶν σκέψεων, τῶν παθῶν καὶ τῶν παθήσεων ὄλων αὐτῶν.

ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΚΗ ΣΗΜΕΙΟΛΟΓΙΑ

Ὁ χαρακτὴρ ἀντιπροσωπευόμενος ἐν τῷ προσώπῳ καὶ τῇ φυσιγνωμίᾳ.—Διαγνωπτικὴ καὶ ἠθικὴ κατάστασις διαγιγνωσκομένη ἐκ τῆς φυσιγνωμίας καὶ τῶν σημείων αὐτῆς. — Ἡ φυσιγνωμία εἶνε ὁ ἄνθρωπος. — Τὸ ὕφος τῆς φυσιγνωμίας εἶνε ὁ ἄνθρωπος. — *Le style c'est l'homme.* (Buffon).

Ἐὰν τὸ ὕφος τῶν φιλολογικῶν ἐκφράσεων δηλοῖ τὸν ἄνθρωπον κατὰ τὸν Buffon, πόσον μᾶλλον τὸ ὕφος τὸ ἀληθὲς καὶ πραγματικὸν τῶν φυσιγνωμικῶν ἐκφράσεων, δὲν ἐκδηλοῖ τὸν ἄνθρωπον καθ' ὅλην αὐτοῦ τὴν γραμμὴν τῆς ἠθικῆς καὶ φυσικῆς αὐτοῦ ἐκφράσεως;

Ἐὰν *le style c'est l'homme*, τὸ ἀληθὲς *style* τοῦ ἀνθρώπου, ἢ φυσιγνωμικὴ αὐτῶν ἔκφρασις, ἢ ἀναδιδομένη ἀφ' ἐνὸς προσώπου διεσκευασμένου καὶ ἐσφραγισμένου μὲ τὴν σφραγίδα τῆς γενικῆς τοῦ ὀργανισμοῦ διασκευῆς καὶ καταστάσεως, ὑπὲρ πᾶν ἄλλο

ὕψος ἐκδηλοῖ καὶ παριστᾶ ἐν μικρῷ τὸν φυσικὸν καὶ διανοητικὸν καὶ ἠθικὸν ἄνθρωπον.

Ἡ φυσιογνωμία εἶναι ὁ ἄνθρωπος. Ἴδου ἡ ἀπλουστάτη ἀλήθεια, ἡ συμπεραινομένη ἐκ τῶν γεγονότων καὶ στηριζομένη ἐπὶ τῆς φύσεως, ἡ συστηματοποιοῦσα τὰς μελέτας τῆς φυσιογνωμίας καὶ ὑψοῦσα ἐπὶ τοῦ βάθρου τῆς φύσεως καὶ τῆς ἀληθείας εἰς τὸ σεμνὸν ὕψος τῆς ἀληθοῦς Ἐπιστήμης. Πᾶσα παραλλαγὴ τῆς φυσιογνωμίας βαθεῖα. δὲν εἶναι εἰμὴ δῆλωσις καὶ συνέχεια ἐσωτερικῆς ἠθικῆς καὶ φυσικῆς παραλλαγῆς ἣν προξενοῦσιν εἰς τὸ ἄτομον τὰ περιγραφέντα αἷτια τῆς κληρονομικότητος, τοῦ κλίματος, τῶν νόσων κλπ. Ὡστε ἐπισκοπῶν τις τὴν φυσιογνωμίαν, ἐπισκοπεῖ καὶ βλέπει τὸν ἐσωτερικὸν φυσικὸν καὶ ἠθικὸν ἄνθρωπον.

Ὁ Lavater, ὅστις δὲν ἐτόλμησε νὰ γράψῃ Φυσιογνωμικὴν, ἀλλὰ Φυσιογνωμικὰ μόνον Ἀποσπάσματα, διὰ προσεκτικῆς παρατηρήσεως ἐσημείωσε τὰ σχήματα, τὰς μορφὰς καὶ τὰ σημεῖα τῆς φυσιογνωμίας, τὰ δηλοῦντα ταύτην ἢ ἐκείνην τὴν φυσικὴν ἢ ἠθικὴν ιδιότητα.

Τὰ σημεῖα ταῦτα, ἅτινα ἐκτίθενται ἐν τῷ ἔργῳ τοῦ Διδάκτορος τῆς Φυσιογνωμικῆς ὡς παρατηρήσεις, ἐνταῦθα ὡσαύτως ἐκτίθενται ὅχι ὡς δυνάμενα νὰ κορέσωσι φυσικὸν καὶ δικαιολογημένον ἐνδιαφέρον τοῦ ἀναγνώστου, ποθοῦντος νὰ γνωρίσῃ τί σημαίνει καὶ τί δηλοῖ εἰς τοὺς ἄλλους ἡ φυσιογνωμία του, οὔτε ὡς παρατηρήσεις ἀπλᾶι ἀλλ' ὡς συμπεράσματα σκέψεων, ὡς ἀποτελέσματα νόμων τῆς φύσεως, ὠθούντων τὴν ζωὴν καὶ διαπλασσόντων τὸ σχῆμα ἐντὸς ἀοράτου μήτρας αἰτίων ἐξωτερικῶν καὶ ἐσωτερικῶν, ἅτινα περιεγράψαμεν.

Οὕτω οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν παρεκκλίνομεν τῆς ἐπιστημονικῆς ὁδοῦ, μολονότι πλείστα ἐκ τῶν κατωτέρω γεγονότων δὲν δύνανται ἀκόμη ν' ἀποδειχθῶσιν ἐπιστημονικῶς, διότι ἡ Φυσιολογία δὲν εὑρίσκεται εἰς τὸ εὐχάριστον ἀκόμη τοῦτο σημεῖον.

Δὲν ἀπεδείχθη π. γ. ἐὰν τὸ κυανοῦν χρῶμα τῶν ὀφθαλμῶν εἶνε σημεῖον ἀσθενοῦς γενικῆς καταστάσεως, ἐνῶ τὸ μέλαν καὶ βαθὺ ἐντονωτέρας. Ἐὰν ἀπεδεικνύετο, τότε οὐδὲν ἐπιστημονικώτερον τῆς παρατηρήσεως τοῦ Lavater, καθ' ἣν οἱ κυανοὶ ὀφθαλμοὶ δηλοῦσιν ἠδὲν χαρακτῆρα, καὶ ἐπιεικέστερον ἐκείνου ὃν ἐκδηλοῦσιν οἱ μέλανες.

Διὰ λεπτομερεστέρων ὁμῶς ἔκθεσιν τῶν γεγονότων, συστηματο-
ποιούμεν τὰς παρατηρήσεις τοῦ Διδάκτορος Lavater.

ΤΑ ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΚΑ ΣΗΜΕΙΑ

Οἱ ὀφθαλμοὶ

»Κυρίως εἰς τοὺς ὀφθαλμούς, λέγει ὁ Lavater, μεταφράζονται αἱ ἐσωτερικαὶ συγκινήσεις, οἱ κρύφιοι ἡμῶν παλμοὶ τῶν παθῶν, καὶ τὰ διάφορα συναισθήματα, ἅτινα προκαλεῖ ἐν ἡμῖν ὁ ἔξω κόσμος. Οἱ ὀφθαλμοὶ εἶνε ἡ ἀντανάκλασις τῆς ψυχῆς καὶ τῆς διανοίας¹. Αἱ ἐκφράσεις αὐτῶν εἶνε ἐν εἶδος διαλέκτου τῶν αἰσθήσεων.

Οἱ κυανοὶ ὀφθαλμοί, ὡς εἶπομεν ἀνωτέρω, δηλοῦσι χαρακτῆρα ἡδύτερον καὶ ἀνεκτικώτερον ἀπὸ τῶν μελανῶν ἢ βαθέος χρώματος ὀφθαλμῶν, οἵτινες προδίδουσι δύναμιν, πνεῦμα καὶ ἀρρενωπὰ αἰσθήματα.

Οἱ κιτρινωπῶς μελαγχροῖνοι φαίνονται ἀποκλειστικῶς δι' ἄτομα πρώτης τάξεως ὑπὸ ἔσψιν ὄργανισμοῦ, μεγαλοφρούας καὶ μεγαλείου ἐν γένει.

Οἱ πράσινοι ἀπαντῶσιν εἰς τοὺς χολερικοὺς ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς γενναίους χαρακτῆρας, τοὺς σταθεροὺς καὶ ἀποφασιστικοὺς.

Διαυγεῖς κυανοὶ ἀνήκουν εἰς τοὺς φλεγματικούς.

Ἄνωτερον βλέφαρον, ἀνοιγόμενον καμαρωτὸν, δηλοῖ ἀγαθὴν φύσιν, μεγάλην λεπτότητα, ἀλλ' ὡσαύτως φύσιν δειλὴν καὶ ἐπικίνδυνον κἄποτε.

Ὄφθαλμοὶ ἀνοικτοί, σχηματίζοντες κατὰ τὴν ρίνα ὀξύ τρίγωνον ἀνήκουν εἰς τοὺς ὀξύνοους, τοὺς δικαίους καὶ τοὺς λεπτοὺς χαρακτῆρας.

(¹) Καθ' ἡμᾶς, εἶνε ἡλεκτρικοὶ λαμπτήρες προεκβάλλοντες πρὸς τὰ ἔξω τὸ φῶς τοῦ ἐσωτερικοῦ κόσμου, τοῦ ἠθικοῦ καὶ τοῦ φυσικοῦ συγγενῶς.

Οἱ μεγάλοι ὀφθαλμοὶ οἵτινες ἀφήνουσι μέγα καὶ πολὺ λευκὸν μέρος, ἀνήκουν εἰς τοὺς φλεγματικούς καὶ τοὺς αἱματώδεις.

Βλέφαρα τοξοειδῆ σημαίνουν διαθέσεις χολερικός, καλλιτεχνικὸν καὶ λεπτὸν αἰσθημα καλαισθησίας (bon gout). Σπανίως ἀπαντῶνται εἰς τὴν γυναῖκα, ἐλέγχουσι κρίσιν ἀσυνήθη.

Μεγάλοι κυανοὶ ὀφθαλμοὶ (bleu faïence) διαφανεῖς, ἐμφαίνουσι φύσιν πλουσίαν, ἐμπαθῆ, ἠδυπαθῆ, περίεργον, ζηλότυπον.

Μικροὶ ὀφθαλμοὶ, μελανοὶ, ζωηροὶ, ἐντὸς πλακίστου ἐξ ὀφρύων μαύρων καὶ πυκνῶν δηλοῦσι λεπτότητα, πανουργίαν καὶ ἀντίστασιν εἰς τὰ ἐμπόδια.

Ὅφθαλμοὶ οἵτινες ἐν τῇ ἐκφράσει τῆς χαρᾶς καὶ τῶν τρυφερῶν συγκινήσεων σχηματίζουσι πολλὰς μικρὰς πτυχὰς ἢ δὲν σχηματίζουσι καμμίαν, δηλοῦσι πνεῦμα ψυφοδεές καὶ πρεσβυτίζον, ἠθικῶς πάντοτε.

Ἐννοεῖ ἐνταῦθα ὁ διδάκτωρ τὰς πτυχὰς τοῦ δέρματος.

Ὅφθαλμοὶ μὲ πυκνὰ βλέφαρα, πολὺ σχισμένα εἰς τὸ ἄκρον, τοὺς ἐξωτερικοὺς κανθοὺς, καὶ καλύπτουσι σχεδὸν τὴν κόρην, ἀνήκουσιν εἰς αἱματώδεις καὶ διακεκριμένους ἄνδρας.

Ὅφθαλμοὶ ἀνοικτοὶ, διαυγεῖς, εὐκίνητοι, καλυπτόμενοι ὑπὸ βλεφάρων μικρῶν καὶ καλῶς περιγεγραμμένων σημαίνουσιν ὀξύνοϊαν, καλαισθησίαν, ὑπερηφάνειαν καὶ φύσιν εὐγενῆ, galante».

Μέτωπον

Τὸ μέτωπον εἶνε οὐσιῶδες μέρος τῆς φυσιολογίας, διότι κυρίως ἢ διάνοια ρίπτει ἐπ' αὐτοῦ τὴν σκιάν της, καθότι τὸ μέτωπον περιβάλλει τὸ μέρος ἐκεῖνο τοῦ ἐγκεφάλου, τοὺς προσθίους λοβούς, ἐξ ὧν ἐνεδράζονται κυρίως τὰ συνδετικὰ κέντρα τ. ἔ. τῆς σκέψεως τῆς βουλήσεως, τῆς αἰσθήσεως καὶ τῶν ἀνωτέρων λειτουργιῶν τοῦ ἀνθρώπου.

Ἡ ἐσωτερικὴ ἄρα τῶν προσθίων ἐγκεφαλικῶν λοβῶν διασκευή, μορφώνει καὶ τὴν ἐξωτερικὴν τῆς ὀστείνης θήκης. Εἶδομεν δὲ τῶν ἐκφύλων, βλακῶν καὶ ἡλιθίων τὰ στενὰ καὶ ὑπεκφεύγοντα μέτωπα, καθὼς καὶ τῶν μεγαλοφυῶν τὰ εὐρέα, ὑψηλὰ καὶ ὑπερήφανα.

Τὸ μέτωπον ὑπὲρ πᾶν ἄλλο μέρος ἔχει τὸν σταθερὸν καὶ ὀργανικὸν καὶ ὀστέινον χαρακτήρα τοῦ πνεύματος, ὅστις εἰς τὰ λοιπὰ μέρη τῆς φυσιογνωμίας δύναται νὰ εἶναι ὑγρότερος καὶ εὐμεταβλητότερος, ὡς θέλομεν ἰδεῖ.

Φυσιολογικὴ π. γ. ὑπερτροφία τῶν προσθίων λοβῶν ἕνεκα μεγάλης διανοητικῆς ἀναπτύξεως, ὡθεὶ τὸ μέτωπον καὶ τὸ προβάλλει ὡς μήτραν ἀντιθέτως ὑπὸ τοῦ περιεχομένου μορφουμένην καὶ διαπλασσομένην. Πλείονες ὁμως ἐξηγήσεις θέλουσι δοθῆ μετ' ὀλίγον ἐν τῇ ἐπιστημονικῇ συζητήσει καὶ ἐρμηνείᾳ τῶν φυσιογνωμικῶν σημείων. Ἦδη τὸν λόγον ἐπαναδίδομεν εἰς τὸν Διδάκτορα.

» Μέτωπον φέρον μίαν ἢ δύο πτυχὰς καθέτους, δεικνύει χαρακτήρα βέβαιον, συνετὸν καὶ ὠριμότητα ἀρρενωπῆν. — Ἐπίμηκες, εὐρείαν διάνοισιν. — Περιορισμένον καὶ βραχὺ δηλοῖ πνεῦμα θετικόν, τυπικόν καὶ δειλόν. — Ἀπεστρογγυλωμένον, γλυκύτητα πνεύματος καὶ χαρακτήρος. Ὅταν δὲν σχηματίζει οὐδέποτε πτυχὰς, κρύπτει πνεῦμα καὶ χαρακτήρα ψυχρὸν, χυδαῖον. — Κάθετοι πτυχαί, δύο τὸν ἀριθμὸν, σημαίνουσιν ἐνεργητικότητα, ὀρίζοντισι δέ, ἀδράνειαν καὶ ἀδιαφορίαν. Αἱ παράλληλοι γραμμαὶ τῶν πτυχῶν, εἶναι σημεῖον φρονήσεως καὶ δικαιοσύνης. Μέτωπον μετὰ πτυχῶν εὐκινήτων, δηλοῖ ἀδυναμίαν χαρακτήρος, μέτωπον δὲ κερρωμένον, βλακεῖν».

Ὅφρυες

Αἱ ὄφρυς, εἶναι τὸ μέκος τῆς φυσιογνωμίας τὸ ἀεικινήτοτερον, τὸ ἐκφράζον διὰ τῶν ζωηροτέρων κινήσεων συγχρόνως καὶ ἐκδηλώσεων, ὅλα τὰ βίαια ἐσωτερικὰ πάθη καὶ συναισθήματα, ἀλλὰ καὶ τὰ ἡδύτερα καὶ τὰ ἡρεμώτερα διανοήματα. Ὁργὴ καὶ μῖσος συσπᾶ τὸ συνσφύωμα, ἢ χαρὰ, ὁ γέλως τὸ διαστέλλει. Ὅλα τὰ πάθη, ἐκπέμποντα πρὸς τὰ ἔξω τὴν δόνησιν αὐτῶν, συγκινοῦσι καὶ συσπῶσι τὰς ὄφρυς, καὶ ἀπὸ τῶν συσπάσεων αὐτῶν διαχέρονται εἰς τὸν ἀέρα.

Ἡμεῖς δεχόμενοι τὰς δόνησεις καὶ θεωροῦντες τὴν εἰκόνα τῶν συσπωμένων ὄφρῶν, συναισθανόμεθα ζωηρότερον αὐτάς. Τὴν δόνησιν ταύτην, οἱ ποιηταί, ἕνεκα τοῦ ποιητικοῦ αὐτῶν νευρωνισμοῦ, ὅστις, ὡς εἶπον εἶναι φύσεως ἀνωτέρας ὑστερίας, συναισθάνονται ζωηρότερον καὶ μεταδίδουσιν ταύτην καὶ εἰς αὐτὰ τὰ ἄψυχα ὄντα.

Τίς Ἕλληνα δὲν ἐνθυμεῖται καὶ δὲν ἀκούει ἀδομένους ἠσυχῶς ἐν τῇ ψυχῇ του τοὺς ἀθανάτους ἐκείνους στίχους, ὧν ἡ δόνησις ἐνέπνευσε τὸν Φειδίαν νὰ τεχνουργήσῃ τὸ περικαλλὲς μεγαλοῦργημα τοῦ Διὸς:

Τίς δὲν ἐνθυμεῖται τὸ τοῦ Ὀμήρου ὑπέροχον :

Ἢ, καὶ κναγῆσιν ἐπ' ὄφρυσι γέυσε Κρονίων·

Ἀμβρόσιαι δ' ἄρα γαῖται ἐπερρώσαντο ἀνακτος

Κρατὸς ἀπ' ἀθανάτοιο· μέγαν δ' ἐλέλιξεν Ὀλυμπον !

Ἡ δόνησις τῶν σκέψεων τοῦ Κρονίωνος ἐξερχομένη συνέσπασε τὰς ὄφρυς, ἐκυμάτισε τοὺς ἀθανάτους πλοκάμους καὶ διαχυθεῖσα εἰς τὸν Ὀλυμπον ὅλον, συνεκλόνησεν αὐτὸν καὶ διέσεισεν.

Ὁ Ὀλυμπος συναισθάνεται τὴν δόνησιν τῶν σκέψεων καθὼς οἱ βράχοι καὶ τὰ δένδρα τὴν δόνησιν τῆς μουσικῆς τοῦ Ὀρφέως. Μόνον ὁ ἄνθρωπος δύναται νὰ παραστῇ ἀναισθητότερος αὐτῶν μὴ συγκινονοῦμενος ὑπὸ τῆς ὑγιοῦς μουσικῆς, καὶ μὴ νοῶν τὰ συναισθήματα καὶ τῶν σκέψεων, ὧν ἡ δόνησις ἐκπέμπεται ἐπὶ τῆς φυσιογνωμίας.

Ἐπανέλθωμεν εἰς τὰς κινήσεις τῶν ὄφρῶν καὶ εἰς τὰς περὶ αὐτῶν παρατηρήσεις τοῦ Lavater.

«Αἱ ὄφρυες, λέγει, εἶνε ἡ σκιά ἐν τῇ εἰκόνι, προβάλλουσα τὰ χρώματα καὶ τὰ σχήματα.

Ἐὰν ἀπέχῃσι τῶν ὀφθαλμῶν καὶ διευθύνωνται πρὸς τὰ ἄνω, δηλοῦσι σκληρότητα χαρακτῆρος, ὅταν πρὸς τὰ κάτω φυσικὸν πόνον, ὅταν δ' εὐρίσκωνται εἰς τὸ μέσον, εὐχάριστον κατάστασιν.

Ὅταν ἁρμονικῶς διαγράφωνται σημαίνουσιν ἀγαθότητα πνεύματος καὶ ἀπλότητα. Ὅριζόντιοι, ἐνεργητικότητα, σκληραὶ δὲ καὶ ἄτακτοί πνεῦμα ζωηρῶν, ἄκαμπτον, ὀξύθυμον ἀλλὰ καὶ δίκαιον.

Ὅταν εὐρίσκωνται πλησίον τῶν ὀφθαλμῶν δηλοῦσι χαρακτῆρα σοβαρὸν, βαθύν, στερεόν. Ὅταν μακρὰν, τὰ ἐναντία τούτων.

Βεβαίως ταῦτα δὲν εἶνε προσητεῖαι ἢ τι ἄλλο παρόμοιον· σχετίζονται μὲ τὸν ἠθικὸν χαρακτῆρα τοῦ ἀτόμου, ὅστις ἐκφραζόμενος οὕτως ἢ ἄλλως χαράσσει τὸν τύπον αὐτοῦ ἐπὶ τῶν φυσιογνωμικῶν ὀργάνων, ἐφ' ὧν καὶ δι' ὧν ἐκδηλοῦται.

Περὶ αὐτῶν ὁμοῦς θέλει γείνει ἴδιος λόγος μετ' ὀλίγον.

